

" ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षणप्रसार "
- शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे

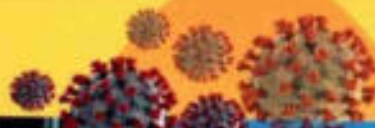
श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षणसंस्था, कोल्हापूर संचालित

पद्मभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय, तामगाव

जि.सांगली नॅक पुनर्मूल्यांकन श्रेणी "बी++" (CGPA - 2.76)

संस्कार

२०१९-२०

आमची सामाजिक बांधिलकी

सांगली महाराष्ट्र आपत्ती महाविद्यायाची तात्काळ मदत भिलवडी येथे जाऊन कपडे, ब्लॅकेट व अन्न पदार्थांचे वाटप करताना प्राचार्य डॉ. मिलिंद हुजरे, प्रा. विजयसिंह जाधव व डॉ. अर्जुन वाघ

निमणी येथील निवासी भतिमंद मुता-मुलीच्या शाळेस महाविद्यालयातील फिजिक्स विभागाच्या वतीने ब्लॅकेट, शाळेचे स्टेशनरी व खाऊचे वाटप करताना प्राचार्य डॉ. मिलिंद हुजरे व डॉ. जीवन घोडके

महाराष्ट्र ओसत्यानंतर धनगाव येथे मारुतीमंदिर व ग्रामपंचायत कार्यालय परिसरातील गाळ काढून स्वच्छता करताना NSS स्वयंसेवक

महाराष्ट्रात सांगली बहारात NDRF सोबत रेस्क्यू ऑपरेशन मध्ये जिल्हा पोलीसप्रमुख सोहेल शर्मा यांच्या सोबत सहभागी झालेला NSS स्वयंसेवक जयदीप कांबळे, बी.ए.भाग - ३

जागतिक महिला दिनाच्या पार्श्वभूमीवर तासगाव येथील प्राज्ञा हॉस्पिटलला भेट देऊन कन्यासंलाना जन्म देणाऱ्या मातांचा सत्कार व जन्माला आलेले बाळेचे स्वागत करताना महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. मिलिंद एस. हुजरे व उपस्थितीत प्राध्यापक व विद्यार्थीनी.

जागतिक स्मृतिपंथ दिनानिमित्त ज्येष्ठ नागरिकांचा सन्मान महाविद्यालयात करण्यात आला.

वनस्पतीशास्त्र विभागातील प्राध्यापिका डॉ. अलका पाटील यांनी मौजे सावर्डे येथे जाऊन गावातील शेतकऱ्यांना किटकनाशकाचे प्रानवी शरीरावर होणारे दुष्परिणाम या विषयावर मार्गदर्शन केले.

स्थापना - जून, १९६२

NAAC
ReAccredited
'B++' Grade

फोन - (०२३४६) २५०६६५

फैक्स - (०२३४६) २५०५७५

Website : pdvpcollegetasgaon.com

E-mail : san.pdvpm.tas@gmail.com

“ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षणप्रसार”

- शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे

श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, कोल्हापूर संचलित

पद्मभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय, तासगाव

संस्कार २०१९-२०

संपादक मंडळ

अध्यक्ष

प्राचार्य डॉ. मिलिंद एस. हुजरे

प्रमुख संपादक

डॉ. डी. बी. थोरखोले

विभागीय संपादक

डॉ. टी. के. बदामे
मराठी विभाग

प्रा. आर. एस. मोटे
हिंदी विभाग

प्रा. ए. आर. पाटील
इंग्रजी विभाग

डॉ. ए. एस. कुंभार
विज्ञान विभाग

डॉ. एच. डी. नदाफ
कलादालन विभाग

प्रा. आर. एस. कुंभार
अहवाल विभाग (समिती)

प्रा. ए. एम. माळी
विभागीय अहवाल

श्री. एम. बी. कदम
कार्यालयीन अधीक्षक

श्री. एम. के. पाटील
मुख्य लिपिक

मुखपृष्ठ संकल्पना / संपादन सहाय्य : डॉ. डी. बी. थोरखोले

प्रतिरूप मुद्रण : नॅशनल ऑफसेट प्रिंटर्स, सातारा. भ्रमणध्वनी : ९५४५४५५६६५

मुखपृष्ठ रचना व अंतर्गत मांडणी : नॅशनल ऑफसेट प्रिंटर्स, सातारा. भ्रमणध्वनी : ९५४५४५५६६५

संस्कार २०१९-२०

प्रकाशन व मालकीसंबंधी माहिती

फॉर्म नं.४, उपविधी क्र.८ प्रमाणे

प्रकाशन स्थळ : पद्मभूषण डॉ.वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय, तासगाव
प्रकाशन काळ : वार्षिक
प्रकाशक : प्राचार्य डॉ.मिलिंद एस.हुजरे
राष्ट्रीयत्व : भारतीय
पत्ता : पद्मभूषण डॉ.वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय, तासगाव
ता.तासगाव, जि.सांगली

संपादक : डॉ.डी.बी.थोरबोले
राष्ट्रीयत्व : भारतीय
पत्ता : पद्मभूषण डॉ.वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय, तासगाव
ता.तासगाव, जि.सांगली

मुद्रक : नॅशनल ऑफसेट
राष्ट्रीयत्व : भारतीय
पत्ता : शुक्रवार पेठ, सातारा.

अक्षररचना : नॅशनल ऑफसेट
राष्ट्रीयत्व : भारतीय
पत्ता : १९५, सदाशिव पेठ, मोती चौक, सातारा. (९४२१५८५२५५)

“मी, प्राचार्य डॉ.मिलिंद एस.हुजरे जाहिर करतो की,
वर दिलेली माहिती माझ्या माहितीप्रमाणे व समजुतीप्रमाणे खरी आहे.

स्थळ : तासगाव

दिनांक : एप्रिल, २०२०

प्राचार्य डॉ.मिलिंद एस. हुजरे

प्रकाशकाची सही

या अंकात व्यक्त झालेल्या नवलेखांच्या मतांशी संपादक मंडळ
सहमत असेलच असे नाही. त्यांची वैयक्तिक लेखनशैली व मांडणी असेल.

संस्थेची प्रार्थना

हरे राम हरे राम, राम राम हरे हरे ।
हरे कृष्ण हरे कृष्ण, कृष्ण कृष्ण हरे हरे ॥
राम, कृष्ण, रहीम, ख्रिस्त
बुद्ध, झरतुष्ट्र ।
महावीर, मानवसंत मानव्यांचे दीपस्तंभ
लीन दीन होऊन त्यांचे वंदुया चरण ॥
सत्य, शील, प्रामाणिकता,
त्याग, पिळवणुकीस आळा ।
मानव्याचे अधिष्ठान
ईशतत्त्व दर्शन ।
यांचे ज्ञान नि विज्ञान, हाच सुसंस्कार ।
विवेकाच्या आनंदाचा लाभ शिक्षणात ॥

-शिक्षणमहर्षी प.पू.डॉ. वापूजी साळुंखे

अग्ने नय सुपथा राये अस्मान्
विश्वानि देव वयुनानि विद्वान् ।
युयोध्यस्मज्जुहुराणमेनो
भूयिष्ठां ते नमः उक्तिं विधेम ॥

-ईशावास्योपनिषद्

पसायदान

आतां विश्वात्मकें देवें । येणें वाग्यज्ञें तोषावें ।
तोषोनि मज द्यावें । पसायदान हें ॥ १ ॥
जे खळांची व्यंकटी सांडो । त्यां सत्कर्मीं रती वाढो ।
भूतां परस्परें पडो । मैत्र जीवांचें ॥ २ ॥
दुरिताचें तिमिर जावो । विश्व स्वधर्म सूर्य पाहो ।
जो जें वांच्छील तो तें लाहो । प्राणिजात ॥ ३ ॥
वर्षत सकळमंगळीं । ईश्वर निष्ठांची मांदियाळी ।
अनवरत भूमंडळीं । भेटतु या भूतां ॥ ४ ॥
चलां कल्पतरूंचे आरव । चेतना चिंतामणीचें गांव ।
बोलते जे अर्णव । पीयूषाचे ॥ ५ ॥
चंद्रमे जे अलांछन । मार्तंड जे तापहीन ।
ते सर्वाही सदा सज्जन । सोयरे होतु ॥ ६ ॥
किंबहुना सर्वसुखीं । पूर्ण होऊनि तिहीं लोकीं ।
भाजिजो आदिपुरुखीं । अखंडित ॥ ७ ॥
आणि ग्रंथोपजीविये । विशेषीं लोकीं इयें ।
दृष्टादृष्ट विजयें । होआवें जी ॥ ८ ॥
तेथ म्हणे श्रीविश्वेशरावो । हा होईल दानपसावो ।
येणें वरें ज्ञानदेवो । सुखिया झाला ॥ ९ ॥

फोटो विभागातून महाविद्यालयात वर्षभर संपन्न झालेल्या कार्यक्रमांचा व विविध उल्लेखनिय उपक्रमांचा क्षणचित्रांच्या माध्यमातून व फोटो मजकूरातून विशेष वेध घेतलेला आहे. त्यामध्ये राष्ट्रीय चर्चासत्र, अग्रणी महाविद्यालय योजनेअंतर्गत विशेष उपक्रम, राष्ट्रीय सेवा योजना, जिमखाना विभाग, सांस्कृतिक, राष्ट्रीय छात्रसेना, आमची सामाजिक बांधिलकी, वार्षिक पारितोषिक वितरण समारंभ, पदवीदान समारंभ, गुणवंत विद्यार्थी गौरव व विविध उल्लेखनिय उपक्रम अशा शिर्षकातील छायाचित्रे जणू काही महाविद्यालयाचा आरसाच आहे असे वाटतात. त्यातील प्रत्येक फोटोत महाविद्यालयाच्या यशोगाथेचे प्रतिबिंब दिसते. प्रा.डॉ.डी.बी.थोरबोले, प्रमुख संपादक यांनी वर्षभर केलेले फोटोंचे संकलन व त्यासाठी प्रा.आण्णासाहेब बागल यांनी फोटो खालील मजकुराची विशेष अशा शब्दांची मांडणी केली, सर्व विभाग, समित्यांनी फोटो संकलनासाठी प्रतिसाद दिल्यामुळेच हा विभाग अतिशय देखणा व आकर्षक झाला आहे.

अहवाल विभाग हा महाविद्यालयाचा कणा असतो. महाविद्यालयातील विविध समित्यांचे वार्षिक व प्रत्येक विभागाची डिपार्टमेंटल प्रोफाइल अहवालाच्या माध्यमातून प्रत्येक समितीची, डिपार्टमेंटची व वैयक्तिक कामगिरीच्या कार्याचा आढावा या अहवाल विभागात घेण्यात आला आहे. या अहवाल विभागामध्ये आपणांस वर्षभर महाविद्यालयातील विविध उपक्रमांचा व वैयक्तिक कार्यभाराच्या कामगिरीचा आढावा वाचावयास मिळतो व त्यातून विविधी समितीच्या वैयक्तिक कार्याचा विशेष असे काम महाविद्यालयाचे नावलौकिक सर्वदूर पोहोचविण्यास मदत करतो. या विभागासाठी प्रा.रणजित कुंभार व प्रा.अमित माळी यांनी त्या - त्या विभागप्रमुखांकडून अहवालाचे संकलन करून त्यामध्ये सुसुत्रता व सुबकता आणली आहे.

या महाविद्यालयाला भूषण वाटावे असे घडले ते म्हणजे, मार्च २०१९ च्या परिक्षेत आमच्या महाविद्यालयातील इंग्रजी विभागातून एम.ए., इंग्रजी या विषयातून कु.मनिषा थोरात हिने शिवाजी विद्यापीठाच्या गुणवत्ता यादीत प्रथम येण्याचा मान मिळवून महाविद्यालयाचा नावलौकीक सर्वदूर पोहोचविला आहे.

आज महाविद्यालय गुणवत्तेच्या उच्च शिखरावर असताना मला प्रश्न पडला माझ्या अनुभवाची शिदोरी अल्प असताना मा.प्राचार्यांनी मला संपादक का करावे असे क्षणभर वाटले पण नंतर लक्षात आले त्यामागे साहेबांचा हेतू शुद्ध आणि सात्विक आहे. तारुण्याच्या उंबरठ्यावर शिक्षणाच्या क्षेत्रात नव्यानेच आगमन केलेल्या माझ्यासारख्या प्राध्यापकाला 'संस्कार' वार्षिक नियातकालिकाची जबाबदारी देऊन मला घडण्याची आणि नवे घडविण्याची जबाबदारी दिली, त्यांचा माझ्याबद्दल असलेला विश्वास मी सार्थ करण्याचा निश्चितच प्रयत्न केला आहे. मावळत्या शैक्षणिक वर्षाचा लेखाजोखा या अंकातून आपणापुढे ठेवताना मला मनस्वी आनंद होत आहे.

अशाप्रकारे 'संस्कार' वार्षिक अंक म्हणजे महाविद्यालयाचा विविध मुल्यसंवर्धन करणारा दस्तऐवजच आहे. या अंकाच्या पानोपानी गुणवत्तेचे मापदंड आम्ही ओलांडत असलेचे तुम्हाला जाणवेल. इतके दर्जेदार साहित्य व महाविद्यालयात संपन्न झालेल्या उपक्रमांचे दर्शन आपणांस घडल्यावाचून राहणार नाही. असा सर्वांगपूर्ण अंक आपल्या हाती सुपुर्त करताना मला आमच्या संस्थेचे कार्याध्यक्ष मा.प्राचार्य अभयकुमार साळुंखेसाहेब, प्राचार्या सौ.शुभांगी गावडे, संस्था सचिव, मा.प्राचार्य डॉ.युवराज भोसले, सहसचिव-प्रशासन, डॉ.आर.व्ही.शेजवळ, सहसचिव-अर्थ यांचे ऋण व्यक्त करणे माझे कर्तव्य आहे. या अंकाच्या यशस्वितेसाठी मा.प्राचार्य डॉ.मिलिंद एस.हुजरेसाहेब यांनी केलेले मार्गदर्शन अत्यंत मोलाचे आणि परिणामकारक ठरले आहे. तसेच संपादक मंडळातील माझ्या सर्व सहकाऱ्यांचे, माझ्या महाविद्यालयातील सर्व प्राध्यापक, शिक्षकेतर कर्मचारी व सेवक, या महाविद्यालयावर शतशः प्रेम करणारा विद्यार्थी वर्ग यांचेही मनापासून आभार मानतो.

अंकाच्या उत्कृष्ट व सुबक छपाईबद्दल नॅशनल ऑफसेट प्रेस यांचे व त्यांच्या सर्व सहकाऱ्यांनी मोठ्या परिश्रमपूर्वक अंकाचे दर्जेदार प्रिंटींग वेळेत करून दिल्याबद्दल सर्वांचे मनःपूर्वक आभार मानतो. आणि शेवटी हा अंक परिपूर्ण करताना नजरचुकीने जो अपुरेपणा राहिला असेल ती माझी कमतरता मानायी व ज्ञात, अज्ञात, प्रत्यक्ष, अप्रत्यक्षपणे ज्यांचे वेळोवेळी मोलाचे सहकार्य लाभले त्या सर्वांचेही मनःपूर्वक आभार !

धन्यवाद !!

प्रा.डॉ.डी.बी.थोरबोले

मुख्य संपादक

'संस्कार' वार्षिक अंक २०१९-२०

संपादकीय

आपल्या महाविद्यालयातून प्रतिवर्षी प्रकाशित होणारे 'संस्कार' वार्षिक नियतकालिक म्हणजे शिक्षणक्षेत्रातील मी 'संस्कारदीप' मानतो. या अंकाच्या माध्यमातून सृजन आणि आनंददायी नवसाहित्यिकांच्या शब्दांची किनार लाभलेली मेजवानी तुम्हां हाती सुपूर्त करताना मला अत्यनंद झाला आहे. कारण दर्जेदार, कलात्मक, वैविध्यपूर्ण, अभिरुचीसंपन्न मनाला उभारी देणारा आणि आमच्याही हातून आपण सामाजापुढे इतरांहून काही नवे ठेवत आहोत याचा आनंद देणारा हा अंक ठरेल असा आत्मविश्वास आहे.

माणसाच्या गुलामगिरीला अज्ञान जबाबदार असते. परिस्थिती किंवा राज्यकर्ते नसतात, म्हणून समाजातील सामाजिक गुलामगिरी नष्ट करावयाची असेल तर लोकांत शिक्षणप्रसार करून जागृती निर्माण केल्याखेरजी नवसमाज आणि नवभारत निर्माण होणार नाही. याची जाणीव क्रांतीपुत्र शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे यांना झाली. बापूजींच्या जीवनाचा प्रवास सुखापेक्षा दुःखाच्या, संकटाच्या पाऊलवाटांचा अधिक होता. पण त्यांचे आत्मबल प्रचंड होते. शिक्षणाची आसक्ती प्रचंड होती आणि समाजाच्या विकासाबद्दलची तळमळ विद्यार्थी दशेतच होती. पदवी शिक्षणानंतर कर्मवीरांच्या सहवासात बापूजी ज्ञानदानाचे कार्य करू लागले. त्यावेळी त्यांना अंतर्दामी जाणीव झाली. ज्या कृष्णा-कोयनेच्या जलाशयाने महाराष्ट्र कर्नाटकाचे भाग्य उजळले. त्या कोयना परिसरातील पाटण तालुक्यातील रामापूर गावात जन्मलेल्या बापूजींना वाटले, एक कृष्णा-कोयनेचा संगम, काळ्या मातीला, खडकाळ रेतीला अभिषेक करून लोकांचे जीवन संपन्न व समृद्ध करत असेल तर आपण शिक्षणाच्या माध्यमातून अज्ञानाचा अंधःकार का नष्ट करू शकणार नाही. शिक्षणच समाज आणि राष्ट्र घडविते. या जाणीवेने कृष्णा-कोयनेच्या प्रीतिसंगमावर योगेश्वर भगवान मुरलीधराच्या मंदिरात दिनांक १९ ऑक्टोबर १९५४ ला श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्थेची स्थापना त्यांनी केली. आज ४०५ शैक्षणिक संकुलांतून महाराष्ट्र, कर्नाटक, गोवा प्रांताचे भाग्य शिक्षणाच्या माध्यमातून उजळले आहे.

शिक्षणाचा प्रसार करताना उच्चशिक्षणासाठी बापूजींनी जी पहिली पाच महाविद्यालये स्थापन केली, त्यापैकी पद्मभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील हे एक ! या महाविद्यालयाच्या नावातच किर्ती, प्रगती आहे. एका क्रांतीपुत्राने दुसऱ्या क्रांतीपुत्राचा स्वातंत्र्यानंतर केलेला सन्मान म्हणजे आमचे महाविद्यालय. सांगली जिल्ह्याचा शैक्षणिक इतिहासाची पाने जेव्हा लिहली जातील तेव्हा माझ्या महाविद्यालयाचे नाव सुवर्णाक्षरांनी लिहावे लागेल. गेल्या ५८ वर्षात महाविद्यालयाने कला, क्रीडा, साहित्य, एन.एस.एस., एन.सी.सी., सांस्कृतिक, सामाजिक संशोधन लेखन या क्षेत्रात जे वैभव दिसते आहे त्याचे कारण शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे यांनी संगितलेली पंचसूत्री सत्य, शील, प्रमाणिकपणा, त्याग, पिळवणुकीस आळा हेच मानवाचे अधिष्ठान मानून आमच्या महाविद्यालयात ज्ञानदान केले जाते. याची प्रचिती महाविद्यालयाच्या स्थापनेपासून येते आहे. गुणवत्तेच्या क्षेत्रात सतत विद्यापीठात स्वतःचे वेगळे अस्तित्व जपणारे हे महाविद्यालय ऑगस्ट २०१६ च्या नॅकच्या तिसऱ्या पुनर्मुल्यांकनास सामोरे गेले आणि 'बी++' (CGPA - २.७६) इतका उंचावलेला दर्जा आमची शैक्षणिक उंची सिद्ध करतो. याचा आम्हाला सार्थ अभिमान आहे. आता महाविद्यालय नॅकच्या चौथ्या पुनर्मुल्यांकनाला सामोरे जात आहे आणि 'ए++' श्रेणी मिळवण्यासाठी महाविद्यालयाचे आदरणीय प्राचार्य डॉ. मिलिंद हुजरेसाहेब यांच्या अनमोल अशा महत्वपूर्ण मार्गदर्शनानुसार विद्यार्थी, प्राध्यापक व शिक्षकेतर कर्मचारी व सेवक अथक मेहनत व परिश्रम करीत आहेत व त्याचबरोबर संस्थेचे कार्याध्यक्ष आदरणीय प्राचार्य अभयकुमार साळुंखेसाहेब यांच्या स्वप्नातील आदर्श महाविद्यालय निर्माण करण्यासाठी महाविद्यालयाचे प्राचार्य, आम्ही सर्व गुरुदेव कार्यकर्ते व आमचे गुणवंत विद्यार्थी विविध क्षेत्रात यशाची उत्तुंग गरुडभरारी घेत आहोत.

'संस्कार' या अंकात मराठी, हिंदी, इंग्रजी आणि विज्ञान असे स्वतंत्र विभाग असून त्यामधून विद्यार्थ्यांच्या लेखन कौशल्याला वाव दिलेला आहे. या अंकामध्ये विद्यार्थ्यांनी आपली शैक्षणिक गुणवत्ता जोपासत असतानाच कथा, कविता, एकांकिका, मुलाखत, लेख, समीक्षा, यात्रावर्णन, रेखाचित्रे, छायाचित्रे इ. मधून मानवी जीवनाचा शोध घेण्याचा प्रयत्न केला आहे. या विद्यार्थी लेखकांमधून उद्याचे द्रष्टे कवी, साहित्यिक, विचारवंत निर्माण होतील ही सार्थ अपेक्षा ठेवता येईलच. याबरोबरच समाजमनाची उकल करणारे, सामाजिक प्रश्नांची जाण व भान असणारे प्रगल्भ नेतृत्व, सुज्ञान नागरिकत्वही घडेल यात तिळमात्र शंका नाही.

कामगिरी केली, विवेकानंद सप्ताहात विविध सांस्कृतिक स्पर्धा घेतली अशा विविध उपक्रमांमधून महाविद्यालयाने सामाजिक बांधिलकी जपली.

जागतिक अल्झायमर दिनानिमित्त महाविद्यालयाने ज्येष्ठ नागरिकांचा सत्कार व अल्झायमर जाणीव जागृतीसाठी 'संतुलित आहाराचे महत्त्व' या विषयावर व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले. महिला सक्षमीकरण समितीच्या वतीने 'प्रथमोपचार व स्वसंरक्षण' या विषयावर कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले. 'वसंत आविष्कार' च्या माध्यमातून महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांना संशोधन प्रकल्प सादरीकरण करण्यासाठी व्यासपीठ उपलब्ध करून दिले. विवेकानंद सप्ताहामध्ये प्राचार्य अभयकुमारजी सालुंखेसाहेब यांच्या पंच्याहत्तरीचे औचित्य साधून भव्य मॅर्यॉन स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले. याखेरीज प्रतिष्ठा ग्रामीण साहित्य संमेलन, स्पर्धा परीक्षा महोत्सव, केमिस्ट्री कार्निव्हल, महाविद्यालयीन क्रीडा स्पर्धा, 'जागतिक महिला शास्त्रज्ञ' या विषयावर पोस्टर स्पर्धा, डॉ. बापूजी सालुंखे निबंध, वक्तृत्व, चित्रकला स्पर्धा, रांगोळी, मेहंदी स्पर्धा इत्यादी स्पर्धांचे आयोजन करण्यात आले. हवामान बदल, पेटंट व आय.पी.आर., मानवी मुल्ये, शेतीमाल दराचे धोरण, कॅन्सर, एड्स जनजागृती, बागकाम इत्यादी विषयांवर व्याख्याने व कार्यशाळांचे आयोजन करण्यात आले. मराठी विभागाने क्षेत्रियभेटीतून लेखक-विद्यार्थी संवादांतर्गत 'जुगाड' कादंबरीचे लेखक किरण गुरव यांची मुलाखत व रेडीओ मिर्ची स्टेशन, वि.स.खांडेकर संग्राहलायास भेट हा वैशिष्ट्यपूर्ण उपक्रम राबविला.

कॉमर्स विभागाने रिसर्च मेथॉडॉलॉजी ऑण्ड प्रोजेक्ट रायटींग, विमाक्षेत्रातील रोजगार संधी या विषयांवर कार्यशाळांचे तर राष्ट्रीय ग्राहक दिनानिमित्त व्याख्यानाचे आयोजन केले. या विभागाने दिवाळीपूर्वी विद्यार्थ्यांकडून 'उटणे' तयार करून त्याची विक्री करण्यात आली. त्यातून विद्यार्थ्यांना उद्योजकता विकासाचे प्रशिक्षण देणारा अनोखा उपक्रम राबविला. याखेरीज रसायनशास्त्र विभागानेही विद्यार्थ्यांसाठी औद्योगिक प्रशिक्षणाचे आयोजन केले. वनस्पतीशास्त्र विभागाने मौजे सावर्डे येथे जाऊन द्राक्षपिक इतर पिकांसंदर्भात शेतकऱ्यांना सल्ला मार्गदर्शन केले. इतरही अनेक विद्यार्थीहिताचे व समाजोपयोगी उपक्रम महाविद्यालयाने राबविले आहेत. पण विस्तारभयास्तव सर्वांचा उल्लेख मी करू शकत नाही. या सर्व उपक्रमांबद्दल मी सर्व प्राध्यापक व विद्यार्थ्यांचे अभिनंदन करतो.

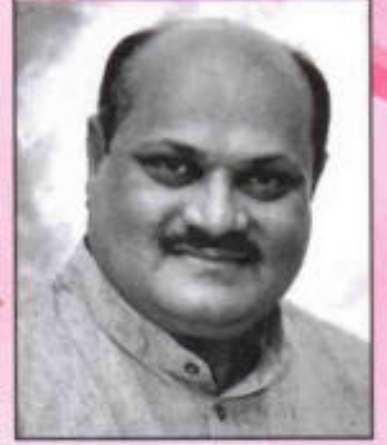
महाविद्यालयाच्या विस्तारीत इमारतीचे काम पूर्णत्वास आले आहे. महाविद्यालयात ग्रीन कॅम्पस ऑडिटी झाले, त्या अंतर्गत घनकचरा व्यवस्थापन प्रकल्प राबविण्यात येत आहे, एनर्जी ऑडिटी करून घेण्यात आले आहे. तसेच महाविद्यालयात दर महिन्याच्या चौथ्या शनिवारी 'नो व्हेईकल डे' साजरा करण्यात येत आहे. कॅम्पसमधील सर्व झाडांना क्यू.आर. कोड लावण्यात आले आहेत, ते स्कॅन करून संबंधित झाडाची संपूर्ण माहिती कोणालाही कळणार आहे. संस्थेचे कार्याध्यक्ष मा.प्राचार्य अभयकुमारजी सालुंखे यांच्या मार्गदर्शनामुळेच मला हे उपक्रम महाविद्यालयात राबविता आले, हे येथे मुद्दाम नमूद करतो.

'संस्कार' चा यावर्षीचा अंक अतिशय सुबक व आकर्षक झाला आहे. विद्यार्थ्यांनी विविध विषयांवर वैचारिक निबंध, कथा, कविता, प्रवासवर्णने लिहली आहेत. त्या सर्व नवलेखकांचे कौतुक करतो ! तसेच संपादक प्रा.डॉ.दत्तात्रय थोरबोले आणि संपादक मंडळातील सर्व सदस्यांनी अंकासाठी मेहनत घेतल्यामुळेच अंक इतका दर्जेदार झाला त्याबद्दल त्यांचेही मनापासून कौतुक करतो. सर्वांना धन्यवाद !

डॉ.मिलिंद एस. हुजरे
प्राचार्य

प्राचार्यांचे मनोगत

सर्व हितचिंतक, शिक्षणप्रेमी, साहित्यिक, रसिक, विद्यार्थी मित्रहो, सन २०१९-२० चा 'संस्कार' वार्षिकांक आपल्या हाती देताना मला मनस्वी आनंद होत आहे. 'ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षणप्रसार' या उदात्त ध्येयाने प्रेरित होऊन शिक्षणमहर्षी डॉ.बापूजी सालुंखे यांनी सन १९५४ साली श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्थेची स्थापना करून दलित, आदिवासी, कष्टकरी, अल्पसंख्याक व उपेक्षितांच्या झोपडीपर्यंत ज्ञानाचा प्रकाश पोहोचविण्याचे महान कार्य केले. आज महाराष्ट्रात व कर्नाटकाच्या विविध भागात ४०५ संस्कार केंद्रांच्या माध्यमातून ज्ञानदानाचे पवित्र कार्य अविस्तपणे सुरु आहे. बापूजींच्या विचारांचा व कार्याचा व वास्सा अखंडपणे पुढे चालविण्याचे कार्य मा.प्राचार्य अभयकुमार सालुंखे यांच्या सक्षम व कुशल नेतृत्वाखाली व संस्था सचिव मा.प्राचार्या शुभांगी गावडे यांच्या मार्गदर्शनाखाली हजारो गुरुदेव कार्यरत आहेत.

तासगाव पंचक्रोशीतील ग्रामीण विद्यार्थ्यांना उच्च शिक्षणाची सोय उपलब्ध करून देण्यासाठी सन १९६२ साली बापूजींनी पद्मभूषण डॉ.वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालयाची स्थापना केली. आज सिनिअर, ज्युनियर, पद्व्युत्तर, यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिकचे अभ्यासकेंद्र, शिवाजी विद्यापीठ दूरशिक्षण केंद्र अशा महाविद्यालयातील विविध ज्ञानशाखांमधून एकूण ४२१६ विद्यार्थी आज शिक्षण घेत आहेत.

शैक्षणिक वर्ष २०१९-२० मध्ये महाविद्यालयाच्या विद्यार्थ्यांनी नेत्रदिपक सुयश संपादन केले. इंग्रजी विभागाची एम.ए.भाग-२ ची विद्यार्थिनी मनिषा धर्मेन्द्र थोरात ही एप्रिल २०१८ च्या परीक्षेत ६९.६८% गुण मिळवून शिवाजी विद्यापिठात सर्वप्रथम आली.

या शैक्षणिक वर्षात अनेक विद्यार्थीकेंद्री उपक्रम तसेच सामाजिक बांधिलकी जपणारे सामाजिक उपक्रम राबविले. इतिहास विभागाने प्रथम सत्रात 'स्थानिक इतिहास' व 'भारतीय संस्कृती' या विषयावर राष्ट्रीय स्तरावरील चर्चासत्राचे यशस्वी आयोजन केले. राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या वतीने महाराष्ट्रात निर्माण झालेल्या भीषण पुरस्परिस्थितीत पुग्रस्तांना तात्काळ मदत म्हणून भिलवडी, माळवाडी येथे ब्लॅकटस, कपडे, अन्नपदार्थांचे वाटप करत दिलासा दिला. महापूर काळात जिल्हाधिकारी कार्यालयात आपत्ती व्यवस्थापन कक्षात दिवसरात्र दहा दिवस एन.एस.एस. चे पंधरा विद्यार्थी कार्यरत होते. त्यापैकी पाच विद्यार्थी एनडीआरएफ टीम बरोबर रेस्क्यू ऑपरेशन मध्ये सहभागी झाले होते. महापूर ओसरल्यानंतर धनगाव (तावदस्वाडी) या गावात ग्रामपंचायत, अंगणवाडी, हनुमान मंदिर, हायस्कूल, सार्वजनिक स्ते येथील गाळ काढून स्वच्छता अभियान राबविण्यात आला. याखेरीज योग शिबीर, वृक्षारोपण, महाविद्यालयातील सर्व स्टाफसाठी मोफत आरोग्य तपासणी शिबीर, रक्तदान शिबीर, हिमोग्लोबीन तपासणी व आहाराचे महत्त्व या विषयावर व्याख्यान, तसेच मौजे सावर्डे येथे विशेष श्रमसंस्कार शिबीराचे यशस्वीपणे आयोजन केले. कोरोना व्हायरस आपत्तीच्या काळात महाविद्यालयात जनजागृती अभियान, पोलीस बांधव व नागरिकांना मास्क वाटप, कोरोना ऑनलाईन जनजागृती प्रश्नावली तसेच तंबाखू विरोधी जनजागृती इ. उपक्रम राबविण्यात आले.

राष्ट्रीय छात्रसेना विभागानेही योगदिवस, रक्तदान शिबीर असे समाजोपयोगी उपक्रम राबविले. एन.सी.सी. चे सहा विद्यार्थी इंडियन आर्मीमध्ये भरती झाले. महाविद्यालयाच्या सांस्कृतिक विभागाने युवा महोत्सवात उल्लेखनीय

“ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षणप्रसार”

-शिक्षणमहर्षी डॉ.वापूजी साळुंखे

श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, कोल्हापूर संचलित

पद्मभूषण डॉ.वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय, तासगाव

व्यवस्थापक मंडळ

मा.नामदार चंद्रकांत (दादा) बच्चू पाटील	अध्यक्ष	मा.जगन्नाथ गदू वायटंडे	सदस्य
मा.संपतराव रामचंद्र जेधे	उपाध्यक्ष	मा.सदाशिव कृष्णा कुंभार	सदस्य
मा.नामदेवराव विठ्ठलराव कांबळे	उपाध्यक्ष	मा.सिताराम महारू गवळी	सदस्य
मा.प्राचार्य अभयकुमार गोविंदराव साळुंखे	कार्याध्यक्ष	मा.प्राचार्य डॉ.सिताराम यल्लूप्पा होनगेकर	सदस्य
मा.डॉ.पुंडलिक नामदेव काळभोर	कार्याध्यक्ष	मा.सखाराम सत्याप्पा कांबळे	सदस्य
मा.प्राचार्या सौ.शुभांगी मुरलीधर गावडे	सेक्रेटरी	मा.बाळासाहेब निवृत्ती माळी	सदस्य
मा.प्राचार्य डॉ.युवराज अंबादास भोसले	सहसचिव	मा.शशिकांत यशवंत काटे	सदस्य
	प्रशासन	मा.प्राचार्य डॉ.हणुमय्या चौधरी	सदस्य
मा.प्राचार्य डॉ.राजेंद्र विश्वनाथ शेजवळ	सहसचिव अर्थ	मा.श्रीराम शरदचंद्र साळुंखे	सदस्य
मा.खासदार संभाजीराजे शाहू छत्रपती	सदस्य	मा.सुर्यकांत हरिभाऊ देसाई	सदस्य
मा.अविनाश दिनकर पाटील	सदस्य	मा.सुर्यकांत महादेव काशिद	सदस्य

आजीव सेवक समिती

मा.प्राचार्य डॉ.युवराज अंबादास भोसले	अध्यक्ष
मा.प्राचार्या सौ.शुभांगी मुरलीधर गावडे	सेक्रेटरी
मा.प्राचार्य डॉ.राजेंद्र विश्वनाथ शेजवळ	सदस्य
मा.सिताराम महारू गवळी	सदस्य
मा.भाऊसाहेब नानासाहेब सांगळे	सदस्य
मा.सखाराम सत्याप्पा कांबळे	सदस्य
मा.बाळासाहेब निवृत्ती माळी	सदस्य
मा.डॉ.सिताराम यल्लूप्पा होनगेकर	सदस्य
मा.विष्णू सुवराव पाटील	सदस्य
मा.शशिकांत यशवंत काटे	सदस्य

विश्वस्त मंडळ

मा.प्राचार्य अभयकुमार गोविंदराव साळुंखे	कार्याध्यक्ष
मा.प्राचार्या सौ.शुभांगी मुरलीधर गावडे	सेक्रेटरी
मा.प्राचार्य डॉ.राजेंद्र विश्वनाथ शेजवळ	सहसचिव अर्थ

स्थानिक व्यवस्थापन समिती

मा.प्राचार्य अभयकुमार गोविंदराव साळुंखे	अध्यक्ष
कार्याध्यक्ष, श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, कोल्हापूर	
मा.प्राचार्या सौ.शुभांगी मुरलीधर गावडे	सदस्या
सेक्रेटरी, श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, कोल्हापूर	
मा.आमदार सुमनताई आर.पाटील	सदस्या
मा.अविनाश दिनकर पाटील	सदस्य
मा.प्राचार्य पी.एस.चव्हाण	सदस्य
मा.हिंदुराव भगवान पाटील	सदस्य
प्रा.डॉ.व्ही.वाय. पवार	सदस्य
प्रो.डॉ.एस.एस.पाटील	सदस्य
प्रा.डॉ.बी.टी.कणसे	सदस्य
प्रा.के.एस.पाटील	सदस्य
प्रा.डॉ.अलका इनामदार-पाटील	सदस्य
श्री.एस.डी.कोळेकर	सदस्य
मा.प्राचार्य डॉ.मिलिंद एस.हुजरे	सदस्य

भावपूर्ण
सिद्धांशु...

सन २०१९-२० या वर्षात भारताच्या राजकीय, सामाजिक, शैक्षणिक, वैज्ञानिक क्षितीजावरील ज्यांनी आपल्या असामान्य बुद्धीमत्तेने, कर्तृत्वाने प्रगतीच्या नव्या दिशा, स्वतःच्या अस्तित्वाच्या पाऊलखुणा निर्माण केल्या पण काळाने २०१९-२० या वर्षात त्यांच्यावर व त्यांच्या कुटुंबियांवर आघात करून आपणापासून हिरावून नेले. अशा ज्ञात, अज्ञात दिग्गजांच्या पवित्र स्मृतीस महाविद्यालयाच्या वतीने

भावपूर्ण श्रद्धांजली !

तसेच नैसर्गिक आपत्ती व अतिरेक्यांचे, नक्षलवाद्यांचे हल्ले व अन्य कारणांमुळे ज्या शूर जवानांना हौतात्म्य प्राप्त झाले, त्यांनाही विनम्र अभिवादन व **भावपूर्ण श्रद्धांजली !**

तसेच महाविद्यालयातील गुरुदेव कार्यकर्ते, शिक्षकेतर कर्मचारी विद्यार्थी-विद्यार्थिनी यांचे जे नातेवाईक स्वर्गवासी झाले त्यांनाही आमच्या महाविद्यालयाच्या वतीने

भावपूर्ण
सिद्धांशु...

PADMABHUSHAN DR. VASANTRAODADA PATIL MAHAVIDYALAYA, TASGAON

At A Glance

- College student Miss Manisha Thorat secured First Rank in M.A.English Shivaji University Merit List 2018-19.
- NAAC Accredited with 'B++' Grade with C. G. P. A. 2.76.
- The college green and energy audit has been completed.
- College professor has made several videos on various topics for lecture.
- The college has been organized number of workshop, conference, seminar and training program for students, teaching & non-teaching staff on various subjects.
- Sixteen Certificate Courses are started in the college.
- College belongs to 2(f) and 12 (B) section of UGC Act, 1956
- College supported by Department of Science and Technology (DST-under FIST Programme)
- Teaching and non-teaching staff are well experienced in the college.

Various Departments of our College

A) ARTS

1. Marathi
2. Hindi
3. English
4. History
5. Geography
6. Sociology
7. Economics
8. Political Science

B) COMMERCE AND B.C.A.

1. Adv. Costing
2. Account
3. B.C.A.

C) SCIENCE

1. Physics
  2. Chemistry
  3. Mathematics
  4. Zoology
- Self Support**
5. Statistics
  6. Comp. Science
  7. Botany

D) Y.C.M.O.U.

1. B.A.
2. B.Com.
3. M.B.A.

E) DISTANCE LEARNING

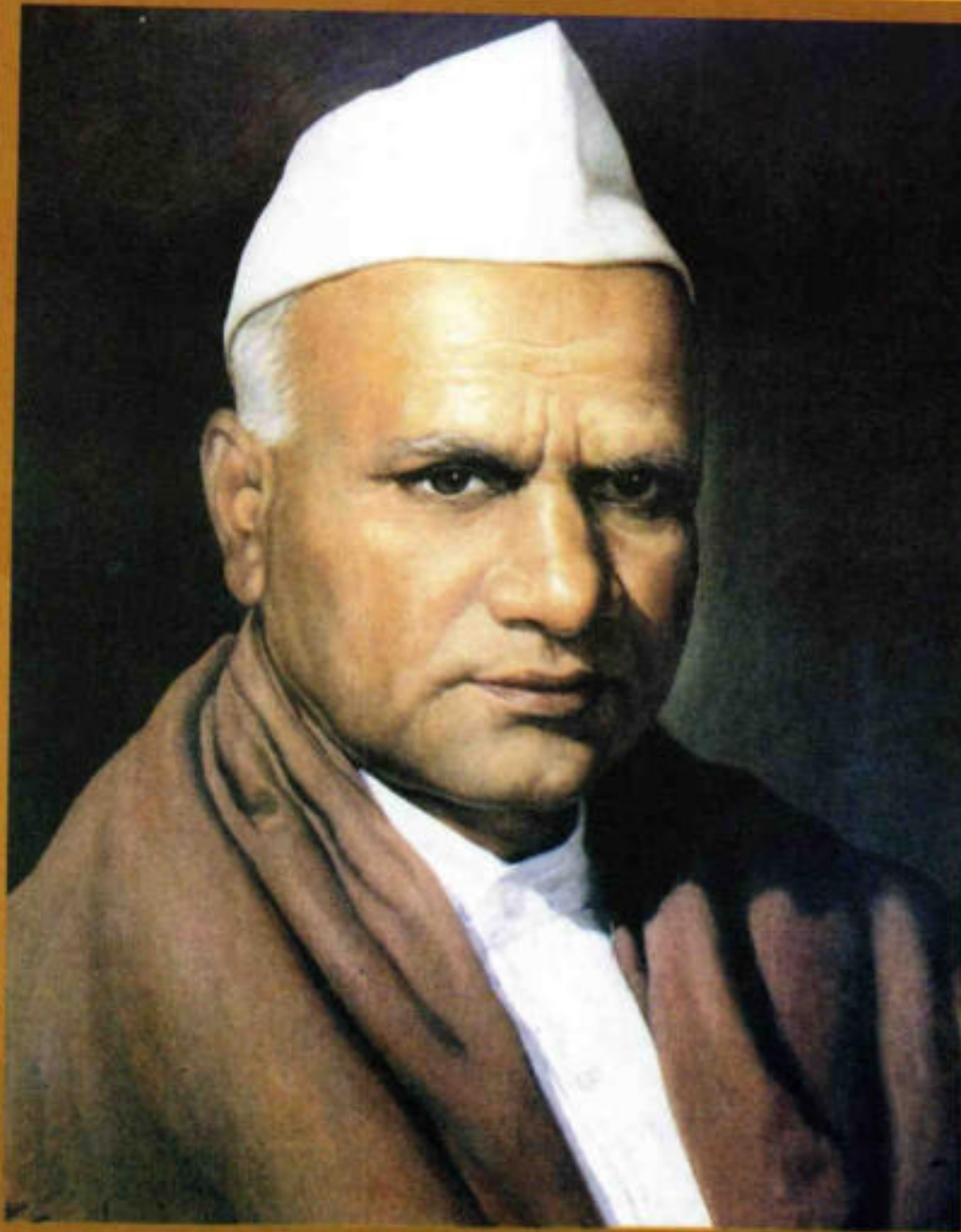
1. B.A.
2. B.Com.
3. M.A.
4. M.Com.

F) P.G.COURSES (SELF SUPPORTING)

1. Marathi	4. History	7. Commerce	9. Chemistry
2. Hindi	5. Economics	(Adv.Costing)	10. Statistics
3. English	6. Geography	8. Commerce (Acc.)	

॥ ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षणप्रसार ॥

शिक्षणमहर्षी **डॉ. बापूजी सालुंखे**

संकल्पक, संस्थापक श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, कोल्हापूर

जन्म - ९ जून १९१९

महानिर्वाण - ८ ऑगस्ट १९८७

॥ आमचे श्रद्धास्थान ॥

संस्थामाता, सुशिलादेवी गोविंदराव उर्फ बापूजी साळुंखे

जन्म : ०४ सप्टेंबर १९२७

महानिर्वाण : २२ ऑक्टोबर २०१३

॥ आमचे स्फूर्तिस्थान ॥

पद्मभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील

थोर स्वातंत्र्यसेनानी व माजी मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य

जन्म : १३ नोव्हेंबर, १९१७

महानिर्वाण : १ मार्च, १९८९

संस्था पदाधिकारी

श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षणसंस्था, कोल्हापूर

संस्था अध्यक्ष
मा. ना. चंद्रकांतदादा पाटील

संस्था कार्याध्यक्ष
मा. प्राचार्य अभयकुमार सालुंखे

उपाध्यक्ष
मा. नामदेवराव कांबळे

उपाध्यक्ष
मा. संपतराव जेधे

कार्याध्यक्ष
मा. डॉ. पुंडलिकराव नामदेव काल्भोर

संस्था पदाधिकारी

श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षणसंस्था, कोल्हापूर

संस्था सचिव
मा. प्राचार्या सौ. शुभांगी गावडे

सहसचिव-प्रशासन
मा. प्राचार्य डॉ. युवराज भोसले

सहसचिव-अर्थ
मा. प्राचार्य डॉ. राजेंद्र शेजवळ

कुलगुरु शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
मा. डॉ. देवानंद शिंदे

प्र. कुलगुरु शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
मा. डॉ. डी. टी. शिर्के

महाविद्यालयाचे प्राचार्य
मा. डॉ. मिलिंद हुजरे

श्री.एस.डी.कोळेकर

अभिनंदनीय

डॉ. ए.जी. सोनवले
पीएच.डी पदवी प्राप्त

डॉ. के.एन. पाटील
पीएच.डी पदवी प्राप्त
व सेट परीक्षा उत्तीर्ण

डॉ. व्ही.डी. कुंभार
पीएच.डी पदवी प्राप्त

प्रा. आर.एस. कुंभार
नेट परीक्षा उत्तीर्ण

प्रा. व्ही.डी. चोर्गे
सेट परीक्षा उत्तीर्ण

डॉ. एम.यु. पाटील
पीएच.डी पदवी प्राप्त

डॉ. धनाजी जाधव
सेट परीक्षा उत्तीर्ण

डॉ. पी.बी. तेली
मायनर रिसर्च प्रोजेक्ट
मंजूर

डॉ. एस.ए. खाडे
१६ क्रांतीक
पुस्तकांचे प्रकाशन

डॉ. टी.के. बदामे
'आव्हान २०१९' राज्यस्तरीय
अपत्ती व्यवस्थापन शिबीर
शिवाजी वि.संघनायक

प्रा. पी.व्ही. पाटील
एम.पी.एस.सी. परीक्षेच्या
प्रक्रियेत सहभाग

प्रा. जे.ए. यादव
पुस्तक प्रकाशन

प्रो. डॉ. एन.ए. कुलकर्णी
०३ क्रांतीक पुस्तकांचे
प्रकाशन

प्रा. ए.के. पाटील
कुलगुरु नियुक्त निवड आंतरराष्ट्रीय
व राष्ट्रीय खेळाडू खेळात सहभाग
वाढविण्यासाठी

डॉ. ए.एस. वाघ
०४ इंटरनॅशनल रिसर्च
जर्नलसाठी एडिटोरियल
बोर्डवरती नियुक्ती

डॉ. एच.डी. नदाक
मायनर रिसर्च
प्रोजेक्ट मंजूर

डॉ. बी.जे. कदम
मायनर रिसर्च
प्रोजेक्ट मंजूर

डॉ. एस.के. खाडे
०३ क्रांतीक पुस्तकांचे प्रकाशन

आमचे यशवंत : गुणवंत विद्यार्थी

सौ.मनिषा थोरात
एम.ए. इंग्लीश, शिवाजी विद्यापीठात
प्रथम क्रमांक

सागर देशमुख
सेट परीक्षा उत्तीर्ण

मयुरेश पाटील
सेट परीक्षा उत्तीर्ण

भाय्यश्री साळुंखे
सेट परीक्षा उत्तीर्ण

अंकिता सुर्यवंशी
सेट परीक्षा उत्तीर्ण

उमेश शिवपुजे
सेट परीक्षा उत्तीर्ण

शिवाली सुर्यवंशी
सेट परीक्षा उत्तीर्ण

अर्चना महाडिक
सेट परीक्षा उत्तीर्ण

सलिम पानवाले
ISS-2019 विजयी
(Close-I)

सपना बनसोडे
इन्फोसिस मागे निवड

मिनाक्षी जाधव
इन्फोसिस मागे निवड

सोनाली जाधव
अविष्कार स्पर्धेमध्ये 2nd क्रमांक

स्वप्निल यादव
अविष्कार स्पर्धेमध्ये
प्रथम क्रमांक

कोमल फोटकर
सेनटर मादरीकरण
स्पर्धेमध्ये प्रथम क्रमांक

खंडागळे तनुजा
अविष्कार महिला वैज्ञानिक
स्पर्धेमध्ये प्रथम क्रमांक

गौरी पाटील
अविष्कार महिला वैज्ञानिक
स्पर्धेमध्ये द्वितीय क्रमांक

स्नेहल साळुंखे
अविष्कार महिला वैज्ञानिक
स्पर्धेमध्ये तृतीय क्रमांक

जिमखाना विभाग गुणवंत विद्यार्थी

कु.विजयल मळटे राहुीय
ऑलिंपिक स्पर्धेसाठी तालिमदान
वेळे निवड

कु.गायत्री पोते पंचनाक स्त्री बॅटींग
वेळे अखिल भारतीय विद्यार्थी
स्पर्धेसाठी शिवाजी विद्यापीठ
संगत निवड

कु.प्रमोदी पाटील सांगली विभागीय
ऑलिंपिक स्पर्धेमध्ये वेगवान धावपटू
पुरुस्कार प्राप्त

मंकेत पाटील सांगली
विभागीय ऑलिंपिक स्पर्धेमध्ये
पुरुष विभागात वेगवान
धावपटू पुरुस्कार प्राप्त

पवन फोटकर, सांगली
विभागीय कुस्ती स्पर्धेमध्ये व्री
स्टाईल व्रीहा प्रकाशत प्रथम
क्रमांक मिळवून आंतर
विभागीय स्पर्धेसाठी निवड

विक्रम किंदे
सांगली विभागीय कुस्तीस्पर्धेमध्ये
व्रीहा टोपन व्रीहा प्रकाशत
प्रथम क्रमांक प्राप्त आंतर
विभागीय कुस्तीसाठी निवड

विभवजीत पाटील
सांगली विभागीय बॉक्सिंग
स्पर्धेमध्ये ५५ किलो गटात
तृतीय क्रमांक प्राप्त आंतर
विभागीय स्पर्धेसाठी
निवड

गौरव फोटकर
सांगली विभागीय बॉक्सिंग
स्पर्धेसाठी ५० किलो गटात
प्रथम क्रमांक प्राप्त आंतर
विभागीय स्पर्धेसाठी निवड

सरोजकुमार फोटकर
सांगली विभागीय बॉक्सिंग
स्पर्धेमध्ये ५८ किलो गटात
तृतीय क्रमांक प्राप्त आंतर
विभागीय स्पर्धेसाठी निवड

वार्षिक पारितोषिक वितरण समारंभाचे प्रमुख पाहुणे
मा.प्रसाद कुलकर्णी यांच्या समवेत महाविद्यालयातील गुरूदेव कार्यकर्ते

कला व वाणिज्य विभाग - प्राध्यापक वृंद

विज्ञान विभाग - प्राध्यापक वृंद

संस्कार - संपादक मंडळ

प्रशासकीय कर्मचारी व सेवक

सांस्कृतिक विभागातील सर्व प्राध्यापक व गुणवंत कलाकार विद्यार्थी

राष्ट्रीय छात्र सेना विभागातील सर्व प्राध्यापक व गुणवंत छात्र

राष्ट्रीय सेवा योजना विभागातील सर्व कार्यक्रम अधिकारी व गुणवंत स्वयंसेवक

ग्रामशिक्षण विभागातील सर्व प्राध्यापक व गुणवंत खेळाडू

वार्षिक पारितोषिक वितरण समारंभाची क्षणचित्रे

ध्वजारोहण करताना मा.प्राचार्य डॉ.मिलिंद एस.हुजरे व उपस्थित मान्यवर

शिक्षणमहर्षी डॉ.बापूजींना अभिवादन करताना मा.प्राचार्य डॉ.मिलिंद एस.हुजरे व उपस्थित मान्यवर

कॉलेज कार्यक्रम कमिटी प्रमुख प्रा.आर.बी.मानकर प्रमुख पाहुण्यांचे स्वागत व परिचय करताना

विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना प्रमुख वक्ते श्री.प्रसाद कुलकर्णी सुप्रसिद्ध कवि व लेखक (कार्यवाह, समाजवादी प्रबोधिनी इचलकरंजी)

मा.प्राचार्य डॉ.मिलिंद एस.हुजरे अध्यक्षीय मनोगत व्यक्त करताना

महाविद्यालयाचा वार्षिक अहवाल वाचन करताना कार्याध्यक्ष प्रा.के.एस.पाटील

जिमखाना विभागाचे अहवाल वाचन करताना विभागप्रमुख प्रा.ए.के.पाटील

वार्षिक पारितोषिक वितरण समारंभाचे आभार व्यक्त करताना कॉलेजचे स्टाफ सेक्रेटरी प्रा.जे.ए.यादव

गुणवंत विद्यार्थी गौरव व साहित्य संमेलन समारंभाची क्षणचित्रे

गुणवंत विद्यार्थी गौरव व साहित्य संमेलन समारंभाच्या प्रसंगी प्रमुख पाहुणे मा.उत्तम कांबळे समवेत कार्याध्यक्ष प्राचार्य अभयकुमार साळुंखे व उपस्थित मान्यवर कार्यक्रमाच्या ठिकाणी येत असताना.

शिक्षणमहर्षी डॉ.बापूजीनां अभिवादन करताना प्रमुख पाहुणे मा.उत्तम कांबळे यांच्या समवेत उपस्थित मान्यवर

महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.मिलिंद एस.हुजरे पाहुण्याचे स्वागत व परिचय करून देताना.

४ ये प्रतिष्ठा राज्यस्तरीय साहित्य संमेलनाचे अध्यक्ष मा.तानाजी जाधव उपस्थित मान्यवरांना व विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना.

गुणवंत विद्यार्थी गौरव समारंभाच्या निमित्ताने विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना प्रमुख पाहुणे मा.उत्तम कांबळे

गुणवंत विद्यार्थी गौरव समारंभाच्या प्रसंगी अध्यक्षीय मनोगत व्यक्त करताना कार्याध्यक्ष प्राचार्य अभयकुमार साळुंखे साहेब

गुणवंत विद्यार्थ्यांचा सत्कार करताना

गुणवंत विद्यार्थीनींचा सत्कार करताना

चर्चासत्र, परिषद, कार्यशाळा : क्षणचित्रे

Local History and cultural Identity in India या एकदिवसीय राष्ट्रीय चर्चासत्राचे प्रास्ताविक करताना इतिहास विभागप्रमुख डॉ.हाजी नदाफ

या एकदिवसीय राष्ट्रीय चर्चासत्राची भुमिका मांडताना प्राचार्य डॉ.मिलिंद हुजरे साहेब.

प्रमुख पाहुणे व बिजभाषक डॉ.नारायण भोसले इतिहास विभाग प्रमुख मुंबई विद्यापीठ मुंबई विचार व्यक्त करताना.

या राष्ट्रीय चर्चासत्राचे अध्यक्ष मा.प्राचार्य अभयकुमार सालुंखे साहेब अध्यक्षीय मनोगत व्यक्त करताना.

टिचर्स ट्रेनिंग प्रोग्रॅम या कार्यशाळेत मार्गदर्शन करताना मा.प्राचार्य डॉ.मिलिंद हुजरे

टिचर्स ट्रेनिंग प्रोग्रॅम या कार्यशाळेत मार्गदर्शन करताना प्रमुख पाहुण्या प्राचार्य डॉ.विजया चव्हाण

मराठी विभाग आयोजित बी.ए.भाग दोन (IDS) पुनर्रचित अभ्यासक्रम कार्यशाळेच्या उद्घाटन प्रसंगी विचार व्यक्त करताना प्राचार्य व्ही.एम.पाटील

मराठी विभागाच्या कार्यशाळेचे बीजभाषक डॉ.दत्ता पाटील मराठी अभ्यास मंडळ अध्यक्ष शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर मार्गदर्शन करताना.

अग्रणी महाविद्यालय योजनेअंतर्गत विशेष उपक्रम

वाणिज्य विभागामार्फत आयोजित एकदिवसीय कार्यशाळेची भूमिका मांडताना वाणिज्य विभाग प्रमुख प्रा.डॉ.अमोल सोनवले

वाणिज्य विभागाचा एकदिवसीय कार्यशाळेत विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना प्रमुख पाहुणे मा.संजय कुचकर

वाणिज्य विभागाच्या कार्यशाळेत अध्यक्षीय मनोगत व्यक्त करताना
मा.प्राचार्य डॉ.मिर्तेंद हजरे

अर्थशास्त्र विभागांतर्गत आयोजित एकदिवसीय कार्यशाळेचे समन्वयक प्रा.जे.ए.यादव कार्यशाळेचे महत्त्व सांगताना.

अर्थशास्त्र विभागाच्या एकदिवसीय कार्यशाळेत भारतीय शेतमाल किंमत धोरण या विषयावर मार्गदर्शन करताना प्रमुख व्यक्ते मा.प्रा.जे.एस.इंगळे

अर्थशास्त्र विभागाच्या एकदिवसीय कार्यशाळेत अध्यक्षीय मनोगत व्यक्त करताना. मा. प्राचार्य डॉ. मिलिंद हुजरे

अग्रणी महाविद्यालय योजनेचे समन्वयक प्रा.के.एस.पाटील
अग्रणी महाविद्यालय योजनेची भूमिका मांडताना.

IQAC विभागामार्फत आयोजित ट्रेनिंग प्रोग्रॅम कार्यशाळेचे समन्वयक प्रो.डॉ.एस.एस.पाटील विचार व्यक्त करताना.

अग्रणी महाविद्यालय योजनेअंतर्गत विशेष उपक्रम

IQAC विभागामार्फत आयोजित कार्यशाळेत मार्गदर्शन करताना मा.सागर पोळ

IQAC विभागामार्फत आयोजित कार्यशाळेचे अध्यक्ष प्राचार्य डॉ.मिलिंद हुजरे अध्यक्षीय मनोगत व्यक्त करताना.

समाजशास्त्र विभागांतर्गत आयोजित एकदिवसीय कार्यशाळेचे समन्वयक कार्यशाळेची भुमिका मांडताना प्रा.डॉ.विनोदकुमार कुंभार

समाजशास्त्र विभागांतर्गत आयोजित एकदिवसीय कार्यशाळेत विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना प्रमुख व्यक्ते मा.संग्राम सकपाळ

समाजशास्त्र विभागाच्या कार्यशाळेत अध्यक्षीय मनोगत व्यक्त करताना प्राचार्य डॉ.मिलिंद एस.हुजरे

समाजशास्त्र विभागामार्फत आयोजित कार्यशाळेचे आभार व्यक्त करताना प्रा.साईनाथ घोंगरे

फिजिक्स विभागाच्या वतीने आयोजित एकदिवसीय कार्यशाळेत मार्गदर्शन करताना प्रमुख वक्ते मा.प्रा.डॉ.दादा नाडे

फिजिक्स विभागाच्या आयोजित एकदिवसीय कार्यशाळेचे आभार व्यक्त करताना प्रा.मिथिला सदाकळे

महाविद्यालयातील विविध उल्लेखनिय उपक्रम

'केमिस्ट्री कार्निवल' चे समन्वयक प्रो.डॉ.एस.एस.पाटील आयोजित कार्यक्रमाची भूमिका मांडताना.

'केमिस्ट्री कार्निवल' प्रमुख पाहुण्यांचे स्वागत व परिचय करताना मा. प्राचार्य डॉ.मिलिंद एस.हुजरे

'केमिस्ट्री कार्निवल' प्रमुख पाहुण्या प्राचार्या सौ.शुभांगी गावडे मॅडम मार्गदर्शन करताना.

'केमिस्ट्री कार्निवल' आभार व्यक्त करताना प्रा.डॉ.एस.डी.जाधव मॅडम

'स्पर्धा परीक्षा महोत्सव' कार्यक्रमाचे समन्वयक प्रा.पी.व्ही.पाटील कार्यक्रमाची भूमिका मांडताना.

'स्पर्धा परीक्षा महोत्सव' प्रमुख व्यक्ते प्रा.डॉ.संतोष पोरे विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना.

'स्पर्धा परीक्षा महोत्सव' कार्यक्रमाचे अध्यक्ष मा.प्राचार्य डॉ.मिलिंद हुजरे अध्यक्षीय मनोगत व्यक्त करताना.

जागतिक भूगोल दिन - प्रमुख वक्ते डॉ.सुरेश साळवी भुगोल दिनाचे महत्त्व सांगताना.

महाविद्यालयातील विविध उल्लेखनिय उपक्रम

मा. प्राचार्य अभयकुमार साळुंखे (कार्याध्यक्ष श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, कोल्हापूर) यांच्या अमृतमहोत्सवी वाढदिवसानिमित्त महाविद्यालयामध्ये मॅरेथॉन स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले त्याची काही क्षणचित्रे.

फिजिक्स विभाग आयोजित एक्सपर्ट लेक्चर कार्यक्रमाची भूमिका मांडताना विभाग प्रमुख प्रा. जी. एस. घोडके

फिजिक्स विभाग आयोजित एक्सपर्ट लेक्चर प्रसंगी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना प्रा. डॉ. सी. एस. शाळगावकर सेवा निवृत्त प्राध्यापक (SUK)

मराठी विभागाच्या वतीने आयोजित 'मराठी राजभाषादिन' प्रमुख पाहुणे प्रा. डॉ. सुरेश शिंदे विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना.

हिंदी विभागाच्या वतीने आयोजित 'हिंदीदिन' प्रमुख पाहुणे प्रा. एम. डी. माने विचार व्यक्त करताना.

महाविद्यालयातील विविध उल्लेखनिय उपक्रम

"माजी विद्यार्थी स्नेहमेळावा २०२०" कार्यक्रमाचे समन्वयक प्रा. पी.व्ही.पाटील आयोजित कार्यक्रमाची भूमिका मांडताना.

"माजी विद्यार्थी स्नेहमेळावा २०२०" आयोजित कार्यक्रमाप्रसंगी विचार व्यक्त करताना माजी विद्यार्थी संघटनेचे अध्यक्ष श्री योगेश पाटील.

"माजी विद्यार्थी स्नेहमेळावा २०२०" आयोजित कार्यक्रमाचे अध्यक्ष मा.प्रो.डॉ.एस.एस.पाटील अध्यक्षीय मनोगत व्यक्त करताना.

इतिहास विभाग आयोजित आधुनिक महाराष्ट्रातील कर्तृत्ववान स्त्रिया या विषयावर पोस्टर सादरीकरण स्पर्धेचे उद्घाटन करताना.

इतिहास विभाग आयोजित पोस्टर सादरीकरण स्पर्धेचे परीक्षण करताना परीक्षक.

इतिहास विभाग आयोजित कवठे एकंद येथे ग्राम सर्वेक्षणाच्या निमित्ताने ग्रामस्थांशी स्थानिक इतिहास जाणून घेताना प्राध्यापक व विद्यार्थी

कवठे एकंद येथे ग्रामस्थांचा समवेत इतिहास विभागातील प्राध्यापक व विद्यार्थी

शिवाजी विद्यापीठ मराठी शिक्षक संघ व मराठी विभाग पी.डी.व्ही.पी. महाविद्यालय तासगाव MOU करार.

महाविद्यालयातील विविध उल्लेखनिय उपक्रम

'टीचर पेंशन्ट मीट' कार्यक्रमाचे समन्वयक प्रा.व्ही.जे.जाधव कार्यक्रमाची भूमिका मांडताना

'टीचर पेंशन्ट मीट' - प्रमुख पाहुणे प्रा.डॉ.जी.एन.मुळीक उपस्थितांना मार्गदर्शन करताना.

माय कॉलेज बुलेटिनचे मान्यवरांच्या हस्ते प्रकाशन

वसंतवृत्तवेध या अंकाचे मान्यवरांचा हस्ते प्रकाशन

'वाचन प्रेरणा' दिन कार्यक्रमाचे अध्यक्ष मा.प्राचार्य डॉ.मिलिंद हुजरे अध्यक्षीय भाषण करताना.

'वाचन प्रेरणा दिन' कार्यक्रमाचे प्रमुख पाहुणे प्रा.जी.के.पाटील विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना.

डॉ.ए.पी.जे. अब्दुल कलाम यांचा जयंतीनिमित्त ग्रंथप्रदर्शनाचे उद्घाटन करताना प्राचार्य,ग्रंथपाल,प्राध्यापक व विद्यार्थी

ग्रंथप्रदर्शनाची पाहणी करताना प्राचार्य डॉ.मिलिंद हुजरे, प्राध्यापक व विद्यार्थी

महाविद्यालयातील विविध उल्लेखनिय उपक्रम

स्वामी विवेकानंद जयंती सप्ताह प्रसंगी बोलताना प्रा.एन.डी. शेंडगे

स्वामी विवेकानंद जयंती सप्ताह उद्घाटनप्रसंगी मार्गदर्शन करताना मा.प्रा.जी.के.पाटील

स्वामी विवेकानंद जयंती सप्ताह प्रसंगी मनोगत व्यक्त करताना मा.प्राचार्य डॉ.मितिद हुजरे

स्वामी विवेकानंद जयंती सप्ताह प्रसंगी प्रतिमापूजन करताना प्रमुख वक्ते व उपस्थित प्राध्यापक

डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर महापरिनिर्वाण दिन प्रसंगी प्रतिमापूजन करताना प्राचार्य, प्राध्यापक व विद्यार्थी

संस्थामाता सुशिलादेवी साळुंखे यांच्या जयंती निमित्त प्रतिमापूजन करताना प्राचार्य, प्राध्यापक व विद्यार्थी

छत्रपती शिवाजी महाराज यांच्या जयंती प्रसंगी प्रतिमापूजन करताना प्राचार्य, प्राध्यापक व विद्यार्थी

महात्मा गांधी व ताल बहादूर शास्त्री यांच्या जयंती प्रसंगी प्रतिमापूजन करताना प्राचार्य, प्राध्यापक व विद्यार्थी

राष्ट्रीय सेवा योजना

प्रा.डॉ.तातोबा बडामे
कार्यक्रम अधिकारी
युनिट १

प्रा.डॉ.अमोल सोनवले
कार्यक्रम अधिकारी
युनिट २

प्रा.डॉ.परशुराम तेली
कार्यक्रम अधिकारी
युनिट ३

आव्हान २०१९
शिवाजी विद्यापीठ ध्वज मानकरी
अजिंक्य माने बी.ए.भाग २

महाराष्ट्र सांगली सहस्रत रेव्हे ऑनरेशनमध्ये सहभागी
झालेला स्वयंसेवक जयदिप कोबळे

महाराष्ट्र औसतमानावर धनगाव येथे
गाऊ काढून स्वच्छता करताना स्वयंसेवक

महाराष्ट्र शासनच्या वृक्षारोपन अंतर्गत महाविद्यालय
परिसरात वृक्षारोपन करताना प्राचार्य डॉ.मिलिंद हुजारे
स सर्व प्राध्यापक

महाविद्यालयात रोटरी क्लबच्या सहकार्याने आयोजित
करण्यात आलेल्या सार्वजनिक विधीरात्रासाठी प्राचार्य डॉ.मिलिंद हुजारे
यांच्या समवेतच स्वयंसेवक आणि रत्नदाते

२१ जून ऑक्सफोर्ड योग दिवस प्रसंगी योग प्रात्यक्षिक करताना
प्राचार्य, प्राध्यापक, प्रशासकीय कर्मचारी व शेरक

सहाय्य करताना लावणज मंदार अंतर्गत कपडे,
अर्बिंद व अश्व वटप करताना NSS P.O., डॉ.टी.के.बडामे

कोटोना सहकार्य जनजागृती अभियाना अंतर्गत मार्गदर्शक करताना प्रा.प्राचार्य
डॉ.मिलिंद हुजारे, डॉ.बडामे, डॉ.सोनवले आणि स्वयंसेवक

महाविद्यालय परिसरात कवचदाना अंतर्गत स्वच्छता करताना
स्वयंसेवक

द्विप्रेषणीय तयारी विधीर भुजर्ग सहोदरजी या से.पो.दिनांकित
दि. २४ सप्टेंबर, २०१९

रा.से.वा. विधेय व्यवस्थापक शिबीर २०१९-२० मीजे सावर्डेच्या उद्घाटन समारंभात बोलताना सरपंच मा.प्रदिप(काका) माने दि. २ जानेवारी २०२०

ग्रामात पैरीकडी विद्यालयेत NSSPO डॉ. बटम, डॉ.पी.बी.जेली, डॉ.ए.जी.सोनवले व स्वयंसेवक

दैनंदिन शांत-कालीन योगशिबीराला सुरुवाती झालेले NSSPO डॉ.पी.बी.जेली, डॉ.बीर्ली बोलत आणि स्वयंसेवक

ग्रामातलाय सावर्डे येथे वृक्षांज आजी करणे आणि वृक्षांपास खजपांमध्ये घाटी घराण्यासाठी स्वयंसेवकांनी केलेल्या मागणी साक्षात्कार करण्याचे दिवसपट्टे

स्वयंसेवकांनी समुदायातून बांधलेल्या वनबंधाच्या निरीक्षण करताना सरपंच मा.प्रदिप(काका) माने, NSSPO डॉ.ए.जी.सोनवले या आगगासाहेब बागल, डॉ.टी.टी.के.बटम व स्वयंसेवक

शिबीरांतर्गत प्राथमिक शाळेत स्वयंसेवा अधिवेशन या विषयावर चित्रकला स्पर्धा आयोजन झाली या किर्ती कोलप

शिबीरांतर्गत सावर्डे येथील वृक्षांज परिसरात वृक्षांजपन व स्वयंसेवा केंद्रांमार्फत निरीक्षणासाठी गेलेले NSSPO डॉ. बटम, वृक्ष बांधकामांमार्फत

शिबीरांतर्गत संगणकाद्वारे वृक्षांसाठी मुद्रित बाजळ स्वयंसेवाधोषित करताना आगगासाहेब बाजळ यांनी तयारली करताना डॉ.माधवी हिंदे व डॉ.विनायक पांडे

सावर्डे ऑनलाईन वनसंरक्षण उपक्रमाने मार्गदर्शन करताना प्रा.अमित माजी, यादवगळे उपस्थित डॉ.हाजी नदाब, डॉ.गावित, प्रा.सोनवले, प्रा.बागल व प्रा.सुरजित कुंभार

मौजे सावर्डे येथे शिबीरात आलेले वक्ते व मान्यवर

न्यायमूर्ती विश्वास माने जिल्हा विधीसेवा प्रधिकरण सांगली

मुख्यकार्यकारी अधिकारी डॉ.अमिजित राऊत उपस्थितांमध्ये मा.प्रदिप(काका) माने सरपंच, मौजे सावर्डे

अॅड.अमोल डॉंबे कायदा साक्षरता या विषयावर बोलताना

अॅड.कुलदिप कदम कायदा साक्षरता विषयावर बोलताना

जिल्हा वनपरिक्षेत्र अधिकारी मा.प्रमोद धानके वनबंधान्यासंदर्भात मार्गदर्शक करताना

डॉ.शितल पाटील NSS दिनानिमित्त आहाराचे महत्त्व या विषयावर व्याख्यान देताना.

शिबीरांतर्गत महिला मेळाव्यानिमित्त महिला सबलीकरण या विषयावर व्याख्यान देताना यशदा पुणेच्या डॉ.सीमा यशवंत निकम

राष्ट्रीय छात्र सेना - आमचा अभिमान

लेफ्टनंट डॉ. विनोदकुमार कुंभार
कंपनी कमांडर

S.U.O. सुदर्शन भोसले

J.U.O. विश्वजीत पाटील

J.U.O. तेजस पाटील

C.Q.M.S. विश्वजीत पाटील

सार्जेंट मिथुन गोडबोले

NCC बी प्रमाणपत्र २०१८-१९ मध्ये
अ ग्रेड मिळवणारे गुणवंत छात्र
आमचा अभिमान

सार्जेंट ओंकार पाटील

सार्जेंट अमृता विभुते

सार्जेंट रणजीत शेते

सार्जेंट प्रतिभा दगाडू चव्हाण

S.U.O. सुदर्शन भोसले

J.U.O. विश्वजीत पाटील

J.U.O. तेजस पाटील

सार्जेंट अमृता विभुते

सार्जेंट रणजीत शेते

NCC सी प्रमाणपत्र
२०१८-१९ मध्ये
अ ग्रेड मिळवणारे
गुणवंत छात्र
आमचा अभिमान

S.U.O. ओंकार पाटील

J.U.O. धनराज झांबरे

J.U.O. संकेत पाटील

C.Q.M.S. अमर पाटील

सार्जेंट अरविनी कांबळे

कारपोरल सचिन माने

महाविद्यालयाच्या शिरपेचात
मानाचा तुरा
इंडियन आर्मी मध्ये
निवड झालेले आमचे
छात्र

S.U.O. सुदर्शन भोसले

मिलींद पाटील

विशाल पाटील

राष्ट्रीय छात्र सेना-आमचा अभिमान

रणजीत शेटे "एक भारत श्रेष्ठ भारत" नागपूर येथील कॅम्पमध्ये व्हॉलीबॉल स्पर्धेमध्ये प्रथम क्रमांक व गोल्ड मेडल प्राप्त

नागपूर येथे संपन्न झालेल्या "एक भारत श्रेष्ठ भारत" कॅम्प ग्रुप फोटो

Army Attachment Camp अहमदनगर येथे R.L. सोबत आपल्या महाविद्यालयातील कॅडेट

कोल्हापूर येथे आयोजित शिवाजी ट्रान्सल ट्रेक कॅम्पसाठी शीतका येथुन आलेले एन.सी.सी. कॅडेट सोबत आपला महाविद्यालयीन छात्र

कोल्हापूर येथील शिवाजी ट्रान्सल ट्रेक चा ग्रुप फोटो

मा.प्राचार्य अश्वयुक्तुमार साजुंखे (कार्याध्यक्ष, श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षणसंस्थान, कोल्हापूर) यांच्या अमृतमहोत्सवी वाइडिवसनिमित्त दि. १७ जाने. रोजी महाविद्यालयांमध्ये एन.सी.सी. विभागकडून स्तब्दान शिबीराचे आयोजन केले.

१६ महाश्वरू बटालियन एन.सी.सी. सोगलीचे कमांडिंग ऑफिसर कर्नल एस के बाबू यांनी महाविद्यालयाला भेट दिली

२६ जानेवारी प्रजसत्ताक दिनानिमित्त प्राचार्य डॉ.मिर्तिद हुजरे यांच्या समवेत N.C.C.कॅडेट चा ग्रुप फोटो

२६ जानेवारी संचलन S W Troop

Our SW Cadets With ANO Mam

"एक भारत श्रेष्ठ भारत" कॅम्प उत्तराखंड येथील एक क्षणचित्रे

कमांडींग ऑफिसरस समवेत एक ग्रुप फोटो

शारीरिक शिक्षण व क्रिडा विभाग

प्रा.ए.के.पाटील
शारीरिक शिक्षण व क्रिडा
विभागप्रमुख

वार्षिक क्रिडा स्पर्धेचे उद्घाटक मा.प्राचार्य डॉ.मिलिंद हुजरे
उद्घाटन झालेगी स्पर्धकांना मार्गदर्शन करताना.

वार्षिक क्रिडा स्पर्धेवरील महिला कबड्डी संघाची लोकांचे
कसब घेताना मा.प्राचार्य डॉ.मिलिंद हुजरे

वार्षिक क्रिडा स्पर्धेवरील मुख्य कबड्डी स्पर्धेतील एक रोमांचक क्षण

वार्षिक क्रिडा स्पर्धेवरील 400 मीटर धावने क्रिडा
प्रकारातील महिला खेळाडू

वार्षिक क्रिडा स्पर्धेवरील लांब उडी क्रिडा प्रकारातील
एक अविस्मरणीय क्षण

गुणवंत खेळाडूंना पारितोषिक वितरण करताना प्रमुख पाहुणे मा.प्रसाद कुलकर्णी व कार्यक्रमाचे
अध्यक्ष मा.प्राचार्य डॉ.मिलिंद हुजरे आणि उपस्थित सर्व मान्यवर

सांस्कृतिक विभाग

महाविद्यालयाच्या वतीने आयोजित विविध सांस्कृतिक कला स्पर्धेप्रसंगी महाविद्यालयातील विद्यार्थी विविध कलाप्रकार सादर करताना काही उल्लेखनीय क्षण.

शिवाजी विद्यापीठाच्या ३९ वा सांगली जिल्हा युवा महोत्सवात जोगवा हे लोकनृत्य सादर करताना महाविद्यालयातील सांस्कृतिक विभागाच्या विद्यार्थीनी

शिवाजी विद्यापीठाच्या ३९ सांगली जिल्हा युवा महोत्सवात "जवघा रंग" या एकांकिकेला प्रथम क्रमांक प्राप्त

शिवाजी विद्यापीठाच्या ३९ वा सांगली जिल्हा युवा महोत्सवात यमाचा फेरा ही तधुनाटिका सादर करताना महाविद्यालयातील विद्यार्थी

सांगली जिल्हा युवा महोत्सवात संधिक कला प्रकारातील समूह गायन करताना महाविद्यालयातील विद्यार्थीनी

कलादालन/कलाकौशल्य विभाग

Buchade Prathmesh Prashant B.Com. I
- Photography

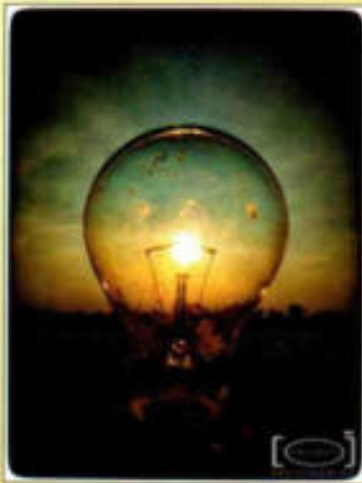
Ashraf Mujawar B.A. III History - Photography

Gautami Uthale B.A. III - Drawing

Prashant Patil M.A.II History - Painting

Kaulapure Baban Nandu B.A. I
- Photography

Prashant Patil M.A.II History - Pottery Painting

जन्मशताब्दी निमित्त विनम्र अभिवादन !

“पोटापाण्याचा उद्योग जगवेल
पण कलेशी मैत्री
का जगायचे
हे शिकवले”

- पु.ल. देशपांडे

“पृथ्वी ही शोषणागाच्या मस्तकावर
तरलेली नसून ती दलित आणि
कष्टकऱ्यांच्या तळहातावर
तरलेली आहे. ”

- अण्णाभाऊ साठे

डॉ. तातोबा बदामे
विभागीय संपादक

मराठी विभाग

पद्य विभाग

१) येते बाबा तुझी आठवण अशी	कु. गायत्री जगदीश चौगुले	बी. कॉम. भाग ३	३
२) आई	सुशांत अधिकराव लोखंडे	बी. ए. भाग १	३
३) मन	अर्जिंक्य यशवंत माने	बी. ए. भाग २	४
४) सोबती	कु. गायत्री जगदीश चौगुले	बी. कॉम. भाग-३	४
५) आई -बाप	आशिष अशोकराव शिंदे	बी. एस्सी. भाग २	५
६) मुलगी म्हणून जगताना	कु. उमा यशवंत पाटील	बी. ए. भाग २	५
७) दुर्गा दुर्गा जोडतू	गोमटेश श्रीपाल अंकलखोपे	बी. कॉम. भाग ३	५
८) तुझ्यासारखी माणसं	कु. आरती कणसे	बी. ए. भाग १	६
९) पहिलीच तू...	सौरभ संजय पाटील	बी. ए. भाग ३	६
१०) मैत्री	कु. वर्षारणी संभाजी पाटील	एम. ए. भाग २	७
११) बंदन दादांना...	कु. स्नेहल हरिश्चंद्र तोडकर	बी. ए. भाग १	७
१२) प्रेम	कु. गायत्री जगदीश चौगुले	बी. कॉम. भाग-३	१२
१३) खेळ माझ्या आयुष्याचा	कु. स्नेहाली नामदेव पाटील	बी. ए. भाग-२	१२
१४) माझा पाऊस कसा ?	कु. स्वप्नाली सतिश चौगुले	बी. कॉम. भाग १	१९
१५) मलाच कळले नाही...	कु. प्रियांका रणपिसे	बी. कॉम. भाग २	३०

गद्य विभाग

१) स्फूर्तीचा श्रीमंत झरा	जयदीप माणिक कांबळे	बी. ए. भाग ३	८
१) वाटण्या	सौरभ संजय पाटील	बी. ए. भाग ३	१३
१) माझा कोल्हापूरचा प्रवास : एक अविट स्पंदन...	कु. पुजा बाबुराव शिंदे	बी. ए. भाग २	१६
१) असंही असतं...	कु. सोनाली विजय कणसे	बी. कॉम. भाग २	२०
१) 'जुगाड' कार... किरण गुरव	अहमद जावेद मुल्ला	बी. ए. भाग २	२२
१) 'निसर्गातील बदल : एक चिंतन	कु. गौरी सुभाष झेंडे	बी. एस्सी. भाग २	२४
१) संकटग्रस्त शेतकरी आणि शासन	सुशांत अधिकराव लोखंडे	बी. ए. भाग १	२८
१) २१ व्या शतकातील बदलते स्त्री-जीवन	कु. गायत्री विश्वास राजमाने	बी. एस्सी. भाग २	३१
१) डॉ. आनंदी गोपाळराव जोशी एक प्रेरणादायी प्रवास....	आशिष अशोकराव शिंदे	बी. एस्सी. भाग २	३३
१) झाडावरचं पिकलं पान...	कु. प्रियांका झुंजारराव रणपिसे	बी. कॉम. भाग ३	३५

येते बाबा तुझी आठवण अशी

तिच ती तिच ती आठवण जशी
येते बाबा तुझी आठवण अशी.....

तुझ्या खांद्यावर मी खेळते
तुझ्या कुशीत मीच निजते
तिच ती, तिच ती तुझी कुशी, तुझी कुशी
येते बाबा तुझी आठवण अशी.....

मी जेवताना लाडी येतोस असा
मला चिमुकला घास भरवतोस जसा
तिच ती, तिच ती हलकी खुशी, हलकी खुशी
येते बाबा तुझी आठवण अशी.....

माझ्या डोळ्यामध्ये प्रेम आहे खोल
तुझ्या गालावरची पापी लागते मला गोड
तिची ती, तिच ती गोड पापी जशी, गोड पापी जशी
येते बाबा तुझी आठवण अशी.....

दुडू दुडू माझ्यामागे धावून
छोट्या छोट्या गप्पा गोष्टी करून
तिच ती, तिच ती गंमत जशी, गंमत जशी
येते बाबा तुझी आठवण अशी.....

येशील का माझ्याशी बोलशील का
बाळा म्हणून हाक मला मारशील का
तिच ती, तिच ती प्रेमाची हाक जशी, हाक जशी
येते बाबा तुझी आठवण अशी.....

स्वप्नातूनी देहाने हाक तुझी ऐकली
दूर अंधारातून प्रतिमा तुझी दिसली
तिच ती, तिच ती एकही रात्र जशी, रात्र जशी
येते बाबा तुझी आठवण अशी.....

माझ्यावर रूसून भूर निघून गेला
वाट पाहण्याचा प्रवास मी सुरू केला
तिच ती, तिच ती आठवण जशी, आठवण जशी
येते बाबा तुझी आठवण अशी.....

कु.गायत्री जगदीश चौगुले
बी.कॉम. भाग ३

आई

तुझ्या विना जगी नाही कोण
सांग गं आई जगू कसा तुझ्याविना
तू परत ये गं आई....
तुझा बाळ तुझी वाट पाही

नाही विसरलो तुझ्या प्रेमळ छायेला
तू दिलेल्या संस्कारांना आणि मायेला
तुझ्यासारखी माया नाही या जगात
आई सारखे दैवत नाही त्रिखंडात

पण मी हेच म्हणतोय तू ये गं पुन्हा
नाही जगू वाटत तुझ्याविना
तुझ्यासारखे दैवत या जगी नाही
ज्याला आई आहे त्याला आई कळलीच नाही

असे वाटते मला मी तुझ्याजवळ यावे
पण त्या देवालाही वाटत नाही
आपले नाते जुळावे.....
शेवटी हेच म्हणून मी देवाला
पुढच्या सात जन्मी तुझ्याच
कुशीत जन्म घेऊ दे...
आणि त्यावेळी तरी तू
माझ्यासोबत राहू दे.....

मुशांत अधिकराव लोखंडे
बी.ए. भाग १

मन

न बोलता ते खूप काही बोलते
क्षणात एक, क्षणात अनेक
मन भावना पेरते....

जाणूनही हे मन
न जाणल्यासारखे करते...

स्वप्नांच्या मागे जाणते
घडपडते, कोसळते
उठून पुन्हा नव्याने
मन हे वेडे पळते.....

जीवही लावते
झुरतेही एकटे
स्वतःच्या चुका, स्वतःच जाणते
जाणूनही हे सारे
मन पुन्हा मोहात भूलते....

गदीं मध्ये स्वतःला
एकटे पडता हे कुणास शोधते ?
लाजते, आनंदात असताना
दुःखात हुंदक्याचेच बांध फोडते...

गोंधळते, ओरडते
कधी तुटते, कधी जुळते
जीवनाचा अर्थ हे सुख-दुःखात तोलते
न बोलता खूप काही बोलते..
मन खूप काही बोलते.....

अजिंक्य यशवंत माने
बी.ए.भाग २

परत एकदा भेटूया या ना !

वर्गात नव्हती आपली
एवढी एकमेकांशी दोस्ती
पण आता आठवतेय यार
केलेली ती सगळी मस्ती

वर्गातल्या प्रत्येकाची
एन्ट्रीच होती भारी
कधी कधी एन्जॉय केलीय
वर्गातली मारामारी

होतो शिक्षकांच्या डोक्याला ताप
कारण होतेच सगळे तसे कलाकार
पण आज प्रत्येक क्षणाला तुमची
आठवण येते यार

आयुष्याच्या एका टोकावर झालो
आपण वेगळे
आपआपल्या कामामध्ये आता
गर्क असतो सगळे

कॉलेजमध्येही भेटले मित्र
करतो आताही मस्ती सगळी
पण शाळेमधल्या दोस्तीची
गोष्टच होती वेगळी.

कु.पूजा बाबुराव शिंदे
बी.ए.भाग २

सोबती

सोबती असावी विश्वासाची,
जातीची ना पातीची.
अंध काळोखाच्या रातीची,
संध वाहणाऱ्या नद्यासारखी.
आकाशात उडणाऱ्या पक्षाच्या थव्यासारखी,
डोंगरातून खळखळ वाहणाऱ्या झऱ्यासारखी.
टूंब फुलणाऱ्या फुलासारखी,
भिरभिर उडणाऱ्या फुलपाखरासारखी.
चिवचिव करणाऱ्या पक्षासारखी,
टप टप पडणाऱ्या पावसासारखी.
चमच करणाऱ्या चांदण्यांसारखी,
धूमधूम नाचाया लावणाऱ्या घुंगरांसारखी.
खदाखदा हसाय लावणाऱ्या मुलांसारखी,
आयुष्य फुलवणाऱ्या नाजूक धाम्यासारखी,
भावना फुलवणारी ती सोबती.

कु.गायत्री जगदीश चौगुले
बी.कॉम.भाग-३

आई - बाप

वेडी माझी आई

वेडा माझा बाप

आईचा हात म्हणजे प्रेम

बापाचा हात म्हणजे कौतुकाची थाप

आईबापाचे भोळे चेहरे सांगतात मला स्पष्ट

जीवाचं रान करून ते माझ्यासाठीच करताहेत कष्ट.

आईच्या हातची भाजी भाकरी लागते मला गोड

बापाने दिलेल्या बॉलपेनची पार्करला पण नाही तोड.

कष्टकरी बाप माझा कष्टकरी आई

माझ्या भविष्याच्या चिंतेतच त्यांचा दिवस जाई

पोराच्या स्वप्नाला बाप उराशी जपतोय

त्याच्या स्वप्नासाठीच तो दिवसरात्र खपतोय.

चुकलो कधी वाट कधी मनोबल खचत गेलं

आईनं केली माया तेव्हा बापानेच मार्गदर्शन केलं

कष्टकरी आई बाप माझ्यासाठी शंकर आणि पार्वती

कष्ट करणाऱ्या हातांची काय सांगू महती

आशिष अशोकराव शिंदे

बी.एस्सी. भाग २

मुलगी म्हणून जगतावा

जन्म लाभला मुलीचा मला आईच्या पोटी

बाळाला लहानाचं मोठं करणं ही एक कसोटी

आई-बाबाच्या लाडाने झाली असेल कधी नॉटी

तेव्हा आई घमकवायला मला हातात घ्यायची काठी

हातात पाटी पेन्सिल घेऊन दिले तिने शिक्षण

भाऊ पाठीराखा बनून करतो नेहमीच बहिणीचं रक्षण

आई-बाबा माझे करतात मला लाड खूप

पण रागात आल्यास पहायला भेटते नवीन रूप

झाली मी मोठी, गेले माझे बालपण

शिक्षणासाठी त्यांना सोडून जाणार आपण

आता संपले शिक्षण, सोयरीक झाली, चला आता सासरी

कु. उमा यशवंत पाटील

बी.ए. भाग २

दुर्गा दुर्गा जोड तू

सौंदर्य हा स्त्रीचा अलंकार असतो

अंगी अनेक देवींचा ललकार असतो

पापी दुष्ट नराधम भयंकर असतो

घडणाऱ्या प्रत्येक घटनांमध्ये तमाशा असतो

म्हणूनच सांगतो तुझं सौंदर्य

कोणाच्या हाती देऊ नको

कधी त्या देहाला एस.टी. मध्ये आडवलं जातं

कधी ना कधी निर्जन ठिकाणी....

कधी कधी बापही होतो वैरी

म्हणूनच म्हणतो तुझं सौंदर्य

कोणाच्या हाती देऊ नको

हैदराबादची निर्भया, कोपडीची निर्भया,

असं म्हणत तू बसू नको

अजून किती निर्भया ? असंही तू म्हणू नको,

नुसत्याच मेणबत्त्या घेऊन फिरून

न्यायाची भीक मागू नको,

आपलं सौंदर्य कोणाच्या हाती देऊ नको

आता उठ स्वतःच जागी हो

राजमाता जिजाऊंची वाघीण हो

विचवाची तू नांगी हो

उचल तलवार आता लढ तू

त्या नराधमांच्या वासना फोड तू

एकमेकींना साथ देऊन दुर्गा-दुर्गा जोड तू

आता फक्त लढ तू,

लढ तू.

गोमटेश श्रीपाल अंकलखोपे

बी. कॉम. भाग ३

तुझ्यासारखी माणसं

तुझ्यासारखी माणसं खरच
या जगात फारच कमी असतील
किती बरं झालं असतं ना
जर प्रत्येकानेच तुझ्यासारखा विचार केला असता
दररोज एक बलात्काराची बातमी ऐकण्यापासून
हा देश तरी वाचला असता
नसती घडली ती कोपडों घटना
अन् नसतं घडलं ते निर्भया प्रकरण
जर खरंच असं झालं असतं ना
तर त्या महिला अत्याचाराच्या बातमीपासून
मुलींना नी तरुणींना जिवंत जाळल्याच्या घटनांपासून
वर्तमानपत्रालाही सुट्टी मिळाली असती
आणि परवाच हिंणघाटात पोरगी जाळल्याची बातमी ऐकून
महाराष्ट्रात खळबळ उडाली नसती.
चॅनलवर बातमी घडकली नसती
आणि ती बातमी ऐकून
पायाखालची जमीन सरकली नसती
खरंच किती बरं झालं असतं ना
जर प्रत्येकानेच तुझ्यासारखा विचार केला असता
आणि तुला माहितेय का ?
यामुळं अजून खूप काही चांगलं झालं असतं
कोणाची तरी आई वाचली असती,
वासराची गाई वाचली असती
कोणाची ताई वाचली असती
कोणाची बहिण तर कोणाची चिमुकली
लाडकी लेकर वाचली असती
वक्तृत्व स्पर्धामध्ये ना
निर्भया अजून किती दिवस ?
असा विषयच व्यासपिठाला मिळाला नसता
खरंच खूप बरं झालं असतं

जर प्रत्येकानेच तुझ्यासारखा विचार केला असता

कु. आरती कणसे

बी.ए. भाग १

पहिलीच तू...

अनोळखी अनोळखी म्हणतं
मैत्रीचा हात पुढे करणारी पहिलीच तू...
जिच्यासोबत आयुष्यभर मैत्री
जपावी वाटते ती पहिलीच तू...
माझ्याबरोबर कॉलेजमध्ये
हक्काने भांडणारी पहिलीच तू...
मनात काही न ठेवणारी
दिलखुलास बोलणारी पहिलीच तू...
जिच्यासोबत बोलून
मन शांत होतं ती पहिलीच तू...
कोणतीही समस्या
प्रथम मला सांगणारी पहिलीच तू...
कधीतरी हळूच खोड्या काढून
मला सतावणारी पहिलीच तू...
कधीतरी रूसणारी चिडल्यावर कालीमातेचा
अवतार धारण करणारी पहिलीच तू...
सगळे टोपण नावाने तर
मुलीच्या नावावरून चिडवणारी पहिलीच तू...
स्वतःच दुःख विसरून मला
सावरण्याचा प्रयत्न करणारी पहिलीच तू...
माझ्याकडून कोणती गोष्ट चुकली तर
हक्काने समजावून सांगणारी पहिलीच तू...
मी रडताना पापण्यातील अश्रूंना
गोठवणारी पहिलीच तू...
अडचणीच्या काळात एकटं न सोडता
आधाराचा हाथ खांद्यावर ठेवणारी पहिलीच तू...
खचलेल्या मनाला पुन्हा
उभारी आणणारी पहिलीच तू...
कितीही वादळ आली तरी खंबीरपणे माझ्या
सोबत उभं राहणारी पहिलीच तू...
मी आहे ना...नको काळजी करू
असं म्हणणारी पहिलीच तू...

खूप व्याप असतानाही माझी

आवजून आठवण काढणारी पहिलीच तू...

निस्वार्थीपणे मैत्रीचं

नातं जपणारी पहिलीच तू...

सौरभ संजय पाटील

बी.ए. भाग ३

मैत्री

मैत्री ही अशी असते की
आपल्या जीवनाचा एक महत्वाचा हिस्सा असते.
सुख दुःखात ती साथ देणारी
महत्वाच्या कामाच्यावेळी मदत करणारी ही मैत्री असते.

मैत्री ही जीवनात अमूल्य असते.
त्यामुळे मैत्रीला कधीच स्वतःपासून कधीच दूर करायचे नसते.
मैत्रीण ही अशी असते कधी पण तिला बोलवावे
लगेच येणारी मदत करणारी आत्मविश्वास वाढवणारी मैत्री असते.

मैत्री ही कायम जपून ठेवली
तरच जीवनात ती आपल्या उपयोगी पडते.
आपल्या आनंदात आनंद व्यक्त करणारी अशी मैत्री असते.

मैत्री ही अशी असते की
तिला आपल्या मनातील भावना समजतात.
अशी मैत्री असते.

कधीपण आपल्या आयुष्यात काहीपण अडचणी निर्माण झाल्या
तर ती मैत्री त्यातून आपल्याला मार्ग दाखवणारी मैत्री असते.

अशी ही मैत्री आपल्या आयुष्यात महत्वाची असते.
त्यामुळे मैत्री ही कायम जपून ठेवावी
व तिला आपले जीवन समजून तिच्याशी
चांगल्याप्रमाणे बोलावे व तिला आपल्यासोबत ठेवावे.

कु. वर्षारानी संभाजी पाटील
एम.ए. भाग २

वंदन दादांना...

गदीच्या शोधामध्ये वाट आज आडवी झाली
वंदन करण्यासाठी वसंत दादा कॉलेजला
भविष्य कुणी घडवीत बसत नाही.
ते आपल्याच हातात असते
असे म्हणणारे आमचे दादा आज तुम्ही हवे होता.
पण काय करू दादा स्वातंत्र्याच्या यशात
हृदय हरपून जाई. प्रथम दादा नंतर कॉलेज
प्रथम वंदन केले दादा कॉलेजला.
दुसरे वंदन, सरस्वती मातेला.
तिसरे वंदन, आमच्या कॉलेजच्या प्राध्यापक आणि
प्राचार्य सरांना व शिपाई मामा, वॉचमेनकाका
ग्रंथपाल आणि विद्यार्थी जणांतील स्टाफला
आमचे कॉलेज म्हणजे अभ्यासातील सर्वच
मित्र व मैत्रिण आहेत स्वाभिमाना
गदी कितीही असली
तरी आम्ही बस पकडतो
ध्येय असते फक्त कॉलेजमध्ये येण्याचे
आणि बी.ए. करून एम.ए. करण्याचे.
वंदन चौथे,
"स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था कोल्हापूरला"
माझे गाव जरी मणेरजुरी असले तरी
माझ्या गावाचे दैवत बापूजी साळुंखे
व महावीर पांडुरंग साळुंखे यांना
त्रिवार अभिवंदन करते तसेच पद्मभूषण
वसंत दादा पाटील यांना तुम्ही खूप
योगदान दिले आम्हांला,
करतो आम्ही कॉलेजमध्ये येताना
नमस्कार, आणि श्रीफळ फोडून तुमचे
आदरातिथ्य.
सर्वांनाच मिळते शिक्षण
या छताखाली म्हणून स्मरणात दादा
तुम्ही आमच्या रहाल म्हणून
Miss you DADA

कु. स्नेहल हरिश्चंद्र तोडकर
बी.ए. भाग १

સંસ્કારીય નીપંત્ર હયા ...

જયદીપ માણિક કાંબळे
बी.ए.भाग ३

મહાત્મા દાદાજીભાઈ દેવ દેવે શ્રી ઈશ્વર
મહાશયી પાછળે એક દિને નીમણ હાલે. જ્યાંથી પાછે પાછા
મનપાત્રીયા કામજાનડી પેલે. કામજાનડી કામજા પ્રીયજા
કામજા દેવેશ શ્રીયત પંતુ પાત્રશ્ચ રાહિયે એકીન કામજા
પાછાત, તેવ નાપીયત પાત્રશ્ચ રાહિયત. મહાત્મા
કામજા નામ દેવેશ શ્રીયત એક દિને એકીન કામજા
પાછાત કામજા નામજા દાદાજી નોપાત્રીયે એક મહાશય
મહાશય શ્રીયત કામજા ડૉ. દાપુરી જનુંદે. દાપુરી શ્રીય
જાપાછાત પંતુ શ્રીયત રામજાત્રીય કામજાત્રીય દાદાજી પોદે
પાછાત મહાત્મા કામજા મહાશય

જાતા નીમણત્રીય, પાછાત્રીય, રામજાત્રીય, રામજાત્રીય
ગાંધે ગોપીંદ્રાપ દાદાજીય જનુંદે મહાશય કામજા
એ પાછાત્રીય દાપુરી. તે પાછાત્રીય નામજાત્રીય પાછાત્રીય
જાંચ નામ દાદા. ૧૯૨૨ રોજી હાલ. દાદાજીય પાછાત્રીય
કાંચે એક દાદાજીય ગોપીંદ્રાત્રીય પ્રાચીન શ્રીયત રામજાત્રીય
એકે હાલ. એકે જગત્રીય નીમણત્રીય ઈસત્રીય એકે મહાશય
પાછાત્રીય શ્રીયત પાછાત્રીય એકે નીમણત્રીય કામજા
પાછાત્રીય પ્રીયત શ્રીયત મહાત્મા દાદાજી મહાશય દાદાજી
જાંચી ૧૯૨૦ મહાશય દાદા. ૫ ૧૯૨૯ મહાશય દાદા. ના
પાછાત્રીય પ્રાચી કામજા. દાદાજી ૧૯૨૨ જાંચ નીમણત્રીય

ક્ષત્ર યજ્ઞોક્તિ. ઘી. ૬૩૪, ૭૮૫૫ રોડી ક્ષેત્રધુ, તાજગાવ,
 વાપ્ત, ગીલે પત્રોને જાતીક્ષત્રી મધ્યમીક શાળા યજ્ઞોક્તિ
 દક્ષીણ પીઠના પાણી યજ્ઞોક્તિ મજાગી રીક્ષત્રીપાણી યજ્ઞોક્તિ
 વેળા મધ્યપાણી પાણી ક્ષત્રીકષત્રી યજ્ઞોક્તિ, તજગાવ, તાજગાવ,
 રીક્ષત્રીપાણી પાણી ક્ષત્રીકષત્રી દક્ષીણગંગા પોષણપી. રીક્ષત્રીપાણી
 પાણી ક્ષત્રી રીક્ષત્રીપાણી દક્ષીણ, યજ્ઞોક્તિ પાણી પાણી
 ત્યાગ ત્યાગી રીક્ષત્રી પાણી ગીતીક્ષત્રી મજાગી દક્ષીણ યજ્ઞોક્તિ
 યજ્ઞોક્તિ

મધ્યપાણી રીક્ષત્રીકષત્રી પીઠના પાણી ક્ષત્રીકષત્રી
 પીઠના પાણી રીક્ષત્રીકષત્રી ક્ષત્રીકષત્રી પાણી. રીક્ષત્રીકષત્રી
 ક્ષત્રીકષત્રી પાણી પાણી પાણી પાણી પાણી પાણી પાણી
 રીક્ષત્રી મધ્યપાણી ૨૩૭૭૭ ૭૮૬૮ રોડી રીક્ષત્રીકષત્રી મધ્યપાણી
 ક્ષત્રીકષત્રી રીક્ષત્રીકષત્રી પાણી પાણી પાણી પાણી પાણી પાણી
 મધ્યપાણી પાણી પાણી પાણી પાણી પાણી પાણી પાણી
 ક્ષત્રીકષત્રી ક્ષત્રીકષત્રી પાણી પાણી પાણી પાણી પાણી પાણી
 પાણી પાણી ૩૮૫ પાણી પાણી ક્ષત્રીકષત્રી પાણી.

પાણી પાણી, ત્યાગ, પાણી, પાણી, પાણી પાણી
 પાણી પાણી પાણી પાણી પાણી પાણી પાણી પાણી
 પાણી પાણી પાણી પાણી પાણી પાણી પાણી પાણી

स्फूर्तीचा जीवंत झरा...

(मूळ मोडी लेखाचे देवनागरी लिप्यांतर)

जयदीप माणिक कांबळे

बी.ए. भाग ३

भारतमाता, बघणाऱ्यालाही हेवा वाटेल अशी ही भूमी, भारतभूमीत आजपर्यंत अनेक हिरे निर्माण झाले. ज्यांनी आपले आयुष्य मानवजातीच्या कल्याणासाठी वेचले. कोणत्याही कार्याचा श्रीगणेशा करणारे बरेच जण असतात परंतु, व्रतस्थ राहून अलौकिक कार्य जे पार पाडतात, तेच या विश्वाच्या पटलावर चमकत राहतात. भारतमातेच्या कुशीत जन्म घेतलेला असाच एक धोर सुपुत्र ज्याने आपल्या महान शैक्षणिक कार्यातून सामाजिक बांधिलकी जोपासली असे महामानव म्हणजेच शिक्षणमहर्षी परमपूज्य डॉ. बापूजी साळुंखे. बापूजींनी शिक्षणापासून वंचित असणाऱ्या तळागाळातील लोकांपर्यंत ज्ञानगंगा पोहचवण्याचे महान कार्य महाराष्ट्रात केले.

सातारा जिल्ह्यातील पाटण तालुक्यातील रामापूर या मुळ गावचे गोविंदराव ज्ञानोजीराव साळुंखे म्हणजेच तुम्हा आम्हा सर्वांचे पुज्य बापूजी. ते सर्वत्र बापूजी या नावाने परिचीत होते. त्यांचा जन्म दि. ९ जून, १९१९ रोजी झाला. लहानपणीच आईवडिलांचे छत्र हरपलेल्या गोविंदरावांचे प्राथमिक शिक्षण रामापूर येथेच झाले. पुढे सांगली जिल्ह्यातील इस्मापूर येथे मॅट्रीक पर्यंतचे शिक्षण पूर्ण केल्यानंतर पुढे उच्चशिक्षणासाठी कोल्हापूर येथे प्रिन्स शिवाजी मराठा बोर्डिंगमध्ये दाखल झाले. त्यांनी सन १९४७ मध्ये बी.ए. व सन १९४९ मध्ये बी.टी. या पदव्या प्राप्त केल्या. दरम्यान १९४२ साली उसळलेल्या क्रांतीलढ्याच्या हाकेला ओ देत स्वातंत्र्यसंग्रामात उडी घेतली व आचार्य विनोबा भावे यांच्या भूमीगत चळवळीमध्ये महत्वाचे योगदान दिले. शिकत असतानाच इस्लामपूर मध्ये मित्रांच्या सहाय्याने श्रीराम समाजसेवा मंडळ स्थापन केले. खऱ्या अर्थाने शिक्षणप्रसाराच्या कार्याची सुरुवात होती. गोविंदरावांचे शिक्षण अतिशय हलाखीत झाले. परंतु याच परिस्थितीने त्यांना जिज्ञासू वृत्ती व सहनशीलत, चिकाटी हे गुण दिले. ज्यामुळे त्यांचे जीवन स्फूर्तिदायी बनले. अभ्यासू आणि विवादपटू गोविंदरावांची कृती व उक्ती पाहून श्री.आर.डी. पाटील यांनी सर्वप्रथम त्यांचे बापूजी असे नामकरण केले.

वेचार्क

कर्मवीर भाऊराव पाटील यांनी स्थापन केलेल्या 'रयत शिक्षण संस्था' या संस्थेसाठी गौरवनिधी गोळा करण्यामध्ये बापूजींनी केलेला उच्चांक पाहून कर्मवीर भाऊराव पाटील आकर्षित झाले. पुढे बापूजींनी रयत शिक्षण संस्थेत अध्यापक आणि मुख्याध्यापक म्हणून सुध्दा काम केले. या संस्थेचे ते आजीव सेवक होते. रयतच्या जडणघडणीत बापूजींचा मोलाचा वाटा होता. बापूजी एक हाडाचे शिक्षक होते. अशिक्षीत, अंधश्रद्धा, हालअपेष्टांनी ग्रासलेला समाज यासाठी शिक्षणाचा अभाव कारणीभूत आहे हे बापूजींना ठाऊक होते आणि यासाठी त्यांनी शिक्षणसंस्था स्थापनेचा निर्णय घेतला. दि. ३१ डिसेंबर, १९५४ साली स्वतंत्रपणे काम करता यावे, यासाठी श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षणसंस्थेची नोंदणी केली. स्वप्नांचे सत्यात रूपांतर करण्यासाठी कार्यकर्त्यांचा समुह हीच संस्था हे लक्षात घेवून शून्यातून अनंताचा वेध घेणाऱ्या श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षणसंस्थेचे काम सुरू केले. दि. ६ जून, १९५५ रोजी कोल्हापूर, तासगाव, चाफळ, उंडाळे व तारळे या ठिकाणी माध्यमीक शाळा सुरू केल्या. ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यासाठी शिक्षणप्रसार हे त्रिदवाक्य घेवून महाराष्ट्र आणि कर्नाटक सीमाभागातील तळागाळातील शिक्षणापासून वंचित लोकांपर्यंत ज्ञानगंगा पोहचवली. शिक्षणातून समाज ज्ञानी, सुसंस्कारी व्हावा आणि त्यातून त्यागी राष्ट्रप्रेमी आणि नितीमान नागरिक घडावा हा बापूजींच्या जीवनाचा ध्यास होता.

महाराष्ट्राच्या शैक्षणिक विकासाच्या वाटचालीत श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षणसंस्थेची मोलाची कामगिरी आहे. शिक्षणप्रसारातून समाजपरीवर्तनाचे स्वप्न पाहणाऱ्या बापूजींना संत गाडगेबाबांचे शिष्य शिंदे महाराज यांनी २३ डिसेंबर, १९६८ रोजी शिक्षणमहर्षी म्हणून गौरवले. कोल्हापूरच्या शिवाजी विद्यापीठाने त्यांना डी.लीट. ही पदवी दिली. तर महाराष्ट्र

शासनाने दलितमित्र ही पदवी देवून गौरव केला. आज मुख्य कार्यालय कोल्हापूर येथे असलेल्या श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्थेची एकूण ३८५ संस्कारकेंद्रे कार्यरत आहेत.

बापूजींचे कार्य, त्याग, सहनशिलता, चारित्र्य आणि खडतर असा जीवनप्रवास हा बापूजी म्हणजे खऱ्या अर्थाने स्फूर्तीचा जिवंत झरा असल्याची जाणीव करून देतो.

प्रेम

अरे प्रेम प्रेम असं असतं तरी काय,
आय-बापासारखं शोधून सापडणारच नाय.

वडीलांचे पाय किती सुखत असले तरी,
लेकराला मांडीवर घेतल्याशिवाय झोपत नाय.
मायच्या हाताच्या कितीही खपल्या पडल्या तरी,
लेकराला जेवाय घातल्या बिगर जेवीत नाय.

अरे प्रेम प्रेम असं असतं तरी काय,
आय-बापासारखं शोधून सापडणारच नाय.

जसं माय घरचं भाकरीचं टोपलं मोकळं ठेवत नाय,
लेकरा तुझा गळान-पाय ती मोकळं ठेवील काय,
छपरातलं लटकवलेलं दुधाचं शिख मोकळं हालत नाय.
तसा तुमचा पाळणा तर मोकळं हलवल काय,

अरे प्रेम प्रेम असं असतं तरी काय,
आय-बापासारखं शोधून सापडणारच नाय.

मोरीतली बादली अंगावर वतून उड्या मारत येता तुम्ही घरात,
अंगावरचं लुगडं पुसाय ठेवते कि नाय ती तयार.
तुमच्या शाळेच्या दप्तराचं ओझ असतं तिच्या पाठीवर,
तुम्ही रुसून बसता तुमालाही ठेवतो खांद्यावर.

अरे प्रेम प्रेम असं असतं तरी काय,
आय-बापासारखं शोधून सापडणारच नाय.

दिसभर राबून तिच्या डोक्याला नसते फनी,
पण तू सुंदर दिसावी म्हणून तुझ्या केसात माळते वेणी.
तुझ्या लम्मात बाप वाटतो पाटीने बुंदी,
पण तुला सासरी पाठवताना त्याच्या मनाची होते चिंधी.

अरे प्रेम प्रेम असं असतं तरी काय,
आय-बापासारखं शोधून सापडणारच नाय.

कु.गायत्री जगदीश चौगुले
बी.कॉम.भाग-३

खेळ माझ्या आयुष्याचा

आयुष्याने खेळ मांडून खेळला माझ्याशी

नियतीनेही संबंध तोडला माझा तिच्याशी...

इतकेच होते तर जन्म तिने द्यावाच का ??

सोसणार नाही अशा चिमुकल्या जिवाचा अंत
पाहावाच का ?

खेळ मांडून नियती खेळ बघते कशी
वेळ येऊ दे गं, देईन उत्तर तुलाही
कारण मी ही नाही दिसते तशी....

खूप पाहिलास माझा अंत आता तू
क्षणभर धांबले मी आयुष्यातून निघून जाता जाता
अशी कशी जाईन मी, तुला उत्तर न देता....

कारण,
जगायचं होतं मला भावनांचे पाप
अन् बंधनांचा पिंजरा.... सोडून
उडायचं होतं मला स्वच्छंदी पाखरु होऊन

तू दिलेल्या दुःखामुळे सगळं काही राहून गेलं
आठवणींनी जपलेले सुखही अश्रूंनी वाहून गेलं

कधी कधी सांगावला शब्दही अपुरे पडतात
निःशब्द होऊन डोळेही अश्रुवाचून रडतात.....

कु.स्नेहाली नामदेव पाटील
बी.ए.भाग-२

वाटण्या

सौरभ संजय पाटील

बी.ए. भाग ३

संभातात्याची बायको पोटुशी होती. तीचं हे दुसरं बाळंतपण. दोन वर्सां मागं तिला एक पोरगा झालता. संभातात्याचं खरं नाव संभाजी हुतं पण गावातली सगळी मंडळी आदरानं तात्या म्हणायची. संभाजीचा संभातात्या कधी झाला हे तात्याला बी कळलं नाय. संभातात्याची माय तात्याला जलमाला घालतानाच देवाघरी गेली तवापासनं तात्याला त्याचा बा सांभाळत हुता. पण काही वर्सांपूर्वी कुष्ठरोगाच्या साथीत तो पण गेला. तवापसनं तात्या पोरका झाला हुता. तात्याचं लगीन बारक्यापणीचं शेजारच्या गावातल्या भाऊराव पाटलाच्या पोरगीबरोबर झालतं. तवा तात्या बारा वर्सांचा हुता. आणि भाऊराव पाटलाची पोरगी आठ वर्सांची होती. तात्याच्या बायकोच्या पोटात लयच दुखाया लागलं. शेजारच्या लता मामीनं तात्याला सुईन बाईला बोलवाय लावून दिलं. तात्याबी बिगीनं गेला आणि चार आळी सोडून पलिकडं राहणाऱ्या सुईन बाईला बायकोचं बाळंतपण आटपायला घेऊन आला. घाबरलेल्या तोंडानं सुईन बाईला म्हणाला माय सोडून गेली, बा बी गेला, आता माझ्याजवळ माझी मंगीच तीवडी हाय, आता सगळं तुझ्याच हातात हाय. सुईन बाई तात्याला धोर देत म्हणाली नको काळजी करू होईल सगळं बरं. पहिलं बाळंतपण आटपलं तसं दुसरंही यवस्थित आटपलं. आसं म्हणून घराचा दरवाजा लावून घेतला. थोडा वेळ गेल्यानंतर लता मामी बाळाला घेऊन बाहेर आली आणि दुसरा ही पोरगाच झाल्याची बातमी दिली. मंगाबाईला दोन्हीही पोरं झाली म्हणून तात्याला लय आनंद झाला.

तात्याची परिस्थिती तशी बेताचीच. चार एकर वावर, त्यातबी दोन एकर पडीक आणि दोन एकर पावसाच्या जीवावर. कुडाच्या घरात मंगाबाईनं आणि संभातात्यानं आपला संसार धाटला हुता. तात्या आपल्या वावरातली कामं आटपल्यावर कामाच्या शोधात जायचा आणि मंगाबाई जवळच्याच टेकडीवर जनावरं हिंडवायला जायची, सायंकाळी येताना जळनाचा बिंडा डोक्यावरनं घेऊन यायची. पोरं मंगाबाईच्या संगच असायची. तात्याचा पोरान्वर लय जीव.

दोन वरीस पाऊस पडला नाय. वावरात कायबी पिकलं नाय. गावात सगळीकडच हीच तरा झाली असल्यानं गावात कामाची पण तंगी आलेली. त्यामुळं उपासमारीची वेळ आली. पण तात्यानं धीर सोडला नाय. तात्या तसा महत्वाकांक्षी. दिसभर काहीतरी खटपट करून तात्या एक वेळच्या भाकरीची सोय करायचा. प्रसंगी स्वतः उपाशी राहून तात्यानं आणि मंगाबाईनं दोन्ही पोराना पोटभर जेवू घातलं. गावातल्या सरपंचाच्या ओळखीनं रस्त्यावर दगड फोडणाऱ्या टोळीत तात्याला घेतलं. तात्या दिसभर दगड फोडून पैकं मिळवू लागला. आणि दोन वेळच्या भाकरीची सोय करू लागला. पोरं दिसभर खेळायची. भांडायची आणि रात्री तात्या दमून घरी आला की, त्याचं हातपाय तुडवायची आणि त्याच्याच मांडीवर झोपायची. रस्त्याच्या टोळीचं काम काय लय दिस चाललं नाय. पण तात्याला घर सांभाळायला त्या कामानं लय मदत केलती. पाऊस पडावा यासाठी गावातल्या लोकांनी कुलदेवीला साकडं घातलं. होम-हवण केले. तात्यानं बी माळावरल्या हाणमाकाकाचं ऐकून गावच्या वेशीवरल्या मरगूबाईला कोंबडा कापला. कुठला देव पावला कोणास ठाऊस ? पुढचं चार/पाच वरीस पाऊस जोराचा झाला. पिक भरभूर आलं आणि चार पैकं हातात आल्यावर तात्यानं वावरात विहिर खनली. मुबलक पाणी बघून तात्यानं चार एकर वावर पाण्याखाली घेण्याचा निर्णय घेतला. दोन एकर पडाक वावराची मशागत चालू केली. बैलगाडीनं वावरातलं टोळ गोळा केलं. दोन दिस नांगरल आणि पडाक वावर पाण्याखाली आणलं. आता तात्यानं चारही एकर वावर पाण्याखाली आणलं

होतं. तात्यानं पाण्याची पिकं घ्यायला सुरवात केली. सर्जा-राजा ही तात्याची बेलजोड. वावराला मोटेनं पाणी पाजायला यांची मदत व्हायची. मंगाबाईपण संभातात्याच्या खांद्याला खांदा लावून वावरात काम करायची, दोन्ही पोरं बी मदतीला असायची.

थोडं पैकं गोळा झाल्यावर तात्यानं दगडाचा मोठा वाडा बांधला. दोन्ही पोरं जेमतेम दहावी पितूरच शाळा शिकली आणि गावाजवळच्याच नवीनचं झालेल्या लोखंडाच्या कारखान्यात कामाला लागली. घरकमाईला पोरंचापण आता हातभार लागला हुता. एक दिस मंगाबाई दुपारच्याला भाकरीचं गटूळं घेऊन वावरावर गेलती. तात्याला हाका मारू लागली. तात्या काय ओ दिना. तेवढ्यात मंगाबाईला तात्या वावरातल्या सरित पडलेला दिसला. तात्याला घेरी आलती म्हणे. तात्या आता ठकला हुता, त्याला पहिल्यासारखं काम होत नव्हतं. तात्याची पोरं बी लय कष्टाळू. कारखान्यातलं आपलं काम बघत-बघत वावर पण बघाय लागली. पहाटे वावरात काम करायची. नंतर कारखान्यात कामाला जायची, कधी-कधी सुट्टी पण काढायची. पण वावरातलं काम बिगीनं आवरायची. तात्यानं थोरल्याच्या लग्नाचं बघायला चालू केलं. डोंगरापलीकडच्या वाडीतलं स्थळ आण्णा पाटलानं आणलं हुतं. पण पोरगी जरा नकटी असल्यानं थोरल्यानच नकार दिला. मंगाबाईच्या भावाच्या पोरी वयात आलेल्या. भावाला दोन पोरि आणि एक पोरगा. भावाच्या पोरिंसाठी मंगाबाईनं भावाकडे शब्द टाकला. भाऊ आनंदानं तयार झाला. थोरल्याचं आणि धाकल्याचं लगीन मंगाबाईच्या भावाच्या दोन्ही पोरिंशी जुळवलं. पारी थोरल्याला दिली आणि गंगी धाकल्याला दिली. आता सख्ख्या भणी सख्ख्या जावा झाल्या. दोन्ही पोरंचा सुखाचा संसार पाहून तात्याला लय आनंद झाला.

बघता बघता चार/पाच वर्स सरली आणि पारीला एक पोरगा आणि एक पोरगी झाली आणि गंगीला एक पोरगी झाली. गंगीची पोरगी सव्वा वर्साची. सायंकाळी तात्या व्हरांड्यात पान चघळत बसला होता. मंगाबाई पलीकडच्या मळ्यात हळदल-कुंकवाच्या कार्यक्रमांला धाकल्या लेकाला घेऊन गेलती. थोरला कुटं गेलता कोणास ठाऊस. घरात पारीची आणि गंगीची रात्रीच्या जेवणाची तयारी चालली हुती. पारी भाकन्याला पीठ मळत हुती. चुलीवर ठेवल्यालं कालवणाचं भगूलं गंगीनं चुलीच्या वेलीवर ठेवलं. कारण पोरगीला दूध पाजायला दूध चुलीवर सुमुनी करायचं हुतं. गंगीनं शिकाव्यावर ठेवल्यालं दुधाचं भगूलं काढलं आणि चुलीवर ठेवायला चुलीजवळ आली. तेवढ्यात भरल्यालं

दुधाचं भगूलं चुकून हातातनं निसटलं आणि खपकन खाली पडलं. तिथंच बसलेल्या पारीच्या अंगावर सारं दूध उडालं. पारीच्या नवऱ्यानं परवाच नवी घेतल्याली साडी खराब झाली. पारी दिसभर नवी घेतल्याली साडी घालून गल्लीतल्या बायकांत बसून मिरवत व्हती. बायकांनी साडीची बरीच स्तुती केलती. हळदी-कुंकवाच्या कार्यक्रमांला पारीच जाणार हुती, पण मंगाबाई जातो म्हंटल्यावर पारी गप बसली हुती. आता हीच साडी गंगीमुळं खराब झाली हुती. त्यामुळं पारीचं आणि गंगीचं भांडण लागलं. पारी म्हंटली माझं काय चांगलं तुला बघवतच नाय. कायम माझ्या वायटावर टपल्याली असत्यास. मुदामच सांडलंस नवं दूध, माझी साडी बघून सकाळपासनच तुझ्या पोटात दुखत हुतं, वळकलवतं मी.

गंगी बिचारी गप आयकत हुती पण पार लयच बोलायल्यावर गंगीन पण आवाज चढवला. आणि भांडण चालू झालं. तात्या व्हरांड्यात बसून सगळं ऐकत हुता. तशी घरात कधी-कधी बारीक-सारीक भांडण होत हुती. थोड्या वेळानं दोघीपण गप बसल्यात म्हणून तात्या कायबी बोलला नाय. रात्री पारीनं आपल्या नवऱ्याला कायबाय सांगितलं. लवरा लयच चिडला आणि धाकल्यावर जाऊन भडकला. आता भावा-भावात भांडण लागली आणि भांडणाचा शेवट वाटणीवर येवून पोहचला. सकाळी पंच बोलवून वाटणी करायची ठरली. रात्रीच पंचांना सांगावा धाडला.

सकाळी पंच आले, भावकी गोळा झाली. निम्मा गाव तात्याच्या वाड्यासमोर गोळा झाला. धाकल्यानं इकडं तिकडं मान फिरवली. कोण बघत नसल्याची खात्री केली आणि नकळत पंचाच्या हातात शंभराची नोट टेकवली आणि म्हटला आपल्यावर लक्ष असू दे ! थोड्या वेळानं थोरला पंचाजवळ आला त्यानंही इकडं तिकडं मान फिरवली कोण बघत नसल्याची खात्री केली आणि नकळत पंचाच्या हातात शंभराच्या दोन नोटा टेकवल्या. आणि काही न बोलताच निघून गेला. पण त्याचं गप बसलं बरंच काही सांगून गेलतं. पंच लय हुशार दोघांचं पैक घेतलं आणि लगेच आपल्या सदऱ्याच्या आत घातलेल्या बंडीच्या खिशात घातलं आणि समान वाटणी करायचा निर्णय घेतला. व्हरांड्यात भावकी सारी जमली हुती, तात्या आणि मंगाबाई व्हरांड्यातल्या खाटेवर बसले हुते.

वाटणीला सुरवात झाली. पारीला लम्मात घातल्यालं दागिनं पारीलाच देण्यात आलं आणि गंगीला घातल्यालं दागिनं गंगीलाच देण्यात आलं. भांडी, पैक वाटलं गेलं, जनावरं वाटली गेली.

दोन म्हशी हुत्या, एक-एक दिली गेली. थोरलं रेडाक थोरल्याला आणि धाकलं रेडाक धाकल्याला दिलं गेलं. वाडाही वाटला गेला. वाड्याचा उजवीकडील हिस्सा थोरल्याचा आणि डावीकडील धाकल्याचा. वावर दोन-दोन एकर देण्यात आलं. विहिरीचा हिस्सा धाकल्याला गेला त्यामुळे पारी आवाज चढवत म्हणाली आमचा नवरा थोरला हाय आणि विहिरीचा हिस्साच्या मान हा थोरल्याचाच. तेवढ्यात गंगीनं लागूनच उभ्या असलेल्या सकू मावशीजवळ पोरगी दिली आणि साडीचा पदर खवला. (तोवर गर्दीत उभा असलेला गणपाकाकाचा बंड्या बारीक आवाजात गण्याला म्हणाला आता गंगी कसा पारीचा नांगा ठिचत्या बघ की,)

पुढं येवून गंगी पण चढ्या आवाजात म्हटली थोरलं-थोरलं म्हणत लय मान ठिवला. कायबी झालं तरी विहिरीचा हिस्सा आमचाच राहिलं आणि दोघी मोठ्यानं भांडायला लागल्या. पंचांनी कसबसं दोघींना शांत केलं. विहिरीतही समान वाटणी करण्यात आली. साडेतीन दिस थोरल्याला देण्यात आलं तर पुढचे साडेतीन दिस धाकल्याला देण्यात आलं. सगळं वाटून झालं आता वाटणी येवून पोहोचली मंगाबाई आणि संभातात्यावर. मंगाबाईला थोरल्याला देण्यात आलं आणि तात्याला धाकल्याला. सकू मावशी हळू आवाजात गंगीला म्हटली म्हातारीच्या दागिन्यावर डोळा हाय त्यामुळच तात्याला तुमच्याकडं धाडलं हाय. म्हातारीला तिकडं दिल्या. धाकला बी जवळच उभारलेला, सकू मावशीच बोललं त्याच्याही कानावर पडलेलं. सकू मावशीचं ऐकून गंगी बोलणार इतक्यात धाकल्यानं गंगीचा हात वडला आणि गंगीला गप केली.

पोरीचं पोरगं (टकमक बघत) रडत तात्याकडं बघत होतं. तात्या खाटावरनं उठला. कालपसनं काहीही न बोललेला तात्या आता बोह्ला. तात्याचे डोळे पाण्याने दाटलेले. माणसांनी गझबझलेला व्हरांडा एकदमच शांत झाला. सगळ्यांचं लक्ष हे तात्याकडे वेधलं गेलं. तात्यानं मंगाबाईचा हाथ धरला आणि म्हंटला मंगे ! माझं काय गं चुकलं ? स्वतः उपाशी राहून पोरगांच्या पोटाची खळगी भरली. आयुष्यात आपण बघीतल्यालं दिस यांच्यावर यायला नको म्हणून राब-राब राबलो. स्वतःच्या आयुष्याची माती करून पोरगांसाठी सुखाचे दिस आणले. आपण एकमेकांची साथ कधीच सोडली नाही, आता म्हातातरपणात

वेगळं राहण्याची वेळ आली. भाऊ-भावाचा वैरी झाला आणि बहिण-बहिणीची वैरी झाली. कूटं गेलं गं त्यांचं एकमेकांवरलं प्रेम. सांग मंगे सांग ! आयुष्यात मी कुठं कमी पडलो.

एवढं बोलून तात्यानं मंगाबाईच्या मांडीवर डोकं टेकवलं. तात्याचं बोलणं जिव्हारी लागलं. दोन्ही भावांना जुने दिस आठवले. तात्यानं आयुष्यात काय-काय झेलल्यालं हे चांगलच पोरगांना माहीत हुतं. एवढीशी भांडणं चव्हाट्यावर आणली. गावभर त्याचा बोबाटा केला. तात्याचा आदर राखला नाय. याचं वाईट वाटू लागलं, आपली चूक कळली. डोळ्यात पाणी दाटलं. एकमेकांची माफी मागू लागले. सख्ख्या भणी आणि जावांनी तर ढसाढसा रडत एकमेकांची गळाभेट घेतली.

पण उशीर झाला हुता. तात्यानं आपला जीव मंगाबाईच्या मांडीवरच सोडला हुता. मंगाबाई बिचारी सुन्न झाली होती.

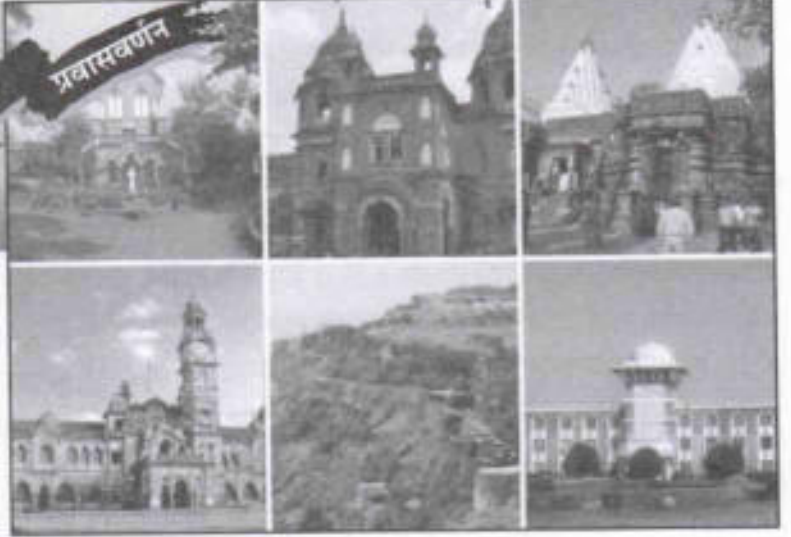
कथेतील काही ग्रामीण शब्द व त्यांचे अर्थ :

ग्रामीण शब्द	अर्थ
वसं, वरीस	वर्ष
नाय	नाही
माय	आई
जलमाला	जन्माला
हुता, हुती	होता, होती
बा	वडील
सुईनबाई	गावातील बाळंतपण करणारी बाई
यवस्थित	व्यवस्थित
वावर	शेतजमीन
टोळ	शेतातील दगड
लगून	लम्म
व्हरांडा	घरासमोरील अंगण
भगूलं	पातेलं, भांडं
थोरला	मोठा
धाकला	लहान
दिस	दिवस

माझा कोल्हापूरचा प्रवास : एक अविट स्पर्शन...

कु.पुजा बाबुराव शिंदे
बी.ए. भाग २

रात्री झोपल्यानंतर गाढ झोप लागली व एखादे स्वप्न पडावे आणि बघता-बघता रात्र सुरून दिवस उगवावा तसे बी.ए.चे प्रथम वर्ष संपून द्वितीय वर्षापर्यंतचा काळ कधी लोटत आला हे समजलंच नाही. बघता बघता एक महिन्याचा कालावधी निघून गेला व सहलीला जाण्यासाठी कोल्हापूर हे ठिकाण ठरवण्यात आले. सहलीच्या दिवास्वप्नाची कळी माझ्या मनात उमलू लागली. वर्गातील सर्व शिक्षक, मुले-मुली यांच्यामध्ये एक कौटुंबिक नातं निर्माण झालं होतं. कुटुंबातील सर्व सदस्यांबरोबर सहलीचा एक वेगळाच अनुभव येणार होता. अखेरीस २४ फेब्रुवारी, २०२० ही सहलीची तारीख ठरवण्यात आली आणि तलावातील पाण्यात खडा टाकून तरंग तयार व्हावेत तशी सर्वांच्या हृदयावर आनंदाचे तरंग निर्माण झाले. हळूहळू दिवस कमी होऊन तो क्षण अवघ्या एका दिवसावर येवून ठेपला. सहलीची तयारी सुरू झाली आणि एकमेकांना फोन करून काय घ्यावे काय नको, यातच सगळा दिवस निघून गेला.

अखेर २४ फेब्रुवारी हा दिवस उगवला. सकाळी लवकर उठून मी आणि माझ्या मैत्रिणींनी सर्व जणींनी साहित्य बरोबर घेऊन कॉलेजमध्ये जमलो. मात्र गाडीला थोडा वेळ लागला. त्यामुळे आम्ही सर्वजण गोंधळून गेलो. थोड्याच वेळात गाडी कॉलेजच्या गेटमधून आत आली आणि सर्वजण आनंदीत झालो. थोडा विचारला आला सर्वांच्या मनात सर तर बोलले होते की ट्रॅव्हलस आहे आणि ही तर गाडी आहे. मी आणि माझ्या मैत्रीणी बोलल्या गाडी महत्वाची नाही सहल महत्वाची आहे. सर्वजण आनंदीत होते. सहलीसाठी मुलांची व मुलींची अशा दोन गाड्या ठरवण्यात आल्या होत्या प्रत्येक प्रसंगी देवाचे नाव घेऊन कामे केली जातात, तसे आम्ही ही देवाचे नाव घेवून सर्वांचा निरोप घेवून प्रवासाला सुरुवात झाली. ८.०० वाजता सर्व मुली कॉलेजमधून निघालो. गाडीमध्ये गाणी म्हणत आम्ही वेगवेगळ्या इमारती पाहत आम्ही निघालो होतो. थोड्याच वेळाने गाडी

कणेरीमठ या ठिकाणी १० वाजता पोहोचली. हे ठिकाण श्री क्षेत्र सिध्दगिरी संस्थान मठ कणेरी हे होते. या ठिकाणी मी पहिल्यांदा आले होते. ते ठिकाण खूप चांगले आहे. पहिल्यांदा आमच्या कॉलेजच्या मुलांचे ग्रुप फोटो काढला आणि कणेरी मठात प्रवेश केला. तिथे दिसले ते पहिले प्रवेश द्वार भले मोठे आणि ते अद्भुत असे होते. प्रवेशद्वाराच्या बाजूला सिध्दगिरी डिव्हाईन गार्डन हे होतं. तेथील फुले व वेलींच्या रचना ह्या अप्रतीम अशा होत्या. आत गेलो आणि तेवढ्यात माझी नजर मंदिराच्याद्वाराभोवती फिरू लागली. मंदिराच्या प्रवेशद्वारात हत्तीची मुखे जणू ती आमचे स्वागतच करीत होती. त्यांच्याकडे पाहत मी मंदिराच्या पायऱ्या चढू लागले आणि वाऱ्याचा शितल झोत अंगावरून जावा आणि रामांच उभे राहावेत अशी अवस्था झाली. क्षणाघात जमिनीवरून स्वर्गात इंद्रप्रस्थान प्रवेश व्हावा तसा भात होत होता.

एवढ्यात मागून सरांचा आवाज आला. चढा लवकर पायऱ्या आणि मी भानावर आले. मंदिराच्या भिंतीवर कोरीव काम केले होते. अनेक प्रकारच्या देवाच्या मूर्तीचे कोरीव काम होते. सर्व देवाच्या मूर्तीचे दर्शन झाले. आजूबाजूला सर्वजण फोटो काढत होते. तिथून आम्ही जरा आत गेलो. पुरातन शिव मंदिर दिसले ते इतके दिसायला सुंदर होते, खूपच छान ! मग थोड्या अंतरावर आत गेल्यावर श्री काडसिध्देश्वर स्वामींच्या प्रतिमेचे दर्शन झाले. त्यांची मूर्ती इतकी चांगली की जणू तेच समोर बसले आहेत असे वाटत होते. त्यांचे ते सिंहासन आजूबाजूची फुले मनाला ते खूप मोहून गेली. आम्ही दर्शन घेऊन बाहेर आलो आणि पाहतो तर काय शंकराची भली मोठी मूर्ती आणि त्यांच्या

समोर भला मोठा नंदी. ते इते खूप सुंदर होतं ना की आम्ही अचंबित झालो आणि त्याच्यासमोर दोन हत्ती होते. एक डाव्या बाजूला आणि एक उजव्या बाजूला, ते खूप भारी होतं. समोर गेलो मिरर हाऊस आणि हॉरर हाऊस दिसले. ते पाहून मी जरा अंतरावर गेले. प्रेरणा पार्क दिसला, तेथे पाहिले की उडती फुलपाखरे पक्षांचे आवाज. दिव्य गार्डन व हे सर्व पाहून मन प्रसन्न झाले आणि जरा समोर गेल्यावर दिसले ते अद्भूत अशी गावाची प्रतिकृती. लहान घरे, विद्यामंदिर, बँक, पाण्याची टाकी अशी अनेक बरीच काही लहान बांधकामं केलेले ते खूप सुंदर बनवलेलं होतं. असे हे होतं अविस्मरणीय कणेरी मठ...

तेथूनच निघालो पुढच्या प्रवासासाठी कणेरी मठ पाहून पुढचा प्रवास चालू झाला. आम्ही सर्वजण गाडीत बसलो. गाडीत सर्वत्र शांतता होती. अधून मधून कोणीतरी बोलत असायचे. बराच वेळ झाला. दुपारचे १२ वाजले होते. सर्वजण जरा शांतच होते. कारण आता जेवणाची वेळ झाली होती. पोटात भूक लागली होती. एव्हाना गाडीने प्रवेश केला तो शिवाजी विद्यापीठात. तेथून आत आलो आणि दिसले ते पहिले जेवणासाठीचे डायनिंग टेबल. सर बोलले की जेवण करून घ्या. मग काय जेवण केलं आणि जरा बसलो. आम्ही बॅ. खांडेकर ग्रंथालयाच्या समोरील बागेत कट्ट्यावर बसलो होतो. तिथे लेखक विद्यार्थी संवादासाठी सरांनी सुप्रसिध्द लेखक किरण गुरव यांना बोलावून आणले. त्यांना आम्ही अनेक प्रश्न विचारले.

१. सर आपला जन्म कोठे झाला ?
२. शिक्षण, बालपण कोठे गेले ?
३. लेखनाकडे आपण कसे वळला ?
४. कोणती पुस्तके वाचायला आवडतात ?
५. कोणता साहित्य प्रकार आवडतो ?
६. 'जुगाड' ही कादंबरी कशी सुचली ?
७. 'जुगाड'च्या निमित्ताने आपण समकालीन वास्तवाकडे कोणत्या दृष्टीकोनातून पाहता ?
८. सर आपले भावी प्रकल्प कोणते ?
९. आपले कथालेखनही प्रभावी आहे. त्याबाबत तुमचा आदर्श कोण ?
१०. नव्या पिढीस कोणता संदेश द्याल ?

असे आम्ही लेखक किरण गुरव यांना प्रश्न विचारले. त्यांचा

जन्म राधानगरीमध्ये झाला. त्यांनी विचारल्या प्रश्नांची चांगल्या पध्दतीने उत्तरे दिली. त्यांनी त्यांचे पहिले श्रेय हे त्यांच्या आई वडिलांना दिले. त्यांनी त्यांच्या विचारांचे पुनर्लोकन करून 'जुगाड' ही कादंबरी लिहिली. त्यांनी 'जुगाड' ही कादंबरी २००९ या साली सुचली. कथा हे त्यांचे सृजन आहे, असे म्हणतात. मानवी जीवनाचे जगण्याचे प्रश्न उपस्थित करणे हे साहित्याचे प्रमुख वैशिष्ट्य आहे. 'जुगाड' या कादंबरीचा शेवट टिकून राहणे हे महत्वाचे आहे. त्यांना आम्ही शेवटचा जो प्रश्न विचारला, नव्या पिढीस कोणता संदेश द्याल. त्यांनी आम्हाला असे सांगितले, तुम्ही निराश होऊ नको, टिकून रहा, आयुष्यात मोठे व्हा., रहा, प्रयत्न करा. व्यक्त होणे गरजेचे आहे, असे बोलणारे लेखक किरण गुरव यांना आताच महाराष्ट्र शासनाचा ह.ना. आपटे हा पुरस्कार जाहीर केला. असे हे सुप्रसिध्द लेखक किरण गुरव यांची आम्ही मुलाखत घेतली. त्यांनी केलेला संवाद हा हृदयस्पर्शी होता. त्यातून आम्हाला प्रेरणा मिळाली. किरण गुरव यांची भेट घेऊन आम्ही निघालो ते वि.स. खांडेकर स्मृती संग्रहालय येथे.

तिथे पोहोचल्यावर वि.स.खांडेकरांच्या अर्धपुतळ्याचे दर्शन घडले. तो पुतळासंग्रहालयासाठी प्रेरक होता. संग्रहालयाचे द्वार म्हणजे साहित्याचे महत्वाचे द्वार हृदयाला भारावून टाकणारे प्रवेशद्वार होते. वि.स.खांडेकरांनी आपल्या साहित्याची अमृतवेल संग्रहालयात पेरली. मराठी साहित्याला भारतीय ज्ञानपीठाचे पारितोषिक मिळवून देणारे ख्यातनाम साहित्य वि.स.खांडेकर तथा सर्वांचे लाडके भाऊ म्हणजेच एक परिसमय व्यक्तिमत्व होय. वि.स.खांडेकरांच्या जन्मापासून ते मृत्यूपर्यंतच्या सर्व कालखंडाचा सचित्र पण विविध साधनांच्या माध्यमातून मांडलेली सामग्री संग्रहालयात आहे. वि.स. खांडेकरांचे स्मृती संग्रहालय हे अत्यंत अविस्मरणीय असे होते. तेथे गेल्यावर त्यांच्या जीवनातील रहस्य कळले. खांडेकरांचे पूर्वज आई-वडील त्यांचे हे खांडेकर कुटुंब यांच्या परिचयाचा वंशवृक्ष पाहिला. दत्तक वडील सखारामपंतांची सावरकरांची पेटी पाहिली आणि त्यांच्या हस्ताक्षरातले पत्र पाहिले. ते पत्र मोडी अक्षरात होते. अग्रलेख, कथासंग्रह, कादंबऱ्या त्यांच्या पुस्तकाचा संग्रह या संग्रहालयात पाहण्यास मिळाले.

खांडेकरांचे प्रकाशित झालेले पहिले पुस्तक 'संगीत रंकाचे राज्य' बघायला मिळाले. संग्रहालयाने ग्रंथाचे जतन विविध पध्दतीने केले आहे. ते सर्वांना बघायला मिळाले. या

संग्रहालयातून आम्हांला विशेष मार्गदर्शन मिळाले. साहित्यातील सर्वश्रेष्ठ ज्ञानपीठ पुरस्कार खांडेकरांना मिळाला. हे आम्हाला बदामे सरांनी सांगितले. त्यांना वेगवेगळे मिळालेले पुरस्कार तेथे प्रदर्शित केले होते. ते मला बघण्यास मिळाले. खांडेकरांनी त्या काळी जे लेखन केले होते ते पाहण्यास मिळाले. संग्रहालय हे खऱ्या अर्थाने सजीव होते, ते खांडेकरांच्या कर्तृत्वामुळे असे वाटले. शिवाजी विद्यापीठाच्या माध्यमातून साकारण्यात आलेला वि.स. खांडेकरांचा हा प्रेरणादायी जीवनप्रवास पाहण्यास मिळाला. तेथे डॉ. निलांबरी जगताप या वि.स. खांडेकर स्मृती संग्रहालयाच्या संचालिका होत्या.

संग्रहालयातून निघालो आणि सरांनी सर्वांना वर्गात बसायला सांगितले. सरांनी प्रा. नंदकुमार मोरे यांना बोलावून आणले. त्यांची भेट करून दिली. त्यांनी शिवाजी विद्यापीठाविषयी माहिती सांगितली. प्रा. नंदकुमार मोरे यांनी त्यांचा थोडक्यात परिचय करून दिला. चंदीगड बोली भाषेतून त्यांनी पुस्तक प्रकाशित केले. शिवाजी विद्यापीठात हे आम्हांस पाहायला मिळाले की तेथे वेगवेगळ्या भाषांचे शिक्षण दिले जाते. उदा. जपानी, रशियन, पोर्तुगीज. तिथे बाहेरच्या देशातून शिक्षण घेण्यासाठी येतात असे ऐकले होते. मी आणि माझ्या मैत्रिणींनी जेव्हा शिवाजी विद्यापीठ पाहिले आणि तेथील प्रेक्षणीय असे संग्रहालय पाहण्यास मिळाले तेव्हाच त्याच क्षणी मी व माझ्या मैत्रिणींनी येथेच पुढचे शिक्षण शिवाजी विद्यापीठात घेण्याचा निर्णय घेतला.

शिवाजी विद्यापीठातून बाहेर निघताना असे ठरविले की एफ.एम. रेडिओ स्टेशनला भेट द्यायची. विद्यापीठातून बाहेर निघालो, एफ.एम. रेडिओ स्टेशनला जाताना आमची दिशाभूल झाली. त्याच वेळी आम्हाला तिथे शेतकरी संघटनेचे अध्यक्ष माजी खासदार राजू शेटी यांची भेट झाली. त्यांच्यासोबत फोटो काढले. नंतर सर्वजण गाडीमध्ये बसलो आणि रेडिओ स्टेशनमध्ये सरांनी फोन करून बरोबर पत्ता विचारला आणि मिरची एफ.एम. रेडिओ स्टेशनकडे निघालो. तेथे पोहोचल्यावर रेडिओ जाँकी मनीष यांनी आमचे स्वागत केले. आत गेल्यावर सरांनी गॅलरीत थांबण्यास सांगितले. तेथे त्यांचा लाईव्ह शो असल्यामुळे ५ ते १० मिनीट गॅलरीत थांबलो. नंतर मिरची आर.जे. मनीष यांनी त्यांचा शो पूर्ण करून आले. सरांनी मिरची आर.जे. मनीष यांना बोलावून आणले. त्यांनी स्वतःचे नाव सांगून त्यांचा परिचय करून दिला. मिरची आर.जे. मनीष यांनी तुम्हाला अभ्यासक्रमामध्ये

रेडिओ हा विषय आहे का असे विचारले. मुलांनी अभ्यासक्रमामध्ये रेडिओ हा विषय आहे म्हणून सांगितला. मिरची आर.जे. मनीष यांनी रेडिओबद्दल पाच वाक्ये माहित आहे का असा प्रश्न विचारला तर सगळे गप्पच बसले. मिरची आर.जे. मनीष यांनी त्यांच्या रेडिओ स्टुडिओमध्ये नेले. त्यांनी त्यांच्या स्टुडिओची थोडक्यात माहिती सांगितली. नंतर त्यांनी लाईव्ह शो कसा आहे तो आमच्या माध्यमातून दाखवला. त्यांनी आम्हाला दोन भिर्तीच्या आतमध्ये साऊंड प्रुफ असलेला स्टुडिओ दाखविला. त्यामुळे बाहेरचा आवाज आत येऊ शकत नाही.

स्टुडिओमधून बाहेर येताना आर.जे. अभिराज यांची भेट झाली. त्याचा परिचय करून दिला. मग मी व माझ्या मैत्रिणींनी फोटो काढले व आम्ही गॅलरीत जाऊन बसलो. नंतर मुले रेडिओ स्टुडिओमध्ये गेली. त्यांना आर.जे. अभिराज यांनी एफ.एम.वर कसे बोलतात हे रेडिओ स्टुडिओ मध्ये लाईव्ह शो करून दाखविला. जेव्हा मुलांना लाईव्ह शो करून दाखवत असताना गॅलरीत बसून मी व माझी मैत्रिण मोबाईलमध्ये ९८.३ चॅनल मिरची एफ.एम. सुरू करून लाईव्ह शो ऐकला. तो ऐकून झाल्यावर आर.जे. मनीष यांनी त्यांच्या स्टाफची ओळख करून दिली. त्यांची नावे व ती काय काम करतात हे सांगितले. मग आम्ही आमची ओळख करून दिली. 'आर.जे.' कसे बोलतात हे बघायला मिळाले. एखाद्या गोष्टीचे नियोजन कसे करतात हे त्यांच्या माध्यमातून मला समजले. एखादा आर.जे. कसा बोलते हे मला समजले. रेडिओ हा विषय किती महत्वाचा आहे हे मला कळून आले. जेव्हा मुले रेडिओ स्टुडिओ मधून बाहेर आली तेव्हा सर्व मुलींनी व मुलांनी अभिराज यांच्याबरोबर ग्रुप फोटो काढला. नंतर आम्ही पुढचा प्रवास करण्यासाठी निघालो.

नंतर आम्ही शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे यांचे समाधी परिसर पाहण्यास गेलो. तिथे आम्हाला ४.३० वाजले. आम्ही तेथे गेल्यावर बापूजींचा भव्य असा मोठा पुतळा त्या पुतळ्याला पाहून मन भारावून गेले. त्या पुतळ्याचे दर्शन घेतले आणि मस्त असे फोटो काढले. आजूबाजूचा परिसर इतका प्रेक्षणीय होता की मन रमून गेले. तिथे शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे यांचे स्मारक पाहण्यास मिळाले. तिथे आम्हांला एक कॉलेज पाहण्यास मिळाले. तेथे मुलांचे मन रमण्यासाठी गार्डन होते. आम्ही थोडा वेळ बसून पुढच्या प्रवासासाठी निघालो ते ठिकाण होते कोल्हापूरमधले अंबाबाई देवीचे मंदिर. या मंदिरात आम्ही ५.०० वाजता पोहोचलो. सर्वजण तयार होऊन देवीचे दर्शन घेण्यासाठी

चाललो. देवळाच्या दारासमोर गर्दी दिसत होती. जवळ गेल्यावर कळाले ती भक्तांची गर्दी आणि ते भक्त रांगेत उभारले होते. आम्ही ही त्या रांगेत उभे राहिलो. दर्शन घेण्यासाठी अंबाबाई देवीची मूर्ती इतकी तेजस्वी होती जणू ती आम्हाला प्रत्यक्षात आहे असे वाटले. ते मंदिर दगडामध्ये कोरीव काम केले असून ते मंदिर खूप जुने आहे. आणि अजूनही मजबूत आहे. दर्शन घेऊन आम्ही सर्वजण बाहेर आलो आणि सर बोलले की तुम्हाला काय खरेदी करायची असेल तर करा. मग सर्वजण मुली खूप खूश झाल्या. मग मी व माझी मैत्रीण खरेदी करण्यासाठी गेलो. सर्वांनी आपआपल्या पसंतीच्या वस्तू घेतल्या. मी ही वस्तू घेतल्या. देवीच्या मंदिरातले वातावरण खूप चांगले वाटले. देवीला जाण्यासाठी भक्तांची खूप गर्दी होती. सर म्हणत होते. पटकन आवरा, खरेदी लवकर करा. आपल्याला पुढचा प्रवास करायचा आहे. आम्ही सर्वांनी सरांना हो म्हटले. पण का आम्हाला तिथून निघावेसे वाटेना. पण काय करणार पुढचा प्रवास करायचा होता. म्हणून आम्ही सर्वजण मंदिराच्या बाहेर पडलो. पुढच्या प्रवासासाठी. पुढचा प्रवास होता रंकाळा. आम्ही साधारण ६ वाजता रंकाळा या ठिकाणी पोहोचलो.

रंकाळा हे ठिकाण खूपच सुंदर होते. त्याला रंकाळा तलाव असे म्हटले जाते. ते कोल्हापूराले प्रेक्षणीय स्थळ आहे. त्या ठिकाणी मी आणि माझी मैत्रीण पहिल्यांदाच गेलो होतो. ते ठिकाण इतके रमणीय होते आम्ही तिथे पोहोचल्यावर पहिल्यांदा फोटो काढले. इतके चांगले स्थळ आयुष्यात कधी पाहिले नव्हते. ते पाटील सर व बदामे सर यांच्या माध्यमातून पहायला मिळाले. रंकाळा तलाव पाहून आम्ही खूप आनंदीत झालो. तो तलाव पाहून मन बहरून आले. सूर्याची किरणे त्या तलावात पडत होती. ते चित्र पहायला खूप चांगले वाटले. त्या तलावाला पाहून मनामध्ये कविता सुचायला लागल्या. वाऱ्याचा शितल झोत अंगावरून जात होता. तिथे मी व माझ्या मैत्रीणींनी खूप मजा केली. त्या तलावाच्या किनारी बसून थंड आइस्क्रिम खाल्ले. तो एक क्षण आनंदी आहे. आयुष्यात आनंद देणारा ठरणारा आहे. हा क्षण मला पुन्हा मिळेल का हे माहित नाही. रंकाळा तलाव प्रत्यक्षात आम्हाला अनुभवता आला. हे होते माझ्या आठवणीतील रंकाळा तलाव. सरांनी परत जाण्यासाठी घाई केली व आम्ही सर्वजण खूप दुःखी झालो. कोणाच्याही चेहऱ्यावर जायचं म्हणून आनंद नव्हता.

आजचा प्रवास हा परतीचा प्रवास होता. घरापासून दूरवर गेलेली पाखरं आज घरट्यात परतणार होती. पण घराकडे येण्याची आतुरता मात्र दिसत नव्हती. रंकाळा तलावापासून आम्ही परतीचा प्रवास सुरू केला. आणि रात्रीचे ७ वाजले होते. आम्ही सर्वजण तासगावकडे येण्यास निघालो. एकमेकांविषयी असणारं मैत्रीचं नातं, आपुलकीचं नातं, जिवाळा, प्रेम पाहून वाटत होतं की हा प्रवास कधी संपूच नये पण वेळ व काळ ही कोणी बदलू शकत नाही ना. हा प्रवास आज संपणार होता आणि नवीन आठवणी घेऊन सर्वांच्या मनी रुजणार होतं पण ना विरह हा शेवटी विरहच असतो. त्याचे उत्तर कोणाजवळही नसते आणि आम्ही पद्मभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय तासगाव येथे रात्री ९.०० वाजता पोहोचलो. आणि मी व माझ्या मैत्रीणींनी आपआपल्या घरी फान लावले. मला नवीन गोष्ट शिकायला मिळते आणि जेव्हा नवीन गोष्ट शिकायला मिळाली तेव्हा आपल्याला नव्याने गोष्टीचा परिचय होतो. सहलीतून आम्हांला ज्ञानाच्या प्रकाशाची बरोबरी इतर कोणताही प्रकाश करू शकत नाही हे नव्याने शिकण्यास मिळाले.

माझा पाऊस कसा ?

आकाशात ढग जमा करतो पाऊस माझा,
ढगांचा गर्द अंधार करतो पाऊस माझा,
पक्षांचा किलबिलाट म्हणजे पाऊस माझा,
गार वाऱ्यांची झुळूक असतो पाऊस माझा,
वीजेचा कडकडाट म्हणजे पाऊस माझा,
येरे येरे पाऊसा, तुला देतो पैसा म्हणजे पाऊस माझा
थेंब पाण्याच्या सरी म्हणजे पाऊस माझा,
चिंब भिजवून टाकतो पाऊस माझा,
चेहऱ्यावरचा आनंद म्हणजे पाऊस माझा,
शेतकऱ्याच्या मनाची हुरहुर म्हणजे पाऊस माझा
गुरांची तहान म्हणजे पाऊस माझा,
अवेळी पडणारा पाऊस माझा,
कुठे हरवला पाऊस माझा.

कु. स्वप्नाली सतिश चौगुले
बी. कॉम. भाग १

असंही असतं...

कु. सोनाली विजय कणसे
बी. कॉम. भाग २

स्वप्नखेड नावाचं एक छोटसं गाव आणि त्या गावात प्रेरणा आणि तिचं कुटुंब राहत होते. प्रेरणाच्या कुटुंबात तिचे आई-वडिल आणि चार लहान बहिणी. प्रेरणा लहान असतानाची घरातील स्थिती फारच वाईट म्हणजे कधी-कधी तर खायला चार घासही मिळायचे नाहीत. आणि मिळाले तर ते सुखाचे नव्हते. घरात सुख नावाची गोष्ट सापडायचीच नाही कधी. याला कारण कदाचित प्रेरणाचे बाबा असावेत. प्रेरणाच्या बाबांची दोन लम्न झालेली आणि प्रेरणाची आई ही त्यांची दुसरी बायको. प्रेरणाच्या बाबांना व्यसन होतं ते दारूचं. आणि या व्यसनानं त्यांची अवस्था फारच हलाखीची झाली. त्यांची पहिली बायको त्यांना सोडून निघून गेली. पण प्रेरणाच्या आईला हे कधीही पटत नव्हतं. तिचं सौभाग्य तिच्यासाठी खूपच महत्वाचं होतं. भविष्याचा विचार न करता ती बिचारी जगत आणि सर्वांना जगवत होती. पण प्रेरणाच्या बाबांना तिची किंमत कळत नव्हती. अखेर तो दिवस आला जेव्हा प्रेरणा दोन-तीन महिन्यांची होती. प्रेरणाचे बाबा जास्त दिवस जगू शकत नव्हते. कारण त्यांची किडणी काम करत नसून ती निकामी झाली आणि आता कोणताच मार्ग शिल्लक नव्हता. प्रेरणाच्या आईला तर काय करायचं कळत नव्हतं. अंगातून जीव गेल्यासारखी तिची अवस्था झाली होती. प्रेरणा (चिमुकली) दोन-तीन महिन्यांची, ती तर काय करणार ? प्रेरणाची आई खूपच मोठ्या काळजाची. तिने कोणताच विचार न करता आपली एक किडणी आपल्या नवऱ्याला दिली. प्रेरणाचे बाबा ठिक झाले. पण तरीही त्यांचं व्यसन सुटत नव्हतं. प्रेरणाची आई त्यांना खूप समजावत असे पण त्यांच्यावर कोणताच परिणाम व्हायचा नाही. ते खूप प्यायचे आणि घरात मारहाण करायचे. येणारी प्रत्येक रात्र ही प्रेरणाच्या आईसाठी आणि तिच्या बहिणीसाठी सुध्दा नरकयातना देणारी होती. कारण कधी काय होईल काही सांगता येत नव्हतं. पण प्रेरणाची आई खूप खंबीर आणि जिद्दी. तिने आपली जिद्द कधीच सोडली नाही. घरात भांडण लागल्यावर ती आपल्या पोरनी पदराशी घेऊन कुठंतरी लपून बसायची. पण ती खूप स्वाभीमानी सुध्दा. ती कधीच कोणापुढं हात पसरायची नाही आणि आपला कोणालाही त्रास द्यायची नाही. प्रेरणाला आजही ती एक

रात्र आठवते. ज्या रात्री घरात भांडण लागलं आणि त्या अमावस्येच्या रात्री ती माय आपल्या पोरनी घेऊन घरातून बाहेर पडली. कुठं जायचं माहित नव्हतं. फक्त समोर काळोख, रस्ता आणि त्या रस्त्यावर ती माय आणि तिच्या त्या पाच पोरनी. प्रेरणाला धोडसं कळत होतं पण ती तर फक्त चार-पाच वर्षांची होती. सहा महिन्याची प्रगती, प्रेरणाची सर्वात लहान बहिण जिला आईनं कडेवर घेतलं होतं आणि ही सगळी मंडळी रानातून चालत होती. अंधार खूप होता काहीच दिसत नव्हतं. सर्वत्र अंधार आणि अखेर ही चिमुकली मुलं चालून थकली आणि त्या एका भरघोस आंब्याच्या झाडाखाली थांबली. शेत नांगरलेलं होतं आणि खूप थंडी होती. त्यांच्याजवळ अंधारूण-पांघरूण काहीच नव्हतं. प्रेरणाच्या आईनं आपल्या पिलांना पंखाखाली घेतल्याप्रमाणे आपल्या पदरात घेतलं आणि ती रात्र त्या काळ्या अंधारात उघड्या डोळ्यांनी घालवली. आजही तो क्षण आठवताच प्रेरणाच्या डोळ्यात पाणी उभं राहतं. त्या रात्रीनंतर पुन्हा तोच रोजचा दिवस उगवला. सर्वांनी समजाऊन प्रेरणाच्या आईला घरी पाठवलं आणि पहिले पाडे पंचावन्न ! तोच क्रम पुन्हा सुरू. एकदा तर आई घरातून गेल्यानंतर प्रेरणा आणि तिची एक बहिण दोन दिवस आईला शोधत होते. बाप दारू पिलेला आणि आईच्या आशेनं या पोरनी घर सोडलेलं. जर बाबांना सापडलो तर ते मारणार आणि आई नाही सापडली ना तर उपाशी फिरतच मरणार हे त्यांना माहित होतं. पायात चप्पल न घालता, पोटात अन्नाचा कण नसताना आणि जवळ एक रुपयाही नसताना या पोरनी गावोगाव हिंडत होत्या, फक्त चालत होत्या. गाडी दिसताच शेजारच्या झुडूपाच्या पाठीमागं लपायच्या आणि पुन्हा आई सापडणार या आशेनं धावत सुटायच्या. असेच अनेक दिवस, अनेक घटना, अनेक प्रसंग त्यांच्या आयुष्यात नेहमीच घडत राहायचे. तरीही या पोरनी खूप हुशार आणि संस्कारी होत्या.

शाळेतला नंबर त्यांनी कधी सोडला नव्हता. विविध बक्षीस त्यांना सतत मिळायची. त्यामुळे शिक्षणाचा जास्ती खर्च कधीच नव्हता. परिस्थिती वाईट होती. पण जिद्द जास्त होती. आशा आणि अपेक्षेनं दिवस यायचे आणि जायचे सुध्दा पण रहायच्या फक्त आठवणी. प्रेरणाचे बाबा फार व्यसनी होते. पण तरीही त्यांना आपल्या मुलींना मुली कधी समजलेच नाही तर मुलं म्हणून जगवलं त्यांनी त्यांची नावं सुध्दा मुलांचीच ठेवलेली. ते जरी दारू प्यायचे, मारहाण करायचे, भांडायचे पण त्यांचं स्वप्न प्रेम प्रेरणाला दिसायचं हे करायचे - ते करायचं असे खूप ते सांगायचे पण याचं भान त्यांनाच नसायचं. त्यांचं सर्वात जास्त प्रेम होतं ते फक्त दारूवरच.

असेच दिवस जात होते. मुली आता मोठ्या झाल्या होत्या. प्रेरणा दहावीत गेली तरी घरात हेच चालू होतं. याच स्थितीत तिनं दहावीची परीक्षा दिली. पण स्थिती बदलली नाही. नंतर ती बारावीत आली. पण आता हे नको वाटत होतं. आईचं होणारं हाल तिला सहन व्हायचं नाही. घरात भांडण लागलं की कुठच मन लागायचं नाही. सगळंच नको वाटत होतं. आईचा होणारा त्रास त्या पोरनी सहन व्हायचा नाही. त्यांच्या बाबांनी आजपर्यंत अधून-मधून दारू सोडली होती. पण ती नंतर चालू व्हायचीच. प्रेरणा बारावीत असताना एकदा असंच मोठं भांडण झालं. तिच्या बाबांनी आईला खूप मारलं. आई घर सोडून गेली. प्रेरणा घरात होती. तिची परीक्षा चालू होती. काय करायचं तिला समजेलना. कॉलेजला गेले तर बाबा दारू पिऊन तिथं येणार आणि मग तिथं आपला अपमान. मग काय करायचं ? एकदा तर ती पेपरला गेली सुध्दा पण तेव्हाचा क्षण आठवून आता काय करायचं तिला कळेना. असतात अशी त्रिशंकू अवस्थेत जगणारी माणसं. आता तर प्रेरणाने जग सोडून जाण्याचा निर्णय घेतला होता. पण वेळ आली नव्हती. अशीच तिची बारावीची सुध्दा परीक्षा झाली आणि तो एक सुंदर-सोनेरी दिवस आला ज्या दिवशी तिच्या बाबांनी दारू पूर्णपणे सोडली. अगदी स्वतःच्या मनाने. पण जगवताना आईला झालेला त्रास, यातना, बसलेले चटके आणि आईची जिद्द सगळंच प्रेरणाच्या मनाच्या कप्प्यात डोळ्यात सामावलेलं आहे. आणि ते बदलण्याची तिची जिद्द सुध्दा आहे. घरामुळे आणि त्या वातावरणामुळे खरं तर त्यांच्यावर चांगले संस्कार घडलेत. घरचं वातावरण असं असतानाही त्या मुली इतक्या छान कशा ? असा प्रश्न समाजाला पडतो तेव्हा प्रेरणा सांगते, माझे बाबा खूप छान आहेत ज्यांनी आम्हाला घडवले. समाज हा फक्त नावं ठेवण्याचं काम करतो आणि ते तो करतही आलाय. आम्ही लहान असताना बाबा कोणाला काहीच बोलायचे नाहीत. चांगले वागायचं पण तरीही ते घरी जे वागायचे त्यावरून

नावं ठेवायची आणि त्यामुळे चांगलं आणि वाईट हे आम्हाला समजायचं. घरात दुःख असायचं त्यामुळे सुखाचे गोळे गारवा द्यायचे. आणि त्यामुळे तर आम्ही घडलो. ती सांगते हातावरच्या रेखा नाही तर कपाळावरचा घाम तुमचं सारं आयुष्य बदलू शकतो. म्हणून असं जगा कि समोरच्याला लाज वाटेल. तिच्या बाबांची दारू सुटली आणि सारं विश्वच बदलून गेलं. जी शिकवण बाबांनी नशेत दिली ती आशा आता त्यांच्या काळजी करणाऱ्या डोळ्यात स्पष्ट दिसते आणि समजतेही. आज त्यांचे बाबा त्यांचं सर्वस्व आहेत. त्यांच्या मते त्यांचे बाबा माणूस नाही तर देव आहेत. पण त्यांची ती आई जिनं रक्ताचं पाणी करून जगवते आणि जगवलंय ना ती आई फक्त आई नाही देवी आहे जिनं सारं जपून ठेवलंय. येवढ्या संकटातही आणि म्हणून प्रेरणा जगते ती फक्त तिच्या आई-बाबांसाठी. तिच्या आईची सारी स्वप्न तिला पूर्ण करायची आहेत आणि ज्या प्रमाणं आईनं पदरात घेतलं होतं ना तसंच तिला तिच्या आईला पंखाखाली घेऊन आकाशात उंच भरारी घ्यायची आहे. तिच्या आईनं तिला सांगितलंय

बाधीण आहेस बाधासारखं जग

हरणा-उंदराचं आयुष्य नको जगू

आकाशात उंच भरारी घे

पण बाळ आपल्या सारखे जे जगलेत ना

त्यांना जगव, आधी त्यांना जगव...

प्रेरणाला लहानपणापासून समाजसेवेची आवड होती. पण तिला एक गोष्ट कळून चुकली होती ती म्हणजे आधी स्वतःचं पोट भरावं लागतं तेव्हा सगळ्यांची पोटं दिसतात आणि जेव्हा आपलं पोट रिकामं असतं तेव्हा रिकामी पोटं सुध्दा भरलेली दिसतात. हे चित्र प्रेरणाला बदलायचं आहे. आणि त्यासाठी तिला खूप जगायचं आहे. खूप काही करायचं आहे.

ती आईसाठी म्हणते-

आई ती आई नाही देव आहेस

माझ्यासाठी माझं हृदय तूच आहेस

आई येतील हजार जातील हजार

पण आई तूच माझ्या आयुष्याचा शेवट आहेस.

बाबा आता आहात ना तसेच राहा

माझ्या आईला तुमच्या प्रेमाचा विसावा द्या

खूप भोगलंय तिनं, खूप सोसलंय तिनं

पण बस आता नाही, आता फक्त

आज्ञा द्यायची माझ्या मातेनं.....

‘जुगाड’ कार... किरण गुरव

अहमद जावेद मुल्ला
बी.ए. भाग २

प्रसिध्द लेखक किरण गुरव यांची अहमद मुल्ला व इतरांनी दि. २४ फेब्रुवारी, २०२० रोजी घेतलेली मुलाखत.

१. तुमचे जन्मठिकाण कोणते ?

कोल्हापूर जिल्ह्यामधील राधानगरी तालुक्या पासून साधारण १०-२० किलो मीटर अंतरावर वसलेलं ‘कपिलेश्वर’ या सुंदरश्या गावात माझा जन्म झाला. कपिलेश्वर हे माझे आजोळ आहे. येथील हसमुख वातावरणामुळे लोकांच्या मनातील मराठी भाषेच्या प्रेमाने आणि येथील भाषेचा माझ्यावर प्रभाव पडल्यामुळे मला कथा लेखन करण्याचे बळ मिळाले.

२. जुगाड ही कादंबरी कशी सुचली ?

जसे की आपणास माहित आहे, मनातल्या विचारांना शब्दात मांडणे कठीण असते आणि ते आपणास लगेच मांडता येत नाही. थोडक्यात ही कादंबरी म्हणजे आपल्या जीवनाची किंवा वास्तवाशी तुलना करून त्यावर विचार करून निर्माण केलेली आहे. कादंबरी लिहिण्यास सुरुवात करताना वास्तवाशी संबंध जुळवणे महत्वाचे आहे. ज्याप्रमाणे एक सुजाण घरकारभागीण घर चालवते व त्यातून ती पैसे ठेवते आणि अडचणीच्या वेळी देते तसेच लेखकांचे असते. घराच्या घडामोडीतून रोजच्या कामातून जो स्वतःला वेळ देतोतोच लेखक म्हणून तयार होतो. कोणतीही गोष्ट लक्षात आली, की ती लगेच नोंद करून ठेवावी लागते, नाही तर आपणास पुन्हा लक्षात येत नाही आणि त्याचा पुन्हा आपल्यालाच त्रास होतो. ‘जुगाड’ ही कादंबरी सन २००९ मध्ये लिहिली गेली व थोड्याच वर्षांनंतर ती राजन गवस यांना दाखवण्यात आली. त्यांनी माझी कादंबरी बघितली आणि माझे अत्यंत अवघड परिस्थितीत केलेले प्रयत्न त्यांना भावले आणि त्यांनी माझ्या कादंबरीला होकार दिला. तेव्हा माझ्या कादंबरी लिहिण्याच्या प्रयत्नाचे यशस्वी फळ मला मिळाले. सन २०१९ मध्ये माझी ‘जुगाड’ कादंबरी प्रसिद्ध झाली.

३. तुम्ही आपल्या कादंबरीचे पहिले श्रेय कोणाला देणार ?

माणसाच्या जीवनातील मोठ्या यशामागे काही माणसांचा

आणि घडामोडींचा मोठा वाटा असतो. त्याचप्रमाणे माझ्या यशाला माझे आईवडील आणि परिस्थितीचा सिंहाचा वाटा आहे आणि दुसरे म्हणजे माझे खेड्यातील बालपण. कारण माझे बालपणाचे माझ्यावर फार प्रभाव झाले आहे आणि त्यामुळे माझ्या यशाचा श्रेय मी खेड्यांना सुध्दा देईन.

४. सर शिकुन सुध्दा ज्या मुलांना रोजगार नाही त्या मुलांना तुम्ही काय संदेश द्याल ?

‘जुगाड’ लिहिण्यामागची प्रेरणा मला शिक्षण घेवून घरी बसणाऱ्यांपासूनच मिळाली.

भरती, जाहिरात यांच्याशी फार जवळून लेखन आहे. पण लेखनातून, कादंबरीतून आपल्याला त्यावर टिका करता येत नाही आणि आपले प्रश्न सुटतील, असे सांगता येत नाही. लेखनाचे यामध्ये महत्वाचे काम म्हणजे या प्रश्नांकडे प्रशासनाचे, माणसांचे लक्ष वेधणे हे या लेखनाचे, कादंबरीचे काम असते आणि लगेच यामुळे बदल होईल सांगता येत नाही किंवा याला अमुक घटक जबाबदार असतील असे सांगता येत नाही. ही एक सगळ्या समाजाची समस्या आहे. हे एक भीषण वास्तव आहे. हे या ‘जुगाड’ कादंबरीमध्ये सांगितले आहे. हे बदलेल असे सांगता येत नाही. ‘जुगाड’ या कादंबरीचा संदेश असा आहे की, तुम्ही कोणत्याही क्षेत्रात जावा पण शेवटपर्यंत टिकून राहा, असे लेखनाचे मागचे उद्दिष्ट आहे. सतत काहीरती काम करत राहणे व त्यातूनच काही तरी मार्ग मिळतो. हे माझे स्वतःचे उदाहरण आहे. सन १९९९ साली माझी परिस्थिती

अत्यंत हलाखीची होती. जसजसे मी कामे, लेखन करू लागलो तसतसे माझे जीवन बदलू लागले. त्यामुळे तरुणांनी कधी हार मानू नये व सतत प्रयत्न करावे आणि महत्वाचे मानसिक स्वास्थ्य ठेवणे महत्वाचे आहे.

५. तुम्ही कादंबरी लिहिण्यासाठी अन्य लेखकांच्या दृष्टीकोनाची नक्कल केली आहे का ?

नक्कल करायची नसते. विद्यार्थ्यांसाठी मी सांगू इच्छितो की माडगुळकर ज्या काळात लिहित होते तो काळ वेगळा होता आणि लेखक साधारणतः लिहिण्यास चालू करतो त्याची पहिली पायरी ही असते, की तो आजूबाजूच्या पर्यावरणाला प्रतिसाद देत असतो. जर प्रतिसाद आणि पर्यावरण जर बदललं असेल तर साहजिकपणे माडगुळकरांची गोष्ट त्यांच्यामध्ये येणार नाही. राजन गवस यांच्या बरोबर सुध्दा मेळ खाणार नाही. लेखक म्हणून आपली भाषा येते, चिंतन येते, अनुभव येतात. हे सर्व आपले स्वतःचे असते. पुन्हा पुन्हा तेच लिहिण्यात सुद्धा काही अर्थ नाही.

आपण जर बघितले असेल तर खेड्यातून शहराकडे काही लोक आले. बऱ्याच लोकांचे राहणीमान बदलले, पोशाख आणि अत्याधुनिक साधने जसे की मोबाईल देखील. त्यामुळे खेडे आणि शहर यांच्यातील अंतर कमी होत आहे. त्यामुळे माडगुळकरांनी जी कथा लिहिली किंवा अनेक लेखकांनी जी कथा लिहिली ती कथा आपण लिहू शकत नाही. मग ते खोटे लिहिल्यासारखे होईल. ज्यावेळी तुम्ही खरं लिहिता आणि असमानतेला प्रतिसाद देता, ते तुम्हाला प्रमाणिकपणाने करावे लागेल. त्यामुळे तुम्ही ग्रामीण बोलून चालत नाही. आता युग बदलले आहे. काळ बदललेला आहे. या काळाची कथा लिहिण्यास तुम्हाला ग्रामीण राहून चालणार नाही. अर्धनगरीतला मधला टप्पा साधारणतः रंगनाथ पठारे आणि राजन गवस यांच्याकाळात होऊन गेला पण त्यातही आपण फार पुढे आलो आहोत. त्यामुळे तुम्ही आता जयंत पवार किंवा समर खडस या चांगल्या लोकांची कथा बघता नेहमी हे लक्षात ठेवा की ग्रामीण लोकांच्या खांद्यावरून आपण हे जग बघतोय. चांगल्या लेखकाला पुढे जाण्यासाठी त्याची स्वतःची भाषा सापडली पाहिजे. स्वतःचा आत्मविश्वास मांडता आला पाहिजे आणि नक्कल करून तुम्हाला टिकता येणार नाही.

६. लेखनासाठी कोणती पद्धत आपण निवडली म्हणजे सलग कथा लेखन किंवा प्रसंग संग्रहित करून पुन्हा लिहिणे ?

तुम्हाला जे लेखन करायचे आहे या बाबतीत आपण स्पष्ट पाहिजे आणि महत्वाचे म्हणजे कलेच्या बाबतीत तुम्ही निपुण असले पाहिजे. जसे की चार लोकांना म्हणजेच लेखकांना एकच विषय दिला तरी त्यांच्या सगळ्यांची कथा वेगवेगळी होते. त्याची विषयाला प्रतिसाद देण्याची विशिष्ट पद्धती व त्यांची चिंतनशिलता व त्याच्या लेखनातून व्यक्त होणारी कलात्मकता व बिज हे सर्वस्वी लिहिण्याच्या क्षमतेवर अवलंबून असते. जर तुम्ही ते फार वेगळे करून करून लिहिताच म्हणून बैठक मारून लिहू शकत नाही. लिहायला सुरुवात केली की तुम्हाला लक्षात येते, की आज होतं की नाही. चांगल्या पद्धतीने पुढे जात असेल तर तुम्हाला आनंद मिळतो. हाच आनंद तुम्हाला लिहिण्यासाठी फार महत्वाचा असतो. स्वतःला जर मज्जा येत नसेल तर लिहिण्यामागे काही अर्थ नाही. वाचक वाचणार नाही कोणाला आवडणार नाही आणि तुमचे विधान पुढे प्रेषकांपर्यंत जाणार नाही.

७. तुम्ही तुमच्या साहित्याच्या बाबतीत समीक्षकांनी जी दखल घेतली आहे (साहित्यविषयक) याबाबत तुम्ही समाधानी आहात का ?

नाही, मी आता म्हटल्याप्रमाणे की माझा आनंद मी हुडकत असेल तर दुसऱ्या गोष्टी अनुष्णीक घडतात. यामध्ये समीक्षक पण दखल घेतात बर का.... कारण मी फार वर्षांपासून बघितली की आमचे नाव किंवा आमचे येथील आनंद यादव सर असतील किंवा दूर-दूरचे लोक घेतात, जर तुम्ही चांगले लेखन करत असतील तर लोक दखल घेतातच दखल घेण्याची किंवा चूका काढण्याची पद्धत आहेच. त्याचे कारण काही वेगळे आहे. आमची सुध्दा दखल घेतली जात आहे.

मी साधारणतः २००१ पासून लिहतो आता २०२० चालू आहे ज्या पद्धतीने मला जायचे आहे, तसे मी पुढे जात आहे. पण चांगलं लिहली तर लोक दखल घेतात समीक्षकांना त्यांचं त्यांचं काम करून द्या तुम्ही तुमचं काम करा.

८. तुम्ही लेखन करीत असताना वयाच्या कितल्या वर्षा पासून सुरुवात केली ?

मी साधारणतः वयाच्या २५ ते २६ पासून सुरुवात केली आणि माझे पुस्तक जे आलं ते साधारणतः ३८ वर्षांपर्यंत आले.

सर आपण वेळात वेळ काढून ही मुलाखत आम्हाला दिली. त्याबद्दल मी पद्मभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय, तासगावच्या मराठी विभागाच्या वतीने आपले आभार व्यक्त करतो.

‘निसर्गातील बदल : एक चिंतन

कु. गौरी सुभाष झेंडे
बी. एस्सी. भाग २

विज्ञानपर

“हिरवा निसर्ग हा भोवतीने,
जीवन सफर करा मस्तीने...”

‘निसर्ग’ हा शब्द ऐकला की किती रम्य वाटतं ना ? निसर्ग म्हटले की डोंगर, दऱ्या, पर्वत, पठारे, समुद्र, नद्या, जंगले, झाडे-झुडपे, पक्षी, प्राणी हे सगळंच येतं. निसर्गाच्या भांडारात विविध वृक्ष येतात. जे आपल्याला फळे, फुले, रामबाण औषधेही देतात. निसर्गाला आधार देणाऱ्या धर्तीने आपल्या उदरातील सोने, चांदी यांसारख्या मौल्यवान धातूंनी माणसाला सजवले आहे. माणसाला ‘निसर्गाचे भांडार’ लुटायला त्याचे इवलेसे दोन हात अपुरेच पडतात. निसर्गात घडणारे बदल हे कळत-नकळत का होईना, पण माणसामुळेच घडतात. निसर्गाच्या हिरवळीची सफर माणूस मस्तीने करतोय का ?

‘अतिपरिचयाने अवज्ञा होते’, अशी थोरामोठ्यांची शिकवण आहे. त्याची प्रचिती आपण निसर्गाशी जी वागणूक करतो त्यातून येते. आपल्याभोवती असणारी सृष्टी म्हणजे माणसाला मिळालेले अनमोल भांडार आहे, हे माणसाच्या लक्षातच येत नाही. माणूस सर्व प्राण्यांमध्ये बुद्धिमान आहे. त्याने बुद्धीच्या जोरावर प्रचंड प्रगती केली आहे, यात शंका नाही. अनेकदा निसर्गाच्या नियमांना वाकवून स्वतःचा फायदा केला आहे. आपल्याला अनुकूल अशा गोष्टी केल्या आहेत. पंख नाहीत, पण अवकाशात भरारी मारत आहे. माणसाचे शरीर दुबळे आहे, पण प्रलयाची ताकद असलेली अस्त्रे त्याने निर्माण केली आहेत. निसर्गाशी टक्कर देत देत तो इथवर आला आहे. माणसाने निसर्गावर फार मोठा विजय मिळवला आहे, याचे भाषणांतून, काव्यातून आपल्याला प्रत्यंतर येते.

माणसाचा हा गर्व बघून निसर्गाला राग आला तर ? आणि खरे तर तसेच होते. माणसाच्या हातून घडणाऱ्या चुकांमुळे नैसर्गिक आपत्ती मोठ्या प्रमाणात उद्भवतात. या नैसर्गिक आपत्ती म्हणजेच निसर्गातील बदल आहेत. महापूर, दुष्काळ, त्सुनामी,

ज्वालामुखी, वणवा, भूकंप, ग्लोबल वॉर्मिंग हे निसर्गातील बदल म्हणजे चिंतनजनक प्रश्नच आहेत. या सर्व बदलांना माणूसच कुठेतरी जबाबदार आहे. म्हणून असे म्हणावेसे वाटते की,

“माणसा माणसा, कधी होशील माणूस ?”

“पर्यावरण वाचवा, निसर्गाचा समतोल राखा,
नाही केले हे सर्व तर, आपणही येऊ उद्धा रस्त्यावर.”

वरील काव्यपंक्तीप्रमाणे हे सर्व खरे ठरलेच आहे. ज्या ज्या वेळी “कुन्हाडीचा हा दांडा गोतास काळ” होऊ लागला त्या त्या वेळी रूष्ट झालेल्या निसर्गाने माणसाला आपले रौद्ररूप दाखवले. माणसाने घरांसाठी, जळणासाठी प्रचंड जंगलतोड केली. नद्यांचे पाणी दूषित केले. निसर्गाचा संताप माणसाने जाणला नाही. हवा दूषित ! पाणी दूषित ! सर्वत्र ध्वनीप्रदूषण ! नाना साथी, नाना आजार यांनी माणूस सध्या संत्रस्त झालाय. या सर्व बाबी चिंतन करण्याजोग्या नाहीयेत का ?

वेगवेगळ्या नैसर्गिक आपत्ती उद्भवून निसर्गात बदल घडत आहेत. हे चिंतनजनक प्रश्न आहेत. याचा जोरदार फटका माणसाला बसत आहे.

‘महापूर’ हा त्या आपत्तीचाच एक भाग. महापूर हा शब्द ऐकला तरी, विशाल काहीतरी आपल्यावर कोसळत आहे की काय असे वाटते.

“जीवघेणा पूर होता, गावं झाली उद्ध्वस्त सारी,
जीवनरूपी नाव माझी लागेल का रे किनारी ?”

“माय लेकरांची ताटातूट अशी नको करू बाई,
भूकेजलेल्या वासरांना थंब दुधाचा पाज आई.”

२००५ साली महापूर आला होता. सांगली-कोल्हापूर पूर्णपणे पाण्याखाली होते. हे सर्वांना माहितच आहे. जुलै महिन्यातच पुराने धैमान घातले होते. सारी गावे उद्ध्वस्त झाली. लोकांचे जीवन झुरणीला लागले होते. बरेच लोक त्या पुराच्या

पाण्यातून वाहून जाता जाता जगातून पण कायमचेच वाहून गेले. जून २०१३ मध्ये परत भारतात महापूराचा तडाखा बसला. त्यावेळी उत्तर भारतातील उत्तराखंड, हिमाचल प्रदेश, नेपाळ हा भाग अडचणीत होता. या सर्व गोष्टींतून भारत स्वतःला सावरत आहे, तो पर्यंत २०१९ साली परत एकदा महापूराचा तडाखा बसलेला आहे. जो २००५ पेक्षा खूपच भयानक आणि नेहमी सर्वांच्या लक्षात राहणारा आहे.

ऑगस्ट महिन्यात पावसाचे प्रमाण खूपच वाढले आणि महापूराचे आगमन झाले. लोकांना कल्पना पण नव्हती, की आपली घरे पूर्णपणे पाण्याखाली जाणार आहेत. नद्यांची पातळी दिवसेंदिवस नाही तर तासातासाला वाढत होती. २०१९च्या महापूराचा जोरदार तडाखा सांगली-कोल्हापूर भागाला बसला.

“नकोस अशी धट्टा करू, जीव लागला झुरणीला,
काडी काडी जमवलेलं सारं, मिळालं ग मातीला.”

महापूराच्या काळात नद्यांची वाढती पातळी बघून सरकारी कर्मचाऱ्यांनी वेळोवेळी नदीकाठच्या लोकांना स्थलांतर करण्याच्या सूचना दिल्या. लोकांचा संसार असा उचलून घेण्यासारखा नव्हता. महत्वाच्या वस्तू, दागदागिने, धान्य, महागड्या वस्तू सर्व काही पाण्यात गेलं. लोकांची शाळांमध्ये राहण्याची सोय केली होती. लोकांचे हाल न पाहण्यासारखे होते. त्यांना वेगवेगळ्या गावांमधून अन्न आणि कपड्यांचा पुरवठाही केला. त्यांच्या सोबत त्यांची मुकी जनावरेही होती. त्या लोकांना त्यावेळी फक्त आधाराची गरज होती.

इकडे कृष्णामाईची, पंचगंगेची पातळी वाढतच होती. सर्व सांगली आणि कोल्हापूर पाणीमय झाली होती. कष्ट करून जमवलेलं सगळं काही मातीमोल झालं. लोकं पूर्णपणे खचून गेली होती. दिवसेंदिवस महापूर एक एक गाव गिळंकृत करत होता. सर्व महामार्ग, रस्ते बंद करण्यात आले होते. मुलांच्या शाळा सुध्दा बंद. मोठमोठ्या इमारतींमध्ये राहणारे लोक वरतीच अडकले होते. त्यांना खाली येताही येत नव्हते. लाईटची सोयही बंद झाली होती. ‘मोबाईल’ नावाचा आवडता प्रकारही लोक वापरू शकत नव्हते.

“ठिगळ तरी कोठे लावू, फाटले सारे आकाश,
माणुसकीचा हात देऊया, सोडून सारे मोहपाश”

लोकांची उडालेली तारांबळ पाहून मन अगदी अस्वस्थ झालं होतं. लोकांच्या मदतीसाठी लोकांनी आणि सरकारनेही मदत केली.

बोटीची सोय केली. ‘आम्ही’ जवानांची सुध्दा मदत देण्यात आली. ‘रेस्क्यु टीम’ पण सामील होत्या. म्हातान्या माणसांना तर अगदी उचलून आणण्यात आले होते. तरुण बगनि सुद्धा खूप मदत केली. कवलापूर गावच्या विमानतळावर हेलिकॉप्टर्स आणून त्यामध्ये लोकांना खायला बिस्कीटपुडे, पाण्याची बॉटल, दूधाच्या पिशव्या हे सर्व पॅक करून पाठवण्यात आले होते. हेलिकॉप्टरमधून हे पदार्थ मोठमोठ्या इमारतींवर तसेच पाण्यात अडकलेल्या लोकांसाठी वरून फेकण्यात आले. अगदी बोटीतून जाऊन सुध्दा लोक आणि आपले आमी जवान लोकांना लागणाऱ्या वस्तू पुरवत होते.

जवळपासच्या ज्या गावांना पूराचा धोका नव्हता अश्या ठिकाणी लोकांचे स्थलांतर केले गेले. त्यांच्या जनावरांना सुध्दा जागा करून दिली. चारा उपलब्ध करून दिला.

त्या गावातील लोक एक दिलासा देण्यासाठी पूरात अडकलेल्या लोकांना भेटत होते. अन्न, कपडे देत होते. लोकांची महत्वाची कागदपत्रे पाण्यात वाहून गेली होती. भिलवडीकडच्या भागात तर खूपच वाईट हाल झाले. लोकांना बोटीची सोय पण मिळाली नाही. लोकं पाण्यात बुडून मरण पावले. लोकांचे मृतदेह पाण्यावर तरंगत होते. नुकतीच जन्मलेली बाळे सुध्दा हे जग पाहण्याआधीच जगातून नाहीशी झाली. भिलवडीकडच्या लोकांचे खूपच हाल झाले. त्यांना पाहिजे तितकी मदत मिळाली नाही.

“सारं राजकारण ठेवा जरा दूर,
पूरग्रस्तांना मदत करा भरपूर.”

‘राजकारण’ हे प्रत्येक गोष्टीत असतेच हे खोटे नाही. पूरासारख्या मोठ्या संकटात लोक अडकले असताना सुध्दा राजकारणाचे ठसे उमटवायला लोक डगमगले नाहीत. पूरग्रस्तांना मदत करण्यात सुद्धा यांनी राजकारण वापरले. लोकांना अन्न, पाणी वाटले, कडधान्याची पाकीटं, खाण्याचे पदार्थ पॅक करून त्याचे पाकिट बनवले, पण त्यावर सुद्धा आपली नावे लिहून स्वतःचा प्रचार केला. आम्ही अशी मदत केली, तशी मदत केली हे लोकांना सतत सांगण्यात आले. थोडक्यात काय, तर स्वतःचा मोठेपणा आणि आम्ही काय काय केलं तुमच्यासाठी हे लोकांच्या मनावर बिबवलं, लोकांना आश्वासनं दिली.

खरे पाहता, पूरग्रस्त लोकांना इतर लोकांनीच आणि आपल्या आमी जवानांनी खरी मदत केली. सरकार फक्त आश्वासने देण्याचे काम करत होते. रामदास स्वामी म्हणतात,

“केल्याने होत आहे रे,
आधी केलेचि पाहिजे.”

मदत करायची असेल तर ती दाखवूनच करायची नसते. इकडे लोकांचे इतके हाल सुरू असताना पण आजची तरुण पिढी मदत करण्याऐवजी सेल्फी काढण्यात व्यस्त होती. ही थोडी विचार करण्यासारखी गोष्ट आहे. या पुरामुळे लोकांचे खूपच नुकसान झाले. जे शब्दांत व्यक्त नाही होऊ शकत. पुराच्या पाणी नद्यांमध्ये मिसळून नद्यांमधील घाण, प्राणी हे सगळीकडे फिरत होते. मगरी वगैरे अगदी रस्त्यांवरून फिरत होत्या. त्यामुळे त्यांना पकडण्यासाठी सुध्दा काही टीम सामील झाल्या होत्या. या सगळ्याचं रूपांतर शेवटी रोगराईमध्ये झालंच.

'महापूर' हा निसर्गातील एक बदल जो खूपच भयानक होता. भविष्यात असा प्रकार कधीच घडू नये.

निसर्गाच्या बदलांसमोर कोणाचेच काही चालत नाही, हे मात्र खरे आहे. आपला शेतकरी बांधव तर या निसर्गराजाच्या भरवशावरच स्वतःचे पालनपोषण करत असतो. पण त्याला कधी आणि कोणत्या प्रकारचा फटका बसेल सांगता येत नाही. रक्ताचं पाणी करून पिकवलेलं पिक कधी अतिवृष्टी होवून वाहून जातं, नाहीतर 'दुष्काळ' पडून गळून जातं.

"दुर्दैवा, तव अजब कहाणी,
सदा तुझी का उलटी करणी,
जन्म जन्म का कुणी झिजावे ?
यत्न त्याचे वाया जावे.
वैफल्यातच कार्य गमावे,
सौख्य तुला का सांग मनी ?"

वरील काव्यपंक्तीत म्हटल्याप्रमाणे बळीराजाचा जन्म यातच जात आहे. सोन्यासारखे आलेले पीक असे वाहून जाताना तो कसं सहन करू शकतो. आपल्या भागात १९७२ आणि २०१८ साली कडाक्याचा दुष्काळ पडला होता. हातातोंडाशी आलेला घास निसर्गाने हिसकावून नेला. द्राक्षबागायतदारांना तर फारच मोठा धक्का बसला. पिकांवर कीड पडून पिके वाळून गेली. हे नुकसान शेतकरी राजा पेलू शकला नाही. मग 'आत्महत्या' हा मार्ग त्याने वापरला. मुलांचे शिक्षण, मुर्जीचे लग्न, शेतीसाठी उचललेली कर्जे या सान्यात तो बुडून गेला. पण शेतीच्या पिकातून काही नफा होईल, या त्याच्या अपेक्षेचा निसर्गाच्या कोपामुळे भंग झाला.

खरे पाहता, माणूस स्वतःच्या चुकांमुळे नैसर्गिक आपत्तींना आमंत्रण देतो आहे. माणसाने जंगलतोड केली त्यामुळे जमीनीची धूप झाली आणि पावसाचे प्रमाण कमी होवून दुष्काळ पडला.

"ढोर मेले, पोर सुकले, झरला ना अश्रू तरी,
विजमाफी, कर्जमाफी, हीच घोषणा नेहमी,
आजही फसवून गेला मेघ काळा मौसमी"

लोकांचे झालेलं नुकसान भरपाई म्हणून देण्याचे सरकारने ठरवले. म्हणजे थोडक्यात 'कर्जमाफी'. पण ती झाली का ? दुष्काळात लोक तसेच मुकी जनावरे पाण्यावाचून तडफडून मरून गेली. संत्र्यांच्या, चिकूच्या बागांचे जमिनीवर अंधरूण झाले होते. सरकारच्या कर्जमाफीने ती पिके, ती जनावरे, ती मेलेली माणसे परत येणार आहेत का ? आणि मनसमाधानासाठी का होईना पण कर्जमाफी झालीय का ? निवडणुका जवळ आल्या की मतांसाठी यांना शेतकरी राजा लागतो. इतकेही शेतकऱ्यांचे झालेले नुकसान कोणीच पाहणार नाही.

"किती काळ बघत बसावे फुगे घोषणांचे
भास हे भ्रमांचे सारे फोडणार केव्हा ?"

सरकार फक्त आश्वासने देण्याचे काम करतेय. हे सर्व कधी थांबणार ? निसर्गात बदल घडून येणाऱ्या आपत्तींचा जनसामान्यांना खूपच त्रास होतो. पण त्यातूनही सरकार स्वतःचा फायदा बघते. ही चिंतनजक बाब आहे.

निसर्गाचे बदल काही सांगून घडत नाहीत, जसे की 'भूकंप'. भूकवचाखाली असणाऱ्या द्रवरूपी पदार्थांमुळे जमिनीस बसणारे हादरे म्हणजे भूकंप. जून २०१९ साली विदर्भातील नांदेड, यवतमाळ तसेच मराठवाड्यातील हिंगोली, अमरावती या जिल्ह्यांना भूकंपाचे तीव्र धक्के बसले आहेत. लोकांची घरे जमिनदोस्त होऊन नागरिक रस्त्यावर उतरले. हे सर्व धक्कादायकच आहे.

ज्वालामुखी, त्सुनामी, वणवा याही एक प्रकारच्या नैसर्गिक आपत्तीच आहेत, ज्या चिंतनकारक आहेत. २०१२ साली ग्वाटेमालामधल्या प्युएगो ज्वालामुखीचा उद्रेक होऊन ७५ हून अधिक बळी गेले. दुसरीकडे किलुओया ज्वालामुखीतून लाव्हा रसाच्या नद्यांनी आणि राखेच्या ढगांनी कित्येक डझन गावं गिळंकृत केली.

पशूपक्षी, प्राणी, झाडे, नद्या हे सर्व निसर्गाची देणगी आणि निसर्गाचे सौंदर्य आहे. जे माणसाने जपले पाहिजे. वने ही निसर्गाची खास सौंदर्ये आहेत. पण कधी कधी फांद्यांना फांद्या घासून वनांमध्ये भीषण आग लागते. याचे जिवंत उदाहरण म्हणजे 'ऑस्ट्रेलियाच्या जंगलात लागलेली आग'. भीषण आगीच्या

वणव्यात अखंडा दक्षिण ऑस्ट्रेलिया होरपळून निघत आहे. मात्र अवघा देश आगीच्या झळा सोसत आहे. कारण न्यू-साऊथ वेल्स राज्याला याचा सर्वाधिक फटका बसला आहे. पण पशुपक्षी आपले मित्रच आहेत. त्यांच्या जगण्याचा आपण कुठेतरी विचार करायला हवा. त्या चिमुकल्या जीवांसाठी म्हणावेसे वाटते की,

“होत आल्या तिन्हीसांजा
जा पाखरांनो निघा घरट्याकडे जा.
भरारी मारुनी शिणल्या शरीरा
घरट्यात झोकून द्या जरा.”

आजच्या काळातला मोठा नैसर्गिक प्रश्न म्हणजे ‘ग्लोबल वॉर्मिंग’. ‘जागतिक तापमान वाढ’ हा चिंतेचा विषय बनत आहे. यांला थांबण्याचा मानवाने निश्चय करायला पाहिजे.

“वाढत्या तापमानामुळे पिघळताहेत बर्फाचे डोंगर,
ग्लोबल वॉर्मिंग मुळे होणारा थांबवा हा कहर.”

जागतिक तापमानवाढ नक्की थांबेल जेव्हा प्रत्येकाच्या हातून झाड लागेल. पृथ्वीचे तापमान मोठ्या प्रमाणात वाढल्यामुळे अनेक समस्या निर्माण झाल्या आहेत. पाण्याची परिस्थिती तर दिवसेंदिवस वाढतेच आहे. कुठे अति पाण्यामुळे महापुरासारखी परिस्थिती तर कुठे कोरडा दुष्काळ. ग्लोबल वॉर्मिंगच्या समस्येमुळे फक्त मनुष्यच नाही तर पृथ्वीवरील समस्त जीवजंतूवर, झाडांना मोठ्या प्रमाणात नुकसान झाले आहे. यामुळे होणाऱ्या दुष्परिणा-मांबाबत लोकांना वेळीच जागरूक केले नाही तर भविष्यात याचे फार गंभीर परिणाम आपल्याला भोगावे लागू शकतात.

निसर्गाच्या या अवेळी येणाऱ्या संकटांना सामोरे जाण्यासाठी आपण एकमेकांना मदत करायला हवी. निसर्गातील हे सर्व बदल हे आपल्यामुळेच होत आहेत. भूकंप, त्सुनामी यांच्या पूर्वसूचना मिळवणे अद्यापही माणसाला शक्य झालेले नाही. म्हणजे निसर्गापुढे माणूस क्षुद्रच आहे.

“निसर्गाचा नाश म्हणजे,
मानव जातीचा नाश.”

जगभरातील निम्मी जमीन येत्या २०-२५ वर्षांत समुद्र गिळंकृत करणार आहे. शिवाय जगभरातील भौगोलिक परिस्थिती बदलेल. त्याचा पिकांवर, रोगराईवर परिणाम होईल. यामुळे मानव या संकटात होरपळून निघणार आहे. प्रदूषणामुळे व अतिरिक्त हव्यासामुळे माणसाने पृथ्वीवरील पर्यावरण पार बिघडवून टाकले आहे. यामुळे निसर्ग आपला राग अधूनमधून आळवत असतो.

बदललेल्या वातावरणात काही जीवजंतू नष्ट होतात. माणसाला हे आव्हान नवीन असल्यामुळे तो त्यांना तोंड देऊ शकत नाही. मग ‘बर्ड फ्ल्यू’, ‘चिकनगुनिया’ किंवा ‘डॉबिवली फिव्हर’ कोरोना अशी नावे देऊन माणूस हताशपणे जे जे होईल ते बघत राहतो.

थोडक्यात, माणसाने उन्मत्तपणे पर्यावरणावर निसर्गावर आक्रमण करून स्वतःच्या नाशाचा मार्ग प्रशस्त करून ठेवला आहे. निसर्ग कोपला तर ? नव्हे, निसर्ग कोपलाच आहे आणि तो माणसाला शिक्षा करतच आहे. पण माणूस काही सुधारण्याची चिन्हे दिसत नाही. तेव्हा निसर्ग याहीपेक्षा जास्त कोपला, तर माणसाचा त्यात समूळ नाश होईल !

त्यामुळे मानवाने या नैसर्गिक आपत्तीवर उपाय म्हणून स्वतःमध्ये म्हणजे थोड्यात स्वतःच्या वागण्यामध्ये बदल घडवून आणायला हवेत. उन्हाळा, पावसाळा, हिवाळा हे ऋतुचक्र असेच चालू राहील. तसेच विविध निसर्गातील बदलही आपल्याला जाणवतील. त्यामुळे सर्व मानवजातीने एकमेकांसाठी मदत करण्यासाठी नेहमी तत्पर रहायला हवे.

“वाईटामागे चांगले असते, असे चक्र असते म्हणे,
जात-पात-धर्म विसरून एक होऊ आम्ही सारे,
माणुसकी ही जात आमची आम्ही भारताची लेकरे”

महापूर, दुष्काळ यांसारख्या कठीण प्रसंगी जनसामान्यांनीच एकमेकांना मदतीचा हात दिला आहे. आणि तो नेहमी असाच रहावा म्हणजे आपण ‘चांगल्या राष्ट्रातील चांगले नागरिक’ म्हणून नाव कमवू शकू.

नैसर्गिक आपत्तीवर मात करण्यासाठी माणसाने वृक्षतोड थांबवली पाहिजे. आपत्तीग्रस्त काळात उपाययोजना करण्यासाठी बैठकी घेऊन नियोजनबद्ध आराखडे तयार करायला हवेत. नैसर्गिक आपत्तीच्या प्रसंगी कोणीही कामात टाळाटाळ करू नये. पोलीस दल, होमगार्ड आदींनी दक्ष राहणे गरजेचे आहे. ‘पर्यावरणाची रक्षा, जगाची सुरक्षा’ हे जाणण्याची आता वेळ आली आहे. आपण निसर्गाचे सौंदर्य कायमस्वरूपी जपले पाहिजे. निसर्गासारखी दुसरी कोणतीही देणगी नाही. म्हणून असे म्हणावेसे वाटते की,

“निसर्गासारखा नाही रे सोयरा,
गुरू, सखा, बंधू, माय-बाप,
त्याच्या कुशीमध्ये सारे व्यापताप,
मिटती क्षणात आपोआप.”

संकटग्रस्त शेतकरी आणि शासन

सुशांत अधिकराव लोखंडे
बी.ए. भाग १

वैचारिक

भारत देश हा इंग्रजांच्या गुलामीतून १९४७ साली स्वतंत्र झाला आणि तसेच भारताला कृषीप्रधान देश म्हणून ओळखण्यात येते. पण आजची परिस्थिती पाहता भारत औद्योगिक क्रांती व विकसनशील राष्ट्र म्हणून ओळखण्यात येते. पण भारताची लोकसंख्या पाहता सरासरी १३५ कोटी आहे. त्यामुळे भारतात उदरनिर्वाहाची गरज भागविण्यासाठी भारतातल कुणबी आपल्या रक्ताचे पाणी करून आपल्या जनतेसाठी रात्रंदिवस राबत असतो. पण एक असा प्रश्न उभा राहतो, तो म्हणजे शेतकऱ्यांसाठी आपले शासन खरेच मदत करते का ? यासाठी आपण म्हणजे शेतकऱ्यांसाठी काही करतोय का ? आणि सगळ्यात मोठा प्रश्न म्हणजे 'कर्जमाफी' की, ज्यामुळे शेतकरी संकटग्रस्त व तसेच नाराज दिसून येतो. जो प्रश्न पुढे उभा आहे त्यासाठी शासनाने कठोर असे प्रयत्न करावे, हीच अपेक्षा आपल्या शेतकरी बांधवांची आहे.

महाराष्ट्रात १९९० नंतर शेतकऱ्यांसाठी कर्जमाफी हा राजकारणाचा महत्त्वाचा केंद्रबिंदू बनला आहे. प्रत्येक निवडणुकीत शेतकऱ्यांना कर्जमाफी हा विषय असतोच. सरकारने शेतकऱ्यांसाठी राज्यातील सर्व शेतकऱ्यांची २ लाख रुपयांपर्यंतची कर्जमाफी करण्याचा घेतलेला निर्णय योग्य आहे असे वाटते. त्यामुळे शेतकऱ्यांना दिलासा वाटतो. खरंच असे वाटते त्यामुळे माझा शेतकरी राजा तुमचे उपकार कधीच विसरणार नाही. पण कुठेतरी असे वाटते, म्हणजेच प्रश्न असा आहे, तो राज्यातील शेतकरी या कर्जमाफीनंतर तरी कर्जफिन्यातून मुक्त होणार आहे का ?

शेतकरी निसर्गाशी झगडत असल्याने निसर्ग कोपला की, शेती अडचणीत येते, शेतकरी अडचणीत येतो आणि शेतकरी संकटावर मात करण्यासाठी कर्जाचा आधार घेतो. कर्जफेड करता येत नसल्याने शेतकरी कर्जाच्या जाळ्यात सापडतो. कालांतराने हा विषय राजकीय होतो. त्यावर निवडणूका लढवल्या जातात.

शेतकरी हा राज्यातला मोठा घटक असल्याने मतपेटीला समोर ठेवून राजकीय नेते कर्जमाफीचा शब्द देतात.

सत्तेत आल्यावर सरकारच्या माध्यमातून शेतकऱ्यांना येणेप्रमाणे कर्जमाफी केली जाते, पण शेतकरी पुन्हा कर्जाच्या विळख्यात सापडूनये म्हणून कायमचीच ठोस उपाय योजना कुठलेच सरकार करतातना दिसत नाही. कर्जमाफी केल्याने शेतकरी संकटमुक्त व्हायला हवा पण तसे घडताना दिसत नाही. कर्जमाफी केल्याने शेतकरी संकटमुक्त व्हायला हवा पण तसे घडताना दिसत नाही.

महाराष्ट्रात शेतकऱ्यांच्या कर्जमाफीच्या सरकारी योजना १९८० पासून राज्य आणि केंद्रीय पातळीवर करण्यात आल्या होत्या. त्यातून शेतकऱ्यांचे काय भले झाले ? शेतकऱ्यांसाठी म्हणून केलेली कर्जमाफी खरेच शेतकऱ्यांपर्यंत पोहोचते का ? शेतकरी असल्याचे भासवत शेतीच्या नावावर कर्ज घेऊन मौजमजा मारली जाते. याचा ही शोध घेतला जावा. खरंच माझा शेतकरी राजा नंतर कुणाच्या तोंडाकडे पाहणार ? जर शासनाकडे पहावे तर शासकीय यंत्रणाही कर्जमाफी करताना भ्रष्टाचाराच्या माध्यमातून लुबाडणूक करते. अशा अनेक कारणांमुळे शेतकरी कर्ज आणि कर्जमाफी गुंतागुंतीची ठरते. खरंच शेतकऱ्यांना कोण वाली आहे का ?

अरे शेतकरी राजा झाला शिकारी !!

सरकारच्या खेळापायी केली जीवनाची रांगोळी !!

माझा कुणबी राजा झाला भिकारी
अहो सरकार तुमच्या खेळापायी केली जीवनाची रांगोळी
नका खेळू त्याच्या सौबत
त्यालाच नाही कुणाची संगत

माझ्या राजाला द्या आधार
तुमचे ही टिकेल सरकार

तो राबतो जगासाठी
नाही कोणी त्याच्यापाठी
तो जगला दुसऱ्यासाठी

कर्जात बुडताना नाही दिला कोणी धीर
तो एकटात आहे सगळ्या संकटांना खंबीर

खरंच शेतकरी पोर्शिदा वाटतो पण तो सुखी आहे का ?
याचा शासनाने नव्हे तर लोकांनीही विचार करायला हवा. कारण
आज कितीतरी शेतकरी आत्महत्या करण्यास प्रवृत्त होत आहेत.
शेतकऱ्यांचे हाल कोणी केले असेल तर ते एकट्या शासनाने नव्हे
तर देशातील नागरिकसुद्धा त्यास जबाबदार आहेत.

शेतकरी हा आपल्या शेतात धान्य, कडधान्ये, फळभाज्या,
पालेभाज्या इत्यादी पीक पिकवतो पण कधी असे झाले का त्याने
स्वतःच्या मालाचा स्वतःच दर काढलाय, नाही ना ! कारण
त्यांच्यामध्ये म्हणजे शेतकरी आणि व्यापारी यांच्यामध्ये कोणी
असेल तर तो असतो दलाल..... दलालाने खरं शेतकऱ्याला
पिडलंय, ते कसे ? तर तो दोन्ही माध्यमांचा दुवा आहे.
शेतकऱ्याचा माल कमी दराने घ्यायचा आणि व्यापाऱ्याला तो
दुप्पट दराने घ्यायचा. यामुळे माझ्या महाराष्ट्रातील शेतकरी राजा
मनातून दुखावला गेला आहे. या कारणास्तव तो आत्महत्या
करण्यास प्रवृत्त होतोय.

शेतकऱ्याचे दुःख हे डोंगरापेक्षा मोठे असते. माझ्या राजाचे
दुःख आकाशालासुद्धा गवसणी घालणारे आहे. त्यामुळे तो
अजूनही दारिद्र्यात आणि गरिबीत खीतपत पडलेला आहे.
दारिद्र्य हे त्याच्या पाचवीला पुजलेले आहे. तो दारिद्र्यातून कसा
मुक्त होईल यासाठी केवळ शासनानेच नव्हे तर सर्वसामान्य
जनतेने ही यासाठी प्रयत्न करावे.

शासनाने शेतकऱ्यांसाठी कर्जमाफीसारखा निर्णय घेणे
आवश्यक आहे. त्यासाठी शर्तीचे प्रयत्न आणि कठोर व्यवस्था
करणे गरजेचे आहे. कारण शेतकरी कोणतेही पिक स्वतःसाठी न

पिकवता दुनियेसाठी कष्ट करतो. तो जगतो दुसऱ्यासाठी आणि
राबतोही, दुसऱ्यासाठी राबणारा त्याच्यासारखा माणूस दुनियेत
सापडणार नाही. शेतकरी प्रामाणिकतेने आणि आपल्या काळ्या
मातीशी इमानदारीने जगतो.

शेती हा व्यवसाय मुख्यतः हवामानावर अवलंबून
असलेला व्यवसाय आहे आणि भारतात तर साधारणपणे ६० ते
७० टक्के शेती पावसावर अवलंबून आहे. हे सर्व शेतकऱ्याला
माहित असूनसुद्धा तो आपल्या मुलामुलींच्या लम्बाला आतोनत
खर्च करतो. कारण गावात सन्मानाने जगणारा आणि आपल्या
मुलाबाळांना प्रेमाने आणि मायेने सांभाळणारा बाप त्याला ही
व्हायचे असते. आपल्या मुलामुलींच्या लम्बासाठी तो बँकेकडून
कर्ज घेतो. तो फक्त शेतीच्या जोरावर पण त्याला निसर्गाची साध
नसल्याने ते कर्ज तो फेडण्यात त्याला अपयश येते. तो शेतकरी
आत्महत्या करण्यास प्रवृत्त होतो. भारत देश आपला यामुळेच
मागे आहे.

भारत कृषिप्रधान देश असला तरीही आपले प्रशासन आणि
सरकारचे निर्णय मात्र कृषिपुरक नाहीत; ते शेतीच्या आणि
शेतकऱ्याच्या विरोधात आहेत. देशात १९९५-२०१५ या
काळात सुमारे तीन लाख अठरा हजाराच्या आसपास शेतकऱ्यांनी
आत्महत्या केल्या आहेत. दुष्काळ, अतिवृष्टी, गारपीट,
पिकांवरील रोग, उत्पादन खर्चाइतकेही उत्पन्न शेतमालाच्या
विक्रीतून न निघणे आणि व्यापाऱ्याकडून फसवणूक होणे आदी
कारणांमुळे वर्षाला सरासरी पंधरा हजाराहून अधिक शेतकरी
आत्महत्या करण्यास प्रवृत्त होतात. शेतकरी या दुष्टचक्रातून बाहेर
पडणार नाही; कारण आपली सर्व यंत्रणा शेतकरी विरोधी आहे.
त्यामुळे ही यंत्रणा सुधारण्याचे आणि शेतकऱ्याला कर्जातून मुक्त
करण्याचे काम हे शासनाने करावे. त्यातून आपल्या देशाचा
विकास आणि प्रगती पथावर जाईल यात काहीच शंका नाही.

आपल्या जवळच असलेला देश, चीन तेथे शेतकऱ्याला
सगळ्या सोईसुविधा ०% व्याजाने कर्ज मिळते सवलती सह. मग
आपली वाटचाल शून्य टक्क्याकडे केंव्हा होणार ?
बांग्लादेशातील अहमद साहेबांची यशस्वी मायक्रो फायनान्स
सारखी एखादी चांगली योजना ठरवण्याचा विचार केव्हा करणार ?
आपले सरकार हे केवळ नाममात्र राहिले आहे का ? जेव्हा सरकार
जागे होईल तेव्हा शेतकरी खरोखर शेतीपासून वंचित तर होणार
नाही ना ? अशी भीती मनात घर करून राहिली आहे. कारण
सरकारने शेतकऱ्यांसाठी काहीच नाही केले तर शेतकरी

आत्महत्या करून मरून जाईल पण तेव्हा कळण्यापेक्षा वेळी सावध राहणे बरे.

शेती करून कधी झुकला नाही कुणापुढे
पण एवढं मोठं संकट आलं माझ्या राजापुढे
त्यानं घेतलं कर्ज मुलीसाठी, शेतीसाठी
ते फिटलं नाही कर्ज उलट राहिलं आयुष्यभरासाठी ॥

केली आयुष्याची माती सगळ्यांसाठी
नाही जगला केव्हा स्वतःसाठी
जीवाचे हाल केले दुसऱ्यासाठी
आयुष्यात नाही कमवलं आपल्या लेकासाठी
पण जीवन खर्ची केलं दुनियेसाठी ॥

सरकारला नाही वाटली लाज
दुनिया झाली लाचार आज
कुणबी राजाला केलं भिकारी
तो नसता तर कसे खाणार शिंदोरी ? ॥

सरकारनं केलं कर्जबाजारी
झाली सुरू सरकारची मक्तेदारी
पण राजा माझा झाला बेजारी
नाही कळली त्याला भांडवलदारांची खेळी ॥

राजा माझा मुकला कर्जासाठी
केली आत्महत्या कर्ज वाचविण्यासाठी
कळला नाही त्याला सरकारचा डाव
पण आयुष्याच्या वाटेत किती सोसलेत धाव ॥

सरकार नका साधू स्वार्थ
कारण हे तुम्ही जे करता ते आहे व्यर्थ
माझ्या राजाला का केला भिकारी
त्याने नाही केली कोणाची चोरी ॥

शेतकरी हा जगाचा पोशिंदा
त्याची नका करू कुणी निंदा
त्याने शेती सोडली तर होईल बांदा
नाही मिळायचा कोणाच्या हाताला कामधंदा ॥

शेतकरी राजा आपल्या काळ्या मातीशी इमानदारीने जगत
असतो आणि शेतीशी प्रामाणिक राहून आपल्या शेतात जीव
ओतून कष्ट करता असतो आणि त्याच्या वाट्याला केवळ आणि

केवळ दुःख, त्रास, उपासमारी हे दिवस भोगावे लागतात. तरीही
तो जगतोच ना ! मग शेतकऱ्याला सुखाचे आनंदाचे भरभराटीचे
दिवस कधी येणार ? शेतकरी मात्र जे काही आहे ते सोसतोच
आणि जगतो. याच्या जगण्यामुळे तो आत्महत्या करण्याचा वाईट
विषय मनात येतो. याच गोष्टीमुळे त्याचे संपूर्ण कुटुंब बरखास्त
होऊन जाते. हेच समजेना आपल्या शासनाला आणि लाचार
झालेल्या जनतेला, कधी तरी विचार करा की शेतकरी राजाचा.

आपण शेतकऱ्यांना योग्य रितीने योजना त्याचे फायदे जर
अमलात आणले तर, विचारच करणार नाही आत्महत्या
करण्याचा. शेतीचे फायदे यशस्वीरित्या अमलात आणले तर तो
सुखाने आणि आनंदाने या मातृभूमीची सेवा करेल.

जय जवान, जय किसान !!!

मलाच कळले नाही...

एक वेळ होती, हसत हसत मला तु घास भरवायचीस
एक वेळ होती,
ठेच लागल्यास धावत येऊन मला सावरायचीस
एक वेळ होती, पावलापावलांवर मला साथ देत होतीस.
एक वेळ होती, तुझ्या मायेच्या अंगरुख्याखाली
मी कधी मोठा झालो मलाच कळले नाही...
एक वेळ अशी आली,
कधी न रूसणारी माऊली माझ्यावर रुसून गेली,
एक वेळ अशी आली,
जीवनाच्या कथा सांगणारी, माझीच कथा बनून गेली.
एक वेळ अशी आली,
पंखवट्या खाली घेणारी सावली डोंगराआड गेली,
एक वेळ अशी आली,
सोनेरी पहाटेने उजडणारा दिवस
कधी काळोखा झाला मलाच कळले नाही...

कु.प्रियांका रणपिसे

बी.कॉम. भाग २

२१व्या शतकातील बदलते स्त्री-जीवन

कु. गायत्री विश्वास राजमाने
बी. एस्सी. भाग २

यत्र नार्यस्तु पूजन्ते ।
रमन्ते तत्र देवता ॥

जिथे स्त्री पूजनीय असते, तिथे देवताही रमतात, असे म्हणतात. हे अगदी खरंच आहे. स्त्रीमध्ये आपण अनंत रूपे पाहतो. अगदी दुर्गा, कलिका, अंबिका, लक्ष्मी, आदिशक्ती, जननी अशा अनेक रूपात स्त्रीचे दर्शन होते.

“अर्धांगिनी, गृहस्वामिनी,
कुलवधू, भाविमाता,
प्रेमाची परिभाषा, विश्वासाची आशा,
हृदयाचे धागे जुळवूनी,
बीज उदरी जोपासते,
कुलदिपक जीवन आशा तेववीते,
म्हणून मी स्त्री म्हणवली जाते”

महिला या शब्दाबरोबर प्रेम, वात्सल्य, स्नेह, ममता या भावना समोर येतात. त्याचबरोबर शक्तीसंपन्न स्त्री ही समोर उभी राहते. आज स्त्री अबला राहिलेली नाही, ती सबला ही झालेली आहे.

पूर्वीच्या काळात चूल सांभाळण्यापासून ते आजच्या काळात एखाद्या देशाची सत्ता सांभाळण्यापर्यंतचा स्त्रीच्या प्रगतीचा प्रवास थक्क करणारा आहे.

२१व्या शतकात झपाट्याने जात असताना आपला समाज स्त्री प्रधान बनवण्याचा उद्देश असला पाहिजे. ते करण्यासाठी स्त्रीयांवर अन्याय, अत्याचार करणाऱ्या नराधमांना कडक शासन झाले पाहिजे. म्हणूनच मला म्हणावेसे वाटते की,

“कब सिखोगे तुम,
स्त्री के ना को, ना समझना ।
तुम हमें नादान समजने की,
भूल ना करना ।

स्त्री को जीतकर,
तुम क्या पुरुष बन जाओगे ।
हमें रूलाकर क्या तुम,
महापुरुष कहलाओगे ।
अब न सहेंगे हम,
तुम्हारे अत्याचारोंको,
शैतान हो तुम,
खुद को ईसान ना समझना ।”

स्त्रीच्या स्वतःच्या कार्यशक्तीला, बुद्धीला आणि कर्तृत्वाला संपूर्ण वाव मिळाला आहे. जास्त कार्यक्षमता, नीटनेटकेपणा आणि कोणतेही काम करण्याची क्षमता अशा गोष्टींमुळे स्त्री आज सर्व स्तरांवर आघाडीचे काम करते आहे. स्त्री ने आपले कर्तृत्व दाखवून दिले आहे. जगासमोर आदर्श उभा केला आहे. त्यामुळेच आज २१व्या शतकात स्त्रियांना समानतेचा अधिकार लागू करण्यात आला आहे. आज स्त्रियांच्या प्रगतीची अनेक उदाहरणे आहेत.

जर्मनीच्या अंजेली मेकॅल, भारताच्या सोनिया गांधी, बांग्लादेशच्या शेख हसीना, म्यानमारच्या लोकशाहीसाठी झटणाऱ्या स्यू की, ही स्त्रियांच्या प्रगतीची काही उदाहरणे आहेत. तसेच प्रतिभाताई पाटील, मदर तेरेसा, सानिया मिर्झा, कल्पना चावला, सिंधूताई सपकाळ, पी.टी. उषा, इंदिरा गांधी, ऐश्वर्या रॉय यांनीही आपापल्या कार्यक्षेत्रात यशोशिखर सर केले. त्यांनाही महिलांची अनेक बंधने आडवी आली. पण त्या न थांबता त्या

विरुद्ध लढा दिला. महिला काही कमी नाही, अबला नाही हे त्यांनी जगाला दाखवून दिले. म्हणून मला म्हणावेसे वाटते की -

“आजची स्त्री,
नमी झेपावणारी तू पक्षिणी,
सक्षम-कर्तव्यदक्ष तू गृहिणी
प्रसंगी कडाडणारी तू सौदामिनी,
शत्रूस धूळ चारणारी तू रणाराणिणी”

आजची स्त्री डॉक्टर, इंजिनिअर, वकील, शास्त्रज्ञ, प्रशासकीय अधिकारी, राजनितीक अधिकारी यांसारख्या महत्वाच्या पदावर अगदी जबाबदारीने काम करते आहे. तितकीच ती घरातदेखील सक्षम, कर्तव्यदक्ष आहे. तेव्हा यावरूनच समाज तिचे कर्तव्य व मोठेपणा ठरवतो आहे. म्हणून मी म्हणून की,

“ती आई आहे, ती बहिण आहे,
ती मैत्रीण आहे, ती पत्नी आहे,
ती मुलगी आहे, ती जन्म आहे,
ती माया आहे,
तीच आयुष्याची सुरुवात आहे,
सुरुवात नसेल तर बाकी सारं व्यर्थ आहे.”

मुलगी शिकून काय करणार ? शेवटी तिला चूल आणि मूलच सांभाळायचे आहे. अशा रूढिवादी परंपरा झुगारून देऊन समाज मुलीला लम्नाआधीच शिक्षण देणे, आत्मनिर्भर बनवणे ही मानसिकता विकसीत झालेली आहे. मुलीच्या घरचे पाणीही वर्ज्य मानणाऱ्या समाजात आज लोक मुलीच्या घरी म्हणजे सासरी जाऊन राहू लागली आहेत. त्यांनी दिलेल्या भेटवस्तू मोठ्या प्रेमाने व गर्वाने स्वीकारू लागली आहेत.

२१व्या शतकात मुलींना कायद्याने संपत्तीमध्ये अधिकार मिळवून दिला आहे. पण तरीही वडील स्वइच्छेने आपल्या मुलीला संपत्तीमध्ये अधिकार दिला आहे. जबाबदारीने भाऊदेखील सहकार्य करीत आहेत. लम्नासाठी वर पसंद करताना देखील मुलीच्या मताला प्राधान्य दिले जात आहे. आजची स्त्री अन्यायाचा विरोध करणाऱ्या परिणामांना न जुमानता, अन्यायाचा कठोरपणे विरोध करते आहे.

आज २१व्या शतकातील स्त्री आत्मविश्वासासोबत आपले मत मांडणेही शिकली आहे. स्त्री जितकी चांगल्यासाठी

चांगली, मृदू आहे तितकीच ती वाईटांसाठी वाईट, कठोर आहे. आजच्या काळात स्त्री घराच्या संरक्षण कवचातून बाहेर पडून तिने अभिव्यक्ती स्वातंत्र्य स्वतःच मिळवले आहे. आजची स्त्री खऱ्या अर्थाने पतीची सखी-सहचारिणी बनली आहे. स्त्री फक्त नवऱ्याने दिलेल्या सुख-सुविधांचा लाभ न घेता, ती स्वतः बरोबरीने काम करते आहे. आज स्त्री कोणत्याही क्षेत्रात पुरुषाच्या बरोबरीने काम करते आहे. म्हणूनच मला म्हणावेसे वाटते की,

“आयुष्याच्या घटधामधुनी,
जीवनाचे सूर नवे साधते,
जगते, जगविते,
हृदयाचे धागे जुळविते,
म्हणूनच ती स्त्री म्हणविली जाते.”

आजवरचा इतिहास पाहिल्यास लक्षात येते की, आजच्या स्त्रिया सर्व अडचणींवर मात करतीलच पण जगासमोर जगावे कसे याचे उदाहरण प्रस्थापित करतील. याच काळात स्त्रियांचे महत्त्व अनन्यसाधारण वाढलेले असेल. याचे कारण २१व्या शतकातील स्त्री ची प्रगती, तिचे कर्तृत्व आणि स्त्रीचे पुरुषामागे घटत असलेले प्रमाण हे असेल.

२१व्या शतकात स्त्रीला आपल्या आहाराकडे, आरोग्याकडे, व्यायामाकडे अगदी काळजीपूर्वक लक्ष दिले पाहिजे. कारण जिजामातेचा आदर्श डोळ्यासमोर ठेवला तर एक स्त्रीच शिवरायाला जन्म देऊ शकते.

२१व्या शतकात समाजात स्त्रीचे स्थान खचितच मोठे आहे आणि मोठेच राहील यात तीळमात्रदेखील शंका नाही. म्हणूनच मी शेवटी एवढेच म्हणून की,

“तूच माता, तूच सरस्वती,
तूच कालिका, तूच रणाराणिणी,
तूच या विश्वाची वसुंधरा,
तूच सखी नि तूच दामिनी,
तू इंदिरा तू झाशी,
तू जिजाऊ, तू सावित्री,
तू प्रतिभा, तू कल्पना,
तूच आहेस यशाची खात्री.”

डॉ. आनंदी गोपाळराव जोशी एक प्रेरणादायी प्रवास..

व्यक्तिचित्रण

आशिष अशोकराव शिंदे

बी.एससी. भाग २

डॉ. आनंदी गोपाळराव जोशी, पहिल्या भारतीय महिला डॉक्टर. कदाचित नाव आपल्या ओळखीचं असुही शकतं, पण तरीही आज त्यांच्याबद्दल आणि आजच्या माझ्या महासत्ता बनू पाहणाऱ्या भारतातील स्त्री बद्दल थोडंसं जाणून घेऊयात. पण आनंदीबाईविषयी जाणून घेण्याआधी त्यांना डॉक्टर व्हायचं स्वप्न पाहायला लावणाऱ्या गोपाळरावांबद्दल थोडं जाणून घेऊयात.

श्री. गोपाळराव जोशी, ब्रिटिशांच्या काळात टपाल खात्यात नोकरीला होते. लहानपणीच हुशार, कर्तृत्ववान अशा आपल्या घरातील स्त्रियांवर परंपरा आणि जुन्या चालीरितींमुळे होत असलेले अन्याय पाहून आपण आपल्या पत्नीला शिक्षण द्यायचं असं मनाशी पक्कं केलं. शिक्षणावर सर्वांचा समान हक्क आहे आणि ते सर्वांना मिळालं पाहिजे असं त्यांना वाटे. पण दुर्दैवाने त्यांच्या पहिल्या पत्नीचं निधन झालं. त्यानंतर त्यांचं दुसरं लग्न आनंदीबाईशी झालं. लग्न, संसार म्हणजे काय असतं हे माहित नसताना, ज्या वयात भातुकलीचे खेळ खेळायचे त्या वयात लहानग्या आनंदीचं तरुण गोपाळरावांशी लग्न झालं आणि नंतर आपल्या पत्नीला शिक्षण देऊ पाहणाऱ्या व सुरुवातीला बळजबरीने पण नंतर आनंदाने शिक्षण घेणाऱ्या गोपाळराव-आनंदीबाईंचा संसार सुरू झाला.

प्रथेप्रमाणे बालविवाह झालेली मुलगी लग्नानंतरही काही वर्षे आपल्या आई-वडिलांकडेच राहण्याची पद्धत असल्याने गोपाळरावांनी परत जाताना आनंदीबाईंना मराठीचे व इतर पुस्तक देऊन मराठीचा पहिला धडा व पाठ पाठ करायला सांगितले. पण परत आल्यावर त्यांच्या लक्षात आले की, त्यांच्या सासूबाईंनी पुस्तके फाडून फेकून दिलीत. तेव्हा त्यांचा संताप पाहून लहानग्या आनंदीबाईंनी गोपाळरावांनी सांगितलेला सगळा अभ्यास केला व गोपाळरावांना खात्री पटली की आनंदीबाई शिकायला तयार झाल्या आहेत.

त्यानंतर आनंदीबाई गोपाळरावांबरोबर त्यांच्या घरी अलिबागला राहायला आल्या. पण घरी आल्यावर त्यांना

समजलं की गोपाळरावांचं घर हे घर नसून ग्रंथभांडारच होतं. मुळात शिक्षणाची आणि वाचनाची आवड व पत्नी शिक्षणाबरोबरच गोपाळराव जुन्या कर्मठ चालीरितींना समूळ नष्टही करत होते.

काही कालावधीनंतर आनंदीबाई गरोदर राहिल्या. त्यांना मुलगाही झाला. पण अल्प काळातच आजाराने त्यांच्या मुलाचं लहानपणीच निधन झालं. वेळेत उपचार न झाल्याने, आपल्या कमी शिक्षणामुळे आजाराचं लक्षण समजलं नाही आणि त्यामुळेच आपल्या बाळाचं निधन झालं असं वाटलेल्या आनंदीबाईंनी त्यावेळीच मनाशी पक्का निर्धार केला, डॉक्टर होण्याचा. आपण आपल्या बाळाला नाही वाचवू शकलो पण डॉक्टर होऊन दुसऱ्यांच्या बाळांना जीवदान द्यायचं असं त्यांनी ठरवलं. त्यांनी डॉक्टर व्हायचं ठरवलं खरं पण डॉक्टर होण्याला पहिल्यांदा शाळेत जायला हवं आणि स्त्रियांच्या शाळेत जाण्यास समाजाचा तीव्र विरोध होता. पण पत्नी शिक्षणाचा अट्टाहास असलेल्या गोपाळरावांनी समाजविरोधाला न जुमानता कोल्हापूरमधील 'मिशनरी स्कूल फॉर वुमेन्स' या ख्रिस्ती शाळेत आनंदीबाईंचं नाव दाखल केलं.

शाळेतील पहिल्याच दिवशी भारतीय स्त्री असल्यामुळे ख्रिस्ती मुलींनी त्यांचा अपमान केला. त्यांना बसायला जागा दिली नाही. त्यामुळे आनंदीबाई वर्गात जमिनीवर बसल्या. पण पहिल्याच दिवशी अमेरिकेचा शोध कुणी लावला ह्या प्रश्नावर

उत्तरादाखल आनंदीबाईंनी जेव्हा अमेरिकेच्या शोधाचा इतिहास इंग्रजीमध्ये बिनचूक सांगितला तेव्हा मात्र अपमान करणाऱ्यांच्या माना खाली गेल्या. त्यांना त्यांची चूक उमगली. पण नंतर वर्गातील मुलींशी भांडण केल्यामुळे आनंदीबाईंना शाळेतून कमी करण्यात आलं. पण शिक्षण थांबू देतील ते गोपाळराव कुठले ? खूप खटाटोप करून आनंदीबाईंना शिक्षणासाठी कलकत्त्याला नेलं. तिथंच त्यांचं पुढचं शिक्षण पूर्ण झालं. पण डॉक्टर होण्यासाठी परदेशात शिकायला जाणं भाग होतं.

परदेशात आनंदीबाईंचं शिक्षण आणि गोपाळरावांना नोकरी मिळावी म्हणून गोपाळरावांनी ओळखीच्या ख्रिश्चन फादर करवी अमेरिकेत मि.वाईलंडर यांना पत्र पाठवलं. उत्तरादाखल मि.वाईलंडर यांनी अमेरिकेत राहायचे सअल तर धर्मांतर करून ख्रिश्चन धर्म स्वीकारावा आणि मगच अमेरिकेस यावे असे सुचवलं. तसा तीव्र समाजविरोध असूनही गोपाळरावांनी धर्मांतराचा प्रयत्नही केला. पण यावेळेस मात्र आनंदीबाईंनीच विरोध केला आणि "ज्या देशास मी माझ्या धर्मासकट मान्य नाही त्या देशात मी कदापी शिक्षण घेणार नाही" असं गोपाळरावांना ठणकावून सांगितलं. यानंतर मात्र परिस्थिती अशी झाली होती की आनंदीबाई-गोपाळरावांची डॉक्टर व्हायची इच्छाच नष्ट होणार होती. पण आनंदीबाईंच्या जिद्दीपुढे परिस्थितीनेही गुडघे टेकले. मि.वाईलंडर यांनी अमेरिकेतील मासिकामध्ये आनंदीबाईंच्या प्रयत्नांवर, त्यांच्या जिद्दीवर लेख प्रसिध्द केला आणि तो लेख आनंदीबाईंसाठी देवदूत ठरलेल्या मिसेस कारपेंटर यांनी म्हणजेच आनंदीबाईंच्या कारपेंटर मावशींनी वाचला. त्यांची परिस्थिती आणि शिकण्याची जिद्द बघून मिसेस कारपेंटर यांनी आनंदीबाईंना अमेरिकेस बोलावणं घाडलं. पण याहीवेळेस गोपाळरावांना नोकरी न मिळाल्यामुळे आनंदीबाईंना अमेरिकेस शिक्षणासाठी एकटं जावं लागलं.

पण हार मानायचीच नाही हे ठरवलेल्या आनंदीबाईं निघाल्या अमेरिकेस शिक्षणासाठी, एकट्याच ! तिथेही त्यांची बुध्दीमत्ता, हुशारी, प्रेमळ स्वभाव यांमुळे सर्व शिक्षकांच्या मनात

त्यांनी जागा निर्माण केली होती. दुर्दैवाने याच काळात आनंदीबाईंना क्षयरोगांनं ग्रासलं. डॉक्टरकीची पदवी स्वीकारतानाही त्या आजारीच होत्या. पदवी स्वीकारताना त्या म्हणाल्या, "मला माझ्या देशाला आजारमुक्त, आनंदी ठेवायचंय आणि त्यासाठी मी माझ्या शेवटच्या श्वासापर्यंत समाजसेवा करत राहीन." पुढे त्या भारतात आल्या. काही वर्षे त्यांनी रुग्णसेवा केली पण त्यांचा क्षयरोग त्यांची पाठ सोडत नव्हता.

आणि अखेर वयाच्या २२व्या वर्षी सबंध देशाला आजारमुक्त आणि आनंदी ठेवू पाहणाऱ्या आनंदीबाईंचे क्षयरोगामुळे निधन झाले.

हुशार, बुध्दिमान, धाडसी, जिद्दी अशा आनंदीबाईंनी जसं त्यांचं डॉक्टर व्हायचं स्वप्न पूर्ण केलं. अगदी तसंच आजही कितीतरी स्त्रिया स्वकष्टावर, जिद्दीवर यशाची शिखरं गाठताहेत. पतीनिधनानंतर मोडून पडलेला संसार उभा करताना यु.पी.एस.सी. परीक्षा पास होणाऱ्या अनु कुमारी, दृष्टी नसताना देखील आय.ए.एस. बनलेल्या प्रांजल पाटील, ऑलिंपीक स्पर्धेत भारताला पदक मिळवून देणाऱ्या साक्षी मलिक, अवघ्या १९ दिवसांमध्ये ६ आंतरराष्ट्रीय सुवर्ण पदक मिळवणाऱ्या हिमा दास, देशाच्या राजकारणात स्वतःचे वेगळे अस्तित्व निर्माण करणाऱ्या सुष्मा स्वराज, निर्मला सितारामन, स्मृती इराणी, क्रिकेटपटू स्मृती मानधना, बॉक्सिंगपटू मेरी कोम कितीतरी स्त्रियांची कहाणी आपल्या सर्वांसाठी प्रेरणादायक आहे.

शिक्षणक्षेत्रातील मुलींचं वर्चस्व वाखाणण्याजोगं आहे. आज जगात एकही क्षेत्र असं नाही, जिथं स्त्रियांनी यश संपादन केलं नाही. सर्वच क्षेत्रात आज स्त्री आघाडीवर आहेत. आपल्या कष्टानं, कर्तृत्वानं त्या स्वतःच आई-वडिलांचं नाव रोशन करतच आहेत. पण त्याचबरोबर आपल्या देशाच्या जडणघडणीत त्या महत्वपूर्ण कामगिरी पार पाडत आहेत.

अशा या जिद्दी, मेहनती, धाडसी स्त्रियांना आणि त्यांच्या कर्तृत्वाला सलाम !!!

झाडावरचं पिकलं पान...

कु. प्रियांका झुंजारराव रणपिसे
बी. कॉम. भाग ३

चिमण्यांची किलबील सुरू झाली, कोंबड्याचे आरवणे सुरू झाले. असा सोनेरी पहाटेने दिवस उगवला. सगळीकडे हिरवेगार रान, वन दिसू लागले. अशा या हिरवड् डोंगर भागातल्या प्रदेशात वसलेलं एक छोटसं गाव शिभूवन. या गावातील लोक कष्टाळू, मायाळू, प्रेमळ होते. त्याच गावाच्या २ कि.मी. अंतरावर महादेवाचं मंदिर होते. मंदिर मोठे व सुंदर होते. तेथे गेल्यावरती मन तृप्त होत असे. या गावामध्ये गंगाराम हा दोन मुले व पत्नी सह राहात होता. त्याच्या पत्नीचे नाव विमला व मुलांचे नाव संजय आणि सचिन. हे दोघे जुळे, त्यांचे अवघे वय ७ वर्षे होते. संजय हा घष्टपुष्ट, हुशार होता आणि सचिन हा कमजोर होता. त्याला ब्रेन ट्युमर होता. परिस्थिती फार हालाखीची होती. दोघेही कष्ट करून मुलांसह राहात होते. ते लाडाने त्यांना संजू आणि सच्चू अशी हाक मारत. गंगाराम पुढे शेतामध्ये जायचा आणि विमला पोराना शाळेमध्ये घालवून नंतर डबा घेऊन रानात जायची.

तिला सतत सच्चूची चिंता होती. दुपारची वेळ झाली, दोघेही जेवणासाठी बसले. विमलाने गंगारामला जेवण वाढले आणि ती हळू आवाजात म्हणाली, "अहो आपल्या सच्चूला काही होणार तर नाही ना, मला भीती वाटते."

"नाही गं, काही नाही होणार. तू चिंता करू नकोस. त्याला आपण चांगल्या दवाखान्यात दाखवू."

जेवण झाल्यानंतर ते कामाला लागले. सायंकाळ होत चालली. दोघेही शाळेतून परत आल्यानंतर शेजारची काकू कांता हिच्या मुलांबरोबर जितू आणि पिंकी यांच्यासोबत खेळायला जायचे. काम लवकर आवरून गंगाराम आणि विमला घरी परतले. ते आल्यानंतर संजू आणि सच्चू घरी धावत आले. विमलाने पटपट आवरून स्वयंपाक करण्यास बसली. स्वयंपाक झाल्यानंतर ते बाहेर वट्ट्यावरती चांदण्या उजेडात त्यांनी जेवण केले. जेऊन झाल्यानंतर त्या दोघांना झोपवून गंगाराम आणि विमला हे दोघे कांता काकूकडे गेले. त्यांना सांगितले की आम्ही सच्चूच्या इलाजासाठी शहरामध्ये चाललो आहे. तोपर्यंत संजूला

तुमच्या जवळ असू द्या. त्यांनी सच्चूच्या इलाजासाठी २ एकर मधीली १ एकर जमीन विकली. त्याचा इलाज केला. गोळ्या, औषधे दिली. पण गंगारामने विमलाला काहीही सांगितले नाही. ६ महिने निघून गेले. थोड्या दिवसांनी सच्चूचा आजार वाढत गेला. शेवटी जे मान्य नव्हते तेच घडले. ज्याची विमलाला भीती होती तेच झाले.

काही महिने लोटले हळूहळू त्या गोष्टीचा विसर पडू लागला आणि ते पहिल्यासारखे राहू लागले. पण देवाला तेही मान्य नव्हते. महिने लोटले, वर्षे पालटली, उन्हाळ्याचे दिवस चालू होऊ लागले, दुष्काळ पडू लागला. अशा कडक उन्हात काम करून करून गंगारामच्या शीरा गळतीला आल्या, घामेधूम होऊन तो तीथेच पडला. त्याला गावकऱ्यांनी उचलून घरी आणले. विमलाचा हंबरडा फुटला, "दैवाने काय माझ्या नशीबी लिहिलं, ज्याचा आधार होता त्यालाच नेलं."

विमलाच्या गळ्यातील ऐवज लेणं काढून एका साध्या पांढऱ्या पोशाखामध्ये तिला परिधान केलं. दोन-तिन दिवस गेले. ती तशीच बसून होती. कोणाशी बोलत नव्हती, काही नाही. कांता तिच्या जवळ आली, ती म्हणाली, 'बघ विमला, जे व्हायचं ते झालं. तू अशी किती दिवस बसून राहणार आहेस ? कधी ना कधी माणसाला जावंच लागतं. वेळ ठरवून ठेवता येत नाही. संजूकडे तर बघून तुला जगायचं आहे. तुझ्यापाई त्याचं का नुकसान

करतेस. तिने संजूला जवळ घेऊन त्याच्या डोक्यावरून हात फिरवत त्याला मिठीमध्ये घेतले.

या सुन्या-सुन्या घरामध्ये दोघंच राहायचे. संजू आता १०वी ला गेला होता. तो शाळेमध्ये हुशार होता. आणि त्याला डॉंगराळ भागामध्ये राहायला आवडत नव्हते. तो सतत विचार करत होता की, मी इथून लांब जाऊन राहणार. त्याच्या पुढे फक्त नोकरी आणि पैसा हे होतं.

एकदा गावामध्ये दरवर्षीप्रमाणे बैलांच्या शर्यती सुरू होत्या. संजू म्हणला, "आई मी शर्यत बघायला जाणार." "संजू, तू शर्यत बघायला जाऊ नकोस." त्याने आईचं काहीच ऐकलं नाही आणि तो मित्रांबरोबर शर्यत बघायला गेला. जिथे तो उभा होता, तिथे बैलाची एक दोर लोंबत होती आणि त्याच दोरीवर त्याचा पाय होता. शर्यत सुरू होताच ती दोर खेचली गेली. त्याचा पाय त्यामध्ये अडकला, तो सरपटत गेला. त्या बैलाच्या मालकाने ती दोन विळीने कापली. संजूला खूप इजा झाली, पूर्ण रक्तबंबाळ झाला होता. त्याला दवाखान्यात नेलं. तिथं त्याला दोन बाटल्या रक्ताची गरज होती. आणि कोणीच रक्त द्यायला तयार नव्हतं. शेवटी विमलाने आपले रक्त त्याला दिले. आपल्या जवळचे सर्व दागिने विकून तिने गोळ्या, औषधे खरेदी केले आणि कांताला सांगितले, की जोर्यत आहे तोपर्यंत त्याला सांगू नका. संजू थोड्या दिवसांनी चांगला झाला. शाळेत जाऊ लागला. विमल त्याला डबा घेऊन शाळेत गेली. रक्त नसल्याने ती चक्कर येऊन पडली. तेव्हा संजू खूप रागाला गेला. "तू शाळेत का आलतीस मला सगळी मुले चक्रीवादळ, गिरकीवादळ, गरगर म्हणून चिडवतात. तू अन्तापासून येऊ नकोस. राहू दे मला डबा द्यायचा" असा बोलून तो तिथून निघून गेला.

काही महिने लोटले. संजू चांगल्या मार्कांनी पास झाला. पुढच्या शिक्षणासाठी तो शहरात गेला. त्यासाठी लागणारा खूप खर्च होता. तिने राहिलेली एक एकर जमीन विकून त्याला पैसे पुरवले. त्यानंतर त्याचे पत्र नाही, ना काही संदेश.

आता तिला काम होईना. हात, पाय गळतीला येवून ठेपले होते. अंगात अशक्तपणा येत होता. थकलं माखलं म्हणायला कोणी नव्हतं ती महादेवाच्या मंदिरात जाऊन पोराची वाट पहात बसायची. लोकांनी देवापुढं ठेवलेला प्रसाद ती खायची. असेच थोडे दिवस निघून गेले. तिने ठरवलं संजूला शोधायला जावं. 'कुठे असेल माझं बाळ, काय करत असेल ?' ती कशीबशी शहरात गेली. त्याचा पत्ता विचारत दमल्या पावलांनी त्याच्या घरापुढे

येऊन थांबली. अंगात फाटकी साडी, केस विस्कटलेले होते. तिने दार वाजवले, दार उघडले, बघते तर संजूची बायको आणि त्याची मुलं होती. तेवढ्यात संजू तेथे आला. आईला बघून दचकला. बायकोने विचारले, "कोण आहे ही, ही तर तुमची आई म्हणते." "नाही, नाही गं मला आई नाही, माहित आहे ना तुला ? दोन पैसे दे आणि इथून घालव." आई असताना सुद्धा तिच्या पुढे अनोळखी व्यक्ती सारखा वागला. पाणावलेले डोळे, ना विचारणारे कोणी, अनोळखी शहरातून ती परतली. शेवटी महादेवाच्या मंदिरात आली. देवाला म्हणाली देवा माझं बाळ जिथं कुठं आहे तिथं त्याला सुखी ठेव म्हणून देवाच्या पायथ्यावर माथा टेकवला.

थोड्या दिवसांनी तो बायकोला मुलाबरोबर फिरायला शिबूवनला आला. संजू त्याचं घर शोधत होता. त्याचं घर त्याला सापडेना, ना कोणी दिसेना. तो कांता काकूंकडे गेला. तिला विचारले, 'काकू आई कुठे आहे ? माझे घर असे का झालेले दिसते ?' ती संजूला म्हणाली, "संजू तू खूप उशीर केला. तू मरणाच्या दारी होतास तेव्हा तिनं तुला रक्त दिलं. औषधं गोळ्यांसाठी सारे दागिने विकले. तुझ्या शिक्षणासाठी घरदार, जमीन विकली आणि तुझी वाट बघत-बघत महादेवाच्या मंदिरात एका एका थेंबासह दम सोडला." त्याला खूप पश्चाताप झाला.

पण काय उपयोग पश्चाताप होऊन ? 'झाडावरचं पिकलं पान' आज आहे तर उद्या नाही. कधी ना कधी तरी ते आपल्यातून निघून जाते. जोपर्यंत आहे तोपर्यंत त्याला आधार द्यायला हवा.

शिक्षक

शिक्षक (विद्यार्थ्याला) : हिमालय पर्वत कोठे आहे ते सांग ?

विद्यार्थी : माहित नाही

शिक्षक : बेंचवर उभा राहा

विद्यार्थी : सर, तरी पण हिमालय नाही दिसला तर ?

राम : श्याम, हल्ली तुझे केस का रे गळतायेत ?

शाम : काळजीनं

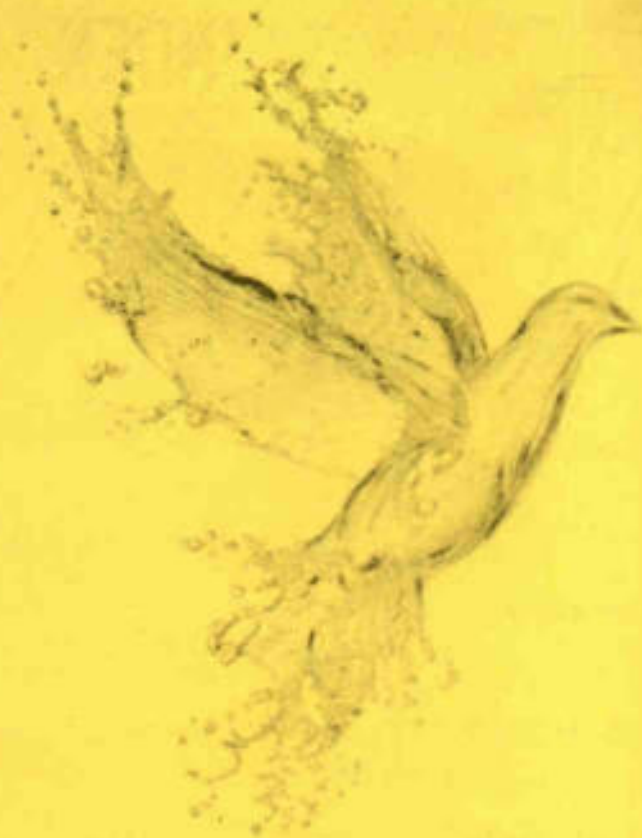
राम : कसली काळजी ?

शाम : केस गळण्याची.

मनोज शशिकांत साळुंखे

बी.ए. भाग ३

"Stand up, be bold, be strong
and take all the responsibilities
on your own shoulders
that you are masters of
your own destiny"

- Swami Vivekanand

Mr. A. R. Patil
Section Editor

English Section

INDEX

POETRY SECTION

1) Success	Pragati Patil	B.A.III	40
2) A Poet	Akshay Desai	B.A.III	42
3) Unluck	Punam salunkhe	B.A.III	42

PROSE SECTION

1) Modern Indian Women Writers In English	Aarti Mohan Jadhav	M.A.II	39
2) The Importance of Art in Human Life	Puja Rajendra Kolgudde	M.A.II	42
3) Global Warming	Pranali Prakash Mandle	M.A.II	45
4) Tradition Vs Modernity	Pranali Prakash Mandle	M.A.II	47
5) Shakespearean Comedy	Pranali Prakash Mandle	M.A.II	49
6) 20th Century Poet :	Puja Rajendra Koligudde	M.A.II	51

Modern Indian Women Writers In English

Aarti Mohan Jadhav
M.A.II

Introduction :

Traditionally, the work of Indian women writer's has been undervalued due to patriarchal assumptions about the superior worth of the male experiences. One factor contributing to this prejudice is the fact that most of these women write about the enclosed domestic space, and women's perceptions of their experience within it.

Indian Women Author's :

Prior to the rise of the novel, many Indian Women Composed Poetry and Short Story in Hindi, Punjabi, Bengali, Urdu, Takil, Malayalam and Kannada. Women were the chief upholders of a rich oral tradition of story - telling, through myths, legends, songs and fables. Once literacy began to filter through society, those stories were transformed into poetry & drama. The novel was not at first a common form, perhaps because the majority of women had less access to education than men. It was not until prose began to be used in the late 19th century by Bengali writers who had been exposed to European culture that the novel form took hold in India.

The Volume of Indian literature written in English is smaller than that written in the various regional languages, and spans a smaller range of time, having only commenced with the spread of the English language and education. But in the last two decades there has been an astonishing flowering of Indian Women Writing in English, the literature of this period being published both in India and elsewhere.

Poetry :

Toru Dutt (1856-77) was the first Indian woman poet to write in English, and her work depicts archetypes of Indian womanhood, such as Sita and Savitri, showing women in suffering, self-sacrificing roles, reinforcing conventional myths in a patriotic manner. Her first book, published when she was twenty, was a book of verse translations from french, A Sheaf Gleaned in French fields; Verse Traslations and Poems (1876).

Kamala Das originated a vigorous and poignant feminine confessional poetry, in which a common these is the exploration of the man-

woman relationship. This style was subsequently taken up by other women poets such as Gauri Deshpande, Suniti Namjoshi and Chitra Narendran.

Novels :

Many Indian Women novelists have explored female subjectivity in order to establish an identity that is not imposed by a patriarchal society. Thus, the theme of growing up from childhood to womanhood, that is, the Bildungsroman, is a recurrent strategy. Santha Rama Rau's *Remember the House* (1956), Ruth Pravar Thabvala's first novel to whom she will (1955) and her later *Heat & Dust* (1975) which was awarded the Booker Prize & Kamala Markandaya's *Two Virgins* (1973) are good examples.

As in poetry, the image of the New Women & her Struggle for an identity of her own also emerges in the Indian English novel. Such a

struggle needs a support structures outside the family to enable women to survive. Nayantara Sahgal uses this theme as theme as the nudeus of *Rich Like us* (1986). Other novels such as Rama Mehta's *Inside the Haveli* (1977), look more toward's issues of traditional Indian culture, particularly the debate on female education. Another example of the western educated female protagonist's quest for her cultural roots is Githa Hariharan's *The Thousand's Faces of Night* (1992).

Short Stories :

Alongside poetry & novels many collections of short stories, and anthologies of works by Indian women around the world have appeared, such as *Truth Tales* (1986), *Truth Tales; The Slate of Life* (1990), other words : *New writing by Indian Women* (1992), *Right of Way* (1988), *Flaming Spirit* (1994) and *The Inner courtyard* (1990).

Farce

Mother-in-law :

I tell them (husband) to purchase a ten rupees Parle Glucose pack to see our ill grandson, but he hesitate it.

Son-in-law :

It's better that you don't bring this pack. you have no crane to lift the mahapack and there is a need of container to carry this pack and where I put this parle pack my house is so small than parle pack. you both came empty, I get delight and relief. I welcome you with my whole heart. It is my birth-right and responsibility to welcome wife's parents from bottom of the soul.

Sushant Sathe
B.A.III

Agriculture In India

Aarti Mohan Jadhav
M.A.II

In India, since the attainment of independence, the Government has given top priority to agriculture. Multipurpose river projects have been constructed in all the states. These projects have made irrigation facilities available to the farmer. Where canal irrigation is not possible, more tube wells are being bored. Government has already established a number of big factories for the production of chemical fertilizers. More such factories will be established in the near future. They will solve the manure problem. Zamindari & Jagirdari have been abolished. This has made the tiller of the soil the real master of his land.

Indian agriculture is in a backward condition. It is matter of great concern, not only for the teeming millions, but also for the Government. Agriculture is of supreme importance for the progress of the country. Let us here briefly examine the causes of it's backwardness, and suggest ways and means for improvement. India lives in her villages. The main occupation of the villagers is agriculture.

With increasing population, the pressure on land has increased very much. More and more land is being brought under plough, but even then there is shortage of essential commodities. Another reason is the lack of irrigation facilities. The monsoon type climate of the country takes agriculture a gamble of rains. If the monsoon fails, crops fail. If the rains come in time and in proper quantity, the hopes of the farmers are brightened. Furthermore, the land holding are very small and scattered.

This makes only improvement impossible. Under such conditions agriculture cannot be modernised. Scientific methods cannot be used. The poverty of farmers also makes it difficult to make improvements. Seeds of improved quality, chemical fertilizers and timely help in the form of credit are not available to the Indian farmer. These are the causes which makes agriculture backward in India. Though agriculture production has been increased, yet it is far from satisfaction. Progress in agriculture has been slow.

The Indian farmer is ignorant & conservative. The illiteracy of the farmer is one of them. The reason for this are obvious. He carries on agriculture in his own way. He does not like to give up traditional methods. Moreover, the officers entrusted with this work have not taken due interest in their work. They have not implemented the Government schemes wholeheartedly.

The Government alone cannot solve every problem. The rural folk have been lacking in cooperation. Better facilities should be provided for educating the peasants. More stress should be placed an agricultural education. Agriculture should be organised on a co-operative basis. The difficulties which come in the way must be removed. Only hard working and honest men should be made responsible for executing Government Schemes. It is very essential.

The Importance of Art in Human Life

Puja Rajendra Kolgudde
M.A.II

Art is both a means as well as end. It is a means for the artist to transcend the limitations of time and space and to partake of pleasures not found in the day to day world. It is an end in the sense that he creates a New World for himself. Since it is an imaginary world, it is not subject to the vicissitudes that befall the worldly things. A poem, a painting, a sculpture created by the artist gives joy to him while he is in the act of creation; it gives him joy again after a lapse of time, when imaginatively recreates or relives the original moment of creation. His art takes on the dimensions of a social product, the moment it is available for the viewing of others. If it touches a responsive chord in others, he establishes communication with his fellow beings and enters into a lasting relationship with them.

What accounts for popularity or demand for art ? Does it meet any of the permanent needs of man ? It is difficult to determine the place of art vis. a vis. other needs of man. But it does not require much argument to establish the relevance of art to human life. From the first lullaby to the last memorial of a person, art features in man's life in one form or the other. Art comforts man through lullabies, songs, drama and cinema. Art serves to fulfil the desire of man to transcend the death and decay to which all earthly things are subject. ART is desired but is not immediately available for use. It enables him to live a double life without the torture and morbidity of schizophrenia.

Art caters to the eternal human desire to beautify and glamourise man's short sojourn on this earth. Just as tools and machines have helped man to produce more food and consumer goods, similarly artistic abilities have helped man impart greater charm and beauty to his body, house and environment besides equipping him with immense refinement to enjoy the pleasures of the sense. The most precious achievements and monuments of mankind, whether it is a pyramid or a building like. The Tajmahal, are man's attempt to eternalise memories of his near and dear ones whom he was initially loath to lose forever. We may safely say that art is a by product of man's self love and a fond hope to live forever in a world beyond this world.

Creation of art has been often compared with the process of birth. The comparison of an act one is more senses than one. AS a mother conceives a child, the artist too conceives the idea of his creation. Between conception and delivery there is a time gap in the case of the artist, there is no minimum time prescribed. Many an artist goes through a mental labor analogous to the physical labour pain experienced by the mother. Attachment

of the artist to his creations is almost as strong and irrational as that of a mother to his children. No artist really appreciates criticism of his creations just as few mothers will tolerate even the just criticism of their children. The greatest fulfillment of an artist lies in appreciation of his creation just as a mother feels self-fulfillment when her child wins admiration of the world.

For an artist, art is a means of escape from the unpleasant realities of the world. A poet unable to influence his beloved to respond to his love, mulls over his fate. His emotions assume the form of a poem. He says though his poem all that he feels he uses rhyme and meter to lend charm to his expressions. He searches the field of nature to find appropriate analogy to lend force to his expression. He is in such a state of mental ferment that rhyme, meter and analogies come naturally and spontaneously to him. He does not have to make effort to search for words and phrases. Everything that he had read before and which had produced strong impression on him is as if automatically revived. He dresses those thoughts in the garments of his own words and what comes out is an express bearing the unmistakable stamp of his personality and temperament. It is only in this sense that we can say with some justification that all good art is traditional as well as original. The reader of the poem is pleased by the felicity of expression. He feels all the more pleased if his own experiences resemble the experiences described by the poets. Alexander pope has admirably summed up this characteristic of art in his inimitable couplet :

"True art is nature to advantages dressed
which off was thought but never so well expressed
Truly a poet gives voices to the dumb millions"

Art is a devious means of coping with the grim realities of the world. The sensitive souls are applied by the unending spectacle of cruelty, torture and disease daily witnessed in this world. The greed and ambition of some bring misery to many. The artist thought the life history of some real or fictitious character shows in his work the working out of such inordinate ambition and greed. The great master of Drama, William Shakespeare has delineate the vicissitudes of Macbeth's ambition in a tragedy bearing the same name. He shows how inordinate ambition engulfs and poisons a mans life and alienates him from his immediate human environment before it brings about the inevitable catastrophe. Works of art, such as Macbeth, exercise wholesome effect on men as they warn them to be wary of too much ambition and greed.

While poetry compensates man by articulating his half-formed thoughts, music benefits him in an entirely different manner. It lends harmony to his life which is otherwise so full of disharmony. There is always a great gap between the mutual expectations of employers and employees between followers and leaders even between parents and children. This pervasive disharmony shapes our liking and inclination for the harmony of music. We feel thrilled and fulfilled as we listen to the symphonies, songs and ragas. We merge our being with what we hear and are strangely refreshed and enlivened by the experiences. It is this transformative power of music which makes it a compulsory item in the initiation and celebration of great events of life, be it birth of child, marriage or an anniversary. Through music, we express our yearning for and celebrate the harmony of life we desire so ardently.

Painting is a testimony to man's immense attraction for the beauty of the form. Whenever

and wherever he sees symmetry and shapeliness of form, he wants to preserve and eternalise it. Painting is one way of preserving the beauty of a shape and form and for reverting to it at one's convenience. In the congested house and offices. Paintings of landscapes bring in a freshness of lakes and rivers and mountains. They relieve the tedium of ossified surroundings. Thoughtfully arranged, they can create a feeling of spaciousness in an otherwise small space. Great painters like Leonardo Da Vinci and Michaelangelo assiduously captured the beauty of men and artifacts of their times and preserved them for posterity. Their works have become references points for the artists of succeeding generations.

Modern Film Industry has brought about an amalgam of many arts. It has become a vertible storehouse of visual and performing arts. A popular Hindi Film is drama, songs, dance and music all rolled into one. This accounts for the popularity of Cinema. It is more easily accessible as well as easily understood art form. Television has enhanced its reach tremendously. Art has also become a handmaiden of commerce in the sense that art forms are extensively used in advertisements and promotional campaign for boosting the sales of consumer goods.

In the way art has also become an easily available consumer good.

Success

Pragati Patil
B.A.III

I have much fear,
For my failure and future
I have a little hard work
My care and worries a lot
My mind turns into fickle,
It kills my strength and dare,
I don't find anywhere and ideal,
So I turn and turn into idle,
My aims, my plans of today,
Fade tomorrows and disappeared
A storm in my head,
Turn weak and frozen at last
I Fail to spell success,
It kills me once again
I think no short-cut
For success and fortune
At last my failure,
Make me successful
I change my mind
And the world is changed

Global Warming

Pranali Prakash Mandle
M.A.II

Global Warming is the long term rise in the average temperature of the Earth's climate change and has been demonstrated by direct temperature measurements and by measurements of various effects of the warming. Global Warming and climate change are often used interchangeable. But more accurately, global warming is the mainly human-caused increase in global surface temperature and its projected continuation, while climate change includes both global warming and its effects, such as changes in precipitation. While there have been prehistoric periods of global warming, many observed changes since the mid-20th century have been unprecedented over decades to millennia.

The Intergovernmental panel on climate change fifth Assessment Report concluded, "It is extremely likely that human influence has been the dominant cause of the observed warming since the mid-20th century. The largest human influence has been the emission of greenhouse gases such as carbon dioxide methane, and nitrous oxide. Climate Model projections summarized in the report indicated that during the 21st century the global surface temperature is likely to rise a further 0.3 to 1.7°C (0.5 to 3.1°F) in a moderate scenario or as much as 2.6 to 4.8°C (4.7 to 8.6°F) in an extreme scenario, depending on the rate of future greenhouse gas emissions and on climate feedback effects. These findings have

been recognized by the national science academies of the major industrialized nations and are not disputed by any scientific body of national or international standing.

The effects of global warming include rising sea levels, regional changes in precipitation, more frequent extreme weather events such as heat waves, and expansion of deserts. Ocean acidification is also caused by greenhouse gas emissions and is commonly grouped with these effects even though it is not driven by temperature. Surface temperature increases are greatest in the Arctic, which has contributed to the retreat of glaciers, permafrost, and sea ice. Overall, higher temperatures bring more rain and snowfall, but for some regions droughts and wildfires increase instead. Climate change threatens to diminish crop yields, harming food security, and rising sea levels many food coastal infrastructure and force the abandonment of many coastal cities. Environmental impacts include the extinction or relocation of many species as their ecosystems change, most immediately the environments of coral reefs, mountains and the Arctic.

Rise in the CO₂ level on the earth impacts the human life to a great level through continued heat waves, sudden occurrence of

strong storms, unpredictable and unexpected cyclone, damage to ozone layer, floods, heavy rain, drought, lack of food, diseases, death etc. According to the statistics, it has been noted that by 2020 global warming may boom its bad effects if it is not taken under control as CO_2 emissions are increasing continuously.

As per kyoto protocol, developed countries are required to cut back their emissions. There is a need to reduce coal-fired electricity, increase energy efficiency through wind and solar power, and also high efficiency natural gas generation.

A Poet

Words are as weapons,
Much strong and serious
There is an united power
To build a new people, new society
Words cross each other,
As Soldiers fighting in darkness
They strive for alive,
To kick against other words
Poet is an angel
Who makes the world
Ideal and idle by his art,
Every word in his dream,
Much alive and active
Words and poets are,
As ocean and the moon,
Son and father forever
Poor makes them,
Beloved and lover in
A romantic tale to people
Poet is much and much,
Extra-ordinary and odd
Than the whole world

Akshay Desai
B.A.III

Unluck

Today I am dumb,
People are blind and deaf
I kill my words,
Before they grow and born
My intellect my beauty,
But it is an orphan
Petals of roses fade,
Turning again toward death
The glory of words,
Gone away ever and forever
Hard work in me,
Awaiting a golden opportunity
I am unlucky,
In the cruel and horrible world
My plan my duty,
Wash away by heavy rain
I am frozen myself
In dead and passive society
I have no words
For my pains and wounds

Punam salunkhe
B.A.IIIII

Tradition Vs Modernity

Pranali Prakash Mandle
M.A.II

Tradition as juxtaposed to modernity refers to belief and customs handed down to posterity from the earlier times. It exercises a constraining and restraining influence on the lives of present generation in so far as it governs their religious conduct, social relations and outlook towards strangers and foreigners. Tradition is generally identified with conservatism, orthodoxy and inward looking through processes and rules and custom driven behavior. Tradition is the collective wisdom and modes of behavior of the ancestors cherished and ritualistically observed by the present generations. Traditions is also belittled occasionally when it is seen to sanction or promote unscientific and superstitious conduct and beliefs. Modernity as opposed to tradition refers to an outlook that is generally future oriented and forward looking.

Modernity rests on a rational interpretation of religious, social and economic institutions and phenomena. Modernity is identified very often with the industrialized western civilization where the family relationships, legal institutions and statecraft under went tremendous transformation following the Reformation and Renaissance. Movements for abolition of slavery, voting rights to the women and universal suffrage were the natural outcome of the abandonment of traditional belief and practices in favor of a more democratic and equalitarian political and social system.

Traditions exercise a very strong and sometimes almost imperceptible and unconscious hold over us. Such influence is seen at its most pervasive in rituals relating to birth, death and marriage. The restrictions on the movement of the mother who has just delivered a child are universally observed by all classes and castes of people. Very few Hindus would willingly forego the vows of traditional marriage and feel properly married if they only sign on the registrar of in the office of the registrar of marriages. Similarly at the time of death of father, the son only would light the fire and would also perform all the rituals to ensure that the soul of the dead obtains peace after death. Any deviation or short-circuiting of the procedures is normally resented by the near and dear ones of the deceased. It is seen that even the most modern minded Hindus would not like to tinker with traditional rituals associated with the ceremonies of birth, marriage and death. Even very poor persons beg and borrow money to discharge their traditional obligations.

Media explosion and satellite television have facilitated intrusion of modernity even in the most traditional sections of population like the spiritual Gurus and astrologers. There are

ever increasing number of T.V. channels like Astha, Sanskaar, Sadhana exclusively airing spiritual discourses and events. For many devotees, this has obviated the need to go to pilgrimage places or Gurudhams to sit at the feet of their Guru and earn Punya in their satsang. Thus the modern technology may reduce one to one contact between the Guru and devotee and dilute the intensity of the spiritual experience which can be had only in personal contact. The modern technology has also been used effectively to reinforce and propagate the tradition. Televising the serials on The Ramayana and the Mahabharata have revived interest in Indian mythology & tradition and acquainted the new generations with the great characters of Rama, Lakshmana, Sita, Krishna, Arjuna, Bhima, Yudhishtira, Draupadi and Bhishma. Indian children and youth now enjoy the exploits of the spiderman and the Hanuman with equal delight courtesy the reach of satellite TV.

As a matter of fact, modernity in India has not replaced tradition largely or decisively. Indian tradition is ancient, long and haloed. Many Western and eastern spiritual personalities and institutions have made appreciative interpretations of Indian culture and traditions giving them a new lease of life. Yoga and meditation centers have sprung all over the world and are helping millions to gain physical and spiritual well being. Indian politics too is deriving nourishment by constant allusion and reference to the glorious Indian tradition. Most of the successful Indians combine in themselves the best of tradition and modernity. An obvious case in point is a string of successive Indian beauties winning the titles of Miss Universe and Miss World in International beauty contests. It was perhaps a combination of modern mind and traditional saries which won them the coveted title of Beauty-Queens.

Shakespearean Comedy

Pranali Prakash Mandle
M.A.II

In the First Folio, the plays of William Shakespeare were grouped into three categories : Comedies, Histories and Tragedies, and modern scholars recognize a fourth category, romanticism, to describe the specific types of comedy that appear in Shakespeare's later works.

There are ten plays by Shakespeare which are consistently understood as being comedies by name and genre. More ambiguously, there are 17 of Shakespeare's plays which may or may not be called comedies, depending on the source of analysis or commentary, depending on whether the so-called problem plays of Shakespeare are counted, as well as the romance plays. Most of Shakespeare's romance plays appeared late in his life and include plays such as *The Tempest* and *Cymbeline*.

"Comedy", in its Elizabethan usage, had a very different meaning from modern comedy. A Shakespearean comedy is one that has a happy ending, usually involving marriages between the unmarried characters, and a tone and style that is more light-hearted than Shakespeare's other plays. Patterns in the comedies include movement to a "Green World", both internal and external conflicts, and a tension between Apollonian and Dionysian values.

Shakespearean Comedies tend to also include :

- A greater emphasis on situations rather than characters (this numbs the audience's connection to the characters, so that when

characters experience misfortune, the audience still finds it laughable).

- A struggle of young lovers to overcome difficulty, often presented by elders.
- Separation and re-unification.
- Deception of characters (especially mistaken identity)

Shakespeare's use of comedy and characters of comedic value was not limited to his comedies or his romance plays, and extended into his histories as well. The character portrayed by Falstaff in the *Henriad*, or plays dealing with Henry IV, is representative of Shakespeare's exemplary use of the comic type of character in his history plays. Several of Shakespeare's comedies, such as *Measure for Measure* and *All's Well That Ends Well*, have an unusual tone with a difficult mix of humour and tragedy which has led them to be classified as problem plays. It is not clear whether the uneven nature of these dramas is due to an imperfect understanding of Elizabethan humour and society or a deliberate attempt by

Shakespeare to blend styles and subvert the audience's expectations.

A Shakespearean comedy is one that has a happy ending, usually involving marriages between the unmarried characters, and a tone and style that is more light-hearted than Shakespeare's other plays. Shakespeare's comedies are generally identifiable as plays full of fun, irony and dazzling wordplay. They also abound in disguises and mistaken identities, with very convoluted plots that are difficult to follow with very contrived endings. Any attempt at describing Shakespeare's comedy plays as a

cohesive group can't go beyond that superficial outline. By the end of Shakespeare's life, he had written eighteen comedies. Cymbeline, listed in this article with the comedies, was, in the First Folio, included among the tragedies. even though it has many of the features of the so-called "late romanticism".

Like the 'tragedies' Shakespeare comedies defy categorisation. They all draw our attention to a range of human experience with all its sadness, joy, poignancy, tragedy, comedy, darkness and lightness.

20th Century Poet :

Puja Rajendra Koligudde
M.A.II

W.H. AUDEN

W.H. Auden is one of the major poet of the twentieth century. His full name was Wystan Hugh Auden. He was born in 1907 in York, England. His father was a doctor, working at the University of Birmingham. Auden went to a boarding school - Gresham's School in Holt and Christ Church. He later won a scholarship to Oxford to study biology. By 1928 when he left Oxford at the age of twenty-one, he had become interested in writing as a career. After spending a year in Berlin. Most of it at the theatre there he returned to England and published his first book of poems in 1930. He taught school for five years and in 1933 he married the daughter of Thomas Mann, the famous German novelist. In 1936 he travelled to Iceland. The next year at the age of thirty he served as a stretcher-bearer in the Spanish Civil War. He collaborated with Christopher Isherwood on three verse plays.

In 1940, Auden came to the United States. In New York for two years he taught literature at the New School. Later he was given a job at the University of Michigan. After the war he became an American citizen and took a job at Swarthmore College. In 1956 he returned to Oxford as professor of poetry. In the 1930's he and his friends like Stephen Spender and Day Lewis wrote poems about contemporary life in a modern idiom. He uses images taken from technology and industry and from urban life. He also shows the influence of modern psychologists like Freud. Auden has continued to publish books of poetry up to the present, including 'The Shield of Achilles' and his most famous book, 'The Age of Anxiety' for which he won a Pulitzer prize in 1948.

Auden's poetry is wide ranging in both form and theme. He has written social and political satire, light verse, dignified eulogies, vulgar polemics, natural lyrics and tender love poems. His technical abilities are spread so thinly over so wide an area that it is difficult to find his central theme. In general 'The Age of Anxiety' is the statement of his earliest opinions, though earnest opinions are often ridiculed in it. Auden has given voice to what is the predominant view of "Modern Man" held by intellectuals today. "Modern Man" is disillusioned, but his cynicism is on the verge of mystical belief if only something would happen. And he is fully conscious of the irony of waiting for what you know will never happen. Auden is well-known for his rational and non-sentimental interest in representative specimens of modern urban life. He seems to criticise in his poems everything that creates difficulties for the free expression for the creative spirit in human beings. He is a master of Satire and irony and satirizes some of the wrong ideas of good behaviour fostered by our society. Irony is the means he uses to underline what is wrong in our social life. He is particularly effective in ironic descriptions and understatements which are characteristic of Auden. Though his poems are at times ambiguous and ambivalent, he always has something to say in an interesting or entertaining way. Auden's poetry alternately voices dread of the gulf below and delight for the clouds above.

PHILIP LARKIN

Philip Larkin was born on 9th August 1922 at Coventry, Warwickshire, England. Where his father was working as city treasurer. He was sent to king Henry VIII School where he thought of himself as a stupid student until he could concentrate on English. He was fond of reading and was able to read one book a day while attending his class both in morning and afternoon. He was lucky that his parents had a good number of books, and gave him encouragement to develop the hobby of reading. Even in his childhood, he wrote prose "a thousand words at night after homework" and also poetry which he bound up in little books. His poems and prose pieces were published in the school magazine.

In 1940, he proceeded to Oxford University St. John's College, Oxford, from where he graduated in 1943. His Oxford he created the impression that he was an introvert and the cause for this impression was his stammer. He became a member of the University Jazz club and also of the English society. He used to organize the lecturing visits of great writers like Dylan Thomas, Watkins and Orwell. By this time he gained reputation in the University Campus as a writer. His first poem "Ultimatum" was published in the Listener, when he was eighteen His friendship with Amis helped him to reject his romantic ideas about poetry and to develop a healthy, robust, ironic attitude to experience. The political and social atmosphere of Oxford fastened a pragmatic approach in Larkin.

Larkin obtained First Class in his degree examination in 1943. Then he applied for a number of jobs at random and was appointed a librarian at the public library in wellington. The calm atmosphere of the place enabled him to write fairly good amount of poetry. Many of his poems were included in "poetry from Oxford in War-time" edited by William Bell and published in 1945. Larkin's thirty poems appeared in 1945

under the title 'The North Ship' He also wrote a few novels, but by this time he had shifted to leicester to work in the library of University College. In 1950, he became Sub-librarian at Queen's University, Belfast, where he found his poetic identity. Larkin's thirteen poems appeared under the title 'The Less Deceived' His next volume of poems was 'Various Poems' three hundred copies of which were printed at first and they were sold quickly and it was reprinted three times within one year. His poetic reputation was on the upswing since then.

Larkin worked in a number of Libraries before becoming the Librarian of the University of Hull where he stayed for the remainder of his life. He edited The Oxford Book of Twentieth Century English verse in 1973. Two more collections of poetry came out - The Whitson Weddings (1964) and High Window (1974). Larkin was admired and honoured for his literary achievement. He was awarded the Queen's Gold Medal for poetry in 1965. The Universities of Belfast, Leicester, Warwick, Sussex and St. Andrews Conferred on him honorary Doctorate Degrees. Larkin is not a prolific writer. He may not have written more than a hundred poems of which he regards thirty as "Juvenalia" (Writings done in childhood or youth, or boons for children). He has said that he feels lucky he writes more than one or two poems a year. This reflects the fact that he has been placed as writer who emerged in the 1950's, in 'the Movement'. The Movement poetry is characterized by restraint, tightness and an intellectual framework.

Larkin had a major breakdown in his life, and had to undergo extensive medical tests to find out what was wrong with him. He remained in hospital for a time, but subsequently recovered almost completely from whatever malady he had been suffering from. Then in the year 1984 he developed a serious ailment, most probably cancer and died on 2nd December, 1985.

सुदूर अंतर्भावच्या वाङ्मय-वस्त्यांतून नि डोंगरालगतच्या खेड्यापाड्यातून
 आमचे असंख्य युवक-युवती उच्च शिक्षणासाठी महाविद्यालयात येतात.
 सतत वाहत्या कालप्रवाहाशी नाळ जुळवून शिक्षण घेतानाच
 समाजातल्या चलनवलनात्मक क्रियाकलापांतही सहभाग नोंदवितात.
 उच्च नैतिक मुल्यांच्या निर्धारणासह समाजजीवनातील
 आदर्श नागरिकत्वाचे पाठही कळत नकळत धारण करतात.
 दैनंदिन अध्यापनाच्या कामकाजासह युवक-युवतींच्या अंगभूत
 कलाकौशल्याच्या विकासात आमचे प्राध्यापक विविध समित्यांद्वारा
 आपला सहभाग पुरेशा गांभीर्याने नोंदवितात.
 उच्च शिक्षण घेणारा महाविद्यालयीन युवा वर्ग, समाज आणि महाविद्यालय
 या त्रिध्रुवात्मक आधुनिक शिक्षणाच्या नेंक प्रणित प्रणालीला दृष्टीसमोर ठेऊन,
 प्राचार्य डॉ.मिलींद हुजरे साहेब यांच्या मार्गदर्शनासह वर्षभराच्या आमच्या
 विविध समिती प्रमुखांच्या कार्याचा संपूर्ण वर्षभराचा हा अहवाल विभाग.

प्रा.आर.एस.कुंभार
 विभागीय संपादक

अहवाल विभाग

विविध विभागाचे वार्षिक अहवाल सन २०१९-२०२०

१) शारीरिक शिक्षण व क्रीडा विभाग	प्रा.ए.के.पाटील	५५
२) ग्रंथालय विभाग	प्रा.एम.जी.पाटील	५७
३) Placement Cell	Dr. J. S. Ghodake	५७
४) राष्ट्रीय सेवा योजना	प्रा.डॉ.टी.के.चदामे	५७
५) अग्रणी महाविद्यालय	प्रा.के.एस.पाटील	५८
६) राष्ट्रीय छात्रसेना विभाग	लेफ्टनंट डॉ.विनोदकुमार कुंभार	५९
७) सांस्कृतिक विभाग	प्रा.डी.वाय.साखरे	६१
८) वाणिज्य विभाग	प्रा.डॉ.ए.जी.सोनवले	६४
९) दूरशिक्षण अभ्यासकेंद्र	प्रा.के.एस.पाटील	६४
१०) अंतर्गत तक्रार निवारण समिती	डॉ.एस.डी.जाधव	६५
११) स्पर्धा परीक्षा व मार्गदर्शन विभाग	प्रा.प्रभाकर पाटील	६५
१२) मुक्त विद्यापीठ (एम.बी.ए.)	प्रा.के.एन.पाटील	६६
१३) प्रशासन विभाग	श्री.एम.बी.कदम	६६
१४) महाविद्यालय कार्यक्रम कमिटी	प्रा.आर.बी.मानकर	६६
१५) Ladies Hostel	Dr.Megha U.Patil	६७
१६) प्रसिद्धी विभाग	डॉ.शहाजी पाटील	६७
१७) संस्थामाता सुशीलादेवी साळुंखे उद्योजकता व कौशल्य विकासकेंद्र तासगाव	प्रा.डी.वाय.साखरे	६७
१८) महिला सबलीकरण समिती	डॉ.अलका इनामदार	६८
१९) Science Association	Dr.S.A.Khabade	६९
२०) कॉलेज संशोधन समिती	डॉ.अजय एन.अंधोरे	६९
२१) यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक अभ्यासकेंद्र	प्रा.एन.डी.शेंडगे	७०
२२) पदव्युत्तर विभाग	प्रा.रमेश एस.मोटे	७०

INDEX

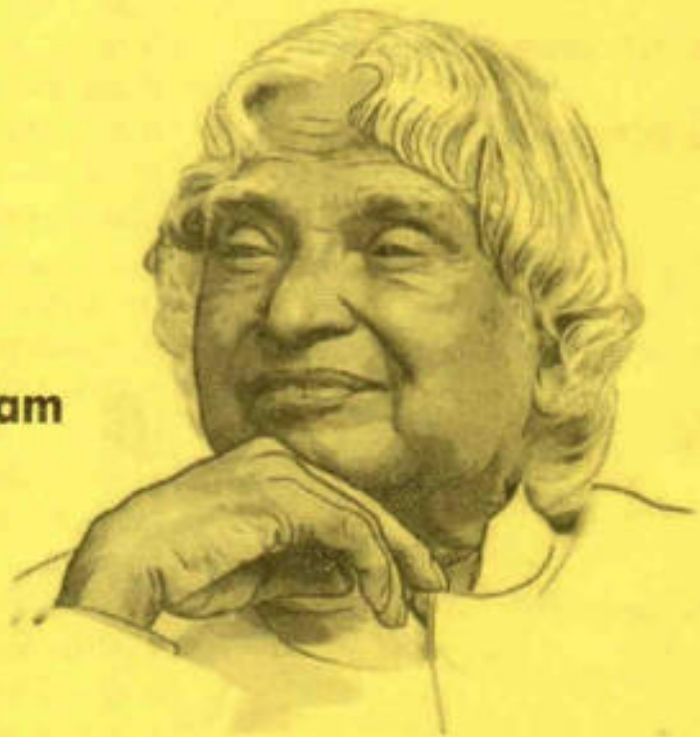
■ DEPARTMENT OF MARATHI	1) Dr. S. J. Patil	2) Dr. T. K. Badame	73
■ DEPARTMENT OF HINDI	1) Mr. R. B. Mankar	2) Mr. R. S. Mote	76
■ DEPARTMENT OF ENGLISH	1) Mr. A. S. Pachore	2) Mr. P. R. Khade	77
	3) Mr. A. R. Patil	4) Dr. D. B. Thorbole	
	5) Mrs. N. S. Patil		
■ DEPARTMENT OF HISTORY	1) Dr. H. D. Nadaf	2) Mrs. K. K. Kolap	80
	3) Mr. R. S. Kumbhar	4) Ms. V. D. Chorge	
■ DEPARTMENT OF SOCIOLOGY	1) Dr. Vinodkumar Kumbhar	2) Mr. Sainath Ghogare	85
■ DEPARTMENT OF POLITICAL SCIENCE	1) Mr. V. J. Jadhav	2) Mr. D. Y. Sakhare	87
■ DEPARTMENT OF ECONOMICS	1) Mr. K. S. Patil	2) Mr. J. A. Yadav	90
	3) Dr. K. N. Patil	4) Dr. B. J. Kadam	
■ DEPARTMENT OF GEOGRAPHY	1) Dr. B. T. Kanase	2) Dr. A. S. Wagh	93
	3) Mr. S. S. Gavit	4) Mr. A. M. Mali	
■ DEPARTMENT OF COMMERCE	1) Dr. A. G. Sonawale	2) Mr. G. R. Patil	96
	3) Miss K. H. Kamble		
■ DEPARTMENT OF PHYSICS	1) Dr. J. S. Ghodke	2) B. S. Harale	99
	3) S. S. Shinde	4) G. S. Pawar	
	5) M. C. Sadakale	6) A. G. Salunkhe	
	7) A. S. Yadav	8) D. S. Shinde	
	9) S. S. Patil		
■ DEPARTMENT OF CHEMISTRY	1) Prof. Dr. S. S. Patil	2) Dr. S. D. Jadhav	104
	3) Dr. A. S. Kumbhar	4) Dr. A. N. Ambhore	
	5) Dr. M. U. Patil	6) Mr. A. A. Jagadale	
	7) Mr. S. A. Damate	8) Ms. V. V. Patil (T)	
	9) Ms. V. V. Patil (N)	10) Ms. S. S. Mali	
	11) Ms. A. A. Patil		
■ DEPARTMENT OF ZOOLOGY	1) Dr. S. A. Khabade	2) Dr. P. B. Teli	110
	3) Miss P. S. Bhandare	4) Miss K. B. Kumbhar	
	5) Miss C. S. Gavali	6) Miss P. P. Patil	
	7) Mr. S. K. Shelke	8) Miss S. P. Kusarkar	
■ DEPARTMENT OF BOTANY	1) Prof. N. A. Kulkarni	2) Dr. S. K. Khade	115
	3) Dr. A. P. Inamdar	4) Dr. Y. S. Andoji	
	5) Miss V. S. Patil		
■ DEPARTMENT OF MATHEMATICS	1) Mr. P. V. Patil	2) Miss P. D. Jirage	119
	3) Mr. B. H. Tarange	4) Miss S. A. Mane	
	5) Miss B. B. Patil		
■ DEPARTMENT OF STATISTICS	1) Dr. V. Y. Pawar	2) Dr. D. S. Jadhav	121
	3) Mr. U. S. Mane	4) Mr. D. J. Nalawade	
	5) Ms. S. S. Panari	6) Ms. S. S. Bhosale	
	7) Ms. S. S. Patil	8) Ms. R. L. Patil	
	9) Mr. D. D. Patil	10) Ms. P. S. Jadhav	
■ DEPARTMENT OF LIBRARY	1) Mr. M. G. Patil		123

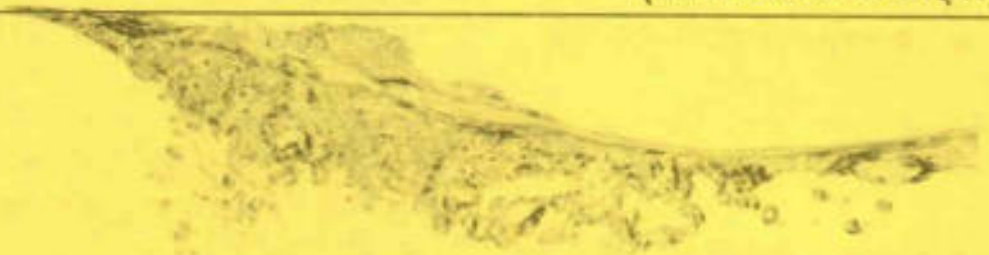
"You have to dream
before your dreams
can come true."

- Dr.A.P.J.Abdul Kalam

प्रा.ए.एम.माळी
विभागीय संपादक

विभागीय अहवाल
(डिपार्टमेंटल प्रोफाईल)

अशाप्रकार यावर्षी महाविद्यालयातील शिक्षक आणि विद्यार्थी यांच्यामध्ये संशोधनात्मक दृष्टिकोन निर्माण व्हावा आणि त्याला प्रोत्साहन मिळावे यासाठी संशोधन समितीने काम करण्याचा प्रयत्न केला आणि तो पूर्णत्वाला नेला. या सर्व कार्यासाठी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. मिलिंद हुजरे सरांनी मोलाचे मार्गदर्शन आणि सहकार्य केले. तसेच संशोधन समितीचे सदस्य डॉ. व्ही. वाय. पवार सर, डॉ. कणसे, डॉ. ए. जी. सोनवले यांचेही मोलाचे सहकार्य लाभले.

डॉ. अजय एन. अंभोरे
समन्वयक

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक अभ्यासकेंद्र

“ज्ञानगंगा घरोघरी” या ब्रीदवाक्यातून सर्व सामान्यांच्या जीवनामध्ये यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठाने मुलभूत परिवर्तन घडवून आणले आहे.

आपल्या महाविद्यालयात हे केंद्र गेली २६ वर्षे सातत्याने ज्ञानदानाचे व मार्गदर्शनाचे बहुमोल कार्य करीत आहे. शैक्षणिक वर्ष २०१९-२० या चालू वर्षात अभ्यासकेंद्रात ९५५ विद्यार्थी बी.ए./बी.कॉम. व एम.बी.ए. या विभागातून ज्ञान ग्रहण करीत आहेत. या अभ्यासकेंद्रात एन.एस.एस. व क्रीडाविभाग ही आहेत. क्रीडाविभागामार्फत यावर्षी ४ मुलींची निवड नाशिक येथील विद्यापीठ स्तरीय स्पर्धेसाठी झाली आहे.

राष्ट्रीय सेवा योजनेचे राज्यस्तरीय श्रमसंस्कार शिबीर मौजे सावडें येथे झाले त्यावेळी यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त

विद्यापीठाचे नेतृत्व आपल्या अभ्यास केंद्राने केले. कार्यक्रम अधिकारी म्हणून प्रा. आण्णासाहेब बागल यांची निवड झाली.

कोल्हापूर विभागाचे संचालक प्रा. दादासाहेब मोरे यांनी या केंद्रास सदिच्छा भेट देऊन अभ्यास केंद्राचे कौतुक केले. हे अभ्यास केंद्र प्राचार्य डॉ. मिलिंद हुजरे यांच्या मार्गदर्शनाखाली यशस्वीपणे कार्यरत आहे. या केंद्राचे केंद्रसंयोजक म्हणून प्रा. एन. डी. शेंडगे काम पहात आहेत.

प्रा. एन. डी. शेंडगे
केंद्रसंयोजक

पदव्युत्तर विभाग

पदव्युत्तर विभाग (कला शाखा) मराठी, हिंदी, इंग्रजी अर्थशास्त्र व इतिहास हे विभाग कार्यरत असून शैक्षणिक वर्ष २०१९-२० मध्ये २२० विद्यार्थ्यांनी प्रवेश घेतला आहे. पदव्युत्तर अध्यापनासाठी महाविद्यालयातील प्राध्यापक काही बाहेरच्या महाविद्यालयातील प्राध्यापक महाविद्यालयामध्ये अतिथी प्राध्यापक म्हणून अध्यापनासाठी येतात. अभ्यासक्रमाबरोबरच नेट/सेट/पीएचडी परीक्षा पेट या स्पर्धा परीक्षेचे मार्गदर्शन महाविद्यालयातील विविध विषयतज्ञ वर्षभर काम करत असतात.

या खेरीज पदव्युत्तर संशोधन व करिअर कौन्सिलिंग विद्यार्थ्यांना वर्षभर केले जाते. या सर्व उपक्रमासाठी वेळोवेळी प्राचार्य डॉ. मिलिंद हुजरे यांचे मार्गदर्शन लाभते.

प्रा. रमेश एस. मोटे
समन्वयक पदव्युत्तर विभाग

सहभागी करून शिकवले. विद्यार्थिनींनी उत्साहाने सहभाग नोंदविला.

- ४) स्त्रीयांमध्ये वाढणारे कॅन्सरचे आजार व त्याची कारणे विशद करताना मुलींनी आपल्या शरीराची काळजी काय व कशी घ्यावी याचे विस्तृत विवेचन श्री. सचीन कराड यांनी केले.
- ५) विवेकानंद जयंती सप्ताहात नामांकित स्त्री शास्त्रज्ञ व संशोधक यांचे पोस्ट प्रदर्शनाचे आयोजन केले होते. विद्यार्थ्यांनी सुंदर व समर्पक पोस्टरची मांडणी केली होती.
- ६) सध्या समाजात घडणाऱ्या विदारक घटनांचा विचार करता प्रत्येक स्त्रीला स्वसंरक्षण करता आले पाहिजे हा उद्देश समोर ठेऊन विद्यार्थिनींना १० दिवसाचे स्वसंरक्षण ट्रेनिंग कोर्स अतिशय उत्साहात संपन्न झाला. ७१ मुलींनी या कोर्समध्ये सहभाग नोंदविला.
- ७) व्यक्तिमत्त्व विकास व सौंदर्य जोपासना कशी करावी हा १० दिवसांचा ट्रेनिंग कोर्स विद्यार्थिनींसाठी आयोजित करण्यात आला होता. ५० मुलींनी या कोर्सचा लाभ घेतला.

डॉ. अलका इनामदार

विभागप्रमुख

Science Association

NATIONAL SCIENCE DAY CELEBRATION

Under Science Association a lecture on 'Agro Tourism' was organised on 28/02/2020. The Resource Person for this event available was Mr. Pradi A. Mali - Agriculture Assistant Sub Divisional Agricultural Office Vita. He has delivered a nice lecture. he talk on agriculture and tourism. Tourism is one of the most important earning source which plays an important role in nations' economy. He told about the magion's agriculture and its interlinkage with the tourism.

All members of Science Association Committee and B.Sc.IIIrd and B.Sc.IInd year students of Botany and Zoology subjects were present for this programme

Dr.S.A.Khabade

Head, Dept. of Zoology
Chairman, Science Association

कॉलेज संशोधन समिती

'ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षणप्रसार' या ध्येयाने प्रेरित होऊन यशाच्या शिखराकडे वाटचाल करणारे शिवाजी विद्यापीठातील एक नामांकित महाविद्यालय म्हणजे पद्मभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय, तासगाव. महाविद्यालयातील शिक्षक आणि विद्यार्थी यांच्यातील संशोधनात्मक दृष्टिकोन वाढवण्यासाठी तसेच त्यांच्यातील संशोधन प्रवृत्तीस प्रोत्साहन देण्यासाठी महाविद्यालयातील संशोधन समिती सतत कार्यरत असते. त्या अनुषंगाने यावर्षी महाविद्यालयातील संशोधन समितीने विद्यार्थी आणि शिक्षकांसाठी वेगवेगळे उपक्रम राबवले. दरवर्षीप्रमाणे यावर्षीही महाविद्यालयात वसंत अविष्कार संशोधन प्रकल्प सादरीकरणाची स्पर्धा घेण्यात आली. या कार्यक्रमासाठी अध्यक्ष म्हणून महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. मिलिंद हुजरेसर हे हजर होते. तर प्रमुख पाहुणे म्हणून डॉ. पी. एम. पाटील, ए. एस. सी. कॉलेज, पलूस हे उपस्थित राहिले. त्याचबरोबर डॉ. सुनील कांबळे, श्री. डॉ. बा. सा. कॉलेज, मिरज व डॉ. सुनील कांबळे आणि सज्जन कांबळे यांनी या स्पर्धेचे परीक्षक म्हणून काम पाहिले आणि स्पर्धेच्या नियमानुसार निकाल तयार केला.

या स्पर्धेतील एकूण ०६ पैकी ०५ प्रकारात महाविद्यालयातील कला, वाणिज्य आणि विज्ञान या विभागातील पदवी आणि पदव्युत्तर अशा एकूण ११४ विद्यार्थ्यांनी मिळून ५७ संशोधन प्रकल्पाचे सादरीकरण केले. विद्यापीठाच्या अविष्कार संशोधन स्पर्धेच्या नियमावली प्रमाणे प्रत्येक प्रकारातून ०३ संशोधन प्रकल्पाची निवड करण्यात आली. त्यातील प्रथम व द्वितीय क्रमांकाचे स्पर्धक बळवंत कॉलेज, विटा येथे विद्यापीठाच्या जिल्हास्तरीय अविष्कार संशोधन स्पर्धेत सहभागी झाले.

त्याचबरोबर यावर्षीपासून महाविद्यालयातील शिक्षक आणि विद्यार्थी यांच्या संशोधनानस प्रोत्साहन देण्यासाठी महाविद्यालयाने RESEARCH PROMOTION SCHEME सुरु करण्यात आली. या योजनेमार्फत शिक्षकांच्या संशोधन प्रकल्पासाठी महाविद्यालयाकडून निधी उपलब्ध करून देण्यात आला. शिक्षकांकडून संशोधन प्रकल्प मागवून घेऊन जे प्रकल्प स्थानिक प्रश्नांवर आहेत आणि ज्यामध्ये शिक्षकांसह सोबत विद्यार्थीही सहभागी आहेत अशा ०३ संशोधन प्रकल्पास महाविद्यालयाकडून ५,०००/- रुपये संशोधन निधी देण्यात आला. कला विभागातील डॉ. एच. डी. नदाफ (इतिहास) आणि डॉ. बी. जे. कदम (अर्थशास्त्र) आणि कॉमर्स विभागातून डॉ. ए. जी. सोनवले यांच्या संशोधन प्रकल्पाची निवड या योजनेमार्फत करण्यात आली.

Dr. Padmabhushan Dr. Vasantraodada Patil Mahavidyalaya/Tasgaon.

Sansthamataa Sushiladevi Salunkhe Entrepreneurship and Skill Development Center 2019-20

Sr. No.	Name of Department	Name of the Course Coordinator	Course Title	Intake Capacity
01	Marathi	Dr.S.J.Patil	संवाद, जनसंवाद - प्रमाणपत्र कोर्स	29
02	Hindi	Mr.R.B.Manker	अनुवाद - प्रमाणपत्र कोर्स	21
03	English	Mr.A.R.Patil	Personality Development	25
04	Political Science	Mr.D.Y.Sakhare	'Panchayat Raj and Government Scheme'.	25
05	Economics	Mr.J.A.Yadhav	Rural development.	70
		Mr.K.S.Patil	New Trends in Banking Sector.	70
06	Geography	Dr.A.S.Wagh	Poultry Farming: management and Marketing.	42
07	Sociology	Mr.S.R.Ghogare	Rural Development.	22
			Fundamental of Anthropology.	22
08	History	R. S. Kumbhar	Tourism and Marketing.	35
09	Chemistry	Dr.S.D.Jadhav	Certificate course in Analytical Techniques	
10	Botany	Dr.N. A. Kulkurani	'Fruit Processing and Preservation'	
			'Gardening'	
11	Zoology	Dr.Khabade	'Vermicomposting Biotechnology'	17
			'Sericulture'	15
12	Physics	Dr.J.S.Ghodake	Electrical Maintenance and Safety Awareness.	18
			Operation and Management of Cold Storage.	20
13	Statistics	Dr.V.Y.Pawar.	Capsule Course on 'data Analysis Using MS-Excel	37
			Capsule Course on 'data Analysis Using R-Software.	37
14	Mathematics	Prof.P.V.Patil	Laplace Transform and Fourier Transform.	42
15	B.Sc. Computer	Prof.Kumbhar N.V	Cyber security	36
16	B.C.A.	Mr. Patil S.S.	Hardware & Maintenance	21

वरीलप्रमाणे महाविद्यालयात प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम यशस्वीरित्या पूर्ण करणाऱ्या विद्यार्थ्यांना प्रमाणपत्रे देण्यात आली. या केंद्रास महाविद्यालयांचे कुशल प्रशासक मा.प्राचार्य डॉ.मिलींद हुजरे साहेबांचे तसेच महाविद्यालयांतील सर्व विभागाचे मोलाचे सहकार्य लाभले.

प्रा.डी.वाय.साखरे

समन्वयक, संस्थामाता सुशीलादेवी साळुंखे उद्योजकता व कौशल्य विकासकेंद्र तासगाव

महिला सबलीकरण समिती

महिला सबलीकरण समितीमार्फत २०१९-२० या शैक्षणिक वर्षात नवनवीन उपक्रम राबविले.

- १) विद्यार्थ्यांचे समुपदेशन व स्त्री-पुरुष समानता समजावून सांगणारे कार्यक्रम जुलै मध्ये संपन्न झाले.
- २) हैद्राबादच्या विदारक घटनेने सुन्न होऊन 'आजची स्त्री व तीचे समाजातील स्थान' या विषयावर निर्भया पथक तासगाव पोलीस स्टेशन यांच्या समवेत कार्यक्रम व विद्यार्थिनींची मनोगते झाली.
- ३) प्रथोपचारांचे महत्त्व प्रात्यक्षिकासह प्रत्येक व्यक्तीला किती महत्वाचे असते हे डॉ.मृणालिनी भोसले यांनी पूर्ण दिवसभर विद्यार्थिनींनी

रसायनशास्त्र विभागाचे वतीने 'Chemistry Carnival' चे आयोजन करून वेगवेगळ्या रासायनिक उपकरणांची माहिती दिली. दि. १९ जानेवारी रोजी या सप्ताहाच्या समारोपामध्ये प्रा. संजय काळे यांचे 'लेकीचा जागर' या विषयावर व्याख्यान झाले.

आजच्या विद्यार्थ्यांच्या समोर आदर्श राहावेत, त्यांनी महान विभूतींना विनम्र अभिवादन करावे, त्यांच्या विचारांची जपणूक व्हावी या उद्देशाने राष्ट्रपुरुष, संत महात्मे, सामाजिक-शैक्षणिक क्षेत्रातील महान व्यक्तींच्या जयंत्या विभागाच्या वतीने साजऱ्या केल्या.

या सर्व कार्यक्रमाच्या नियोजनासाठी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. मिलिंद हुजरे साहेब यांचे सतत मार्गदर्शन लाभले. तसेच कार्यक्रम यशस्वीपणे संपन्न होण्यासाठी कमिटीचे सदस्य प्रा. डॉ. डी. बी. धोरबोले व प्रा. बी. एस. हराळे यांचे मोलाचे सहकार्य लाभले.

प्रा. आर. बी. मानकर
विभागप्रमुख, महाविद्यालय कार्यक्रम कमिटी

Ladies Hostel

The main objective of the Scheme is to retain the girl child in our college so that girl students are not denied the opportunity to continue their study due to distance to school, parents' financial affordability and other connected societal factors. Another objective of the Scheme is to make education accessible to a larger number of girl students.

The girl students in in undergraduate girls' students belonging to all families will form the target group of the Scheme.

There are total 16 rooms in the Sansthamata Sushiladevi Salunkhe Ladies hostel in PDVP College, Tasgaon. Which include 3 study rooms, 1 Warden's Residence room. Total capacity of Girls Hostel is 55 students. At present there are 43 students and 2 ladies teachers in the hostel. There is A aqua guard for water purification in the hostel and one cooler for suppling water in hostel. There is 1

solar system of 6000 ltr capacity fitted in the hostel. The solar system is also having electrical backup to heat the water during rainy season.

This academic year we arranged 'Art of Leaving' Coarse from 18th September 2019 to 23th September 2019.

Rooms Detail: 4seater room: Each room contain 4 Cots, 3 Study Table, 4 Chairs, Two Cupboards with 4 doors, One sealing fan, 3 light points, 1 dust bin and 1 cloth drying stand.

Dr. Megha U. Patil
Rector Ladies Hostel

प्रसिद्धी विभाग

शैक्षणिक वर्ष २०१९-२० मध्ये महाविद्यालयात विविध विभागांच्या वतीने महत्त्वपूर्ण कार्यक्रम पार पडले त्यांची प्रसिद्धी विविध वृत्तपत्रातून क्रमशः झाली आहे. केसरी, पुढारी, तरुण भारत, सकाळ, माणदेश एक्सप्रेस आदि दैनिकांनी आमच्या विविध कार्यक्रमांची छायाचित्रासह प्रसिद्धी दिली. महाविद्यालयाचे प्राचार्य मा. डॉ. मिलिंद हुजरे यांचे मार्गदर्शन व डॉ. बंडू कदम व प्रा. आण्णासाहेब बागल यांचे सहकार्य मिळाले.

डॉ. शहाजी पाटील
प्रसिद्धी विभाग

संस्थामाता सुशीलादेवी साळुंखे उद्योजकता व कौशल्य विकासकेंद्र तासगाव

महाविद्यालयीन युवा पिढीला स्वतःच्या पायावर आत्मविश्वासाने उभे राहण्यासाठी बदलत्या काळानुसार रोजगाराच्या नवनवीन संधी उपलब्ध व्हावी, तासगाव परिसरातील ग्रामीण भागातील गरीब, होतकर महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांना रोजगार, स्वयंरोजगार उपलब्ध व्हावा, स्वयंरोजगारासाठी आवश्यक कौशल्य प्राप्त करून युवा पिढी समाजपरिवर्तनाचे प्रतिनिधी व्हावेत या उदात्त हेतूने संस्थामाता सुशीलादेवी साळुंखे उद्योजकता व कौशल्य विकासकेंद्राची स्थापना करण्यात आली असून या केंद्राचे समन्वयक प्रा. डी. वाय. साखरे असून शैक्षणिक वर्ष २०१९-२०२० मध्ये विविध प्रमाणपत्र कोर्सेस चालविले जातात ते पुढील प्रमाणे -

मुक्त विद्यापीठ (एम.बी.ए.)

ज्या व्यक्तींचे नोकरी, व्यवसाय किंवा आर्थिक मर्यादेमुळे पदव्युत्तर व्यवस्थापनाचे शिक्षण घेणे अशक्य होते अशा व्यक्तींसाठी 'ज्ञानगंगा धरोधरी' या ब्रीद वाक्यातून यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक यांनी सुरु केलेला एम.बी.ए. हा अभ्यासक्रम महाविद्यालयाने शैक्षणिक वर्ष २०१२-१३ पासून सुरु केला आहे.

सदर अभ्यासक्रम Finance, Human Resource, Marketing & Manufacturing Management या विषयात पूर्ण करण्यास पर्याय उपलब्ध आहेत.

चालू शैक्षणिक वर्ष २०१९-२० मध्ये प्रथम वर्ष एम.बी.ए. साठी २८ विद्यार्थी व द्वितीय वर्ष एम.बी.ए. साठी २२ विद्यार्थी प्रवेशित आहेत. या अभ्यास केंद्रात केंद्रप्रमुख प्राचार्य डॉ. मिलिंद हुजरे व केंद्र सहाय्यक श्री.एस.बी.कुंभार यांचे बहुमोल मार्गदर्शन व सहकार्य लाभले.

प्रा.के.एन.पाटील

केंद्रसंयोजक, एम.बी.ए. अभ्यासकेंद्र

प्रशासन विभाग

आमच्या महाविद्यालयातून विविध ज्ञानशाखेतून पदवी आणि पदव्युत्तर विभागात कामकाज चालते. त्यामध्ये कला, वाणिज्य, विज्ञान तर पदव्युत्तर विभागामध्ये रसायनशास्त्र, संख्याशास्त्र, भूगोल, इंग्रजी, हिंदी, मराठी, इतिहास, अर्थशास्त्र, कॉस्टिंग, अकौंटन्सी अभ्यासक्रम कोर्स सुरु आहेत.

जून २०२० पासून बी.कॉम. भाग-२ नवीन अतिरीक्त तुकड्या मिळणेसाठी विद्यापीठामार्फत शासनास प्रस्ताव सादर केला आहे. त्यास शासन व विद्यापीठ स्तरावर यश मिळेल अशी अपेक्षा आहे.

महाविद्यालयात इ.११ वी ते पी.जी. एकूण विद्यार्थी संख्या ४५२१ इतकी आहे. प्रवेशापासून ते निकाल वाटपापर्यंत विद्यार्थ्यांना सहकार्य केले जाते. प्रशासकीय कामकाज गतीमान होण्यासाठी व जास्ती जास्त विद्यार्थ्यांनी ज्ञानाचा लाभ घेण्यासाठी प्रशासकी कर्मचारी आपल्या कामाच्या वेळेव्यतिरिक्त जास्त वेळ कार्यरत असतात. या महाविद्यालयाचे कुशल व खंबीर नेतृत्व असलेले प्राचार्य मा.डॉ.मिलिंद एस.हुजरे यांचे मोलाचे मार्गदर्शन लाभते. कार्यालय कामकाजासाठी मुख्य लिपीक श्री.एम.के.पाटील, लेखनिक श्री.ए.आर.लावंड, श्री.एस.आर.साळुंखे, विनाअनुदान

लेखनिक श्री.एस.बी.कुंभार, कु.पी.डी.बुवा, श्री.एम.एस.चव्हाण, श्री.व्ही.ए.कांबळे, श्री.ए.बी.शेख, श्री.एस.आर.काळे तर परिचर / शिपाई म्हणून श्री.डी.ए.सुवासे, श्री.पी.एस.शेंडगे, श्री.एम.ए.पिसाळ यांचे अनमोल सहकार्य असते.

महाविद्यालयात शिक्षक व शिक्षकेतर १७८ व पी.जी. विभागात ३५ कर्मचारी कार्यरत आहेत.

श्री.एम.बी.कदम

विभागप्रमुख, प्रशासन विभाग

महाविद्यालय कार्यक्रम कमिटी

'ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षणप्रसार' या उदात्त हेतूने शिक्षणाची ज्ञानगंगा धरोधरी पोहोचविण्याच्या उद्देशाने तासगाव सारख्या निमशहरी द्राक्षपंढरीत पूज्य बापूजींच्या उदात्त हेतूने कार्य करणारे व पूज्य वसंतरावदादांच्या विचारांचा वारसा पुढे नेणारे पद्मभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील हे एक शिवाजी विद्यापीठ कार्यक्षेत्रातील अग्रगण्य महाविद्यालय. या महाविद्यालयात २०१९-२० या शैक्षणिक वर्षात अनेकविध कार्यक्रम उत्साहाने साजरे केले.

- दि.५ सप्टेंबर २०१९ रोजी शिक्षक दिनानिमित्त महाविद्यालयाचे आदरणीय प्राचार्य डॉ.मिलिंद हुजरे साहेब यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले.
- दि.१२ ते १९ जानेवारी २०२० हा विवेकानंद जयंती सप्ताह दरवर्षी प्रमाणे नाविन्यपूर्ण कार्यक्रमाने संपन्न झाला. सप्ताहाच्या उद्घाटनप्रसंगी प्रा.जी.के.पाटील यांनी 'शिक्षणमहर्षी डॉ.बापूजी साळुंखे जीवन व कार्य' या विषयावर व्याख्यान दिले. दि.१३/०१/२०२० रोजी जेष्ठ साहित्यिक मा.उत्तम कांबळे यांचे अध्यक्षतेखाली राज्यस्तरीय साहित्य संमेलन झाले. या संमेलनाचे स्वागताध्यक्ष मा.प्राचार्य अभयकुमार साळुंखे साहेब हे होते. याच दिवशी गुणी विद्यार्थी गौरव समारंभ संपन्न झाला. दि.१४ जानेवारी रोजी वक्तृत्व, चित्रकला व रांगोळी स्पर्धेचे आयोजन केले.
- दि.१५ जानेवारी मकर संक्रांतीनिमित्त पारंपरिक वेशभुषा दिनाचे आयोजन केले. दि.१६ व १७ जानेवारी रोजी स्पर्धा परीक्षा महोत्सवाचे आयोजन केले. तसेच इतिहास विभागाच्या वतीने 'आधुनिक महाराष्ट्रातील कर्तृत्ववान स्त्रिया' या विषयावरील पोस्टर प्रदर्शन आयोजित केले. दि.१९ जानेवारी रोजी महिला शास्त्रज्ञ या विषयावरील पोस्टर प्रदर्शन आयोजित केले. तर

या अभ्यासकेंद्रात एकूण ३७७ विद्यार्थ्यांनी प्रवेश घेतला आहे. बी.ए.भाग-१, २ व ३ या वर्गासाठी प्रत्येक विषयासाठी ४ संपर्कसत्रांचे आयोजन केले जाते. याशिवाय एम.ए.भाग-१ व २, एम.कॉम.भाग-१ व २, या वर्गासाठी पहिल्या सत्रात २ व दुसऱ्या सत्रात २ संपर्क सत्रांचे आयोजन केले जाते. या विभागाचे काम गतिमान होण्यासाठी व जास्तीत-जास्त विद्यार्थ्यांनी या अभ्यास केंद्राचा लाभ घ्यावा या उद्देशाने महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.मिलिंद एस.हुजरे यांचे मार्गदर्शन मोलाचे ठरते. या विभागासाठी लेखनिक सहाय्यक म्हणून श्री.ए.बी.शेख तर शिपाई म्हणून श्री.जोतिराम साळुंखे यांचे सहकार्य असते.

प्रा.के.एस.पाटील

समन्वयक, दूरशिक्षण अभ्यासकेंद्र

अंतर्गत तक्रार निवारण समिती

शैक्षणिक वर्ष २०१९-२० मध्ये या विभागाद्वारे खालीलप्रमाणे उपक्रम राबविण्यात आले.

- १) उद्बोधन शिबीरे :- महाविद्यालयामध्ये नवीन प्रवेशित विद्यार्थिनींसाठी उद्बोधन शिबीरांचे आयोजन करण्यात आले. या शिबीरांमध्ये विद्यार्थी-विद्यार्थिनींना समितीच्या कार्याबद्दल माहिती करून देण्यात आली व मार्गदर्शन करण्यात आले.
- २) विद्यार्थ्यांचे समुपदेशन :- महाविद्यालयीन विद्यार्थी विद्यार्थिनींसाठी दि. २०/०१/२०२० रोजी 'महिलांसाठी कायदे' या विषयावर विद्यार्थ्यांना समुपदेशन करण्यात आले. यावेळी अॅडव्होकेट श्रुती खरे यांचे व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. सदर व्याख्यानमध्ये विद्यार्थी-विद्यार्थिनींच्या महिलांसाठीच्या विविध कायदांबद्दल माहिती देण्यात आली.

डॉ.एस.डी.जाधव

चेअरमन

स्पर्धा परीक्षा व मार्गदर्शन विभाग

स्पर्धा परीक्षा व मार्गदर्शन विभागाच्या वतीने यावर्षी विविध उपक्रम राबविण्यात आले.

- मा.शिवराज पाटील, पुणे यांचे 'यशाचे मार्ग' यावर प्रथम सत्रात व्याख्यान आयोजित केले होते. त्यांनी वेळोवेळी आमच्या विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले आहे. त्या कार्यक्रमावेळी मुलांची प्रचंड प्रमाणात उपस्थिती होती.
- यानंतर पुढील व्याख्यान शिवाजी विद्यापीठ माजी सिनेट सदस्य मा.मानसिंगराव जाधव यांचे 'बँकींगमधील संधी व परीक्षांचे

स्वरूप' या विषयावर झाले. यासाठी महाविद्यालयातील बी.ए., बी.कॉम., बी.एस्सी. या व इतर सर्व विद्यार्थी मोठ्या प्रमाणात उपस्थित होते.

- आमहास सांगण्यास आत्यंतिक आनंद होत आहे की विभागाने यावर्षी स्पर्धा परीक्षा महोत्सव आयोजित केला. जिल्ह्यातील वेगवेगळ्या खाजगी तसे इतर स्पर्धा परीक्षा विषयक संस्था यांच्या सहकार्याने या उपक्रमाचे आयोजन श्री स्वामी विवेकानंद सप्ताहानिमित्त गुरुवार दि. १६/०१/२०२०, शुक्रवार दि. १७/०१/२०२० असे दोन दिवस करण्यात आले.

यासाठी १. संजय घोडावत अँकॅडमी, कोल्हापूर २. पृथ्वी अँकॅडमी, सांगली ३. युनिक अँकॅडमी, पुणे शाखा कोल्हापूर ४. पयुचर प्रो इन्स्टिट्यूट सांगली ५. डेक्कन इन्स्टिट्यूट सांगली ६. वक्रतुंड कॉम्प्युटर तासगाव ७. अँम्बिशियस अँकॅडमी तासगाव ८. नेताजी ज्ञानप्रबोधिनी शाखा तासगाव ९. स्वामी विवेकानंद अँकॅडमी तासगाव १०. आय.टी.एस.तासगाव ११. जयहिंद अँकॅडमी सांगली १२. फिनिक्स कॉम्प्युटर तासगाव या संस्थांनी भाग घेतला.

आमच्या महाविद्यालयामध्ये वरिष्ठ व कनिष्ठ विभाग मिळून एकंदरीत ९५०० विद्यार्थी विद्यार्थिनी शिक्षण घेत आहेत. त्याचप्रमाणे तासगाव शहर व परीसरातील इतर शाळा व महाविद्यालयातील विद्यार्थी प्रदर्शनात सहभागी होत आहे. एवढी प्रचंड संख्या असलेल्या कॉलेज कॅम्पसमध्ये MPSC, UPSC, Railway, Banking, Army Defence, Police Recruitment या व अशा सर्व प्रकारच्या स्पर्धा परीक्षांची माहिती आमच्या विद्यार्थी-विद्यार्थिनींना एकाच छताखाली मिळावी आणि वेळेची बचत व्हावी या हेतून स्पर्धा परीक्षा महोत्सवाचे आयोजन करण्यात आले. या निमित्ताने पुस्तक प्रदर्शन व विक्री तसेच मार्गदर्शनपर व्याख्याने याचेही आयोजन करण्यात आले. सदर स्पर्धा परीक्षा महोत्सवासाठी बुक स्टॉल्स लावले होते तसेच वेगवेगळ्या प्रवेश प्रक्रीयांविषयी माहिती व मार्गदर्शन पर व्याख्यानांचे आयोजन केले होते. या सर्व वर्षभर झालेल्या विविध कामासाठी स्पर्धा विभागातील सदस्य डॉ.कुलदीप पाटील, डॉ.अजय अंधोरे, प्रा.पी.के.खाडे, डॉ.ए.एस.वाघ, डॉ.टी.के.बदामे, प्रा.एस.एस. गावीत यांचे अनमोल सहकार्य लाभले

प्रा.प्रभाकर पाटील

चेअरमन, स्पर्धा परीक्षा व मार्गदर्शन विभाग

सांस्कृतिक विभागाच्या यशस्वी वाटचालीसाठी महाविद्यालयाचे कर्तव्यदक्ष प्राचार्य डॉ. मिलिंद हुजरे सर तसेच उपप्राचार्य प्रा. के. एस. पाटील, डॉ. व्ही. वाय. पवार, नॅक समन्वयक डॉ. एस. एस. पाटील, सर्व विभागप्रमुख, सर्व गुरुदेव कार्यकर्ते, कार्यालयीन अधिकांक श्री. एम. बी. कदम, हेडक्लार्क श्री. एम. के. पाटील, श्री. लांबड ए. आर. तसेच शिक्षकेतर कर्मचारी वर्ग, विद्यार्थी यांचे मोलाचे सहकार्य लाभले.

प्रा. डी. वाय. साखरे

समन्वयक, सांस्कृतिक विभाग

वाणिज्य विभाग

विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक तसेच सर्वांगीण विकास करण्यासाठी वाणिज्य विभाग सातत्याने कार्यरत आहे. शैक्षणिक वर्ष २०१९-२० मध्ये कॉमर्स असोसिएशनच्या माध्यमातून खालील उपक्रम घेण्यात आले.

- १) २५ सप्टेंबर २०१९ रोजी मा. यशवंत रेपाळे साहेब, सहाय्यक व्यवस्थापक एल. आय. सी. यांच्या हस्ते कॉमर्स असोसिएशन उद्घाटन करण्यात आले.
- २) ५ सप्टेंबर २०१९ रोजी विद्यार्थ्यांनी 'विद्यार्थी शिक्षक' बनून 'शिक्षक दिन' साजरा करण्यात आला.
- ३) Income Tax या विषयावर रितेश मोरे यांचे दि. २०/०९/२०२० रोजी मार्गदर्शनाचे आयोजन करण्यात आले.
- ४) २१ डिसेंबर २०१९ रोजी 'शिवार प्रदर्शनास' भेट देण्यात आली.
- ५) २३ डिसेंबर रोजी 'वसंत आविष्कार' संशोधन स्पर्धेत ऐश्वर्या माने, श्वेता पाटील, प्रतिभा पाटील या विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला.
- ६) २४ डिसेंबर २०१९ रोजी 'राष्ट्रीय ग्राहक दिन' निमित्त मा. तहसिलदार कल्पना ढवळे यांचे मार्गदर्शनाचे आयोजन करण्यात आले.
- ७) अग्रणी महाविद्यालय योजनेअंतर्गत 'आयुर्विमा प्रतिनिधी : एक रोजगाराची संधी' या विषयावरती एकदिवसीय कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले व सदर कार्यशाळेस मार्गदर्शक म्हणून संजय कुचकर (Insurance Advisor) आणि मा. शहाजी भोसले (Development Officer, LIC) उपस्थित होते.
- ८) दि. १५ फेब्रुवारी २०२० रोजी कोल्हापूर येथे अभ्यास सहलीचे आयोजन करण्यात आले.
- ९) शैक्षणिक वर्षामध्ये वाणिज्य विभागातील विद्यार्थ्यांनी विविध स्पर्धांमध्ये (वक्तृत्व, निबंध, रांगोळी, चित्रकला इ.) मध्ये सहभाग घेतला.

- १०) 'Farm Accounting' या घटकासाठी कॉमर्स विभागातील विद्यार्थ्यांची चिंचणी येथील प्रगतशील शेतकरी मा. दिपक जाधव यांच्याशी भेटीचे आयोजन करण्यात आले.
- ११) M.Com. मधील विद्यार्थ्यांसाठी संशोधन प्रकल्प लेखन विषयावर एकदिवसीय कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले. प्रमुख मार्गदर्शक प्रा. डॉ. के. एस. पाटील विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर हे उपस्थित होते.
- १२) 'करिअरच्या वेगवेगळ्या वाटा' प्रा. के. एस. पाटील (आर. आय. टी. इस्लामपूर), यांचे मार्गदर्शन आयोजित केले.
- १३) 'Basic Concept of Financial Accounting' या विषयासाठी 'Bridge Course' घेण्यात आला.
- १४) 'GST Expert & Income Tax' हा सर्टिफिकेट कोर्स घेण्यात आला. सदर कोर्समध्ये ७२ विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदविला होता.
- १५) 'एल. आय. सी. कार्ये' व 'थेट परीक्षे गुंतवणूक व विमा क्षेत्र' या दोन विषयांवरती भितीपत्रकेचे प्रकाशन.

प्रा. डॉ. ए. जी. सोनवले
विभागप्रमुख

दूरशिक्षण अभ्यासकेंद्र

ग्रामीण भागातील जे विद्यार्थी-विद्यार्थिनी शिक्षणाच्या प्रवाहातून बाहेर गेले आहेत परंतु ज्यांची शिक्षण घेण्याची इच्छा व क्षमता आहे. तसेच नोकरी, व्यवसाय यामुळे ज्यांचे शिक्षण अपुरे राहिले आहे अशा सर्व विद्यार्थी-विद्यार्थिनींना उच्च शिक्षणाच्या प्रवाहात आणण्याच्या उद्देशाने शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर यांच्या वतीने आपल्या महाविद्यालयात दूरशिक्षण अभ्यासकेंद्र कार्यरत आहे. शैक्षणिक वर्ष २०१९-२० मध्ये या अभ्यासकेंद्रात खालील वर्ग सुरु आहेत. त्यामधील प्रवेशित विद्यार्थी संख्या खालीलप्रमाणे-

वर्ग	विद्यार्थी संख्या	वर्ग	विद्यार्थी संख्या
बी. ए. भाग-१	९४	एम. ए. भाग-१	९४
बी. ए. भाग-२	५७	एम. ए. भाग-२	१३
बी. ए. भाग-३	५४	एम. कॉम. भाग-१	१२
बी. कॉम. भाग-१	२७	एम. कॉम. भाग-२	१५
बी. कॉम. भाग-२	७		
बी. कॉम. भाग-३	४		

एकूण विद्यार्थीसंख्या : ३७७

Medal सह द्वितीय क्रमांक कु.साहील शेखमहम्मद सय्यद यांस प्राप्त.

- २५) पी.व्ही.पी.आय. महाविद्यालय, बुधगाव येथील वसंत करंडक युवा महोत्सव २०२ मधील PIXEL SHOT या स्पर्धेत कु.प्रथमेश बुचडे या विद्यार्थ्यांचा सक्रिय सहभाग.
- २६) जि.प.प्राथमिक शाळा भिलवडी येथील वार्षिक विविध गुणदर्शन कार्यक्रमासाठी सांस्कृतिक विभागातील कु.गौतमी सचिन उथळे हिचे नृत्य दिग्दर्शक म्हणून मार्गदर्शन.
- २७) विठ्ठलराव पागे जि.प.प्राथमिक शाळा, चिंचणी येथील विद्यार्थ्यांना सांस्कृतिक विभागातील कु.गौतमी सचिन उथळे हिचे नृत्य दिग्दर्शक म्हणून मार्गदर्शन.
- २८) दि.. २६ जानेवारी २०२० रोजी प्रजासत्ताक दिनानिमित्त आयोजित प्रथम क्रमांक प्राप्त डॉबारी नृत्यासाठी सांस्कृतिक विभागातील कु.गौतमी सचिन उथळे हिचे नृत्य दिग्दर्शक म्हणून मार्गदर्शन.
- २९) लोकमत सखी मंच, सांगली आयोजित लोकनृत्य स्पर्धेसाठी सांस्कृतिक विभागातील कु.गौतमी सचिन उथळे हिचे नृत्य दिग्दर्शक म्हणून मार्गदर्शन.
- ३०) पी.डी.व्ही.पी.महाविद्यालय, तासगाव येथे विवेकानंद सप्ताहानिमित्त आयोजित विविध सांस्कृतिक स्पर्धेत पारंपरिक वेशभूषा सांघिक स्पर्धेत प्रथम क्रमांक एम.एस्सी-२ जय शिवराय ग्रुप, द्वितीय क्रमांक सांस्कृतिक विभागातील साहील फ्रेंड्स ग्रुप तर तृतीय क्रमांक इतिहास विभागातील विद्यार्थ्यांनी मिळवला. तसेच वैयक्तिक स्पर्धेत प्रथम क्रमांक कु.जयदीप कांबळे, द्वितीय क्रमांक ओंकार लांडगे तर तृतीय क्रमांक एन.सी.सी. विभागातील कु.मोहित बिरबल वाकरे यास प्राप्त.
- ३१) पी.डी.व्ही.पी. महाविद्यालय, तासगाव येथे विवेकानंद सप्ताहानिमित्त आयोजित केलेल्या 'अभिवाचन' स्पर्धेत कु.सोनाली कणसे गुपला प्रथम क्रमांक प्राप्त.
- ३२) पी.डी.व्ही.पी.महाविद्यालय,तासगाव येथे विवेकानंद सप्ताहानिमित्त आयोजित केलेल्या 'रांगोळी' स्पर्धेत प्रथम क्रमांक कु.पाटील निकिता, द्वितीय क्रमांक कु.गायकवाड प्रतीक्षा तर तृतीय क्रमांक कु.कासार पायल, कु.लोहार रेवती यांना मिळाला.
- ३३) पी.डी.व्ही.पी. महाविद्यालय, तासगाव येथे विवेकानंद सप्ताहानिमित्त आयोजित केलेल्या 'लोकनृत्य' स्पर्धेत

कु.गौतमी उथळे, कु.स्वप्नाली चौगले आणि कु.अंजली भोसले यांना प्रथम क्रमांक प्राप्त.

- ३४) तासगाव नगरपरिषद आयोजित तालुका स्तरीय वक्तृत्व स्पर्धेत कु.सोनाली विजय कणसे प्रथम क्रमांक प्राप्त.
- ३५) तासगाव नगरपरिषद आयोजित जिल्हा स्तरीय वक्तृत्व स्पर्धेत कु.सोनाली विजय कणसे प्रथम क्रमांक प्राप्त.
- ३६) स्वामी विवेकानंद सप्ताहानिमित्त महाविद्यालय सांस्कृतिक विभाग आयोजित रांगोळी स्पर्धेत प्रथम क्रमांक कु.पाटील निकिता अनिल, द्वितीय क्रमांक कु.गायकवाड प्रतीक्षा, तृतीय क्रमांक १) कासार पायल २) लोहार रेवती यांना प्राप्त झाला. सदर स्पर्धेचे नियोजन डॉ.ए.पी.इनामदार यांनी केले.
- ३७) स्वामी विवेकानंद सप्ताहानिमित्त महाविद्यालय सांस्कृतिक विभाग आयोजित चित्रकला स्पर्धेत प्रथम क्रमांक कु.गौरी सुभाष झेंडे, द्वितीय क्रमांक कु.माने समृद्धी संजय, तृतीय क्रमांक कु.लिंबळे दिव्या बबन यांना प्राप्त झाला. सदर स्पर्धेचे नियोजन प्रा.एस.आर.घोगरे यांनी केले.
- ३८) स्वामी विवेकानंद सप्ताहानिमित्त महाविद्यालय सांस्कृतिक विभाग आयोजित निबंध स्पर्धेत प्रथम क्रमांक कु.गौरी सुभाष झेंडे, द्वितीय क्रमांक कु.गायत्री विश्वास राजमाने, तृतीय क्रमांक कु.सोनाली विजय कणसे यांना प्राप्त झाला. सदर स्पर्धेचे नियोजन प्रा.एस.एस.गावीत यांनी केले.
- ३९) स्वामी विवेकानंद सप्ताहानिमित्त महाविद्यालय सांस्कृतिक विभाग आयोजित वक्तृत्व स्पर्धेत प्रथम क्रमांक कु.सोनाली विजय कणसे, द्वितीय क्रमांक कु.पाटील भाग्यश्री भगवान, तृतीय क्रमांक कु.लुगडे प्रियंका सुखदेव यांना प्राप्त झाला. सदर स्पर्धेचे नियोजन प्रा.पी.आर.खाडे यांनी केले.
- ४०) सांस्कृतिक विभागातील कु.गोमटेश श्रीपाल अंकलखोपे यांनी कोल्हापुर येथील इशान प्रॉडक्शन प्रस्तुत 'प्रेम पाखरु' वेव सिरीज आणि सातारा येथील अमोघ मोशन पिक्चर प्रस्तुत 'आई' शॉर्ट फिल्म आणि G.M.D.K. प्रॉडक्शन प्रस्तुत 'विश्वास मैत्रीचा' शॉर्ट फिल्म मध्ये मुख्य कलाकाराच्या भूमिकेत सहभाग.
- ४१) महाविद्यालयाच्या राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्या विशेष श्रम संस्कार शिबिराच्या समारोप प्रसंगी मौजे-सावडे येथे विविध गुणदर्शन कार्यक्रमात सांस्कृतिक कलाप्रकारांचे यशस्वी सादरीकरण.

शिवाजी विद्यापीठ विभागीय स्तरावरील तृतीय क्रमांक प्राप्त झाला असून सदर एकांकिकेसाठी श्री. यशोधन अनिल गडकरी, भगवती क्रिएशन, सांगली यांनी दिग्दर्शन केले असून सदर एकांकिका त्यांनी स्वतः लिहली आहे. यात आपल्या महाविद्यालयातील साहिल सय्यद फ्रेंडस् ग्रुप मधील १५ विद्यार्थ्यांचा सक्रीय सहभाग.

- ११) श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, कोल्हापूर या मातृसंस्थे मार्फत विवेकानंद जयंती सप्ताह निमित्त आयोजित केलेल्या विभागीय वक्तृत्व स्पर्धेत कु. भाग्यश्री पाटील या विद्यार्थिनीचा प्रथम क्रमांक प्राप्त.
- १२) श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, कोल्हापूर या मातृसंस्थे मार्फत विवेकानंद जयंती सप्ताह निमित्त आयोजित केलेल्या विभागीय वादविवाद स्पर्धेत कु. सोनाली कणसे या विद्यार्थिनीचा प्रथम क्रमांक प्राप्त.
- १३) श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, कोल्हापूर या मातृसंस्थे मार्फत विवेकानंद जयंती सप्ताह निमित्त आयोजित केलेल्या विभागीय निबंध स्पर्धेत कु. गौरी झेंडे या विद्यार्थिनीचा सक्रीय सहभाग.

शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर, सांगली जिल्हा स्तरीय स्पर्धा

- १४) दि. २० सप्टेंबर २०१९ रोजी वारणा महाविद्यालय, ऐतवडे खुर्दता.वाळवा, जि. सांगली आयोजित शिवाजी विद्यापीठाचा ३९ वा सांगली जिल्हा युवा महोत्सवात 'अवघा रंग' या एकांकिकेला प्रथम क्रमांक प्राप्त. या स्पर्धेत महाविद्यालयाच्या सांस्कृतिक विभागातील गोमटेश फ्रेंडस् ग्रुप मधील १५ विद्यार्थ्यांचा सक्रीय सहभाग.
- १५) दि. २० सप्टेंबर २०१९ रोजी वारणा महाविद्यालय, ऐतवडे खुर्दता.वाळवा, जि. सांगली आयोजित शिवाजी विद्यापीठाचा ३९ वा सांगली जिल्हा युवा महोत्सवात आपल्या महाविद्यालयाच्या सांस्कृतिक विभागातील सांघिक कला प्रकारातील 'जोगवा' या लोकनृत्य प्रकारात गौतमी फ्रेंडस् ग्रुप मधील ११ विद्यार्थिनींचा सहभाग. या लोकनृत्याचे दिग्दर्शन म्हणून श्री. मयूर दत्तात्रय पवार, रॉक ऑन अँकॅडमी, तासगाव यांनी केले.
- १६) दि. २० सप्टेंबर २०१९ शिवाजी विद्यापीठाचा ३९ वा सांगली जिल्हा युवा महोत्सवात आपल्या महाविद्यालयाच्या सांस्कृतिक विभागातील सांघिक स्पर्धेत 'शिक्षणाचा बाजार'

या पथनाट्य कलाप्रकारात सर्वेश पळसे फ्रेंडस्ग्रुप मधील १० विद्यार्थ्यांचा सहभाग.

- १७) दि. २० सप्टेंबर २०१९ रोजी सांगली जिल्हा युवा महोत्सवात सांघिक कला प्रकारातील 'यमाचा फेरा' या लघुनाटिकेत गोमटेश फ्रेंडस् ग्रुप मधील १२ विद्यार्थ्यांचा सहभाग.
- १८) दि. २० सप्टेंबर २०१९ रोजी सांगली जिल्हा युवा महोत्सवात सांघिक कला प्रकारातील 'समूह गायन' स्पर्धेत नीलम फ्रेंडस् ग्रुप मधील ०७ विद्यार्थ्यांचा सहभाग घेतला तसेच विद्यार्थी साधीदार म्हणून कु. सुरज हनुमंत कुंभार बी.ए. - १ याचा सहभाग तर व्यवसायिक साधीदार म्हणून श्री. स्वप्निल चव्हाण, श्री. अक्षय धुमार, श्री. अमर सोनवणे यांनी सहभाग घेतला.
- १९) दि. २० सप्टेंबर २०१९ रोजी सांगली जिल्हा युवा महोत्सवात वैयक्तिक कला प्रकारातील 'वक्तृत्व' स्पर्धेत कु. सोनाली विजय कणसे बी. कॉम. - २ या विद्यार्थिनीचा सहभाग.
- २०) दि. २० सप्टेंबर २०१९ रोजी सांगली जिल्हा युवा महोत्सवात सांघिक कला प्रकारातील 'वादविवाद' स्पर्धेत कु. सोनाली विजय कणसे बी. कॉम. - २ आणि कु. आरती विजय कणसे बी.ए. - १ या विद्यार्थिनींचा सहभाग.
- २१) दि. २० सप्टेंबर २०१९ रोजी सांगली जिल्हा युवा महोत्सवात वैयक्तिक कला प्रकारातील 'रांगोळी' स्पर्धेत कु. गायकवाड प्रतीक्षा मच्छिंद्र या विद्यार्थिनीचा सहभाग.
- २२) दि. २० सप्टेंबर २०१९ रोजी सांगली जिल्हा युवा महोत्सवात वैयक्तिक कला प्रकारातील 'सुगम गायन' स्पर्धेत कु. निलम हनुमंत कुंभार बी.ए. - २ विद्यार्थिनीचा सहभाग व विद्यार्थी साधीदार म्हणून कु. सुरज हनुमंत कुंभार बी.ए. भाग - १ या विद्यार्थ्यांचा सहभाग.

पुरुषोत्तम करंडक आंतरमहाविद्यालयीन एकांकिका स्पर्धा :-

- २३) दि. २५ सप्टेंबर २०१९ आयोजित पुरुषोत्तम करंडक आंतर महाविद्यालय, एकांकिका स्पर्धेत 'अवघा रंग' या एकांकिकेत आपल्या महाविद्यालयाच्या सांस्कृतिक विभागातील १५ विद्यार्थ्यांचा सहभाग.

आंतर महाविद्यालयीन व इतर स्पर्धेतील सहभाग

- २४) जीवन प्रबोधिनी बी.सी.ए. कॉलेज, विटा येथील TECH TRICK या स्पर्धेत WEB-DESIGNING स्पर्धेत Silver

अ. क्र.	कॅम्प स्तर	SD (मुले)	SW (मुली)	एकूण
१.	राष्ट्रीय स्तरावरील कॅम्प	०६	०१	०७
२.	राज्यस्तरीय स्तरावरील कॅम्प	०६	०१	०७
३.	ग्रुप स्तरावरील कॅम्प	०६	०१	०७
४.	बटालियन स्तरावरील कॅम्प	०६	०१	०७
	एकूण	५३	११	६४

लेफ्टनंट डॉ. विनोदकुमार कुंभार
कंपनी कमांडर, एन.सी.सी. विभाग

सांस्कृतिक विभाग

महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांच्या युवा मनावर सांस्कृतिक संस्कार करण्यासाठी, मानवी भावभावना, संवेदनशीलता, सृजनशीलता, या मानवतावादी वृत्तीच्या विकासासाठी तसेच विद्यार्थ्यांच्या अंगी असणाऱ्या सुप्त कलागुणांना हक्काचे व्यासपीठ उपलब्ध करून त्यांच्या एकाग्रता, जिद्द, चिकाटी, संयम, मानसिक स्थैर्य वाढवून समकालीन युगाच्या ज्वलंत समस्यांवर युवकांच्या मनात जाण-जाणीव विकसित करण्यासाठी पद्मभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालयाचा सांस्कृतिक विभाग निरंतर कार्यरत असून या विभागास गौरवशाली वारसा लाभला आहे, तोच वारसा समर्थपणे चालवण्यासाठी महाविद्यालयाचे कुशल प्रशासक, कल्पक प्राचार्य डॉ. मिलिंद हुजरे सरांच्या मार्गदर्शनाखाली सांस्कृतिक विभाग यशस्वीपणे वाटचाल करीत आहे.

शे.वर्ष २०१९-२०२० मध्ये या विभागाचे समन्वयक म्हणून प्रा. दत्तात्रय वाय. साखरे तर सदस्य म्हणून प्रा. आर. मोटे, डॉ. ए. एस. वाघ, प्रा. ए. आर. पाटील, डॉ. एस. डी. जाधव हे कामकाज पहात आहेत. या विभागाचा वार्षिक अहवाल याप्रमाणे -

राष्ट्रीय स्तरावरील सांस्कृतिक स्पर्धा

१. विवेकानंद महाविद्यालय, कोल्हापूर आयोजित राष्ट्रीय अभिवाचन स्पर्धेत कु. कणसे सोनाली विजय (बी. कॉम. - २), श्वेता अनिल माने (बी. कॉम. - २), ऋतुजा भगवान माने (बी. कॉम. - २), कु. ऐश्वर्या अनिल माने (बी. कॉम. - ३), कु. प्रतिभा विश्वनाथ पाटील (बी. कॉम. - २) यांनी तृतीय क्रमांक प्राप्त केला. सदर स्पर्धेसाठी प्रा. पी. आर. खाडे यांनी विशेष परिश्रम घेतले.

राज्यस्तरीय सांस्कृतिक स्पर्धा :-

२) यशवंतराव चव्हाण वाचनालय, विटा राज्यस्तरीय निबंध स्पर्धेत

कु. सोनाली विजय कणसे बी. कॉम. (बी. कॉम. - २) उत्तेजनार्थ बक्षिस प्राप्त.

३) शिवनेरी कला मंच, तासगाव आयोजित 'जोगवा' या लोककला नृत्यास पाचवा क्रमांक प्राप्त, या स्पर्धेत स्वप्नाली फ्रेंड्स ग्रुप मधील एकूण ११ मुलांचा सहभाग.

४) प्रतिष्ठा फाऊंडेशन, चिंचणी व पी. डी. व्ही. पी. महाविद्यालय, तासगाव आयोजित ४ थे राज्यस्तरीय साहित्य संमेलनातील काव्य वाचन स्पर्धेत कु. गोमटेश श्रीपाल अखिलखोप, कु. सुरज सजेंराव गावडे, कु. अक्षयकुमार विजय पाटील, कु. गायकवाड ऋषि अनिल, कु. पठाण स्वालिहा जमीरखान इत्यादी सांस्कृतिक विभागातील विद्यार्थ्यांनी काव्य वाचन केले.

५) दि. १२ फेब्रुवारी २०२० रोजी कन्या महाविद्यालय, मिरज आयोजित राज्यस्तरीय वक्तृत्व स्पर्धेत कु. सोनाली विजय कणसे, कु. आरती विजय कणसे, कु. श्वेता अनिल माने, कु. प्रियंका लुगडे यांचा सक्रिय सहभाग.

६) रोटरी क्लब ऑफ, तासगाव आयोजित वक्तृत्व स्पर्धेत कु. सोनाली विजय कणसे (बी. कॉम. - २) उत्तेजनार्थ बक्षिस प्राप्त

७) लोकनेते राजाराम बापू जन्मशताब्दी वर्ष व कासेगाव शिक्षण संस्थेच्या अमृत महोत्सवी वर्षानिमित्त आंतरमहाविद्यालयीन आयोजित राज्यस्तरीय वक्तृत्व स्पर्धेत दि. १५ फेब्रुवारी रोजी कु. सुरज सजेंराव गावडे, बी. ए. - ३ यांनी सक्रिय भाग घेतला.

८) पी. व्ही. पी. आय. महाविद्यालय, बुधगाव जि. सांगली येथील वसंत कंडक युवा महोत्सव २०२० मधील I-DESIGNO या स्पर्धेत कु. साहील शेखमहम्मद सय्यद या विद्यार्थ्यांचा सक्रिय सहभाग.

९) पी. व्ही. पी. आय. टी. महाविद्यालय, बुधगाव जि. सांगली येथील व्यवसाय आणि व्यक्तिमत्त्व विकास मंडळ 'नाविन्यता २०२०' या राज्यस्तरीय तंत्र कला महोत्सव आयोजित युवा संसदेत एकूण २० विद्यार्थ्यांचा सक्रिय सहभाग घेतला असून या स्पर्धेत कु. सुरज सजेंराव गावडे यांचा दुसरा क्रमांक.

शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर राज्यस्तरीय स्पर्धा :-

१०) दि. २६ सप्टेंबर २०२९ रोजी मुघोजी महाविद्यालय, फलटण जि. सातारा आयोजित शिवाजी विद्यापीठाचा ३९ वा मध्यवर्ती युवा महोत्सवात आपल्या महाविद्यालयाच्या सांस्कृतिक विभागातील 'अवघा रंग' या एकांकिकेला

लयातील दोन छात्रांची निवड झाली. या कॅम्प दरम्यान कॅडेटसना .२२ रायफलचे फायरिंग आणि Obstacle Training असे प्रशिक्षण देण्यात आले.

१. सार्जेंट - ओंकार सुरेश पाटील
२. कॅडेट - मोहित बिरबल वावरे

१६ महाराष्ट्र बटालियन एन.सी.सी.सांगली आयोजित कॅम्प

- ♦ अॅन्युअल ट्रेनिंग कॅम्प सांगली (महाराष्ट्र) साठी १० कॅडेटची निवड झाली. (दि. २ जुलै ते ११ जुलै २०१९)
- ♦ अॅन्युअल ट्रेनिंग कॅम्प सांगली (महाराष्ट्र) साठी १० कॅडेटची निवड झाली. (दि. १८ जुलै ते २७ जुलै २०१९)
- ♦ अॅन्युअल ट्रेनिंग कॅम्प सांगली (महाराष्ट्र) साठी १० कॅडेटची निवड झाली. (दि. २८ जुलै ते ६ ऑगस्ट २०१९)
- ♦ शिवाजी ट्रायल ट्रॅक आणि अॅन्युअल ट्रेनिंग कॅम्प बांबवडे, कोल्हापूर, सांगली (महाराष्ट्र) साठी आपल्या महाविद्यालयातील १० कॅडेटसची निवड झाली. या कॅम्पचे नेतृत्व ज्युनियर अंडर ऑफिसर - तेजस रावसाहेब पाटील याने केले. (दि. २६ नोव्हेंबर ते ५ डिसेंबर २०१९)
- ♦ श्रीलंका येथून आलेले एन.सी.सी.कॅडेट व त्यांच्यासोबत असलेले एन.सी.सी.ऑफिसर (ANO) यांच्या सोबत देखील संवाद साधता आला. तसेच भारतातील विविध राज्यातून सहभागी झालेल्या एन.सी.सी.कॅडेट सोबत संवाद साधण्याची संधी आपल्या महाविद्यालयातील कॅडेटसना मिळाली.

'बी' प्रमाणपत्र परीक्षेमधील यश (१००% निकाल) :-

- ♦ फेब्रुवारी २०१९ मध्ये सातारा येथे संपन्न झालेल्या 'बी' प्रमाणपत्र परीक्षेमध्ये आपल्या महाविद्यालयातील कॅडेटसनी १००% निकालाची परंपरा कायम राखली, एकूण १७ पैकी ४ कॅडेटसनी 'ए' ग्रेड प्राप्त केली.

'सी' प्रमाणपत्र परीक्षेमधील यश (१००% निकाल) :-

- ♦ फेब्रुवारी २०१९ मध्ये कराड येथे संपन्न झालेल्या 'सी' प्रमाणपत्र परीक्षेमध्ये आपल्या महाविद्यालयातील कॅडेटसनी १००% निकालाची परंपरा कायम राखली. २० पैकी ७ कॅडेटसनी 'ए' ग्रेड प्राप्त करून नवीन इतिहास रचला.

मान्यवरांच्या भेटी व मार्गदर्शन :-

- ♦ दि. २९ जानेवारी २०२० रोजी १६ महाराष्ट्र बटालियन एन.सी.सी.सांगली चे कमांडिंग ऑफिसर कर्नल एस.के.बाबू

यांनी महाविद्यालयाला भेट देऊन महाविद्यालयातील एन.सी.सी. कॅडेटसना मार्गदर्शन केले

राष्ट्रीय एकात्मता आणि समाजसेवेसाठी कार्य :-

- ♦ रक्तदान शिबीर : दि. १७ जानेवारी रोजी मा.प्राचार्य अभयकुमार सालुंखे (कार्याध्यक्ष, श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षणसंस्था, कोल्हापूर) यांच्या अमृतमहोत्सवी वाढदिवसानिमित्त महाविद्यालयामध्ये एन.सी.सी.विभागाकडून रक्तदान शिबीराचे आयोजन करण्यात आले. यामध्ये एकूण ४० रक्तदात्यांनी रक्तदान केले. या कार्यक्रमासाठी प्रमुख पाहुणे म्हणून १६ महाराष्ट्र बटालियनचे सुभेदार किस्तुराज एस. उपस्थित होते.
- ♦ प्रजासत्ताक दिनाच्या शासकीय कार्यक्रमात सहभाग : २६ जानेवारी प्रजासत्ताक दिनाच्या निमित्ताने तासगाव येथील पोलीस परेड ग्राऊंडवर पार पडणाऱ्या संचलन परेड मध्ये आपल्या महाविद्यालयातील एन.सी.सी.च्या दोन पथकांनी सहभाग घेतला.
- ♦ आंतरराष्ट्रीय योग दिन : दि. २१ जून २०१९ रोजी आपल्या महाविद्यालयांमधील एन.सी.सी. विभागाकडून आंतरराष्ट्रीय योगाचे आयोजन करण्यात आले.
- ♦ मॅरिथॉन स्पर्धा : दि. १६ जानेवारी २०१९ रोजी मा.प्राचार्य अभयकुमार सालुंखे (कार्याध्यक्ष, श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षणसंस्था, कोल्हापूर) यांच्या अमृतमहोत्सवी वाढदिवसानिमित्त महाविद्यालयातर्फे आयोजित मॅरिथॉन स्पर्धेमध्ये एन.सी.सी. विभागातील ३५ कॅडेटसनी सहभाग घेतला त्यामध्ये एन.सी.सी.च्या ११ कॅडेटसनी पारितोषिके पटकाविली.
- ♦ ट्रेनिंग डे : महाविद्यालयामध्ये साजरा करण्यात आलेल्या पारंपारिक वेशभूषा दिनाच्या कार्यक्रमांमध्ये एन.सी.सी. कॅडेटसनी विविध प्रात्यक्षिके सादर केली. सार्जेंट सौरभ पाटील व मुस्तफा मुल्ला यांनी वाघा बॉर्डर येथे होणाऱ्या परेडचे प्रात्यक्षिक सादर केले तर कॅडेट मोहित वावरे याने कमांडो ट्रेनिंगचे प्रात्यक्षिक सादर करून त्याबद्दल माहिती दिली.

शैक्षणिक वर्ष २०१९-२० या कालावधीत एन.सी.सी.विभागातील राष्ट्रीय, राज्यस्तरीय आणि बटालियन स्तरावरील कॅम्पसाठी कॅडेटसची निवड झाली. या विभागाचा कार्यभार कंपनी कमांडर लेफ्टनंट डॉ.विनोदकुमार कुंभार पाहतात.

Sr. No.	Name of The Dept. & Convener	Title of The Workshop	Resource Person	No. of Participant Student	Date
6.	Marathi Dr.S.J.Patil	क्षेत्रीय भेटीवर आधारित वृत्तांत लेखन, प्रवासवर्णन लेखन, प्रात्यक्षिक	१) लेखक - किरण गुरव २) डॉ. नंदकुमार मोरे	२९	24/02/2020

प्रा.के.एस.पाटील

समन्वयक, अग्रणी महाविद्यालय योजना

राष्ट्रीय छात्रसेना विभाग

आपल्या महाविद्यालयात एन.सी.सी.विभागामध्ये एक असोसिएट एन.सी.सी.ऑफिसर व ५२ कॅडेट आहेत. त्यापैकी ३५ बॉईज व १७ गर्ल्स कॅडेट आहेत.

राष्ट्रीय पातळीवरील राष्ट्रीय छात्रसेना विभागाचे कार्य :-

❖ लेफ्टनंट डॉ.विनोदकुमार कुंभार यांची ॲन्युअल ट्रेनिंग कॅम्प व शिवाजी ट्रायल ट्रंक कॅम्प, पन्हाळगड ते विशाळगड (महाराष्ट्र) साठी निवड. तसेच श्रीलंका आणि भारतातील विविध राज्यातून आलेले एन.सी.सी.कॅडेट, एन.सी.सी.ऑफिसर यांना 'छत्रपती शिवाजी महाराज : परिचय आणि पावनखंडची लढाई' या विषयावर प्रेझेंटेशन देण्यासाठी निवड झाली.

१. मॉटेनिअरिंग एक्सपिडीशन कॅम्प, दार्जिलिंग (पश्चिम बंगाल) या राष्ट्रीय कॅम्पसाठी ज्युनियर अंडर ऑफिसर-विश्वजीत कृष्णदेव पाटील यांची निवड झाली. (दि. २५ मे ते ८ जुलै २०१९)

२. अँडव्हान्स लीडरशिप कॅम्प, त्रिपुरा या राष्ट्रीय कॅम्पसाठी सी.क्यू.एम.एस. - विश्वजीत जगन्नाथ पाटील यांची निवड झाली. (दि. १८ नोव्हेंबर ते २७ नोव्हेंबर २०१९)

३. शिवाजी ट्रायल ट्रंक कॅम्प, पन्हाळगड ते विशाळगड (महाराष्ट्र) या राष्ट्रीय कॅम्पसाठी कॅडेट अमोल सूर्यकांत पाटील यांची निवड झाली. (दि. २८ नोव्हेंबर ते ५ डिसेंबर २०१९)

४. 'एक भारत श्रेष्ठ भारत', नागपूर (महाराष्ट्र) या राष्ट्रीय कॅम्पसाठी कार्पोरल रणजीत राजेंद्र शेते यांची निवड झाली. या कॅम्पमध्ये झालेल्या व्हॉलीबॉल स्पर्धेमध्ये प्रथम क्रमांक पटकावून गोल्ड मेडल प्राप्त केले. (दि. ३ डिसेंबर ते १४ डिसेंबर २०१९)

५. 'एक भारत श्रेष्ठ भारत', नागपूर (महाराष्ट्र) या राष्ट्रीय कॅम्पसाठी कार्पोरल प्रतिभा दगडू चव्हाण हिची निवड झाली. (दि. ३ डिसेंबर ते १४ डिसेंबर २०१९)

६. 'एक भारत श्रेष्ठ भारत' (उत्तराखंड) या राष्ट्रीय कॅम्पसाठी कॅडेट मोहित बिरबल चावरे यांची निवड झाली. या कॅम्पमध्ये

झालेल्या खो-खो स्पर्धेमध्ये प्रथम क्रमांक पटकावून गोल्ड मेडल प्राप्त केले. (दि. ४ नोव्हेंबर ते १५ नोव्हेंबर)

७. इंडिया ट्रेकिंग एक्सपिडीशन कॅम्प, बेळगावी (कर्नाटक) या राष्ट्रीय कॅम्पसाठी सार्जेंट ऑंकार सुरेश पाटील यांची निवड झाली. याने महाराष्ट्र डायरेक्टोरेटचे नेतृत्व केले. व सांस्कृतिक कार्यक्रमांमध्ये महाराष्ट्रातील वारकरी सांप्रदायाचे प्रात्यक्षिक सादर केले. (दि. १४ डिसेंबर ते २१ डिसेंबर २०१९)

भारतीय भूदलामध्ये देशसेवेसाठी निवड :-

आपल्या एन.सी.सी.विभागातील तीन कॅडेटस्ची निवड भारतीय सैन्यदलामध्ये झाली.

१. सुदर्शन संभाजी भोसले
२. मिलिंद मधुकर पाटील
३. विशाल रावसाहेब पाटोळे

राज्यस्तरीय कॅम्पसाठी छात्रसेनेची निवड :-

❖ Army Attachment Camp अहमदनगर (महाराष्ट्र) साठी दोन कॅडेटस्ची निवड झाली. या कॅम्प दरम्यान रॉकेट लाँचर, इंसास राइफल व बी.एम.पी. अशा अद्यावत शस्त्रांचे प्रशिक्षण मिळाले.

१. ज्युनियर अंडर ऑफिसर - तेजस रावसाहेब पाटील
२. सार्जेंट - मिथुन सुरेश गोडबोले.

❖ पुणे (महाराष्ट्र) येथे संपन्न झालेल्या सात जिल्ह्यांतील इंटरग्रुप कॉम्पिटिशन साठी आपल्या महाविद्यालयातील चार छात्रांची निवड झाली. तसेच कॅडेट-निलेश एकनाथ पाटील यांची सांस्कृतिक विभागामधून सर्वश्रेष्ठ तबलावादक म्हणून निवड झाली व त्यामध्ये त्याने गोल्ड मेडल मिळविले.

१. सीनियर अंडर ऑफिसर - सुदर्शन संभाजी भोसले.
२. सार्जेंट - सौरभ रघुनाथ पाटील
३. सार्जेंट - मुस्तफा मुल्ला
४. कॅडेट - निलेश एकनाथ पाटील

❖ अमरावती (महाराष्ट्र) येथे संपन्न झालेल्या थल सेना कॅम्प सात जिल्ह्यांतील इंटरग्रुप कॉम्पिटिशन साठी आपल्या महाविद्या-

शिबीर 'आव्हान २०१९' मध्ये महाविद्यालयाच्या चार विद्यार्थ्यांची निवड झाली. विशेष उल्लेखनीय बाब म्हणजे आव्हानाच्या शिवाजी विद्यापीठ सांगली जिल्हा संघाचे संघनायक म्हणून प्रा.डॉ.टी.के. बदामे यांनी नेतृत्व केले. दि. २१ जून रोजी जागतिक योगदिनानिमित्त 'योगाचे महत्त्व' या विषयावर आर्ट ऑफ लिव्हिंग या संस्थेचे मा.वाल्मिक खैरनार यांचे प्रात्यक्षिकांसह व्याख्यान संपन्न झाले. दि.११ जुलै रोजी महाविद्यालयात वृक्षारोपण उपक्रमांतर्गत ५० वृक्षारोपांची लागवड करण्यात आली. यावर्षी झालेल्या अतिवृष्टीमुळे सांगली जिल्ह्यात कृष्णा व अन्य नद्यांना महापूर आला, या काळात NSS चे स्वयंसेवक सांगली जिल्हाधिकारी कार्यालयात आपत्कालिन यंत्रणा अहोरात्र हाताळत होते. तसेच महापूरानंतर धनगाव या ठिकाणी अंगणवाडी ग्रा.पं.कार्यालय, हनुमान मंदिर, शाळेची एक वर्गखोली तसेच सार्वजनिक रस्त्यांची गाळ व घाण साफसफाई केली. पुणे विद्यापीठ NSS चे मा.स्वामिनाथ भिसे यांचे NSS उद्घाटन समारंभानिमित्त "NSS ने मला काय दिले?" या विषयावर व्याख्यान झाले. सप्टेंबरमध्ये रोटरी क्लबच्या सहाय्याने रक्तदान शिबीर व हिमोग्लोबीन तपासणी शिबीर NSS PO प्रा.ए.जी.सोनवले यांनी यशस्वीपणे आयोजित केले. तसेच महाविद्यालयीन स्टाफसाठी आरोग्य तपासणी शिबीर NSS PO प्रा.डॉ.पी.बी.तेली यांनी यशस्वीपणे आयोजित केले.

सावडें NSS शिबीर

दि. २ ते ८ जानेवारी, २०२० या कालावधीत मौजे सावडें

गावात NSSचे विशेष श्रमसंस्कार शिबीर संपन्न झाले. या शिबिरात नालेसफाई, ग्रामस्वच्छता, ग्रामतलाव स्वच्छता, वृक्षांना आळे करणे, वृक्षारोपणासाठी ५५ खड्डे खुदाई व लाल माती भरून घेणे, स्मशानभूमी स्वच्छता तसेच वसंत बंधारा परिसरात वनराई बंधारा बांधण्यात आला. प्रबोधनाच्या सत्रात इतिहासाचे गाढे अभ्यासक मा.प्रा.अरुण घोडके, तासगावचे पोलीस निरीक्षक मा.राजेंद्र सावंत्रेसाहेब, सांगली जिल्हा न्यायाधिश मा.विश्वास माने, अॅड.प्रा.डोंबे, सांगली, अॅड.कुलदीप कदम, जिल्हा परिषदेचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी मा.डॉ.अभिजित राऊत, पुणे यशदाच्या श्रीमती सीमा निकम, सातारा येथील प्रा.डॉ.उदय लोखंडे, प्रा.डॉ.एस.एस.पाटील, उद्योगपती मा.सुनिल गोयल, जालना, पाणी फाऊंडेशनचे मा.सत्यवान देशमुख, अभिनेते मा.अनिल वाडकर व चावट बॉईज ग्रुप, प्रा.डॉ.डी.बी.थोरबोले, प्रा.डॉ.टी.के. बदामे यांनी विविध मौलिक विषयांवर व्याख्याने देऊन मार्गदर्शन केले. या शिबिरात सांगली जिल्हा वनविभागाचे उपवनसंरक्षक मा.प्रमोद धानके यांनी भेट देऊन मार्गदर्शन केले. या शिबिरासाठी मा.सरपंच प्रदिक (काका) माने व इतर सर्व ग्रामपंचायत सदस्य व प्रतिष्ठित नागरिक सावडें यांनी सक्रीय योगदान दिले. सदर विभागाचे कामकाज मा.प्राचार्य डॉ.मिलिंद हुजरे यांच्या मार्गदर्शनाखाली NSS कार्यक्रम अधिकारी प्रा.डॉ.टी.के.बदामे, प्रा.डॉ.ए.जी.सोनवले, प्रा.डॉ.पी.बी.तेली, प्रा.अण्णासाहेब बागल, प्रा.डॉ.हाजी नदाफ, प्रा.कीर्ती कोलप व NSS चे सर्व सदस्य यांनी सहकार्य केले.

प्रा.डॉ.टी.के.बदामे

NSS कार्यक्रम अधिकारी

अग्रणी महाविद्यालय

अग्रणी महाविद्यालय योजने अंतर्गत विशेष उपक्रम २०१९-२०२०

Sr. No.	Name of The Dept. & Convener	Title of the Workshop	Resource Person	No. of Participant Student	Date
1.	Sociology Dr.V.D.Kumbhar	Universal Human Values & Soft Skill Development	1) Navanath Bomale 2) Sangram Sapkal		20/01/2020
2.	Commerce Dr.A.G.Sonavale	विमा क्षेत्रातील रोजगार संधी	१) संजय कुचकर-कर सल्लागार २) शहाजी भोसले-विमा सल्लागार	१०९	11/02/2020
3.	Economics Mr.J.A.Yadav	भारतातील शेतमाल किंमत धोरण	१) प्रा.जे.एस.इंगळे २) प्राचार्य डॉ.व्ही.ए.पाटील	१०९	07/02/2020
4.	Physics Dr.J.S.Ghodake & B.S.Harale	Progress In Indian Space Programme	1) Dr.Dada Nade 2) Dr. Rani Pawar	108	09/01/2020
5.	IQAC Dr. S. S. Patil	Inatellactual Property	1) Mr.Sagar Pol	80	24/01/2020

डॉ. मिलिंद एस. हुजरे यांचे सहकार्य व मार्गदर्शन लाभले. तसेच शारीरिक शिक्षण व क्रीडा विभाग कमिटीतील सर्व सदस्य व महाविद्यालयातील सर्व घटकांचे वेळोवेळी सहकार्य लाभले आहे. म्हणून या विभागामार्फत सर्व घटकांना धन्यवाद देऊन त्यांचे आभार मानणे मी माझे कर्तव्य समजतो.

"जयहिंद ! जय महाराष्ट्र !!"

प्रा. ए. के. पाटील

शारीरिक शिक्षण व क्रीडा विभागप्रमुख

ग्रंथालय विभाग

अविरतपणे ज्ञानदानाचे कार्य करणारे ग्रंथालय हे महाविद्यालयाचा आत्मा आहे. महाविद्यालयीन ग्रंथालय विद्यार्थ्यांच्या जीवनाला आकार देण्याचे कार्य करीत असते. याची जाणीव ठेऊन महाविद्यालयाच्या ग्रंथालयाची वाटचाल सुरु आहे. महाविद्यालयाचे ग्रंथालय डिक्शनरी, एन्सायक्लोपेडिया, स्पर्धा परीक्षा इ. विविध ग्रंथांनी समृद्ध आहे.

या शैक्षणिक वर्षी ग्रंथालयात रु. २,६५,१०४/- किंमतीचे १७४८ ग्रंथ खरेदी करण्यात आले. ग्रंथालयातील एकूण ग्रंथसंख्या ८४,६१६ असून एकूण किंमत रु. ८३,२९,८९१/- आहे. ग्रंथालयात २१ वर्तमानपत्रे व ७३ नियतकालिके नियमित येत असतात.

ग्रंथालय विभागाच्या वतीने डॉ. ए. पी. जे. अब्दुल कलाम यांच्या जयंती निमित्त दि. १५ ऑक्टोबर २०१९ रोजी ग्रंथप्रदर्शनाचे आयोजन केले होते. ग्रंथप्रदर्शनाचे उद्घाटन महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. मिलिंद एस. हुजरे यांच्या हस्ते करण्यात आले. या प्रदर्शनामध्ये विविध विषयावरील संदर्भ ग्रंथ, चरित्रे, कथा-कादंबरी इ. साहित्य ठेवण्यात आले होते.

ग्रंथालयाच्या प्रगतीसाठी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. मिलिंद एस. हुजरे यांचे विचार व मार्गदर्शन आम्हांस कार्यप्रवृत्त करीत असतात. ग्रंथालयाचे कामकाज व्यवस्थित पार पाडण्यासाठी ग्रंथालय समितीच्या सर्व सदस्यांचे मार्गदर्शन मिळत आहे. तसेच दैनंदिन कामकाज ग्रंथालयीन कर्मचारी पार पाडत असतात.

प्रा. एम. जी. पाटील

ग्रंथपाल

Placement Cell

In the academic year 2019-2020 the placement cell has organized number of programs in the college campus. Placement cell

has conducted interview of B. A. and B. Com first year students for admission of DCIM course in collaboration with Phoenix computer, Tasgaon on 23/09/2019. Mr. Vikas Pujari Director Phoenix computer Tasgaon, Mr. Ajay Bhat Member of Phoenix computer (Kurundawad branch) and Mr. Chatanya patil, Mr. Ajit Gidde, Miss Ashelesha Bhanuse gave information about Career opportunities after completion of DCIM course. They have selected ten students for DCIM course.

We have organized one day workshop on Soft Skills Development under Next Step - Career Guidance Program for B. Sc. III year students on 03 February 2020. Prof. K. S. Patil and Prof. M. U. Tilve, Dept. of Management studies, Rajarambapu Institute of Technology, Islampur gave information about Career opportunities after graduation and Soft skills development required to get an employment opportunity. Total 133 students from Science faculties have appeared for this program.

We have organized Job fair program in collaboration with Tasgaon Municipal Council and District skill development employment and entrepreneurship center, Sangli on 25th February 2020. In all 10 different companies were given job opportunities. Total 361 students from Arts, Commerce and Science faculties have appeared for this program.

Principal Dr. Milind S. Hujare gave valuable guidance and members of the committee were actively participated in the activities of the placement cell.

Dr. J. S. Ghodake
Chairman, Placement Cell

राष्ट्रीय सेवा योजना

शैक्षणिक वर्ष २०१९-२० मध्ये नदिड येथील स्वामी रामानंद तीर्थ विद्यापीठात दि. १ जून, २०१९ ते १२ जून, २०१९ या कालावधीत संपन्न झालेल्या आपत्ती व्यवस्थापन राज्यस्तरीय

❖ दि. ५ नोव्हेंबर ते ६ नोव्हेंबर २०१९ :-

आपटा पोलीस चौकी सांगली येथे झालेल्या सांगली विभागीय बॉक्सिंग स्पर्धेत पाटील विश्वजित कृष्णदेव (बी.एस्सी. भाग-२) याने ७१-७४ किलो वजन गटात तृतीय क्रमांक व भोसले गौरिश भगवान ६५-७० किलो वजन गटात प्रथम क्रमांक, थोरात सरोजकुमार आबासाहेब याने ५८ किलो वजन गटात तृतीय क्रमांक प्राप्त केला. वरील खेळाडूंची कोल्हापूर येथे झालेल्या आंतर विभागीय बॉक्सिंग स्पर्धेसाठी निवड झाली.

❖ दि. १६ नोव्हेंबर ते १७ नोव्हेंबर २०१९ :-

महावीर कॉलेज, कोल्हापूर येथे झालेल्या आंतर विभागीय सॉफ्टबॉल स्पर्धेमध्ये देसाई प्रथमेश संजय (बी.एस्सी. भाग-३) या खेळाडूंची निवड राष्ट्रीय स्पर्धेसाठी शिवाजी विद्यापीठ संघात झाली.

❖ दि. १० डिसेंबर ते ११ डिसेंबर २०१९ :-

विवेकानंद महाविद्यालय, कोल्हापूर येथे झालेल्या आंतर विभागीय तलवारबाजी स्पर्धेमध्ये कु. धोत्रे गायत्री युवराज या खेळाडूंची राष्ट्रीय विद्यापीठ स्पर्धेसाठी शिवाजी विद्यापीठ संघात निवड झाली.

❖ दि. ११ डिसेंबर ते १२ डिसेंबर २०१९ :-

व्ही. वाय. यादव महाविद्यालय, पेटवडगाव येथे झालेल्या आंतर विभागीय महिला हॅण्डबॉल स्पर्धेच्या निवड चाचणी मधून कु. प्रतिक्षा विजय पाटील (बी.ए. भाग-१) या खेळाडूंची पश्चिम विभागीय विद्यापीठ व अक्षमेध स्पर्धेसाठी शिवाजी विद्यापीठ संघात निवड झाली आहे.

शैक्षणिक वर्ष २०१८-१९ या वर्षामध्ये जिमखाना विभागाने १५ ऑगस्ट, २६ जानेवारी व १ मे कामगार दिन व महाराष्ट्र दिनासारख्या राष्ट्रीय दिनाचे उत्तम नियोजन केले. तसेच दि. २९ ऑगस्ट सशस्त्र भारत अभियान अंतर्गत हॉकीचे जादूगार मेजर ध्यानचंद यांच्या प्रतिमेचे पूज करून क्रीडा मार्गदर्शन शिबीराचे आयोजन केले गेले. व शारीरिक तंदुरुस्तीसाठी व्यायामाचे महत्त्व यावर मार्गदर्शन केले. तसेच जिमखाना विभागाने या वर्षी १२ ते १९ जानेवारी विवेकानंद सप्ताहामध्ये १७ जानेवारी रोजी मा. प्राचार्य अभयकुमार साळुंखे कार्याध्यक्ष श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था यांच्या ७५ व्या वाढदिवसनिमित्त मॅरिथॉन स्पर्धेचे आयोजन केले. या स्पर्धेमध्ये १८० स्पर्धकांनी सहभाग घेतला होता. या मॅरिथॉन स्पर्धेमध्ये पुरुष विभागात विजय महादेव पाटील बी.ए. भाग-३ प्रथम

क्रमांक, अभिजीत महादेव माळी द्वितीय क्रमांक, अमर परसराम पवार, बी.ए. भाग-१ तृतीय क्रमांक तसेच महिला विभागात कु. सुप्रिया सुरेश शेंडगे बी.एस्सी. भाग-३ प्रथम क्रमांक, शितल विकास मोहिते द्वितीय क्रमांक, कु. मयुरी महेश चौगुले बी.ए. भाग-२ तृतीय क्रमांक प्राप्त केला. यावर्षी दि. २१ ते २३ जानेवारी रोजी वार्षिक क्रीडा स्पर्धेचे आयोजन विभागामार्फत केले होते. या स्पर्धेमध्ये अॅथलेटिक्स व कबड्डी क्रीडा स्पर्धेचा समावेश होता. या स्पर्धेचे उद्घाटन महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. मिलिंद एस. हुजरे यांनी केले. या स्पर्धेमध्ये कबड्डी क्रीडा प्रकारात पुरुष गटात बी.ए. भाग-२ प्रथम क्रमांक, बी. कॉम. भाग-३ द्वितीय क्रमांक तर बी.ए. भाग-१ तृतीय क्रमांक तसे महिला गटात बी.एस्सी. प्रथम क्रमांक, बी.ए. द्वितीय क्रमांक, बी. कॉम. तृतीय क्रमांक प्राप्त केला. तर अॅथलेटिक्स क्रीडा प्रकारात पुरुष गटाची जनरल चॅम्पियनशीप संकेत मास्ती पाटील व महिला गटाची कु. अमृता भिमराव माने बी.ए. भाग-१ यांनी मिळवला. शै. वर्ष २०१९-२० मध्ये शारीरिक शिक्षण व क्रीडा विभागामार्फत बी.ए./बी. कॉम./बी.एस्सी. भाग-१ या वर्गातील विद्यार्थ्यांसाठी १० गुणांच्या सक्तीच्या शारीरिक शिक्षण विषयाची परिक्षांचे फॉर्म भरून घेऊन विद्यार्थ्यांना परिक्षेची माहिती देण्यात आली आहे. व परिक्षेचे उत्तम नियोजन केले आहे. तसेच या विभागाकडे असणाऱ्या व्यायाम शाळेचा व ४०० मी. धावण मार्गाचा वापर महाविद्यालयातील सर्व विद्यार्थी, पालक, प्राध्यापक, सेवक, माजी विद्यार्थी, खेळाडू, परिसरातील नागरिक, सैन्यभरती व पोलीस भरतीसाठी प्रशिक्षण घेणाऱ्या खेळाडूंना त्यांचा फायदा होतो. तसेच या विभागामार्फत विभागीय, आंतर विभागीय, राज्य व राष्ट्रीय स्पर्धेमध्ये सहभागी होणाऱ्या खेळाडूंना सर्व सुविधा उपलब्ध करून दिल्या जातत. स्पर्धेच्या काळात पोषण आहार देऊन त्यांनी शारीरिक क्षमता वाढविण्यावर भर दिला जातो.

सन २०१९-२० या वर्षात महाविद्यालयात संपन्न झालेल्या विविध कार्यक्रमात या विभागाचे सहकार्य असते. या वर्षामध्ये महाविद्यालयातील ज्या खेळाडूंनी विभागीय, आंतर विभागीय, राज्य, राष्ट्रीय क्रीडा स्पर्धेत सहभाग घेऊन यश संपादन केले आहे त्याचा गुरुवार दि. १३/०२/२०२० रोजी संपन्न झालेल्या वार्षिक पारितोषिक वितरण समारंभामध्ये प्रमुख पाहुणे मा. प्रसाद कुलकर्णी, कार्यवाह समाजवादी प्रबोधिनी इचलकरंजी यांचे हस्ते पारितोषिक देऊन सन्मानित करण्यात आले. या कार्यक्रमासाठी अध्यक्ष मा. प्राचार्य डॉ. मिलिंद एस. हुजरे हे लाभले. या वर्षातील शारीरिक शिक्षण आणि क्रीडा विभागामार्फत घेण्यात आलेल्या सर्व क्रीडा स्पर्धा, विविध उपक्रम यशस्वी करण्यासाठी महाविद्यालयाचे प्राचार्य

विविध विभागाचे वार्षिक अहवाल सन २०१९-२०२०

शारीरिक शिक्षण व क्रीडा विभाग

श्री स्वामी विवेकानंद संस्था, कोल्हापूर संचलित पद्मभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय, तासगाव हे शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे यांच्या शिक्षण क्षेत्रातील चळवळीचे एक केंद्र असून, तासगाव तालुक्याला व शहराला क्रीडा परंपरा आहे. या महाविद्यालयाचा सन २०१९-२० या शैक्षणिक वर्षातील शारीरिक शिक्षण व क्रीडा विभागाचा अहवाल तासगाव तालुका, शहराच्या व महाविद्यालयाच्या क्रीडा वैभवात भर घालणारा आहे. याचा थोडक्यात अहवाल आपल्या समोर ठेवताना अत्यनंद होत आहे.

सन २०१९-२० या वर्षात महाविद्यालयातील खेळाडूंनी बुद्धीबळ, कबड्डी, व्हॉलीबॉल, अॅथलेटिक्स, कुस्ती, बॉक्सिंग, सॉफ्टबॉल, तलवारबाजी, खो-खो इ. क्रीडा प्रकारातील पुरुष व महिला संघांनी व खेळाडूंनी सहभाग घेतला होता. शैक्षणिक वर्ष २०१९-२० हे वर्ष महाविद्यालयाच्या क्रीडा वैभवात भर घालणारे असे ठरले. या महाविद्यालयातील कु. प्रेणल केशव सकटे (बी. एस्सी. भाग-३) या खेळाडूंची शिवाजी विद्यापीठ महिला व्हॉलीबॉल संघात पश्चिम विभागीय व अश्वमेध स्पर्धेसाठी निवड झाली. प्रथमेश संजय देसाई (बी. एस्सी. भाग-२) यांची अखिल भारतीय विद्यापीठ स्पर्धेसाठी शिवाजी विद्यापीठ सॉफ्टबॉल संघात निवड झाली. कु. गायत्री युवराज धोत्रे (बी. कॉम. भाग-१) या खेळाडूंची अखिल भारतीय विद्यापीठ स्पर्धेसाठी शिवाजी विद्यापीठ तलवारबाजी संघात निवड झाली. कु. प्रतिका विजय पाटील पश्चिम विभागीय व अश्वमेध स्पर्धेसाठी शिवाजी विद्यापीठ महिला हॅण्डबॉल संघात निवड झाली होती. तसेच सांगली विभागीय अॅथलेटिक्स स्पर्धेमध्ये या महाविद्यालयातील संकेत मारुती पाटील (बी. ए. भाग-१) व कु. प्रगती आबासाहेब पाटील (बी. ए. भाग-३) या दोन्ही खेळाडूंनी पुरुष व महिला गटातील वेगवान धावपटू पुरस्कार प्राप्त केला आहे.

❖ दि. ३० ऑगस्ट ते १ सप्टेंबर २०१९ :-

पी. व्ही. पी. आय. टी. बुधगाव येथे संपन्न झालेल्या सांगली विभागीय बुद्धीबळ स्पर्धेत आवटे प्रविण तानाजी (बी. एस्सी. भाग-२) याच्या नेतृत्वाखालील संघाने उत्तम कामगिरी केली.

❖ दि. १६ सप्टेंबर ते १७ सप्टेंबर २०१९ :-

आदर्श कॉलेज, विटा येथे झालेल्या सांगली विभागीय कुस्ती स्पर्धेत बुधावळे पवन अनिल (बी. ए. भाग-२) प्रथम क्रमांक, शिंदे प्रितम अशोक (बी. ए. भाग-१) यांनी द्वितीय क्रमांक प्राप्त केला होता. या दोन्ही खेळाडूंची कुंभी-कासारी येथे झालेल्या आंतरविभागीय स्पर्धेसाठी निवड झाली.

❖ दि. १८ सप्टेंबर ते १९ सप्टेंबर २०१९ :-

बळवंत कॉलेज, विटा येथे संपन्न झालेल्या सांगली विभागीय खो-खो स्पर्धेत पवार श्रेणीक विजय (बी. ए. भाग-१) यांच्या नेतृत्वाखालील संघाने उत्तम कामगिरी केली.

❖ दि. २३ सप्टेंबर ते २४ सप्टेंबर २०१९ :-

बाबासाहेब चितळे महाविद्यालय, भिलवडी येथे झालेल्या आंतर विभागीय महिला व्हॉलीबॉल स्पर्धेमध्ये निवड चाचणीमध्ये कु. प्रेणल केशव सकटे (बी. एस्सी. भाग-३) या खेळाडूंची निवड शिवाजी विद्यापीठ पश्चिम विभागीय व अश्वमेध स्पर्धेसाठीच्या संघात झाली.

❖ दि. ७ ऑक्टोबर ते ८ ऑक्टोबर २०१९ :-

शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे महाविद्यालय, मिरज येथे झालेल्या सांगली विभागीय व्हॉलीबॉल स्पर्धेत सुरज नारायण कोंडालकर यांच्या नेतृत्वाखालील संघाने उत्तम कामगिरी केली आहे.

❖ दि. ९ ऑक्टोबर ते ११ ऑक्टोबर २०१९ :-

मिरज येथे झालेल्या सांगली विभागीय अॅथलेटिक्स स्पर्धेमध्ये कु. प्रगती आबासाहेब पाटील (बी. ए. भाग-३) आणि संकेत मारुती पाटील (बी. ए. भाग-१) या खेळाडूंनी महिला व पुरुष विभागातील धावपटूचा पुरस्कार प्राप्त केला आहे व दोन्ही खेळाडूंची कोल्हापूर येथे झालेल्या आंतर विभागीय स्पर्धेसाठी निवड झाली.

❖ दि. ३० ऑक्टोबर ते ३१ ऑक्टोबर २०१९ :-

क्रांतीसिंह नाना पाटील महाविद्यालय, वाळवा येथे झालेल्या सांगली विभागीय कबड्डी स्पर्धेत कदम अनुप जालिंदर यांच्या नेतृत्वाखालील संघाने उत्कृष्ट कामगिरी केली.

DEPARTMENT OF MARATHI

Dr. S. J. Patil
Asso. Professor

Dr. T. K. Badame
Asst. Professor

Faculty Achivement

प्रा.डॉ. शहाजी जगन्नाथ पाटील

१. शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर, मराठी अभ्यास मंडळ मिटिंग बी.ए. भाग ३ मराठी विषयाचा पुनर्रचित अभ्यासक्रम.
२. परीक्षा विभाग, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर ४८(३) a नियुक्ती विभाग सदस्य बैठक सहभाग.
३. पीएच.डी. प्रबंध छाननी बैठक, मराठी विभाग, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर, मार्गदर्शक म्हणून उपस्थिती.
४. कॅप संचालक, बी.एस्सी. भाग २, सेमी ३ व ४ शिवाजी विद्यापीठ परीक्षा ऑक्टो./नोव्हें. २०१९ मध्यवर्ती मूल्यमापन केंद्र पी.डी.व्ही.बी. कॉलेज, तासगाव.
५. पेपर सेटिंग - बी.ए. भाग २ IDS मराठी ऑक्टो./नोव्हें. २०१९.
६. शिवाजी विद्यापीठ परीक्षा मार्च/एप्रिल २०१९ ऑक्टो./नोव्हें. २०१९ पर्यवेक्षण (सुपरव्हीजन) काम.
७. सद्गुरु गाडगे महाराज कॉलेज, कराड येथे संपन्न झालेल्या मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयातील विविध संप्रदाय याविषयावरील राष्ट्रीय चर्चासत्रात शिबीराच्या नवव्या वार्षिक अधिवेशनात चौथ्या सत्रात सत्राध्यक्ष म्हणून उपस्थित.
८. पी.डी.व्ही.पी. महाविद्यालय तासगाव शैक्षणिक वर्ष २०१९-२० च्या विवेकानंद जयंती सप्ताहानिमित्त वक्तृत्व स्पर्धेसाठी परीक्षक म्हणून काम.
९. देवचंद कॉलेज अर्जननगर जि. कोल्हापूर येथे शैक्षणिक वर्ष २०२०-२१ पासून संलम्नीकरण प्रकाराच्या मान्यतेसाठी शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर नियुक्त स्थानिक चौकशी समिती सदस्य म्हणून दि. २४ जाने. २०२० रोजी काम.
१०. शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर सी.बी.सी.एल. नुसार पुनर्रचित अभ्यासक्रम जून २०१९ पासून बी.ए. भाग दोन विद्याशास्त्रीय विशेष गाभा (अभ्यास पत्रिका क्र. ३, ४, ५, ६ आणि आडी.एम. विभाग ४ साठी) मराठी भाषिक कौशल्ये या ग्रंथाचे संपादक म्हणून काम.
११. Commission for scientific and Technical Terminology Ministry of Human Resource Development / Department of Higher Education Ntional Seminar Sub. : Scientific & Technical Terminology in EVS Zology & Biology. Participant Date - 7th & 8th March 2019.
१२. डॉ. घाळी कॉलेज, गडहिंग्लज, मराठी विभाग आणि दक्षिण महाराष्ट्र साहित्य सभा, कोल्हापूर आयोजित राष्ट्रीय चर्चासत्र विषय महाराष्ट्र, कर्नाटक गोवा सीमा भागातील बोलीभाषा आणि संस्कृती दि. ९ मार्च २०१९ सहभाग.
१३. Participated in International conference on The Reflection of Work-culture of the Gypsy and Liberated Tribes in Arts and Literature presented "Paper entitled भटक्या-विमुक्त यांची आत्मकथने" Date 1 & 2 April 2019 organized by department of Marathi, D.P. Bhosale College, Koregaon, Dist. Satara.
१४. विलीग्डन महाविद्यालय, सांगली, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर मराठी अभ्यास मंडळ पुरस्कृत आणि शिवाजी विद्यापीठ मराठी शिक्षक संघ यांच्या बौद्धिक सहयोगातून बी.ए. भाग २ मराठी सुधारित अभ्यासक्रम कार्यशाळा दि. २८.८.२०१९ सहभाग.

१५. शिवाजी विद्यापीठ मराठी शिक्षक संघ आणि सदगुरु गाडगे महाराज महाविद्यालय, कराड यांच्यावतीने आयोजित राष्ट्रीय चर्चासत्र १ व २ फेब्रु. २०२०चे सत्राध्यक्ष कार्य आणि संत ज्ञानेश्वर व्यक्तीत्व व कवित्व शोधनिबंध प्रकाशित.

16. Participated in the teachers training program on "Understanding climate change, Sustainable Development Development Goals and the role of Green cupuses for a sustainable future" organised by Dept. of Zoology, P.D.V.P. College, Tasgaon and Climate Reality India on 14.12.2019.

प्रा.डॉ.तातोबा कल्लाप्पा बदामे

क्र.	दिनांक	तपशील	कॉन्फरन्स/सेमिनार वर्कशॉप/ट्रेनिंग/परिक्षक	सहभाग/ निबंध वाचन
१.	१४.०२.२०	The Climate Reality Project PDVP, Tasgaon	ट्रेनिंग	सहभाग
२.	१, २.४.१९	The Reflection of Work-clture of the Gypsy and Liberated Tribes in Arts and Literature - D.P.Bhosale College, Koregaon	आंतरराष्ट्रीय कॉन्फरन्स	निबंध वाचन/ चेअरपर्सन
३.	१३.०१.२०	४ थे प्रतिष्ठा साहित्य संमेलन : पी.डी.व्ही.पी., तासगाव	संमेलन	सहभाग
४.	१६.०१.२०	डॉ.बापूजी साळुंखे निबंध स्पर्धा : पी.डी.व्ही.पी., तासगाव	स्पर्धा परीक्षा	
५.	१४.०१.२०	विवेकानंदांच्या विचारांची प्रस्तुतता : शि.डॉ.बापूजी साळुंखे महा.,मिरज	व्याख्यान	वक्ते
६.	१४.०१.२०	मराठी भाषा आणि रोजगार संधी : मिरज महा., मिरज	व्याख्यान	वक्ते
७.	०६.०१.२०	इमोशनल इंटेलिजन्स एन.एस.एस.विशेष श्रमसंस्कार शिबीर,सावर्डे पी.डी.व्ही.पी., तासगाव	व्याख्यान	वक्ते
८.	१३.१२.१९	एम.ए.-२ शिवाजी विद्यापीठ, दूरशिक्षण विभाग अभ्यासक्रम ग्रंथ (एस.आय.एम.)	घटक लेखन	लेखक
९.	१ व २ फेब्रु. २०२०	मध्ययुगीन मराठी साहित्य नाथपरंपरा आणि तिचा प्रभाव - एस.जी.एम. कॉलेज,कराड, सदर पेपर शिविम अंक जाने., फेब्रु., मार्च २०२० मध्ये प्रकाशित	राष्ट्रीय चर्चासत्र	निबंध वाचन
१०.	१ जून १९ ते १२ जून १९	आव्हान २०१९ चॅलेंजर्स त्रिगेड राज्यस्तरीय आपत्तीव्यवस्थापन शिबीर -स्वा.रा.तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड	ट्रेनिंग प्रोग्राम	संघव्यवस्थापक
११.	८ डिसें. १९ ते १८ डिसें. १९	सॉफ्ट स्किल फॉर टिचर एम.एच.आर.डी.सी. पुणे विद्यापीठ, पुणे	एफ.डी.पी.ट्रेनिंग	सहभाग
१२.	डिसें. २०१९	पु.ल. देशपांडे यांचे वाङ्मयीन व्यक्तिमत्व : शिविम ऑक्टो., नोव्हें., डिसें. १९ अंकात शोधनिबंध प्रकाशित	शिविम जर्नल	शोधनिबंध प्रकाशन
१३.	डिसें. २०१९	राष्ट्रीय स्तरीय निबंध व कथालेखन स्पर्धा शिविम आणि पी.डी.व्ही.पी., तासगाव	आयोजन	संयोजन समिती सदस्य
१४.	सप्टें. २०१९	शिक्षक प्रशिक्षण कार्यशाळा बी.ए.-२ : आय.डी.एस.विषयाच्या बदललेल्या अभ्यासक्रमावरील एकदिवसीय कार्यशाळा - पी.डी.व्ही.पी., तासगाव	आयोजन	समन्वयक
१५.	२०१९-२०	राष्ट्रीय सेवा योजना	विविध कार्यक्रमांचे आयोजन	कार्यक्रम अधिकारी

विभागीय अहवाल

१. मिटिंग रेकॉर्ड : वर्षभरात विभागाच्या तीन मीटिंग्ज पार पडल्या
२. बी.ए.भाग २ बदललेल्या अभ्यासक्रम आय.डी.एस. कार्यशाळा
३. राज्यस्तरीय कथा व निबंधलेखन स्पर्धा
४. ब्रीज कोर्स टेस्ट रेकॉर्ड
५. आत्मवृत्त लेखन : बी.ए. - २
६. सरप्राईज टेस्ट : बी.ए. - १
७. कौशल्याधिष्ठित कोर्स
८. क्षेत्रिय भेट : कोल्हापूर कणेरी मठ, मिरची एफ.एम. लेखक किरण गुरव संवाद
९. राजभाषा पंधरवडा : भितीपत्रिका पोस्टर प्रेजेंटेशन
१०. राजभाषा व मातृभाषा दिन - २७ फेब्रु. २०२
११. एम.ओ.यु. करार : शिवाजी विद्यापीठ मराठी शिक्षक संघ, कोल्हापूर

मराठी विभागाचे या शैक्षणिक वर्षातील काम समाधानकारक झाले असून मा.प्राचार्य डॉ.मिलिंद हुजरे यांचे मार्गदर्शन व प्रोत्साहन लाभले. विभागातील सहकारी प्रा.डॉ.टी.के. बदामे, डॉ.एम.ए. पाटील, प्रा.ए.एस. बागल, प्रा.मच्छगंधाली तारळेकर, प्रा.सौ.धनश्री पाटील, प्रा.डॉ. प्रगती पाटील आदिनी उत्तम प्रकारे सहकार्य केले.

DEPARTMENT OF HINDI

Mr. R. B. Mankar
Asso. Professor

Mr. R. S. Mote
Asst. Professor

Faculty Achivement

क्र.	नाव	तपशील	दिनांक
१	प्रा.आर.बी. मानकर	१. श्रीमती आकाताई नेमगोंडा पाटील कन्या महाविद्यालय, इचलकरंजी द्वारा आयोजित बी.ए. २ पुनर्रचित पाठ्यक्रम पर आयोजित एक दिवसीय कार्यशाला में प्रतिभागी	दि. २२.८.१९
		२. दहिवडी कॉलेज, दहिवडी द्वारा आयोजित बी.ए. २ LD.S. पाठ्यक्रम पर आयोजित एक दिवसीय कार्यशाला में प्रतिभागी	दि. ९.८.१९
		३. पी.डी.व्ही.पी. महाविद्यालय, तासगांव द्वारा इतिहास विभाग की ओर से आयोजित एक दिवसीय कार्यशाला में प्रतिभागी	दि. ०४.१०.१९
		४. पी.डी.व्ही.पी. महाविद्यालय, तासगांव द्वारा झुलोंजी विभाग की ओर से आयोजित एक दिवसीय कार्यशाला में प्रतिभागी	दि. १४.२.२०
		५. तासगांव विविध कार्यकारी सोसायटी तासगांव में तज्ञ संचालक	
२	प्रा.आर.एस. मोटे	१. सदस्य, महाराष्ट्र राज्य हिंदी डॉयलॉग न्यास मुंबई	
		२. सदस्य, महाराष्ट्र हिंदी परिषद शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर	
		३. सदस्य, हिंदी अध्ययन मंडल, कोल्हापूर	
	विभागीय कार्य	१. १४ सितम्बर हिंदी दिन का आयोजन प्रा.एम.डी.माने प्रमुख अतिथी	१४.९.१९
		२. ५ सितम्बर शिक्षक दिन का आयोजन	५.९.१९
		३. १० जनवरी आंतरराष्ट्रीय हिंदी दिन का आयोजन	१०.१.२०
		४. विभाग द्वारा हिंदी अनुवाद प्रमाणपत्र कोर्स का आयोजन	

DEPARTMENT OF ENGLISH

Mr.A.S.Pachore
Asso. Professor

Mr.P.R.Khade
Asst. Professor

Mr.A.R.Patil
Asst. Professor

Dr.D.B.Thorbole
Asst. Professor

Mrs.N.S.Patil
Asst. Professor

1. ACHIVEMENTS OF FACULTY :

Sr. No.	Faculty Name		Details	Date
1	Mr.A.S.Pachore	1	Participated in One Day Interdisciplinary National Seminar on English Language and Employment Opportunities In Communication Organized by Tuljabhavani Mahavidyalaya, Tuljapur and the presented the paper entitled "Use of Radio, Television & Newspaper Advertising in Business Sector".	
		2	Participated in the teacher training program on 'Understanding climate change, sustainable Development Goals and the role of Green campuses for a sustainable Future' at P D V P College, Tasgaon	14th Feb.,2020
2	Mr.P.R.Khade	1	Participated in One Day Workshop on the 'Revised Syllabus of B.A.II (Optional English), Paper IV & VI (Partition Literature) organized by Mahila Mahavidyalaya, Karad.	31st Aug.,2019
		2	Participated in One Day Workshop on the Revised Syllabus of B.A.II, 'History of Marathi Literature' organized by PDVP College, Tasgaon.	11th Sept.,2019
		3	Participated in National Seminar on 'Local History and Cultural Identity in India' organized by P.D.V.P.College, Tasgaon.	4th Oct.,2019
		4	Participated in One Day National Workshop on 'Stress Management and Relaxation Techniques' organized by Dept.of English, S.M.Dr.BapujiSalunkhe College, Miraj.	24th Dec.,2019
		5	Participated in National Level 'Abhiwahan' competition of Vivekanand Mahotsav 2020 Shodh Chaitanyacha organized by Vivekanand College, Kolhapur. (Autonomons)	30th Jan.,2020
		6	Participated in National teachers training program on 'Understanding Climate Change, Sustainable Development Goals and the role of Green Campuses for Sustainable Future' organized by Dept.of Zoology, P.D.V.P.College, Tasgaon.	14th Feb.,2020

		7	Participated in 'Geo-Fest 2020 and Geographical Instrument Exhibition' organized by Dept. of Geography, P.D.V.P. College, Tasgaon.	17th Jan., 2020
3	Mr. A.R. Patil	1	Participated in One Day Workshop on the Revised Syllabus of B.A. II 'History of Marathi Literature' organized by P.D.V.P. College, Tasgaon	11th Sept., 2019
		2	Participated in National Seminar on 'Local History and Cultural Identity in India' organized by P.D.V.P. College, Tasgaon.	4th Oct., 2019
		3	Participated in National Teachers Training Program on Understanding Climate Change, Sustainable Development Goals and the role of Green Campuses for Sustainable Future' organized by Dept. of Zoology, P.D.V.P. College, Tasgaon.	14th Feb., 2020
		4	Participated in One Day Workshop on the Revised Syllabus of B.Com. II, English Compulsory, Organized by S.M. Dr. Bapuji Salunkhe Mahavidyalaya, Miraj.	30th Aug., 2019
		5	Worked as a presiding officers in election duty at tasgaontahashil	
4	Dr. D.B. Thorbole	1.	Worked as coordinator of " A Certificate Course in Functional English"	2019-20
		2.	Chief Guest-Annual Prize Distribution Function At New English School Kavateakand	16 Jan., 2020
		3.	Worked As Examiner for "Poster Competition On Women Scientist/ Researcher In Various Field"	18 Jan., 2020
		4.	Worked As Examiner for "Elocution Competition" organized on the occasion of Swami Vivekananda Jayanti Saptah Nimitt At P D V P College .Tasgaon	14th Jan., 2020
		5.	Worked As Examiner For "Drawing Competition" on on the occasion of Swami Vivekanand Jayanti Saptah At P D V P College, Tasgaon	15 Jan. 2020
		6.	Resource Person- Delivered Lecture on "Work Life Balance" organized by National Service Scheme PDVP College Tasgaon At Savarde	4th Jan. 2020
		7.	Participated One Day Workshop On Research Methodology And Project Writing organized by Department of Commerce at PDVP College Tasgaon	23rd Jan., 2020
		8.	Worked As A Chairperson-One Day International Conference On Introspection Prognosis, And Strategy For Global Water Resources organized by Department of IQAC At Sameer Gandhi Kala Mahavidyalaya Malshiras	7th Jan., 2020
		9.	Paper Presentation- One Day International Conference On Introspection Prognosis, And Strategy For Global Water Resources organized by Department of IQAC At Sameer Gandhi Kala Mahavidyalaya Malshiras	7th Jan., 2020

		10.	I have Completed one Faculty Development Programme On Soft Skill For Teachers At Faculty Development Centre UGC Human Resource Development Centre Savitribai Phule Pune University Pune	08 to 17 Dec.2019
		11.	Paper Presentation -Two Day International Conference On Discrimination In Literature Caste Religion And Gender Bias In Literature Organized By Dept.Of English Hindi And Marathi At Dahiwadi College Dahiwadi	19 Dec.,2019
		12.	Paper Publication - International Peer Reviewed Open Access Journal On The Topic " Racism in Jewish American Literature in the Context of Selected Short Stories of Bernard Malamud"	December 2019
		13.	Paper Presentation In National Seminar On Local History And Cultural Identity In India Organized By Department Of History PDVP College Tasgaon	4th Oct.2019
		14.	Participated in One Day Workshop on the Revised Syllabus of B.A.II, 'History of Marathi Literature' organized by PDVP College, Tasgaon.	11 Sept.,2019
		15.	Attended One Day Workshop On Revised Syllabus of B.A. Part II (Optional English) At Balwant College Vita	6 Sept.,2019
5	Mrs.N.S.Patil	1	Participated in One Day Workshop on the Revised Syllabus of B.Com.II Compulsory English organized by Dr.BapujiSalunkheMahavidyalaya, Miraj.	30th Aug.2019
		2	Participated in One Day workshop on the Marathi organized by P.D.V.P.College, Tasgaon.	11th Sept.,2019

2. DEPARTMENTAL ACTIVITIES :

Sr. No.	Activity	Resource persons / convener	No.of student Participant	Date
1	Teacher Day	Mr.A K Patil	40	05/09/19
2	Screening of the film "the tempest" (Drama) by William Shakespeare	Mr.A S Pachore	21	14/09/19
3	COC Functional English course	Dr.D B Thorbole	30	2019-20
4	Screening of the film "Glass Menagerie" by William Tennessee	Mr.A S Pachore	19	25/01/20
5	Screening of the film "the Comedy of errors" (Drama) by William Shakespeare	Dr.D B Thorbole	26	14/10/19
6	A prayer for my daughter by W B Yeats	Mr.P R Khade	20	09/01/20
7	Video capturing of lectures	Mr.A S Pachore Mr.P R Khade Mr.A R Patil	For all classes	21/12/2019
8	PPT Train to Pakistan	Mr.P R Khade	23	22/09/19

2. STUDENT ACHIEVEMENT

Department student Miss ManishaThorat secured First Rank in M A English Shivaji Uni.Merit List 2018-19

DEPARTMENT OF HISTORY

Dr.H.D.Nadaf

Asst. Professor and head
M.A., M. Phil., Ph.D., JRF, SRF,
PGDGS, PGDJP, DJMC,
PGDSEIP, PGDM,CCMS.

Mrs.K.K.Kolap

Asst. Professor
M.A., B.Ed., DSM.

Mr.R.S.Kumbhar

Asst. Professor
M.A., SET, NET

Ms.V.D.Chorge

Asst. Professor
M.A., M. Phil., SET,
ICHR-JRF, PGDM.

1. ACHIVEMENTS OF FACULTY :

Sr. No.	Faculty Name		Details	Date
1	Dr. H. D. Nadaf	1.	Awarded Research Project by College from 'Research Promotion Scheme' Amount: 5000/-	January 2020
		2.	Convener, ICSSR New Delhi Sponsored One Day National Seminar on Local History and Cultural Identity India	04/10 2019
		3.	Attended Vasant Aviskar Poster Presentation Competition, Organized by Padmabhushan Dr. Vasantraodada Patil Mahavidyalaya, Tasgaon	30/12/2019
		4.	Participated in one day teachers training workshop on 'Understanding Climate Change and Sustainable Development Goals for Safer Planet and a Sustainable Future' Organized by PDVP Mahavidyalaya, Tasgaon , Dist- Sangli	14/02/ 2020.
		5.	Participated in One Day Workshop on B.A.II Syllabus Change, at L.B.S.College, Satara	11/09/2019
		6.	Participated in One Day Workshop on B.A.II.(IDS) Social Reform Movement in Maharashtra Syllabus Change, at Malti Vasantdada Patil Kanya Mahavidyalay, Islampur.	31/08/2019
		7.	Presented research paper in Two Days Shivaji University History Conference held On 8 th 9th February 2020, Organized By A.R.Patil Kanya College, Ichalkaranji.	8 th 9th February 2020
		8.	Presented Research Paper in titled 'Social History in 19th Century in Maharashtra' in Two day National Seminar on 'Socio-Economic History of 19th and 20th Century' Organized by R.R. Patil College, Sawalaj	14, 15 October 2019
		9.	Participated in National Seminar On 'Mahatma Gandhi' Jointly organized by Satara Itihas Parishad, Miraj Mahavidyalaya and MirajMahavidyalaya, Miraj	26 /09/2019

		10.	Participated in One Day Workshop on B.A.II Syllabus Change Modern India, at Shahaji College, Kolhapur	30/09/2019
		11.	Coordinator, Field Project on Local History of a Tasgaon Taluka by B.A.III Student.	July 2019
		12.	Coordinator, History Student Forum, Dept. History, PDVP Mahavidyalaya, Tasgaon	05/09/2019
		13.	Organized Poster Presentation Competition, Organized by Dept. History, PDVP Mahavidyalaya, Tasgaon	17/01/2020
		14.	Course Designed and Coordinator, Certificate Course in Advance Modi Script, Jointly Conducted by Department of Adult & Continuing Education, Shivaji Uni., Kolhapur and Dept. History, PDVP Mahavidyalaya, Tasgaon	24/09/2019
		15.	Course Designed, Certificate Course in Tourism Marketing, Conducted by Dept. History, PDVP Mahavidyalaya, Tasgaon	01/01/2020
		16.	Convener, Village Survey at Kavathe Ekand by B.A.III Student.	30/12/2019
		17.	Organizer, 'Three Days Study Tour' at Pratapgad, Raigad, Pale Cave and Janjira Organized by Dept. History, PDVP Mahavidyalaya, Tasgaon	04 Feb. to 07 Feb. 2020
		18.	Convener, 'Historical Heritage Walk' at Miraj, Narsinhwadi, Kurundwad and Khidrapur Organized by Dept. History, PDVP Mahavidyalaya, Tasgaon	24 Dec. 2019
		19.	Member of Tour and Field Visit Committee, PDVP Mahavidyalaya, Tasgaon	2019-2020
		20.	Member of NSS. Support Services Committee, PDVP Mahavidyalaya, Tasgaon	2019-2020
		21.	Coordinator of NAAC IV-Criterion Committee, PDVP Mahavidyalaya, Tasgaon	2019-2020
		22.	Member of Sanskar Committee, Art Division, PDVP Mahavidyalaya, Tasgaon	2019-2020
2	Mrs. K.K. Kolap	1.	Participated in One Day New Syllabus Workshop On BA II Modern Maharashtra	11/09/2019
		2.	Presented Research Paper in One Day National Seminar On 'Local History And Culture Identity in India' Organized By Dept.of History, PDVP College Tasgaon, Dated On 4th October 2019.	04/10/ 2019.
		3.	Participated in Two Days Shivaji University History Conference Organized By A.R.Patil KanyaCollege, Ichalkaranji	8 th 9th February 2020.
		4.	Participated In One Day Teacher Training Program On Understanding Climate Change, Sustainable Development	14/02/ 2020.

		Goals And The Role of Green Campus For A Sustainable Future, Organized By Dept.of Zoology, PDVP College, Tasgaon.	
		5. Participated in Tress Management Workshop At Dr.Bapuji Salunkhe College, Miraj.	24/12/2019
		6. Participated in Vivekanand Mahotsav At Vivekanand College, Kolhapur	30/01/2020
		7. Participated in N.S.S Camp At Village Sawarde Held On 2 Jan 2020.	02/01/2020.
		8. Participated in Pani Foundation Program, at Sawarde, Tal- Tasgaon	01/05/2019
		9. Participated In Flood Area 2019 at Miraj Provided Food And Medicine.	August 2019
		10. Convener Poster Presentation Competition, Organized By Dept. History, PDVP Mahavidyalaya, Tasgaon	17/01/2020
3	Mr. R. S.Kumbhar	1. Organizing Secretary, ICSSR Sponsored One Day National Seminar On Local History Cultural Identity In India	04/10/2019
		2. Coordinator, Certificate Course in Tourism and Marketing, Jointly Conducted by Sansthamata Sushiladevi Salunkhe Entrepreneurship and Skill Development Centre and Dept. History, PDVP Mahavidyalaya, Tasgaon	23/01/2019
		3. Convener, 'Three Days Study Tour' at Panchgani, Mahableshwar, Pratapgad, Mahad, Pachad, Raigad, Pale Cave, Diveagar and Janjira Organized by Dept. History, PDVP Mahavidyalaya, Tasgaon	04th to 06 Feb.2020
		4. Presented Research Paper In One Day National Seminar On Local History And Culture Identity In India Organized By Dept.of History, PDVP College Tasgaon, Dated On 4th October 2019.	04/10/2019
		5. Participated In One Day New Syllabus Workshop On B.A.II at Chatrapati Shahaji Mahavidyalay Kolhapur	30/09/2019
		6. Attended, Vasant Aviskar Poster Presentation Competition, Organized by Padmabhushan Dr. Vasantraodada Patil Mahavidyalaya, Tasgaon	30/12/2019
		7. Participated In One Day Workshop On Universal Human Values Organized By Sociology Dept. PDVP Mahavidyalaya, Tasgaon	24/01/2020
		8. Participated In One Day Workshop Job Opportunities in Insurance Field , Organized By Commerce Dept. PDVP Mahavidyalaya, Tasgaon	06/02/2020
		9. Participated In One Day Teacher Training Program On Understanding Climate Change, Sustainable Development	14/02/ 2020

			Goals And The Role Of Green Campus For A Sustainable Future, Organized By Dept. of Zoo-logy, PDVP College, Tasgaon, held On 14th Feb.2020.	
		10.	Co-Convener, Village Survey on 'Socio- Economic Survey of Kavathe Ekand' at Kavathe Ekand by department	30/12/2019
		11.	Qualified NET (National Eligibility Test) Exam	Dec.2019
		12.	Member of Sanskar Committee, Report Division, PDVP Mahavidyalaya, Tasgaon	2019-2020
4.	Ms.V. D. Chorge	1.	Convener, Guest Lectures, on Academic Counseling and 21st Century Youth, Speaker Mr. Mahaveer Mule, Organized Dept. History, PDVP Mahavidyalaya, Tasgaon	05/10/2019
		2.	Co-Organizing Secretary, ICSSR Sponsored One Day National Seminar On Local History Cultural Identity In India	04/10/2019
		3.	Participated in one day new syllabus workshop on BA II IDS Social Reform Movement In Maharashtra held on	31/08/ 2019
		4.	Presented Research Paper in one day national seminar on local History and culture identity in India organized by Dept. of History, PDVP college Tasgaon, dated on 4th October 2019.	4/10/ 2019.
		5.	Presented Research Paper in two days Shivaji University History Conference held on 8 th 9th February 2020, Organized by A.R.Patilkanya College, Ichalkaranji.	8 th 9th February 2020
		6.	Participated in one day teacher training program on Understanding Climate Change, Sustainable Development Goals and the role of Green Campus For a Sustainable Future, Organized by Dept. of Zoology, PDVP college, Tasgaon, held on 14th February 2020.	14/02/ 2020
		7.	Qualified sate eligibility test exam	23/06/2019.

2) DEPARTMENTAL ACTIVITIES :

Sr. No.	Name of the Activity	Convener and Resource Persons	No. of Student Participant (UG&PG)
1.	Four Mentoring Meetings of B. A. III	All Staff	39
2.	History Student Forum	Mr. K. S. Patil	39
3.	Teachers Day	Mr. Mahaveer Mule	69
4.	Poster Presentation Competition on Efficient Women in Modern Maharashtra	Ms. Kirti Kolap	67
5.	Field Project B.A.III on Local History	Dr. Haji Nadaf	69

6.	Village Survey at Kavathe Ekand	Dr. Haji Nadaf	Mr. R.S. Kumbhar	69
7.	Certificate Course in Advance Modi Script	Mr. Mansing Kumthekar	Mr. N.D. Kadam Prin. Dr. Milind Hujare	23
8.	Certificate Course in Tourism	Mr. J.A. Yadav	Mr. R.B. Mankar Dr. P.B. Teli	39
9.	Celebrated Traditional Day	All Staff		
10.	ICSSR, New Delhi Sponsored National Seminar on Local History and Cultural Identity in India	Hon. Prin. Abhaykumar Salunkhe Dr. Narayan Bhosale Dr. Milind Hujare Dr. Haji Nadaf		140
11.	Three Days Study Tour' (at Panchgani, Mahabaleshwar, Pratapgad, Mahad, Pachad, Raigad, Pale Cave, Diveagar and Janjira)	Mr. R.S. Kumbhar	Ms. Kirti Kolap	18
12.	Heritage Walk (at Miraj, Narsinhwadi, Kurundwad and Khidrapur)	Ms. Kirti Kolap	Dr. Haji Nadaf	28
13.	Guest Lecture on Advance Modi Script	Mr. Mansing Kumthekar		69
14.	Guest Lecture on Academic Counseling	Mr. Mahaveer Mule		55
15.	Guest Lecture on Tourism and Job Opportunities	Mr. J.A. Yadav		63
16.	Guest Lecture on Job Opportunities in Tour Marketing	Dr. P.B. Teli		57
17.	Guest Lecture on Tour Management	Mr. Amit Mali		61
18.	Guest Lecture on Tour and Travel	Mr. Sunil Gavit		59

3. STUDENTS ACIVEMENTS :

No.	Student' Name	Details of activity
1	B. A. III students Participated Vasant Aviskar Poster Presentation Competition, Organized by Padmabhushan Dr. Vasantraodada Patil Mahavidyalaya, Tasgaon	To encourage the students in research area. 06 group participated in Vasant Aviskar
2	B. A. III students Poster Presentation Competition, Organized by	To encourage the students in research area
3	Mr. Ajay Patole	SSI, Security Service of India, Goa.
4	Mr. Sanket Awale	Nation Couch
5	Mr. Sahil Pathan	Lab Officer, Civil Hospital, Sangli

DEPARTMENT OF SOCIOLOGY

Dr. Vinodkumar Kumbhar
Assistant Professor
M.A.SET,NET/JRF,M.Ed.NET

Mr. Sainath Ghogare
Assistant Professor
M.A., NET

I. ACHIVEMENTS OF FACULTY :

Sr. No.	Faculty Name		Details	Date
1	Dr. Vinodkumar Kumbhar	1.	Awarded Ph.D. Degree Shivaji University, Kolhapur	27 June, 2019.
		2.	Convener- One Day workshop on Universal human Values and soft Skill Development Organized by Sociology Department, P.D.V.College, Tasgaon.	20 Jan. 2020
		3.	Chief guest - annual prize distribution function at ideal English school tasgaon	
		4.	Chief guest - annual prize distribution function at Gandhle publice school, Kavathe Ekand	
		5.	Delivered Guest Lecture on 'Career opportunities in Sociology' Organized by at Department of Sociology, D.B.S.College, Miraj.	24 Oct. 2019
		6.	Member 'Marathi Samajshastra Parishad' Aurangabad	
		7.	Selected as Joint Secretary on Shivaji Vidyapith Samajshastra Parishad, Kolhapur.	11 Dec. 2018
		8.	Member of 'Shivaji Vidyapeeth Samajshastra Parishad, Kolhapur'	
		9.	Member of SUTA	10th Feb. 2019
		10.	Member of NGO 'Shree Swami Vivekanand Bahuuddeshiya Seva Sanstha, Kavathe Ekand'.	
2	Mr. Sainath Ghogare	1.	Presented a paper entitled "Maharashtra Manav Vikas Mission Yojnecha Samajshastray abhayas" Organized by SGM College, Karad and RUSA	12 th FEB. 2020
		2.	Presented a paper entitled "Envermental and Health" in State level conference Jointly organized by Shivaji Vidyapith Samajshastra Parishad, Kolhapur and Devchand College Arjunnagar, Nipani Kolhapur.	7 Mar 2020
		3.	Participated in Teacher Training workshop on Understanding Climate Change and Sustainable Development Goals for Safer Planet and A Sustainable Future held at P.D.V.P.College, Tasgaon.	16th Jan. 2019

		4.	Convener- One Day workshop on Universal human Values and soft Skill Development Organized by Sociology Department, P.D.V.College,Tasgaon.	20Jan. 2020
		5.	Member 'Marathi Samajshastra Parishad' Aurangabad	
		6.	Member of 'Shivaji Vidyapeeth Samajshastra Parishad,Kolhapur'	
		7.	Member SUTA	0th Feb.2019.

2. Departmental Activities :

Sr. No.	Activity/Topic	No. of Participated Students	Date	Responsible Faculty/ Resource Person
1.	Voters Registration Program	Above 500	1 June to 30Aug 2020	S.R.Ghogare
2.	Wall Paper Presentation	32	11 Sept.2018	S.R.Ghogare
3.	Wall Paper Presentation	40	05 Sep 2017	S.R.Ghogare
4.	Drawing Competition	20	15Jan2020	S.R.Ghogare
5.	VASANTAVISHKAR Projects / Wallpaper Presentations	10		V.D.Kumbhar/ S.R.Ghogare
6.	Organized Workshop on Universal human Values and soft Skill Development	160	20 Jan2020	V.D.Kumbhar / S.R.Ghogare
7.	COC Course "Fundamentals in Anthropology"	30	1 to 31 Jan 2020	S.R.Ghogare
8.	National Voters Day	Above 300	25 Jan 2019	S.R.Ghogare
9.	Visit to Kaneri Math	10	7 March 2020	V.D.Kumbhar/ S.R.Ghogare
10.	Special Voters Registration Programme	Above 300	2-3 March 2019	S.R.Ghogare
11.	Word Women Day	40	8 March 2019	V.D.Kumbhar/ S.R.Ghogare
12.	Word Literacy Day	40	11 March 2019	V.D.Kumbhar/ S.R.Ghogare
13.	Visit to Library	40	Oct.2019	V.D.Kumbhar/ S.R.Ghogare

RESULT ANALYSIS 2018-19

Registered	Appeared	Distinction	First	Second	Pass	Fail	Absent	Percentage
42	42	5	25	8	2	2	-	95.23 %

Ranker :-

Rank	Name	Percentage Marks
1st	Miss.Yogita Patil	79.66 % 478/600
2nd	Miss.Komal Mulik	73.66% 442/600

DEPARTMENT OF POLITICAL SCIENCE

Mr. V. J. Jadhav
Associate Professor & HOD
M. A. Political science

Mr. D. Y. Sakhare
Assistant Professor
M.A., SET (Political Science)

I. ACHIVEMENTS OF FACULTY :

Sr. No.	Faculty Name		Details	Date
1	PROF. V.J. JADHAV	1	Admission Committee Chairman	2019-20
		2	Grievance and Redressal Cell Member	2019-20
		3	Discipline Committee Member	2019-20
		4	Coordinator, Parent Teacher Meet.	2019-20
		5	Attended one day Teacher Training Workshop on Understanding Climate Change & Sustainable development Goals for safer Planet and a Sustainable Future. Organized by The Climate Reality Project India & P.D.V.P. College, Tasgaon.	14/02/2020
		6	Participated One Day Workshop Under Lead College Scheme organized by Economics Department PDVP College Tasgaon	07/02/2020
		7	Participated one day workshop on Intellectual Property Panting system in India Organized by IQAC Department, P.D.V.P.College Tasgaon	24/01/2020
		8	Participated in One Day workshop on Pre Revised Syllabus of B.A.II Histry of Marathi Literature Organized by Marathi Department, P.D.V.College,Tasgaon	11/09/2019
		9	Participated in One Day workshop on Universival human Values and soft Skill Development Organized by Sociology Department, P.D.V.College, Tasgaon.	20/01/2020
2	MR.D.Y. SAKHARE	1	Coordinator, Sansathamata Sushiladevi Salunkhe Entrepeneurship and Skill Development Center,P.D.V.P. College,Tasgaon.	2019-20
		2	Admission Committee Member,,P.D.V.P.College,Tasgaon	2019-20
		3	Coordinator, Cultural Department.P.D.V.P.College,Tasgaon	2019-20
		4	Coordinator, Wall Paper Committee.	2019-20
		6	Member of Student Aid Find	2019-20

7	Completed Ph.D Course Work Course in Department of Political Science, Dr.B.A.M.University,Aurangabad	12/06/2019 to 23/06/2019
8	Paper presented in one day Interdisciplinary International conference on Society, Polity & Economy In 21 st Century Organized by Democratic Study Center Sadguru Gadage Maharaj College, Karad.	12 /02/2020
9	Paper presented in 37th Maharashtra Political Science and public Administration conference on "Contemporary Issues In Political Science" ,Organized by Shivaji University Political Science Association Shivaji University, Kolhapur.	10th &11th January 2020
10	Paper presented in Two day Interdisciplinary International conference on Resent Trend & Issues in Social Sciences & Commerce Organized by Department of Political Science dahiwadi College Dahiwade.	19th &20th December 2018
11	Paper presented in Two day 24thAnnual Conference and National Conference Organized by Department of History of Smt. Akkatai Ramgonda Patil kanya Mahavidyalaya, Ichalkaranji and Shivaji University Department of History Conference Kolhapur.	8th & 9th February 2020
12	Sangola College ,Sangola Internal quality Assurance Cell (IQAC) & Department of Political Science Organized One Day Basic Training Program me On HUMAN RIGHTS Lectured on this topic.	18/01/2020
13	Increase to Student Quality in the junior section of this College Guidance on Personality Development and Vocational Guidance under the Program.	12/12/2019
14	Attended one day Teacher Training Workshop on Understanding Climate Change & Sustainable development Goals for safer Planet and a Sustainable Future. Organized by The Climate Reality Project India & P.D.V.P.College, Tasgaon,	14/02/2020
15	Participated One Day Workshop Under Lead College Scheme organized by Economics Department PDVP College Tasgaon	07/02/2020
16	Participated one day workshop on Intellectual Property Panting system in India Organized by IQAC Department, P.D.V.P.College Tasgaon	24/01/2020
17	Participated in One Day workshop on Pre Revised Syllabus of B.A.II Histy of Marathi Literature Organized by Marathi Department, P.D.V.College,Tasgaon	11/09/2019
18	Participated in One Day workshop on Universival human Values and soft Skill Development Organized by Sociology Department, P.D.V.College,Tasgaon	20/01/2020
19	Chief Guest. At Maitri Foundatation,Tasgaon.	03/01/2020
20	Member Of shivaji University Political Science Association	2019-20
21	Member, Of Maharashtra Andshrda Nirmulan Samati.	2019-20

		and the Role of Green Campuses for a Sustainable Future.' Jointly Organized by PDVP College Tasgaon and The Climate Reality Project INDIA.	
	3	Coordinated the online training course on Basic of RS, GIS & GNSS conducted by IIRS.	19 Aug to 22 Nov 2019

2 DEPARTMENTAL ACTIVITIES :

Sr. No.	Date	Activity /Topic	Resource Person	No.of Students Participant
01	05/09/19	Teachers' Day	Prin. Dr M.S Hujare	55
02	17/01/2020	Geography Day	Dr. Suresh Salve	60
	24/07/2019	Monsoon Trip (Gokak)	All Faculty Members	35
03	24/01/2020	Village Survey- Mouje Dhavli	Mr. S. S. Gavitt, Mr.A.M.Mali	42
04	04/02/20 to 11/02/2020	Educational Tour (South India)	Dr. Arjun Wagh	23
05	20/02/2020	Industrial Visit - Poultry Farms	Dr. Arjun Wagh	42
	23/12/2019	Agro Exhibition Visit-Shivar Tasgaon	Dr. Arjun Wagh	49

DEPARTMENT OF COMMERCE

Dr. A. G. Sonawale
Head of Department
M.Com., NET, Ph.D., B.Ed.,
G.D.C. & A.

Mr. G. R. Patil
Assit. Professor
M.Com., SET, Ph.D.
(Persuing)

Miss K. H. Kamble
Assist. Professor
M.Com.

1. ACHIVEMENTS OF FACULTY :

Sr. No.	Faculty Name		Conferences / Seminars / Workshops / Resource Person Chair Person / Lectures Delivered	Date
1	Dr.A.G.Sonawale	1	Awarded Ph.D.degree in commerce Solapur university Solapur	14/06/19
		2	Attended one day workshop on revised syllabus of B.Com II corporate Accounting paper No. I&II organized by shri venkatesh Mahavidyalaya, ichalkaranji	28/08/19
		3	Participated in Teachers Training Workshop on Understanding Climate change & Sustainable Development Goals for Safer Planet and A Sustainable Future Organized By PDVP, Mahavidyalaya, Tasgaon.	14/02/20
		4	Convener- one day workshop on "An employment opportunity for a life insurance representative" organized by dept. commerce PDVP College Tasgaon	11/02/20
		5	Paper presentation & Publication 6th one day international conference on "sustainable growth in commerce & management & social science organized by D G College of commerce satara.	17/12/19
		6	Paper presentation & Publication Two day international interdisciplinary conference on recent trends & Issue in social science & commerce organized by dahiwadi college dahiwadi	19& 20 Dece. 2019
		7	Chief guest - annual prize distribution function at Gautama vidyalaya, pandharpur.	17/02/20
		8	Completed refresher course on 20/02/2020 to 04/02/2020 organized by Rajaram college Kolhapur.	20/02/2020 to 04/02/2020
		9	Worked as a coordinator GST expert & Income Tax certificate course.	

DEPARTMENT OF GEOGRAPHY

Dr. B. T. Kanase
Head of Department
M.A., Ph.D.

Dr. A. S. Wagh
Assit. Professor
M.A., B.Ed., M.Phil.,
Ph.D., P.G.D.D.C.

Mr. S. S. Gavit
Assist. Professor
M.A., B.Ed., NET, SET,
Ph.D.(Pursuing)

Mr. A. M. Mali
Assist. Professor
M.A., CSIR NET,
Ph.D. (Ongoing)

1. ACHIVEMENTS OF FACULTY :

Sr. No.	Faculty Name		Details	Date
1	Dr. B.T. Kanase	1	Participated in teacher training Workshop on 'New changed syllabus of BA II in Geography', Organized by Dr. Patangrao Kadam Mahavidyalaya, Sangli Dist.-Sangli.	09th Sept. 2019
		2	Chairperson, One Day Workshop Under Lead College Scheme organized by Economics Department PDVP College Tasgaon	07 February 2020
		3	Chief Guest, inauguration function of Rural Development certificate course organized by Economics Department PDVP College Tasgaon	22 February 2020
		4	Participated in teacher training Workshop on 'Understanding Climate Change, Sustainable Development Goals and the Role of Green Campuses for a Sustainable Future.' Jointly Organized by PDVP College Tasgaon and The Climate Reality Project INDIA.	14 February 2020
2.	Dr. A. S. Wagh	1	Honored by Hon.Prin. Abhaykumar Salunkhe	17/01/2020
		2	Selected as a Editorial Board Member Shanlax International Journal of Economics Tamilnadu	01/03/2019
		3	Selected as a Editorial Board Member Shanlax International Journal of Commerce, Science and humanities Tamilnadu	01/03/2019
		4	Selected as a Editorial Board Member International Journal of IAHSS Assam	20/06/2019
		5	Selected as a Editorial Board Member Ayushi International Peer Reviewed Journal	01/12/2019
			Completed Refresher Course in Earth Science @ Telagana University Hyderabad 04/12/2019 to 19/01/2020	04/12/2019 to 19/01/2020
			Conferences: International (02) National (02)	01/02/2020, 07/01/2020 21/09/2019,

			Seminars : International (01) National (01)	11/09/2019, 19 & 20 Dec. 2019
			Workshops : (05)	30/08/2019, 04/09/2019 09/09/2019, 11/09/2019 14/02/2020
			Teachers Training: (02)	14/02/2020 27/09/2019
			Paper Presented : (05)	
			Paper Published : (01) Accepted : (02)	IJRAR June 2019
			Health Checkup : (01) . Blood Donation: (01)	03/07/2019, 18/09/2019
			Invited Talks: (05)	
			As a Chief Guest (03)	23/01/2020, 16/01/2020 15/01/2020
			As a Chairperson (01)	17/09/2019
			As a Resource person (01)	07/01/2020
			Paper Setter (02) S.G.M.College Karad	16/01/2020, 23/09/2019
			Examiner (01) Shivaji University, Kolhapur. Elocution Competition.(01) Maitri Foundation, Tasgaon.	13/06/2019 23/01/2020
			Educational Tour (02) Gokak Mysore, Ooty, Tirupati. & Bangalore	August 2019, 04/02/2020 To 11/02/2020
3.	Mr. S. S. Gavit	1	Published Research Paper entitled 'Water Management Present Situation and Upcoming Challenges'	
		2	Participated in teacher training Workshop on 'New changed syllabus of BA II in Geography', Organized by Dr. Patangrao Kadam Mahavidyalaya, Sangli Dist.-Sangli.	09th Sept. 2019
		3	Participated in teacher training Workshop on 'Under- standing Climate Change, Sustainable Development Goals and the Role of Green Campuses for a Sustainable Future.' Jointly Organized by PDVP College Tasgaon and The Climate Reality Project INDIA.	14 February 2020
4.	Mr. A. M. Mali	1	Participated in teacher training Workshop on ' New changed syllabus of BA II in Geography', Organized by Dr. Patangrao Kadam Mahavidyalaya, Sangli Dist.-Sangli .Dt.09th Sept.2019	09th Sept. 2019
		2	Participated in teacher training Workshop on 'Under- standing Climate Change, Sustainable Development Goals	14 February 2020

		5	Co- Author of Macro Economics Book B.Com.-II	
		6	Co-ordinator of Certificate Course of Rural Development	
		7	Delivered Lecture on Subject "World Population Day" in ShriSampatrao Mane Mahavidyalay Khanapur,	29th July 2019
		8	Attended one day National Seminar on "Local History and Cultural Identity in India" Organized by P.D.V.P.College,Tasgaon	4th October 2019
		9	Attended 30th Annual Conference of Shivaji University Economics Association, Kolhapur (SUEAK) Organized by Shri Sampatrao Mane MahavidyalayKhanapur,	21st-22nd Dec.2019
		10	Delivered Lecture on Subject "Tourism Marketing and Job Opportunities" held on Department of History P D V P Mahavidyalay, Tasgaon	1st Jan.2020
		11	Attended and Participated in the Teachers Training Program held on The Climate Reality Project, India an P D V P Mahavidyalay, Tasgaon	14th Feb. 2020
		12	Attended one day workshop on "Career Opportunities in Economics" Organized by Department of Economics, Shivaji University, Kolhapur	17th Feb. 2020
3	Dr. K. N. Patil	1	Awarded Ph.D. Degree in Economics, Shivaji University, Kolhapur	2019-20
		2	Qualified SET Exam in SavitribaiFule University, Pune	
		3	State Level Best Teacher Awards by Pratishtha Foundation Chinchani	
		4	Co-ordinator M.B.A (YCMOU)	
		5	CAP Director of Shivaji University, Kolhapur. (BA- II and B.Sc.- II)	
		6	Co-Editor My College Bulletin	
		7	Member of Banking Examination Committee	
		8	Member of Commerce Association	
		9	Member of Placement Cell	
		10	Member of Admission Committee (B.A-II)	
		11	Member of Competitive Exam Committee	
		12	Delivered Lecture on Subject "World Population Day" in Arts, Commerce and Science College, Palus	11th July 2019
		13	Attended One Day Workshop held on Changing Syllabus Macro Economics B.Com. II Organized by D D Shinde Sarkar College, Kolhapur.	21th September 2019
		14	Attended one day National Seminar on "Local History and Cultural Identity in India" Organized by P.D.V. P. College,Tasgaon	4th October 2019
		15	Delivered Lecture on Subject "SET and NET Exam" held on Department of Economics, Willingdon College, Sangli	14th Dec. 2019
		16	Attended 30th Annual Conference of Shivaji University Economics Association, Kolhapur (SUEAK) Organized by Shri Sampatrao Mane Mahavidyalay Khanapur,	21th-22th December 2019

		17	Attended and Participated in the Teachers Training Program held on The Climate Reality Project, India an P D V P Mahavidyalay, Tasgaon	14th Feb. 2020
		18	Attended one day workshop on "Career Opportunities in Economics" Organized by Department of Economics, Shivaji University, Kolhapur	17th Feb. 2020
		19	Delivered Lecture on Subject "Importance of Economics in Competitive Exam" held on Netaji Career Academy, Tasgaon.	2nd March 2020
4	Dr. B. J. Kadam	1	Co-coordinator of IQAC	2019-20
		2	Ongoing Minor Research Project on 'तासगांव तालुक्यातील वंचित घटकाच्या मानवी निर्देशकांचा अभ्यास' by Research Promotion Scheme (PDVP College, Tasgaon.)	
		3	Member of Admission Committee (B.Com.-I)	
		4	Member of College Web Site Committee	
		5	Member of Student Welfare	
		6	Member of Certificate Course of Rural Development	
		7	Attended one day National Seminar on "Local History and Cultural Identity in India" Organized by P.D.V. P. College, Tasgaon	4th October 2019
		8	Attended & Research Paper Presented on 'वस्तु व सेवा कर आणि स्थानिक स्वराज्य संस्था' One day national conference of Dynamics of Indian Economy in Arts, Science and Commerce College Ramanagar	24th January 2020
		9	Attended and Research Paper Presented 'महाराष्ट्रातील शेती : एक चिकित्सक अभ्यास' Two day National Conference on Impact of Urbanization on Socio- Economic Development in	31st January and 1st Feb. 2020

2 DEPARTMENTAL ACTIVITIES :

No	Date		Activity /Topic	Resource Person	Class
1	1	05/09/2019	Teacher Day	Prin. Dr. Milind S. Hujare	B.A.-III
2	2	05/09/2019	Wall Paper on Recession	Prin. Dr. Milind S. Hujare	B.A.-III
3	3	31/12/2019	Vasant Research Avishakar Poster Presentation		B.A.- III
4	4	07/02/2020	One Day Wrokshop on "Agricultural Price Policy in India"	Dr. J. S. Ingale Prin. Dr. VijaykumarPatil	
5	5	22/09/2019	Industrial Visit to Warananagar	All Faculty Member	B.A.-III
6	6	23/12/2019	Visit to Shivar Exhibition	All Faculty Member	B.A.-III
7	7	05/03/2020 to 06/03/2020	Study Tour Western Coast of Maharashtra		B.A.-III & M.A.-I

3 STUDENT ACHIEVEMENTS

1 Shivaji University Merit List

- Kumari. Madhuri Mane (B.A.-III)
- Kumari. VarsharaniPatil (M.A.-I)
- Kumari. SupriyaZambare (B.A.-III)
- Kumari. PranjaliJadhav (M.A.-I)

2. DEPARTMENTAL ACTIVITIES :

Sr. No.	NAME OF THE Activity	ResourceNo. Of Persons	Participant	Date
1	Guest Lectures	Mr. Vilas Salunkhe	22	07/10/2019
2	Teachers Day	--	19	05/09/2018
3	Visit to Mangarde Grampanchayat		22	27/02/2020
4	Constitution Day	26/11/2019	74	26/11/2019
5	Village Survey	--	22	2019-20

3. STUDENTS ACIVEMENTS :

No.	Students Activity .	Date	Details of activity
1	B. A. III students Participated Vasant Aviskar Poster Presentation Competition, Organized by Padmabhushan Dr. Vasantraodada Patil Mahavidyalaya, Tasgaon	19/12/2018 - 20/12/2018	To encourage the students in research area 02 group participated in Vasant Aviskar
2	Participation in "Poster Presentation Competition" (Second Prize Winner) Organized by History Department, Padmabhushan Dr. Vasantraodada Patil Mahavidyalaya, Tasgaon	17/11/2018	Poster Presentation

DEPARTMENT OF ECONOMICS (U. G. & P. G.)

Mr. K. S. Patil

Associate Professor & HOD
M.A., D.H.E.

Mr. J. A. Yadav

Associate Professor
M.A., M.Phil.

Dr. K. N. Patil

Assistant Professor
M.A., B.Ed., Ph.D., SET

Dr. B. J. Kadam

Assistant Professor
M.A., M. Phil., Ph.D., PGDCG

1. ACHIVEMENTS OF FACULTY :

Sr. No.	Faculty Name		Details	Date
1	Prof. K.S. Patil	1	Faculty Incharge	2019-20
		2	Member of College Development Committee	
		3	Co-ordinator of Distance Education	
		4	Co-ordinator of Lead College Scheme	
		5	Chairman of College Time Table Committee	
		6	Member of Admission Committee (M.A.- I/II)	
		7	Member of Building Construction and Campus Development Committee	
		8	Member of Aluminee Association	
		9	Member of Gymkhana Committee	
		10	Member of Purchase Committee	
		11	Member of Grievance & Redressal Cell	
		12	Attended one day National Seminar on "Local History and Cultural Identity in India" Organized by P.D.V. P.College, Tasgaon	4th Oct. 2019
		13	Attended 30th Annual Conference of Shivaji University Economics Association, Kolhapur (SUEAK) Organized by Shri Sampatrao Mane Mahavidyalay Khanapur	21th-22th Dec. 2019
		14	Attended and Participated in the Teachers Training Program held on The Climate Reality Project, India an P D V P Mahavidyalay, Tasgaon	14th Feb. 2020
		15	Attended one day workshop on "Career Opportunities in Economics" Organized by Department of Economics, Shivaji University, Kolhapur	17th Feb. 2020
2	Prof. J.A. Yadav	1	Work as a Staff Secretary	
		2	Member of Admission Committee (B.A.- I)	2019-2020
		3	Member of Banking Examination Committee	
		4	Chairman of Student Welfare Committee	

		10	Worked as a coordinator of one day workshop on job opportunity Insurance sector	07/02/2020
		11	Worked as coordinator of one day workshop on project writing M.com.student.	20/01/2020
		12	Worked as programmers officer NSS	2019-20
		13	Worked as coordinator admission committee Of B.com-III, M.com-I & II.	2019-20
		14	Worked as Coordinator of Commerce Association.	2019-20
		15	Worked as examiner in poster presentation, traditional day competition.	15/01/20
		16	Member of college examination committee.	2019-20
		17	Member of research committee.	2019-20
2	Mr. G R Patil	1	Attended one day workshop on revised syllabus of B.Com II corporate Accounting paper No. I&II organized by shri venkatesh Mahavidyalaya, Ichalkaranji.	
		2	Participated in Teachers Training Workshop on Understanding Climate change & Sustainable Development Goals for Safer Planet and A Sustainable Future Organized By PDVP, Mahavidyalaya, Tasgaon.	14/02/20
		3	Participated in one day workshop on job opportunity Insurance sector.	11/02/20
		4	Participated in one day workshop on project writing M.com.student.	20/01/20
		5	Participated in One day national conference organized, Vita college, Vita	
		6	Participated in One day Research conference organized by shivaji university Kolhapur.	
3	Miss. K. H Kamble	1	Participated in one day workshop on job opportunity Insurance sector.	11/02/20
		2	Participated in one day workshop on project writing M.com.student.	20/01/20
		3	Participated in One day national conference organized I Vita college.	
		4	Participated in One day Research conference organized by Shivaji University Kolhapur.	
		5	Participated one day workshop on "An employment opportunity for a life insurance representative" organized by dept. commerce PDVP College Tasgaon	11/02/20

2) DEPARTMENTAL ACTIVITIES :

Sr. No.	Name of the Activity	Resource Person / Convener	No. of Student Participant (UG&PG)	Date
1	Commerce Association Inaugural Function	Shri Yshavant Repale	120	25/9/2019
2	Teachers Day	Prof. A. G. Sonawale	117	5/9/2019
3	Income Tax	Shri Ritesh More	106	20/1/20
4	Visit to Agricultural Exhibition	Tasgaon	111	21/12/19
5	Vasant Avishakar	PDVP College, Tasgaon	3	23/12/19
6	National Consumer Day	Kalpana dhavale	121	24/12/19
7	An employment opportunity for a life insurance representative	Shri. Sanjay Kuchakar & Shahaji Bhosale	109	11/2/20
8	Career Opportunities	Shri K.S.Patil	97	
9	Study Tour	Kolhapur	46	15/2/20
10	Certificate course in GST Expert & Income Tax	Dr. A. G. Sonawale	72	2019-20
11	Bridge course- basic concept of financial accounting	Dr. A. G. Sonawale	89	2019-20
12	One day workshop on research and methodology for M.Com students	Dr. K. S. patil	40	20/01/20

DEPARTMENT OF PHYSICS

Dr. J. S. Ghodke
Asst. Prof.
M.Sc., Ph.D.

B. S. Harale
Asso. Professor
M.Sc., M.Phil.

S. S. Shinde
Asst. Professor
M.Sc.

G. S. Pawar
Asst. Professor
M.Sc.

M. C. Sadakale
Asst. Prof.
M.Sc.

A. G. Salunkhe
Asst. Professor
M.Sc.

A. S. Yadav
Asst. Professor
M.Sc.

D. S. Shinde
Asst. Professor
M.Sc.

S. S. Patil
Asst. Professor
M.Sc.

1. ACHIVEMENTS OF FACULTY :

Sr. No.	Faculty Name		Details	Date
1	Dr. J. S. Ghodake	1	Attended one day workshop on "New changed syllabus (CBCS) of B.Sc.II Physics" at A.S.C.Collegé Ramanandnagar.	23/08/2019
		2	Participated in "Dr.Vikram Sarabhai's Centenary program" at Sanjay GhodawatUniversity Kolhapur	22/01/2020
		3	Participated in the teachers training program on "Understanding Climate Change, Sustainable Development Goals and the role of Green Campuses for a Sustainable future" at P. D. V. P. College, Tasgaon	14/02/2020
		4	Paper presented in "Fourth International Conference on Advances in Material science"Organized by R.R. College Jath	20/01/2020-21/01/2020
		5	Paper presented in "International Conference on Multifunctional and Hybrid Materials for Energy and Environment"	29/01/2020-31/01/2020
		6	Convener, One Day Workshop on "Progress in Indian Space Program" under Lead College Scheme at P.D.V.P.College, Tasgaon	09/01/2020
		7	Organizing secretary "OneDay Workshop on Intellectual Property and patenting System in India" at P. D. V. P. College, Tasgaon	24/01/2020
		8	Co-odinator, "One Day Workshop on Soft Skill Development Under Next Step Career Guidance Program" P. D. V. P. College, Tasgaon	03/02/2020

		9	Attended Faculty Development Programme on "Train the Trainer" conducted UGC-HRDC center Savitribai Phule Pune University Pune	17/02/2020 - 26/02/2020
2	B. S. Harale	1	Attended one day workshop on "New changed syllabus (CBCS) of BSc II Physics Practical" at Y. C. College of Science, Karad.	21/08/2019
		2	Organized One day workshop on Progress in Indian Space Program under Lead College Scheme at P. D. V. P. College, Tasgaon	09/01/2020
		3	Attended One day workshop on "Research Oriented Science and Spirituality under Lead College Scheme" at Adarsh College, Vita.	11/01/2020
		4	Attended One day workshop on "Soft Skill Development Under Next Step Career Guidance Program" P. D. V. P. College, Tasgaon	03/02/2020
		5	Attended One day workshop on "Agricultural Price Policy in India under lead college Scheme" at P. D. V. P. College, Tasgaon	07/02/2020
3	S. S. Shinde	1	Attended one day workshop on "New changed syllabus (CBCS) of BSc II Physics" at A.S.C.College Ramanandnagar.	23/08/2019
		2	Attended Two-day National workshop on "e-content development" at Balwant college Vita	24/09/2019 25/09/2019
		3	Attended One day workshop on "Progress In Indian Space Program" under Lead College Scheme at P. D. V. P. College, Tasgaon	09/01/2020
		4	Attended One day workshop on "Research Oriented Science and Spirituality under Lead College Scheme" at Adarsh College, Vita.	11/01/2020
		5	Participated "Chemistry Carnival" at P. D. V. P. College, Tasgaon	18/01/2020
		6	Attended One day conference on "Dr. Vikram Sarabhai's Centenary program" at SGU Kolhapur	22/01/2020
		7	Participated one day workshop on "Intellectual Property and patenting System in India" at P. D. V. P. College, Tasgaon	24/02/2020
		8	Attended One day workshop on "Agricultural Price Policy in India" under lead college Scheme at P.D.V.P.College, Tasgaon	07/02/2020
4	G. S. Pawar	1	Attended one day workshop on "New changed syllabus (CBCS) of BSc II Physics Practical" at Y. C. College of Science, Karad.	21/08/2019
		2	Attended Two-day National workshop on e-content development at Balwant college Vita	24/09/2019 25/09/2019

		3	Attended One day workshop On Progress In Indian Space Program under Lead College Scheme at P. D. V. P. College, Tasgaon	09/01/2020
		4	Participated Chemistry Carnival at P.D.V.P.College,Tasgaon	18/01/2020
		5	Attended One day conference on Dr. Vikram Sarabhai's Centenary program at SGU Kolhapur	22/01/2020
		6	Attended One day workshop on Research Oriented Science and Spirituality under Lead College Scheme at Adarsh College, Vita.	11/01/2020
		7	Attended One day workshop on "Soft Skill Development Under Next Step Career Guidance Program" at P. D. V. P. College, Tasgaon	03/02/2020
		8	Attended One day workshop on " Agricultural Price Policy in India " under lead college Scheme at P. D. V. P. College, Tasgaon	07/02/2020
		9	Participated one day workshop on " Intellectual Property and patenting System in India" at P. D. V. P. College, Tasgaon	24/02/2020
5	M. C. Sadakale	1	Attended One day workshop on "Progress In Indian Space Program" under Lead College Scheme at P. D. V. P. College, Tasgaon	09/01/2020
		2	Attended One day workshop on "Research Oriented Science And Spirituality" under Lead College Scheme at Adarsh College, Vita.	11/01/2020
		3	Attended One day workshop on "Soft Skill Development Under Next Step Career Guidance Program" P. D. V. P. College, Tasgaon	03/02/2020
6	A. G. Salunkhe	1	Attended One day workshop on "Progress In Indian Space Program" under Lead College Scheme at P. D. V. P. College, Tasgaon	09/01/2020
		2	Attended One day workshop on "Soft Skill Development Under Next Step Career Guidance Program" P. D. V. P. College, Tasgaon	03/02/2020
7	A.S. Yadav	1	Attended one day workshop on "New changed syllabus (CBCS) of BSc II Physics " at A.S.C.CollegeRamanandnagar	23/08/2019
		2	Attended One day workshop on "PROGRESS IN INDIAN SPACE PROGRAM" (B.Sc. II and III) under Lead College Scheme at P. D. V. P. College, Tasgaon	09/01/2020
		3	Participated Fourth International conference on Advances in Material science 2020 ,Organized by R.R. College Jath	20/01/2020 21/01/2020
		4	Attended One day workshop on "Soft Skill Development Under Next Step Career Guidance Program" P. D. V. P. College, Tasgaon	03/02/2020

		5	Attended One Day workshop on "Understanding Climate Change, Sustainable Development Goals and the role of green Campuses for a Sustainable for future" at P. D. V. P. College, Tasgaon	14/02/2020
		6	Attended One day workshop on "Agricultural Price Policy in India" under lead college Scheme at P. D. V. P. College, Tasgaon	07/02/2020
		7	Participated one day workshop on "Intellectual Property and patenting System in India" at P. D. V. P. College, Tasgaon	24/02/2020
8	S.S. Patil	1	Attended Two day National workshop on "e-content development" at Balwant college Vita	24/09/2019 25/09/2019
		2	Attended One day workshop on "Progress In Indian Space Program" under Lead College Scheme at P. D. V. P. College, Tasgaon	09/01/2020
		3	Participated Fourth International conference on Advances in Material science 2020, Organized by R.R. College Jath	20/01/2020 21/01/2020
		4	Attended One day workshop on "Soft Skill Development Under Next Step Career Guidance Program" P. D. V. P. College, Tasgaon	03/02/2020
		5	Attended One day workshop on "Agricultural Price Policy in India" under lead college Scheme at P. D. V. P. College, Tasgaon	07/02/2020
9	D. S. Shinde	1	Participated "107th Indian Science Congress held at University of Agricultural Sciences, Bangalore"	03/01/2020 07/01/2020
		2	Attended One day workshop on "Progress In Indian Space Program" under Lead College Scheme at P. D. V. P. College, Tasgaon	09/01/2020
		3	Attended One day workshop on "Soft Skill Development Under Next Step Career Guidance Program" P. D. V. P. College, Tasgaon	03/02/2020
		4	Attended One Day workshop on "Understanding Climate Change, Sustainable Development Goals and the role of green Campuses for a Sustainable for future" at P. D. V. P. College, Tasgaon	14/02/2020
		5	Participated One day workshop on "Cyber Security, Intellectual Property Right & Patent Filing" under lead college scheme of SUK at Balwant College, Vita	15/02/2020
		6	Attended One day workshop on "Agricultural Price Policy in India" under lead college Scheme at P. D. V. P. College, Tasgaon	07/02/2020
		7	Participated one day workshop on "Intellectual Property and patenting System in India" at P. D. V. P. College, Tasgaon	24/02/2020

2. DEPARTMENTAL ACTIVITIES :

Sr. No.	Activity	Resource persons / convener	Date	No. of student Participant
1	Teachers Day	Staff and B. Sc. III Students	05/09/2019	20
2	Industrial Study tour	Staff and B. Sc. III Students	10/10/2019	14
3	Celebration of Divyang day at Ashram Shala Nimani, Tasgaon	Staff and B. Sc. III Students	03/12/2019	20
4	Organized Poster presentation on women scientists under Gender Equality programme	Principal Dr. M. S. Hujare, P. D. V. P. College, Tasgaon	18/12/2019	20
5	Organized One Day Workshop On Progress In Indian Space Program Under Lead College Scheme	Dr. Dada Nade and Dr. Rani Pawar, Sanjay Ghodawat University, Kolapur	09/01/2020	108
6	Guest Lectures	Dr. C. S. Shalgaokar, Ex- Professor, Department of Electronics, Shivaji University Kolhapur	25/01/2020	20
7	Organized Soft Skill Development Under Next Step Career Guidance Program	Prof. K. S. Patil and Prof. M. U. Tilve, RIT, Islampur	03/02/2020	133

3. STUDENTS' ACTIVITIES :

Sr. No.	Students Participation	Date	No. of Participants
1	B. Sc. III students Participated in Vasant Aviskar Poster Presentation Competition, Organized by P. D. V. P. College, Tasgaon	30/12/2019	10
2	B. Sc. III students Participated in Aviskar Poster Presentation Competition Sponsored by Shivaji University College, Organized by Balwant College, Vita	06/12/2019	02
3	B. Sc. III students Participated in One day workshop on Progress in Indian Space Program under Lead College Scheme	09/01/2020	12
4	B. Sc. III students Participated in Dr. Vikram Sarabhai's Centenary program at SGU Kolhapur	22/01/2020	10
5	B. Sc. III students Participated in One day workshop on Soft Skill Development Under Next Step Career Guidance Program	03/02/2020	10
6	B. Sc. III students Participated in One day workshop on Cyber Security, Intellectual Property Right & Patent Filing under lead college scheme of SPPK at Balwant College, Vita	15/02/2020 21/09/2019,	04

DEPARTMENT OF CHEMISTRY

Prof. Dr. S. S. Patil
M.Sc., Ph.D.

Dr. S. D. Jadhav
M.Sc., Ph.D.

Dr. A. S. Kumbhar
M.Sc., Ph.D., SET NET

Dr. A. N. Ambhore
M.Sc., Ph.D.

Dr. M. U. Patil
M.Sc., NET-JRF (CSIR), NET-
(LS) GATE

Mr. S. K. Shinde
M.Sc., NET-JRF (CSIR),
NET- (LS) GATE

Mr. A. A. Jagadale
M.Sc., SET

Mr. S. A. Damate

Ms. V. V. Patil (T)
M.Sc.

Ms. V. V. Patil (N)
M.Sc.

Ms. S. S. Mali
M.Sc.

Ms. A. A. Patil
M.Sc., B.Ed.

1. ACHIVEMENTS OF FACULTY :

Sr. No.	Faculty Name	Details	Date
1	Prof (Dr.) Suresh Patil	Professor and Head	
2		Member, Board of Examination and Evaluation, Shivaji University, Kolhapur	
3		Coordinator, IQAC-NAACPDVP College, Tasgaon.	
4		Member, Internal Academic and Administrative Audit, SSVSK	
5		Member, Syllabus Committee (B. Sc II) Shivaji Uni., Kolhapur	
6		Convener, One day workshop on Intellectual Property and Patent system in India.	24/01/2020
7		Convener, NAAC Expert-Faculty exchange Programme	
8		Convener, Chemistry Carnival	18/01/2020
9		Convener, Industrial Thaining for PG Students	04/03/2020
10		Convener, Training Programme on Opration of Digital Classroom.	23 Dec, 2019

11		Publications : Waste mussel shell as a highly efficient heterogeneous catalyst for the synthesis of polyfunctionalized 4H-pyrans in aqueous media. Reaction Kinetics, Mechanisms and Catalysis. 10.1007/s11144-020-01743-6 Averrhoabilimbi in organic transformation: a highly efficient and green biosurfactant for the synthesis of multi-functional chromenes and xanthenes. Current Science, Vol :118, 2020	
2	Dr. S. D. Jadhav	Presiding Officer, Internal Complaints Committee, P. D. V. P. Mahavidyalaya, Tasgaon	2019-20
2		One Day National Workshop on New Spirit of Assessment and Accreditation Process organized by Jaysingpur College, Jaysingpur	20th July 2019
		Teacher Training Workshop on Climate Change organized by PDVP College, Tasgaon.	14th Feb.2020
		Author : A text book of Inorganic Chemistry B. Sc. Part I	2019-20
3.	Dr. Arjun S. Kumbhar	Nodal Officer : National Institutional Ranking Framework (NIRF-2020)	
		Nodal Officer : Management Information System (MIS-2020)	
		Nodal Officer : All India Survey of Higher Education (AISHE-2020)	
		Coordinator : RUSA	
		Coordinator: B. Voc.	
		NAAC Criterion co-coordinator: Criterion III	
		Member: Syllabus Committee (M. Sc II) Shivaji University, Kolhapur	
		Paper Setter, Examiner: B. Sc. and M. Sc. Shivaji University, Kolhapur	
		Reviewer : ACS, RSC, Elsevier, Wiley, Springer, Bentham Publishers	
		Author: B. Sc. II (Nirali Publications, Pune)	
		Teacher Training Workshop on climate Change organized by PDVP College, Tasgaon.	14th Feb.2020
		Two days National conference organized by Shivaji University, Kolhapur. (Poster presentation)	6th & 7th March 2020
4)	Dr. Ajay N. Ambhore	Co-ordinator, "VasantAvishkar" research computation organized by PDVP Mahavidyalaya, Tasgaon.	30th Dec. 2019
		(Paper presentation) One days International conference organized by Sangola College, Sangola.	22nd Jan. 2020
		(Poster presentation) Two days National conference organized by Shivaji University, Kolhapur.	6th & 7th March 2020

		Teacher Training Workshop on climate Change organized by PDVP College, Tasgaon.	14th Feb.2020
		Author : International Book (CRC press, Taylor & Francis Group)	April 2020
5)	Ms. M. U. Patil	1. Coordinator, Ladies hostel, P.D.V.P. Mahavidyalaya, Tasgaon	2019-20
		2. Coordinator, Study tour, P.D.V.P. Mahavidyalaya, Tasgaon	2019-20
		3. Member, NSS, P. D. V. P. Mahavidyalaya, Tasgaon	2019-20
		4. Member, Womenswelfare Committee, P. D. V. P. Mahavidyalaya, Tasgaon	2019-20
		5. Member, Internal Complaints Committee, P. D. V. P. Mahavidyalaya, Tasgaon	2019-20
		6. Member, "Student Welfare", P. D. V. P. Mahavidyalaya, Tasgaon	2019-20
		7. One Day National Workshop on New Spirit of Assessment and Accreditation Process organized by Jaysingpur College, Jaysingpur	20th July 2019
		8. Examiner: Central Paper Assessment/Moderation at Shivaji University, Kolhapur (M. Sc. I & II).	25th & 28th Jan. 2020
		9. Examiner: University Practical examination in Physical Chemistry (M. Sc. II, Sem-III) at Balawantcollege, Vita.	04th to 07th Dec. 2019
		10. Guest Lecture: "Womens in Science" R. R. Patil College, Savlaj, Sangli.	28th February, 2020.
		11. Guest Lecture: on topic "Solution" at Babasaheb Chitale Mahavidyalaya, Bhilawadi,	17th October 2019
		12. Organizing Secretary: 'Rangoli Competition' in Vivekanand Saptah	
		13. Organizing Secretary : Coarce on 'Yoga and Meditation'.	
		14. Organizing Secretary: Chemistry Carnival- Bibliography of Scientists.	18th Jan. 2019
		15. Participated : One day workshop on Intellectual Property and Patenting System in India	24th Jan. 2020
		16. Participated: One day Industrial Training Programme for PG Students in collaboration with Insta-Vision Satara.	04th Mar. 2020
		17. Publications : International: 01	21st Jun. 2019
6)	Mr. S. K. Shinde	1) Member: M. Sc. Chemistry Admission Round-I, II & III (Spot).	27th & 28th Jun. 2019, 02nd Jul. 2019, 05th Jul. 2019
		2) Examiner: Central Paper Assessment/Moderation at Shivaji University, Kolhapur (M. Sc. I & II).	19th & 20th Jun. 2019 03rd Jul. 2019 25th & 28th Jan. 2020

		3) Examiner: University Practical examination in Organic Chemistry (M.Sc.II, Sem-III) at Dahiwadi college, Dahiwadi.	04th to 07th Dec. 2019
		4) Examiner: University Practical examination in Organic Chemistry (M. Sc. II, Sem-III) at Balwant College, Vita.	08th to 11th Dec. 2019
		5) Chief Guest: Innovation in Reseach at R. R. Patil College, Savlaj, Sangli.	15th Oct. 2019
		6) Guest Lecture: KRP College, Islampur on topic Stereochemistry (M. Sc. I).	28th Sept. 2019
		7) Guest Lecture: New trends in Research Methodology at Dahiwadi College, Dahiwadi.	07th Dec. 2019
		8) Guest Lecture: Agrani Research Fest-2020 at R.R.Patil College, Savlaj on topic NMR Spectroscopy (B. Sc. III.)	27th Feb. 2019
		9) Guest Lecture: KRP College, Islampur on topic NMR Spectroscopy and Mass Spectrometry (M. Sc. I.)	13th Mar. 2020
		10) Guest Lecture: KRP College, Islampur on topic Unit Process (M. Sc. II.)	15th Mar. 2020
		11) Organizing Secretary: A Training Programme on Operation of Digital Classroom.	23rd Dec. 2019
		12) Organizing Secretary: Chemistry Carnival-Bibliography of Scientists.	18th Jan. 2019
		13) Organizing Secretary: Extension Activity for High school Students as an Experimental Demonstration of Magic Chemistry at Kavte-Ekand and Kumate, Tal.Tasgaon, Dist.Sangli	14th Feb. 2020
		14) Organizing Secretary: Industrial Excursion Tour of M.Sc.II at Karnataka State.	18th-24th Feb. 2020
		15) Participated: 107th The India Science Congress held at University of Agricultural Sciences, Bangalore.	03rd to 07th Jan. 2020
		16) Participated: One day workshop on Intellectual Property and Patenting System in India	24th Jan. 2020
		17) Participated: One day Industrial Training Programme for PG Students in collaboration with Insta-Vision Satara.	04th Mar. 2020
		18) Publications: International : 01	21st Jun. 2019
7)	Mr. Ashutosh A. Jagdale	1) Examiner: Central Paper Assessment/Moderation at Shivaji University, Kolhapur (M. Sc. I & II).	19th& 20/06/2019
		2) Examiner: Central Paper Assessment/Moderation at Shivaji University, Kolhapur (M. Sc. I & II).	03/07/2019
		3) Examiner: Central Paper Assessment/Moderation at Shivaji University, Kolhapur (M. Sc. I & II).	28/01/2020
		4) Internal Supervisor: SUK Exam Oct/Nov 2019	2nd to 14/11/2019
		5) Practical Paper Setter and Examiner: SUK practical exam for M. Sc. II	01 to 04/12/2019

	6) Practical Paper Setter and Examiner: SUK practical exam for M. Sc. II at SGM, Karad.	09 to 11/12/2019
	7) Participated : One day workshop on Intellectual Property and Patenting System in India	24th Jan. 2020
	8) Guest Lecture: Agrani Research Fest-2020 at R. R. Patil College, Savlaj on topic NMR Spectroscopy (B. Sc. III.)	27th Feb. 2019
	9) Guest Lecture: Aadarsh College, Vita on topic Natural Products (B. Sc. III.)	12/12/2019
	10) Awarded With SARTHI fellowship by Govt. of Maharashtra	11/09/2019
	11) Organizing Secretary: Chemistry Carnival-Magic Chemistry	18th Jan. 2019
	12) Participated : 107th The India Science Congress held at University of Agricultural Sciences, Bangalore.	03rd to 07th Jan. 2020
	13) Organizing Secretary: One day Industrial Training Programme for PG Students in collaboration with Insta-Vision Satara.	04th Mar. 2020
	14) Organizing Secretary: Community Activity for High school Students as an Experimental Demonstration of Magic Chemistry at Kavte-Ekand and Kumate, Tal. Tasgaon, Dist. Sangli	14th Feb. 2020
	15) Organizing Secretary: Industrial Excursion Tour of M. Sc. II at Karnataka State.	18th-24th Feb. 2020
	16) Participated: A Training Programme on Operation of Digital Classroom.	23rd Dec. 2019

2. DEPARTMENTAL ACTIVITIES :

Sr. No.	Date	Name of Activity	Resource person/organizer	No. Of Participant
1	25th August 2019	Well- Come Function	Prin M S Hujare	85
2	05th Sept 2019	Teachers Day	Prof V D Suryanshi	144
3	12th Dec 2019	Fire Extinguisher Demo Presentaion	Prof. Dr. Suresh Patil	22
	23 Dec 2019	Training Programmee on Opration of Digital Classroom.		
4	18th Jan. 2020	Chemistry Carvinal-Poster Presentation of Elements	Hon. Prin. Shubhangi Gavade	
5	18th Jan. 2020	Chemistry Carvinal-Expermental Demostration	Hon. Prin. Shubhangi Gavade	39+4
6	18th Jan. 2020	Chemistry Carvinal- Magic Chemistry	Dr. G. N. Mulik	41+4
7	18th January 2020	Chemistry Carvinal-Bibliography of Scientist	Dr. G. N. Mulik	78+6
8	4th-6th February 2020	Industrial Study Tour B. Sc. III		

9	18th -24nd Feb. 2019	Industrial Study Tour M. Sc. II	--	37+2
10	4th March 2020	Industrial Training for PG Students		78+5

2. STUDENTS' ACHIEVEMENTS :

Sr. No.	Name of Students	Achievements	Year
1	Miss Bhagyashree Salunkhe	Qualified SET Examination	2019-20
2	Mr. Umesh Shivpuje	1. Qualified NET examination 2. Qualified GATE Exam	2019-20
3	Miss. Ankita Suryavnsi	Qualified SET Examination	2019-20

DEPARTMENT OF ZOOLOGY

Dr. S. A. Khabade

Dr. P. B. Teli

Miss P. S. Bhandare

Miss K. B. Kumbhar

Miss C. S. Gavali

Miss P. P. Patil

Mr. S. K. Shelke

Miss S. P. Kusarkar

I. ACHIVEMENTS OF FACULTY :

Sr. No.	Faculty Name		Details	Date
1	Dr. S. A. Khabade	1	Published 16 Text Books on Zoology for B. Sc-I & II year	2019-20
		2	Three students are register for Ph. D. under the guidance	2019-20
		3	Chairman of Science Association	2019-20
		4	Chairman of Special Cell Committee	2019-20
		5	Participated in national teachers training program on understanding climate change sustainable development goals and the role of green campus for sustainable future organized by Dept. of zoology at P. D. V. P. College, Tasgaon.	14/2/2020
		6	Participated in one day workshop "intellectual property patenting system in India" organised by Dept. of IQAC at P.D.V.P. Collage, Tasgaon	24/01/2020
		7	Chairman -Board of Studies, S.U. Kolhapur.	2019-20
		8	Co-ordinator-Maharashtra Government various scholarship scheme.	2019-20
		9	Worked as a Subject (zoology) expert at Dahivadi Collage, Dahivadi.	
2.	Dr. P. B. Teli	1	Best Achievement I have Received Minor Research Project Entitled "To Assess the Extracts of Vitis vinifera L., Leaves On Vasculogenesis & Angiogenesis by the Chick Chorioallantoic Membrane Assay" from Shivaji University, Kolhapur Under "Initiation Research Scheme".	2/12/2019

		Participation in Workshop/Conference	
		1. Participated in One Day Workshop On Revised (CBCS) Syllabus of Zoology B. Sc. II (Paper-VII & Practical) Organised By Department of Zoology, Yashwantrao Chavan College of Science, Karad. Sponsored By IQAC & Shivaji University, Kolhapur.	21/8/2019
		2. Participated in "International Conference on Sustainability Education" held at the India Habitat Centre, New Delhi, Organised by The Climate Reality Project India & MOBIUS Foundation.	9/9/2019 to 10/9/2019
		3. Participated in one Day University Level Workshop on Revised Syllabus In Zoology (CBCS) At B. Sc. II, Semester IV, Paper VIII With Practical Organised By Dept. of Zoology, Smt. Kusumtai Rajarambapu Patil Kanya Mahavidyalaya, Islampur, Tal- Walva, Dist-Sangli. Sponsored by Shivaji University, Kolhapur.	14/9/2019
		4. Participated in One Day Workshop on "Intellectual Property & Patenting System in India Organised by IQAC, P. D. V. P. Mahavidyalaya, Tasgaon.	24/01/2020
		5. Participated in Two Days National Conference on "Interdisciplinary Approaches in Life Sciences. Organised by Department of Zoology & Department of Biotechnology, Yashwantrao Chavan Institute of Science, Satara. Sponsored by RUSA.	2/02/2020 to 3/02/2020
		6. Participated in Teachers Training Workshop on "Understanding Climate Change, Sustainable Development Goals & the role of Green Campuses for a Sustainable Future", jointly organized by Department of Zoology, IQAC PDVP Mahavidyalaya, Tasgaon & Climate Reality Project, India	14/02/2020
		PAPER PRESENTATION	
		1. International Conference On "Cancer Biology : Basic Science to Translational Research" Jointly Organised by Department of Stem Cell and Regenerative Medicine & Medical Biotechnology & D. Y. Patil Medical College, Kolhapur.	17/01/2020 to 18/01/2020
		Refresher Course	
		1. Participated in the Refresher Course in Life Sciences (Inter Disciplinary) at HRDC Centre, Goa University, Goa. Sponsored by UGC, New Delhi.	13/11/2019 to 3/12/2019
		Other Activity	
		1. I have worked as a Internal Sr.Supervisor for B. A., B.Com. B.Sc. & Other Exam of Shivaji University, Kolhapur	16/12/2019 to 14/12/2019

		2	I have worked as Organizing Secretary for Teachers Training Program on "Understanding Climate Change, Sustainable Development Goals & the role of Green Campuses for a Sustainable Future" Organised by IQAC & Dept. of Zoology, P. D. V. P. Mahavidyalaya, Tagaon	14/02/2020
		3	I have worked as a External Examiner for CMLT practical Exam of B. Sc. III Zoology at Shikshanmaharshi Dr. Bapuji Salunkhe College, Miraj.	2/03/2020
		4.	I have worked as a External Examiner for B.Sc.III Practical Exam of Shivaji University, Kolhapur at Raje Ramrao Mahavidyalaya, Jath.	8/03/2020 to 13/03/2020
		Outstanding Performance		
		1	Appointed as a Biodiversity Expert by the Forest Department Of Maharashtra, DFO Sangli Office.	23/12/2019
		2	Worked as a Climate Leader for SIX Colleges Organized by Climate Change Reality Project, Delhi.	
		3	I have received Recognition Letter from Climate Reality Project India, New Delhi	17/02/2020
			Worked as a N. S. S. Programme Officer	2019-2020
3.	Miss. P. S. Bhandare		Participated in N.S.S. Camp at Sawarde, Tasgaon as a Programme Officer	02/01/2020 to 08/01/2020
		1	Participated in National Teachers Training Program on "Understanding climate change sustainable development goals and the role of green campus for sustainable future" organized by Dept. of Zoology at P. D. V. P. College, Tasgaon	14/2/2020
		2	Participated in one day workshop "Intellectual property patenting system in India" organized by Dept. of IQAC at P.D.V.P. Collage, Tasgaon	24/01/2020
4.	Miss. K. B. Kumbhar	3	Participated in national conference organized by Dept. of Botany and Zoology at Ramanandnagar Collage, Ramanandnagar (Burli), Palus.	17/01/2019
		1	Participated in national Teachers training program on "Understanding climate change sustainable development goals and the role of green campus for sustainable future" organized by Dept. of Zoology at P. D. V. P. College, Tasgaon	14/2/2020
5.	Miss. C.S. Gavali	2	Participated in one day workshop "Intellectual property patenting system in India" Organised by Dept. of IQAC at P.D.V.P. Collage, Tasgaon	24/01/2020
		1	Participated in national teachers training program on understanding climate change sustainable development goals and the role of green campus for sustainable future organized by Dept. of zoology at P. D. V. P. College, Tasgaon	14/2/2020

		2	Participated in one day workshop "Intellectual property patenting system in India" organized by Dept. of IQAC at P. D. V. P. Collage, Tasgaon	24/01/2020
6.	Miss. P. P. Patil	1	Participated in National Teachers training program on "Understanding climate change sustainable development goals and the role of green campus for sustainable future" organized by Dept. of zoology at P.D.V.P.College, Tasgaon	14/2/2020
		2	Participated in one day workshop "Intellectual property patenting system in India" Organized by Dept. of IQAC at P.DV.P. Collage, Tasgaon.	24/01/2020
7.	Miss. S. P. Kusarkar	1	Participated in national Teachers training program on "Understanding climate change sustainable development goals and the role of green campus for sustainable future" organized by Dept. of Zoology at P. D. V. P. College, Tasgaon.	14/2/2020
		2	Participated in one day workshop "Intellectual property patenting system in India" organized by Dept. of IQAC at P.DV.P. Collage, Tasgaon	24/01/2020
8.	Mr. S. K. Shelake	1	Participated in national Teachers training program on "Understanding climate change sustainable development goals and the role of green campus for sustainable future" organized by Dept. of Zoology at P. D. V. P. College, Tasgaon.	14/2/2020
9.	Miss. S. V. Jadhav	1	Participated in National Teachers training program on "Understanding climate change sustainable development goals and the role of green campus for sustainable future" organized by Dept. of zoology at P. D. V. P. College, Tasgaon.	14/2/2020

2) DEPARTMENTAL ACTIVITIES :

Sr. No.	Name of the Activity	Resource persons / convener	No.of student Participant	Date
1.	Teacher Day	Prin. Dr. Milind. S. Hujre	20	9/9/2019
2.	Organized Guest lecture on AIDS/HIV awareness	Dr. Amruta Patil.	50	29/12/2020
3.	3 Series of Video Lecture on HIV/AIDS E-learning. HIV/AIDS education seminar	Dr. Pramod Devraj Dr. Laksh Gabhane Dr. Divya Dixit	95 29 39	17/1/2020 23/1/2020 29/1/2020
4	World Cancer Day	Dr. P. B. TELI	51	4/02/2020
5	Certificate Course in Vermicomposting in Biotechnology	Dr. S. A. Khabade	19	2019-2020
6	Sericulture Course	Dr. S. A. Khabade	85	2019-2020
7	Science Day Celebration	Mr. Pradip Arvind Mali	45	28/02/2020

3. STUDENTS ACIVEMENTS:

No.	Student's names	Details of activity	Date
1	Miss. Devkar Aishwarya Rajendra	Kabaddi	21/01/2020
2	Miss. Ghotkar Komal Krushnarao	Kabaddi	21/01/2020
3	Mr. Yadav Swapnil Arun	Avishkar P. D. V. P. College	30/12/2019
4	Miss. Jadhav Sonali Dadaso	Avishkar P. D. V. P. College, Tasgaon (Poster presentation)	30/12/ 2019
5	Miss. Ghotkar Komal Krishnarao	Poster Presentation at Balwant College, Vita	07/10/2019
6	Mr. Yadav Swapnil Arun	Poster Presentation at Balwant College, Vita	07/10/2019
7	Miss. Poonam A. Katkar	Selected for NSS RD camp	1/09/2019 to 6/09/2019
8	Miss. Snehal Krushnarao Chavan	Selected for NSS RD camp	1/09/2019 to 6/09/2019

DEPARTMENT OF BOTANY

Prof. N.A. Kulkarni

Dr. S.K. Khade

Dr. A.P. Inamdar

Dr. Y.S. Andoji

Miss V.S. Patil

1. ACHIVEMENTS OF FACULTY :

Sr. No.	Faculty Name		Details	Date
1	Prof. N. A. Kulkarni		Responsibility on University Examinations	
		1.	Worked as BOS Sub-Committee member for CBCS B.Sc. III Syllabus.	22/11/2019
		2.	Worked as Practical Examiner for B.Sc. III	11/03/2020 to 14/03/2020
		3.	Worked as an Examiner for B.Sc. II	14/06/2019 to 16/06/2019
		4.	Worked as Paper Setter for B.Sc. III	07/10/2019
		5.	Worked as Practical Examiner for M.Sc. II Sem.III	04/12/2019
		6.	Worked as an Organizer For One Day Workshop on B.Sc. II New CBCS Syllabus.	29/08/2019
		7.	Worked as an Organizer For One Day Workshop on Gardening.	30/12/2019
		8.	Worked as an Organizer For One Day Exhibition on Artifact/Jewellery/Salad prepared from Plant Material.	29/01/2020
			Institutional Responsibility	
		1.	Working as Discipline Committee Member Participation and Presenting Paper in Seminar and Conferences	2019-2020
		1.	Participated in One Day NPTEL Workshop at SGU University, Atigre. Kolhapur.	22/07/2019
		2.	Participated in One Day State Level Seminar on "NAAC New Concepts on....." at Shri. SantGadage Baba Mahavidyalaya, Kapashi.	27/07/2019
		3.	Participated in Inter-National Conference on "Sustainable Education " at New Delhi.	09&10 / 09/2019
		4.	Participated and Presented Paper in Fourth Inter-National Conference on "ADVANCES IN MATERIAL SCIENCES," at R.R.College, Jat.	20& 21 /01/2020
		5.	Participated in Teachers Training Program on "Climate Change" at P.D.V.P. College, Tasgaon.	14/02/2020

		Participation and Worked as Subject Expert/ Committee Member on Various University and Government Bodies	
		1. Nominated by the Hon. Vice Chancellor Shivaji University, Kolhapur on the Standing Committee of Shivaji University, Kolhapur for three years.	26/11/2019
		2. Worked as a Subject Expert for the interviews of C.H.B. Assistant Lecturers at Willingdon College, Sangli.	24/08/2019
		3. Nominated by the Hon. Forest Department of Maharashtra on the Committee For Preparing The Biodiversity Registers as Biodiversity Expert	23/12/2019
		4. Nominated by the Hon. Vice Chancellor Shivaji University, Kolhapur on the Local Inquiry Committee of Shivaji Unive., Kolhapur for S.K. Patil Mahavidyalaya, Kurundwad.	30/01/2020
		Author/ Editor of ISSN/ISBN Books	
		1. Co-author of the book "PRACTICAL BOTANY" For B.Sc. II CBCS Syllabus (ISBN) published by Nirali Publishers, Pune.	2019-20
		2. Co-author of the book "BOTANY" For B.Sc. II CBCS Syllabus Sem. III (ISBN) published by Nirali Publishers, Pune.	2019-20
		3. Co-author of the book "BOTANY" For B.Sc. II CBCS Syllabus Sem. IV (ISBN) published by Nirali Publishers, Pune.	2019-20
		Published Papers in Research Journals and Conference Proceedings	
		1. Published a Paper in International Journal -ISSN- 2501-589X	01/05/2019
2	Dr. S. K. Khade	Responsibility on University Examinations	
		1. Worked as Faculty For Science and Technology By the BOS in Botany.	18/06/2018 To 18/06/2023
		2. Worked as Practical Chairman/Examiner for B.Sc. III	11/03/2020 to 14/03/2020
		3. Worked as an Examiner for B.Sc. II	14/06/2019 To 16/06/2019
		4. Worked as chairman/Paper Setter for B.Sc. III	07/10/2019
		5. Worked as Practical Examiner for M.Sc. II Sem. III	04/12/2019
		6. Worked as an Organizer For One Day Workshop on B.Sc. II New CBCS Syllabus	29/08/2019
		7. Worked as an Organizer For One Day Workshop on Gardening	30/12/2019
		8. Worked as an Organizer For One Day Exhibition on Artifact/Jewellery/Salad prepared from Plant Material.	29/01/2020
3	Dr. A. P. Inamdar	1	Research Guidance : Two students are registered for Ph.D
		2	Fellowship : 1. Fellow Member, ISCA 2. President, AIFPDM, New Delhi
		3	Life membership The Bioscan

		4	Research Paper Published : 01 Water Quality Status Of Fresh Water Of Bhakuchi Wadi From Sangli District Of Maharashtra (India) in Aayushi International Interdisciplinary Research Journal (AIIRJ) VOL- VI(XII) DECEMBER 2019 IMPACT FACTOR 5.707	December 2019
		5 i).	Research Papers Presented : 02 Biodiversity of Bhakuchi Wadi Wetland in One Day National Conference on Recent Trends in Life Sciences (RTLS-19) organized by VidnyanMahavidyalaya, Sangola on 14th December 2019.	14th December 2019
		ii)	Statistical Evaluation of Fresh water of Bimal Wetland from Sangli District of Maharashtra in Two days National Conference on Biodiversity and Conservation of Wetlands	10-11, January 2020
		6	Conferences and workshops Attended	
		i)	Two Days National Workshop on e-content development at Balwant College, Vita	24-25. Sept. 2019
		ii)	One Day Workshop on CBCS revised Syllabus of B. Sc. II (Practical)	13. Sept. 2019
		7.	Organizations :	
		i).	Worked as an Organizer For One Day Workshop on B.Sc.II New CBCS Syllabus.	29th August 2019
		ii).	Worked as an Organizer For One Day Workshop on Gardening.	30th Dec. 2019
		iii)	Worked as an Organizer For One Day Exhibition on Artifact/Jewellery/Salad prepared from Plant Material.	29th Jan. 2020
		iv)	Training Course in Self Defense	15/01 to 24/01/2020
		v)	Training Course in Beauty Culture	28/01/20 to 06/02/2020
		vi)	Training Workshop on First Aid Demonstration and Guidance	07/12/2019
		vii)	Expert Talk Hygienic Health for Women	13/12/2019
		viii)	Women Scientist's Poster Presentation Competition	18/01/2020
		ix)	Expert Talk on Today's Status of women in Society	06/12/2019
		x)	Student's Counseling Programme	27/07/2019
		xi)	Gender Equality Programme	29/07/2019
		8.	Responsibilities:	
		i)	College Development Committee Member	2019-20
		ii)	BOS Member of Botany,	2019-20
		iii)	Chairperson, Women Empowerment Cell	2019-20
4	Dr. Y. S. Andoji		Responsibility in Departmental Organizations	
		1.	Worked as an Organizer For One Day Workshop on B.Sc.II New CBCS Syllabus.	29/08/2019

		2.	Worked as an Organizer For One Day Workshop on Gardening.	30/12/2019
		3.	Worked as an Organizer For One Day Exhibition on Artifact/Jwellery/Salad prepared from Plant Material.	29/01/2020
5	Miss. V.S.Patil	Responsibility in Departmental Organizations		
		1.	Worked as an Organizer For One Day Workshop on B.Sc.II New CBCS Syllabus.	29/08/2019
		2.	Worked as an Organizer For One Day Workshop on Gardening.	30/12/2019
		3.	Worked as an Organizer For One Day Exhibition on Artifact/Jwellery/Salad prepared from Plant Material.	29/01/2020

2) DEPARTMENTAL ACTIVITIES :

No.	Activity	Resource persons	Date
1.	One Day Workshop on B.Sc. II New CBCS Syllabus.	Prof. Dr.S.S.Kamble Dr.Vinod Shimpale Dr.Mahendra Waghmare Dr. S.S.Khot	29/08/2019
2.	One Day Workshop on Gardening.	Mr.Sanjeev Walawalkar Dr.Manjushree Phadake Mrs. Neha Kulkarni Mrs. Mrunal Natekar	30/12/2019
3.	Exhibition on Artifact/Jewelry /Salad prepared from Plant Material.	---	29/01/2020
4.	Know Our Plants	---	30/12/2019

3. STUDENTS ACIVEMENTS :

No.	Student's Name	Details of Activity	Date
1.	Miss.Snehal B. Salunkhe	Vasantavishkar (Second Prize)	30/12/2019
2.	Miss. Tanuja Khandagale	Women Scientist Poster Presentation Competition First Prize	18/01/2020
3.	Miss. GouriS.Patil	Women Scientist Poster Presentation Competition First Prize	18/01/2020

DEPARTMENT OF MATHEMATICS

Mr. P.V. Patil, M.Sc.
Asso. Prof., HOD

Miss P.D. Jirage
M.Sc., Asst. Prof.

Mr. B.H. Tarange
M.Sc., Asst. Prof.

Miss S.A. Mane
M.Sc., Asst. Prof.

Miss B.B. Patil
M.Sc., Asst. Prof.

1. ACHIVEMENTS OF FACULTY :

Sr. No.	Faculty Name		Details	Date
1	MR. P V PATIL	1	Chairman Of Competitive Examination	2019-20
		2	Created academic new YouTube channel	2019-20
		3	Co-ordinator Of Alumina Association	2019-20
		4	Chairman of SRPD Shivaji university Kolhapur	2019-20
		5	Convener - Competitive Examination Carnival	16 & 17 Jan. 2020
		6	Worked as a paper setter B,SC III Shivaji Univ. Kolhapur	2019-20
		7	Member of syllabus sub-committee	2019-20
		8	Worked as subject (mathematics) expert for selection committee	Dece. 2019
2	Miss.P.D.Jirage	1	Participated in one day Scilab programming in Sanjay Ghodawat University, Kolhapur.	28/01/2020
3	Mr.B.H.Tarange	2	Selected as senior lecturer in Rayat Shikshan Sanstha, Kolhapur	February 2020
		1	Delivered a lecture as resource person at R.R.Patil college Savalaj	27/02/2020
4	Miss.Swapnali Mane	2	Participated as member of "Intellectual Property in Patenting system in India organized by Department of IQAC PDVP college Tasgaon	24/01/2020
		1	Participated in one day Scilab programming in Sanjay Ghodawat University, Kolhapur.	28/01/2020
6	Miss.Patil B.B	2	Participated in one day workshop in teacher's training program on 'Understanding climate change and sustainable development goals for safer planet and sustainable future organized by Dept. Of Zoology PDVP college Tasgaon	14/02/2020
		1	Participated in one day Scilab programming in Sanjay Ghodawat University, Kolhapur.	28/01/2020

2. DEPARTMENTAL ACTIVITIES :

Sr. No.	Name of the activity	Name of convener	Number of Participants	Date
01.	Organized lecture on 'Scilab programming' for B.Sc.Part-III	Resource person : Dr.Mehul Jadhav New College Kolhapur	41	27/12/2019
02.	Participated all students of B.Sc.Part-III for one day workshop of Scilab programming at Sanjay Ghodawat University, Kolhapur	SGL, Kolhapur	43	28/01/2020
03.	Educational study tour at Oceanographic centre, science centre, Goa University, Goa.	Tour Incharge : Mr.P.V.Patil	19	19/02/2020 to 22/02/20

3. STUDENT'S ACHIEVEMENTS :

No.	Student's Name	Details of Activity	Date
01.	[1] Miss.Nilam Mali [2] Miss.Snehal Zarekar [3] Miss.Samrudhi Vadagave	Participated in Poster presentation Competition	18/01/2020
02.	[1] Miss.Minakshi Jadhav [2] Miss.Sapana Bansode	Selected and passed examination in campus for Infosys	
03.	[1] Chandrakant Bhagavan Mane [2] Pruthviraj Ganapati Galande [3] Supriya Suryakant Mane [4] Minakshi Jadhav [5] Shweta Gade	Passed written examination for TCS, Pune	31/01/2020

DEPARTMENT OF STASTICS

Dr. V. Y. Pawar
M.Sc., Ph.D.
Associate Prof., Head

Dr. D. S. Jadhav
M.Sc., SET, Ph.D.
Assistant Prof.

Mr. U. S. Mane
M.Sc.,
Assistant Prof.

Mr. D. J. Nalawade
M.Sc.,
Assistant Prof.

Ms. S. S. Panari
M.Sc.,
Assistant Prof.

Ms. S. S. Bhosale
M.Sc.,
Assistant Prof.

Ms. S. S. Patil
M.Sc.,
Assistant Prof.

Ms. R. L. Patil
M.Sc.,
Assistant Prof.

Mr. D. D. Patil
M.Sc.,
Assistant Prof.

Ms. P. S. Jadhav
M.Sc.,
Assistant Prof.

1. ACHIVEMENTS OF FACULTY :

Sr. No.	Faculty Name		Details	Date
1	Dr. V. Y. Pawar	1	Attended Vasant Aviskar Poster Presentation Competition, Organized by Padmabhushan Dr. Vasantraodada Patil Mahavidyalaya, Tasgaon.	28/12/2019
2.	Dr. D. S. Jadhav	1	Quaified MH-SET 2019	-

2. Departmental Activities :

No.	Activity	Date	Resource persons
1.	Guest lectures	01/09/2019	Mr. Saeed Bagwan, Crisil Lmted Pune
		23/10/2019	Mr. Pritam Mahadik, Data Scientist, Birlasoft, Pune.
		24/11/2019	Dr. D. N. Kashid, Associate Prof., Shivaji University, Kolhapur
		24/11/2019	Dr. D. M. Sakate, Assistant Prof., Shivaji Uni., Kolhapur
		30/01/2020	Mrs. Lina Deshmukh, Pune
		22/02/2020	Mr. Saleem Panwale, Assistant Prof., Ruia College, Mumbai
2.	Teachers Day	05/09/2018	HOD and All faculty members
3.	Vivekanand Week	13/01/2020 to 21/01/2020	HOD, All staff members and all students

4.	Study tour	23/01/2020 to 27/01/2020	Staff and B. Sc. III, M. Sc. I and II Students
5.	Shivaji University Statistics Teachers Asso. (SUSTA) Written quiz	01/03/2020	Mr. Dharigouda S. P.

3. Students Achievements :

No.	Student's activity.	Date	Details of activity
1.	B.Sc.III students Participated Vasant Aviskar Poster Presentation Competition, Organized by Padmabhushan Dr. Vasantraodada Patil Mahavidyalaya, Tasgaon	19/12/2018-20/12/2018	To encourage the students in research area, 06 groups of B. Sc. III & 13 groups of M.Sc. participated in Vasant Aviskar
2.	Attended National conference on recent developement in applid statistics, Yashwantrao Chavhan Institute of Science, Satara	24/02/2020 to 25/02/2020	Conference Attended
3.	M. Sc. II students Adwait Shinde, Rani Mali and Sushma Vedpathak got First prize in Poster Presentation compitetion at National conference YCIS Satara.	25/02/2020	

DEPARTMENT OF LIBRARY

Mr. M. G. Patil (Librarian)
M.Com., M.A. (Economics), M.Lib.Sc.

Library Committee :-

Sr. No.	Name	Designation	Member
1	Dr. Milind S. Hujare	Principal	Chairman
2	Mr. M.G.Patil	Librarian	Secretary
3	Mr. R.B.Mankar	Asso. Prof.	Member
4	Mr. A.S.Pachore	Asso. Prof.	Member
5	Mr. A.S.Kumbhar	Asist. Prof.	Member
6	Dr. B.T. Kanase	Asso. Prof.	Member

1. ACHIVEMENTS OF FACULTY :

Sr. No.	Faculty Name	Details	Date
1	Mr. Milind Ganapati Patil	Successfully Completed UGC Sponsored 123rd Orientation Course at Dr.Babasaheb Ambedkar Marathwada University Aurangabad with A Grade.	02/12/2019 to 21/12/2019

Inter College Library Book Excheange Programme Colleges :-

Sr. No.	Name of the College
1	Arts, Commerce And Science Mahila Mahavidyalaya, Tasgaon Dist - Sangli.
2	Sansthamata Sushiladevi Salunkhe Mahila Shikshanshastra Mahavidyalaya, Tasgaon Dist - Sangli.

Sr. No.	Print Collection (Up to 03/03/2020)	Print Periodicals
1	Total Books : 84,616	Periodical Subscribed : 63
2	Total Price : Rs. 83,67,800/-	News Paper : 21

Sr. No	Non-Print Collection	Number
1	Audio Cassettes/CD/DVD	105
2	E-Books (Inflibnet N-List Consortia)	31.35000+
3	E-Journals (inflibnet N-List Consortia)	6000+

Books Added During The Academic Year 2018-19 :-

Sr. No.	Particulars	No. Of Books	Price
1	Text Books	1682	2,43,107/-
2	Reference Books	63	22,198/-
3	Total No. of Books Added	1745	2,65,305/-

Book Exhibition Held During 2019-20 :-

Sr. No.	Date	Occasion	Inaugurated By
1	15/10/2019	Birth Anniversary of Ex President Dr.A.P.J.Abdul Kalam	Prin.Dr. Milind S.Hujare

SENIOR COLLEGE (GRANTABLE)

Sr. No.	Name	Designation	Subject
1	Prin. Dr. Milind Shivajirao Hujare	Principal	Zoology
2	Dr. Pawar Vilas Yashwant	Associate Professor	Statistics
3	Prof. Patil Kisan Shivaji	Associate Professor	Economics
4	Prof. Mankar Rajaram Baburao	Associate Professor	Hindi
5	Prof. Dr. Kulkarni Narendra Anant	Professor	Botony
6	Dr. Khade Shankar Kisanrao	Associate Professor	Botony
7	Dr. Khabade Suresh Anandrao	Associate Professor	Zoology
8	Prof. Patil Prabhakar Vinayak	Associate Professor	Mathametics
9	Prof. Harale Balu Sidram	Associate Professor	Physics
10	Prof. Jadhav Vijaysingh Jagannath	Associate Professor	Pol. Sci.
11	Dr. Kanase Balasaheb Tukaram	Associate Professor	Geography
11	Prof. Khade Prakash Rangnath	Associate Professor	English
12	Prof. Pachore Ajitkumar Shamgounda	Associate Professor	English
13	Prof. Yadav Jalindar Anandrao	Associate Professor	Economics
14	Prof. Dr. Patil Suresh Sopanrao	Professor	Chemistry
15	Dr. Ghodake Jeevan Shivaji	Associate Professor	Physics
17	Prof. Patil Anil Ramchandra	Assistant Professor	English
18	Prof. Mote Ramesh Sopan	Assistant Professor	Hindi
19	Dr. Inamdar Alka Prakash	Assistant Professor	Botony
20	Dr. Patil Shahaji Jagannath	Assistant Professor	Marathi
21	Dr. Badame Tatoba Kallappa	Assistant Professor	Marathi
22	Dr. Kumbhar Arjun Shankar	Assistant Professor	Chemistry
23	Dr. Jadhav Swati Devkumar	Assistant Professor	Chemistry
24	Dr. Ambhore Ajay Nivrutti	Assistant Professor	Chemistry
25	Prof. Patil Ajit Kalgonda	Assistant Professor	Sports
26	Dr. Thorbole Dattatray Balaso	Assistant Professor	English
27	Dr. Kumbhar Vinodkumar Dhondiram	Assistant Professor	Sociology
28	Prof. Ghogare Sainath Ramaji	Assistant Professor	Sociology
29	Dr. Patil Megha Uday	Assistant Professor	Chemistry
30	Dr. Wagh Arjun Shivaji	Assistant Professor	Geography
31	Prof. Gavit Sunil Soma	Assistant Professor	Geography
32	Prof. Sakhare Dattatray Yashwant	Assistant Professor	Pol. Sci.
33	Dr. Teli Parshram Babappa	Assistant Professor	Zoology
34	Dr. Sonawale Amol Govardhan	Assistant Professor	Commerce
35	Prof. Patil Milind Ganapati	Assistant Professor	Library

C.H. B. SENIOR COLLEGE (GRANTABLE)

Sr. No.	Name	Designation	Subject
1	Dr. Patil Kuldeep Narayan	Assistant Professor	Economics
2	Dr. Kadam Bandu Jayashing	Assistant Professor	Economics
3	Shri Mali Amit Mahadev	Assistant Professor	Geography
4	Shri Patil Gorkhanath Rangrao	Assistant Professor	Commerce
5	Dr. Nadaf Hajimalang Dawalsaheb	Assistant Professor	History
6	Shri Kumbhar Rangeet Sargerap	Assistant Professor	History
7	Miss Kolap Kirti Kiran	Assistant Professor	History
8	Miss Chorage Vaishali Dasharath	Assistant Professor	History
9	Miss Patil Vaishali Vinayak	Assistant Professor	Chemistry
10	Shri Damate Shasikant Ashok	Assistant Professor	Chemistry
11	Miss Patil Vaishali Vilasrao	Assistant Professor	Chemistry
12	Miss Patil Ashwini Prabhakar	Assistant Professor	Chemistry
13	Miss Mali Sujata sadashiv	Assistant Professor	Chemistry
14	Miss Ghatage Swati Dinkar	Assistant Professor	Chemistry
15	Miss Rajmane Arachanna Sanjay	Assistant Professor	Chemistry
16	Shri Shinde Sagar Sampatrao	Assistant Professor	Chemistry
17	Miss Sadakale Mithila Chanrakant	Assistant Professor	Physics
18	Miss Salunkhe Arunarani	Assistant Professor	Physics
19	Shri Pawar Gaganana Shivaji	Assistant Professor	Physics
20	Miss Yadav Ankita Suresh	Assistant Professor	Physics
21	Miss Bahandare Pratiksha	Assistant Professor	Zoology
22	Miss Kumbhar Kavita Bhimrao	Assistant Professor	Zoology
23	Miss Gavali Chaitali Sanjay	Assistant Professor	Zoology
24	Miss Patil Poonam Pratap	Assistant Professor	Zoology
25	Shri Saelake Sachin Kenehappa	Assistant Professor	Zoology
26	Miss Kusarkar Shailaja	Assistant Professor	Zoology
27	Shri Mane Utam sampat	Assistant Professor	Statistics
28	Miss Panari Smita Shrirang	Assistant Professor	Statistics
29	Miss Jirage Priyanka Dinkar	Assistant Professor	Mathematics
30	Shri Tarange Bandu	Assistant Professor	Mathematics
31	Shri Shinde Devendra Shrimant	Assistant Professor	Physics

C.H. B. SENIOR COLLEGE (NON-GRANTABLE)

Sr. No.	Name	Designation	Subject
1	Dr. Patil Kuldeep Narayan	Assistant Professor	Economics
2	Dr. Kadam Bandu Jayashing	Assistant Professor	Economics
3	Shri Patil Gorkhanath Rangrao	Assistant Professor	Commerce
4	Miss Patil Anita tatyaso	Assistant Professor	Hindi
5	Miss Patil Nivedita shital	Assistant Professor	English
6	Shri Shinde Sagar S.	Assistant Professor	Physics
7	Shri Pawarr Gajannan Shivji	Assistant Professor	Physics
8	Shri Patil Sachin Suresh	Assistant Professor	Physics
9	Miss Kashid Pushppa Ajit	Assistant Professor	Chemistry
10	Miss Patil Bhagyashri Balaso	Assistant Professor	Mathematics
11	Miss Jadhav Smita Vishwas	Assistant Professor	Zoology
12	Shri Andoji Yougesh S.	Assistant Professor	Zoology
13	Miss Patil Vaishali S.	Assistant Professor	Chemistry
14	Shri Mane Uttam Sampat	Assistant Professor	Statistics
15	Miss Patil Rutuja Lalaso	Assistant Professor	Statistics
16	Miss Bhosale Shubhangi Shivaji	Assistant Professor	Statistics
17	Miss Panari Smita Shrirang	Assistant Professor	Statistics
18	Miss Kumbhar Vijay Tukaram	Assistant Professor	Com.Science
19	Miss Kumbhar Nutan Vijay	Assistant Professor	Com.Science
20	Miss Sutar Supriya V.	Assistant Professor	Com.Science
21	Miss Patil Shreyada Shriant	Assistant Professor	Com.Science
22	Shri Lawand Jitendra Hanmant	Assistant Professor	Com.Science
23	Miss Patil Vaishali Viasrao	Assistant Professor	Chemistry
24	Miss Patil Ashwini Prabhakar	Assistant Professor	Chemistry
25	Shri Damate Shashikant Ashok	Assistant Professor	Chemistry
26	Miss Patil Vaishali Vinayak	Assistant Professor	Chemistry
27	Miss Mali Sujata Sadashiv	Assistant Professor	Chemistry
28	Miss Ghatage Swati Dinkar	Assistant Professor	Chemistry
29	Miss Rajmane Arachana Sanjay	Assistant Professor	Chemistry

NON-TEACHING STAFF (GRANTABLE)

Sr. No.	Name	Designation
1	Shri kadam Malaji Baburao	O.S.
2	Shri Lawand Appasaheb Ramchandra	Jr.Clerck
3	Shri Salankhe Suresh Ramchndra	Jr.Clerck
4	Shri Kadam Chandrakant Baburao	Lab Assitant
5	Shri Kolekar Shankar Dharamaraj	Lab Assitant
6	Shri Koli Mohan Kisan	Lab.Attent.
7	Shri Lohar Vijay Ramchandra	Lab.Attent.
8	Shri Pawar Hanmant	Lab.Attent.
9	Shri Suvase Dilip Ashok	Lab.Attent.
10	Shri Kale Sanjay Ramchandra	Lab.Attent.
11	Shri Swant Jagdish Gulab	Lab.Attent.
12	Shri Sapkal Mahadeo Anandrao	Lab.Attent.
13	Shri Patil Maruti Shamrao	Lab.Attent.
14	Shri More Dinkar Bhimrao	Lib.Attent
15	Shri Mohite Jaywant Ramchandra	Lib.Attent
16	Shri Desai Gajanan Shamrao	Lib.Attent
17	Shri Thavare Tipu Laxman	Lib.Attent
18	Shri Kagwade Babaso Bhupal	Lib.Attent
19	Shri Salankhe Jotiram Maruti	Peon
20	Shri Bukshete Prakash Baburao	Peon
21	Shri Koli Vasant Parshuram	Peon
22	Shri Shendage Pradip Shivling	Peon
23	Shri kamble Pradip Vasant	Peon
24	Shri Pisal Makarand Annaso	Peon

B.C.A. STAFF (NON-GRANTABLE)

Sr. No.	Name	Designation
1	Miss Sutar Supriya Vishwasrao	Lecturer
2	Shri Wagh Amol Ashok	Lecturer
3	Miss Patil Swati Satish	Lecturer
4	Miss Patil Shreyada Shrikant	Lecturer
5	Shri Mane Uttam Sampat	Lecturer
6	Shri Lwand Jittendra Hnamant	Lecturer

NON-TEACHING STAFF (NON-GRANTABLE)

Sr. No.	Name	Designation
1	Shri Patil Megsham Krishnrao	Head Clerck
2	Shri Kumbhar Swapnil Bhaskar	Jr.Clerck
3	Miss Buwa Pooja Dattatray	Jr.Clerck
4	Shri Chavan Mahesh Shivaji	Jr.Clerck
5	Shri Shaikh Ashapak Babasaheb	Jr.Clerck
6	Shri Kamble Vikrant Anant	Jr.Clerck
7	Shri Rankhamble Subhash Baban	Lab.Attendant
8	Shri Thokale Sumit Dhanaji	Lab.Attendant
9	Shri Sapkal Shashikant Anandrao	Peon
10	Shri Sarvade Amol Ajit	Peon
11	Shri Jagtap Suhas Maruti	Peon
12	Shri Patil Akshay Arjun	Peon
13	Shri Sutar Surajkmar Vijay	Peon
14	Shri Suvase Shubha	Peon

P.G. SCIENCE STAFF (NON-GRANTABLE)

Sr. No.	Name	Designation	Subject
1	Shri Shinde Sachinkumar Kisan	Lecturer	Chemistry
2	Miss Mali Shehali Raghunath	Lecturer	Chemistry
3	Shri Jagdale Ashitosh Arjun	Lecturer	Chemistry
4	Miss Patil Sangita Appasso	Lecturer	Chemistry
5	Shri Nalwade Dattatraya Jalindar	Lecturer	Statistics
6	Shri Patil Devendra Dagadu	Lecturer	Statistics
7	Shri Patil Shital Shivaji	Lecturer	Statistics
8	Shri Dr.Jadhav Dhanaji Sambhaji	Lecturer	Statistics
9	Shri Mali Amit Mahadev	Lecturer	Geography
10	Shri Patil Vishal Rangrao	Lecturer	Geography

RESULT ANALYSIS - 2018-2019

Subject	Class	Total Student	Distinction	1st Class	2nd Class	Pass Class	Fail	Abs.	Percentage %	Name of the Rankers	Total Mark	Percentage %	Rank
Marathi	B.A.III	21	01	00	19	00	01	00	95.23	1. Patil Komal Shivaji	422	70.33	I
										2. Jadhav Reshma Adhikarao	345	57.50	II
										3. Kirtkar Kishor Shivaji	344	57.33	III
Hindi	B.A.III	14	00	03	03	01	07	00	50.00	1. Gangurde Rajendra Dilip	327	65.4	I
										2. Mujawar Sana Papa	316	63.2	II
										3. Patil Dattatray Yogesh	295	58.6	III
English	B.A.III	30	00	08	08	01	13	00	57.00	1. Pore Poonam Vinayak	413	68.83	I
										2. Shivsharan Tejswini G.	383	63.83	II
										3. Sutar Pooja Satish	371	61.83	III
History	B.A.III	37	01	03	24	02	07	00	86.00	1. Patil Aishwarya Rajendra	375	75.00	I
										2. Ghorpade Vikas Nandkumar	329	65.80	II
										3. Mane Ajay Balasaheb	322	64.40	III
Sociology	B.A.III	35	04	09	05	06	11	00	65.71	1. Patil Yogita Yuvraj	412	82.4	I
										2. Mulik Komal Tanaji	398	79.6	II
										3. Salunkhe Reshma Samadhan	388	77.6	III
Political Science	B.A.III	34	06	15	08	00	05	00	85.29	1. Sutar Gouri Narayan	407	84.4	I
										2. Patil Sonali Vitthal	404	80.8	II
										Chavan Smita Devdas	404	80.8	II
Economics	B.A.III	59	13	21	17	01	01	00	98.11	3. Mohite Pooja Nandkumar	403	80.6	III
										1. Mane Madhuri Bhimrao	428	85.86	I
										2. Zambre Supriya Ramchandra	414	82.80	II
Geography	B.A.III	49	02	06	26	08	07	00	85.71	3. Patil Dipali Baban	394	78.80	III
										1. Pawar Pooja Ankush	439	73.16	I
										2. Mali Pratiksha Pravin	436	72.66	II
										3. Shendage Kajal Suresh	410	68.33	III

RESULT ANALYSIS - 2018-2019

Subject	Class	Total Student	Distinction	1st Class	2nd Class	Pass Class	Fail	Abs-	Percentage %	Name of the Rankers	Total Mark	Percentage %	Rank
Commerce	B.Com. III	136	10	59	35	00	32	00	76.47	1.Rajmane Laxmi Ramesh	510	85.00	I
										2.Patil Pranali Dillip	496	82.66	II
										3.Patil Shubham Sadashiv	486	81.00	III
Physics	B.Sc.III	17	06	08	02	00	02	00	88.23	1.Gaikwad Snehal Nagesh		87.17	I
										2.Aldar Rutuja Dagdu		79.50	II
										3.Madvan Ashish Bhavso		79.00	III
Chemistry	B.Sc.III	139	11	27	56	21	24	00	82.73	1.Patil Snehal Tukaram	561	93.05	I
										2.Nikam Akshada Mahadev	533	88.83	II
										3.Pawar Ashwini Arvind	528	88.00	III
Zoology	B.Sc.III	18	18	00	00	00	00	00	100	1.Pagade Jyoti Anand		86.83	I
										2.Mursal Inzamam Majid		83.50	II
										3.Bodake Minal Shankar		82.17	III
Botany	B.Sc.III	19	03	10	05	00	01	00	94.73	1.Bhat Srika Rajaram		78.68	I
										2.Mohite Shital Jaywant		73.72	II
										3.Jadhav Komal Govind		70.44	III
Mathematics	B.Sc.III	28	13	07	07	00	01	00	98	1.Shoha Bhakti Sandesh		94.24	I
										2.Mulla Marajina Malkuddin		86.72	II
										3.Sasne Suraj Ashok		83.60	III
Statistics	B.Sc.III	52	16	20	14	00	02	00	96.15	1.Bhosale Pooja Namdev		95.50	I
										2.Suryawanshi Dhanashri B.		93.50	II
										3.Shinde Nilam Gajanan		93.00	III
B.C.A.	B.C.A. III	14	00	09	05	00	00	00	100	1.Mulla Swaleha Jamirhmad		68.33	I
										2.Maske Komal Sambhaji		68.16	II
										3.Mohite Manisha Ashok		65.58	III

UG AND PG 2019-2020 STATISTICS

Total Admissions : 3306

M: Male				F: Female				Total Admissions : 3306														
Sr. No.	Name of the Course / Faculty	Intake Capacity	Status	SC		ST		VJA		NTB		NTC		NTD		OBC & SBC		OPEN		Total		TOTAL
				M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	
ARTS & SOCIAL SCIENCES																						
			Applied	89	65	3	1	55	26	19	7	70	31	5	5	105	67	411	220	757	422	1179
1	B.A.I		Admitted	52	31	0	1	26	11	5	2	37	17	2	2	44	41	186	70	352	175	527
2	B.A.II		Admitted	15	14	2	0	15	9	8	3	13	10	1	2	30	13	114	84	198	135	333
3	B.A.III		Admitted	22	20	1	0	14	6	6	2	20	4	2	1	25	10	87	55	177	98	275
			Total	89	65	3	1	55	26	19	7	70	31	5	5	99	64	387	209	727	408	1135
			Applied	6	14	1	0	5	7	0	4	6	12	1	0	11	12	35	69	65	118	183
4	M.A.I Eng.		Admitted	2	2	0	0	0	1	0	0	1	2	0	0	0	3	1	10	4	18	22
5	M.A.I Mar.		Admitted	0	2	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	1	0	2	2	4	5	9
6	M.A.I Hin.		Admitted	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	3	5	4	7	11
7	M.A.I Econ.		Admitted	1	1	0	0	0	1	0	0	2	3	0	0	3	3	7	22	13	30	43
8	M.A.I Hist.		Admitted	1	3	0	0	2	0	0	0	1	0	0	0	3	1	10	1	17	5	22
			Total	4	9	1	0	2	3	0	0	5	5	0	0	7	8	23	40	42	65	107
9	M.A.II Eng.		Admitted	0	2	0	0	0	3	0	2	0	1	0	0	0	1	1	13	1	22	23
10	M.A.II Mar.		Admitted	0	1	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	3	4	7
11	M.A.II Hin.		Admitted	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	3	1	4	5
12	M.A.II Econ.		Admitted	2	1	0	0	2	0	0	2	0	5	1	0	1	3	7	10	13	21	34
13	M.A.II Hist.		Admitted	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	2	0	2	1	5	2	7
			Total	2	5	0	0	3	4	0	4	1	7	1	0	4	4	12	29	23	53	76
COMMERCE																						
			Applied	25	44	0	0	12	19	3	12	9	19	0	6	58	79	145	252	252	431	683
14	B.Com.I		Admitted	13	19	0	0	6	6	3	4	6	7	0	4	31	33	66	63	125	136	261
15	B.Com.II		Admitted	8	11	0	0	3	8	0	4	2	7	0	0	14	22	50	102	77	154	231
16	B.Com.III		Admitted	4	14	0	0	3	5	0	4	1	5	0	0	13	24	29	87	50	139	189
			Total	25	44	0	0	12	19	3	12	9	19	0	4	58	79	145	252	252	429	681

UG AND PG 2019-2020 STATISTICS

		Applied	2	6	0	0	0	1	0	1	0	2	0	0	11	9	15	41	28	60	88
17	M.Com.I A/C	Admitted	1	4	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	10	6	7	15	18	26	44
18	M.Com.I Cost.	Admitted	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	1	3	0	4	3	7
		Total	1	5	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	11	7	10	15	22	29	51
19	M.Com.II A/c	Admitted	0	1	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	2	3	20	3	25	28
20	M.Com.II Cost.	Admitted	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	6	3	6	9
		Total	1	1	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	2	5	26	6	31	37

SCIENCE

		Applied	30	47	0	0	0	8	9	8	7	15	57	0	2	60	92	280	369	401	583	984
21	B.Sc.I	Admitted	13	16	0	0	0	2	3	1	3	6	21	0	0	22	27	92	120	136	190	326
22	B.Sc.II	Admitted	9	9	0	0	0	1	4	2	2	5	16	0	0	21	30	87	136	125	197	322
23	B.Sc.III	Admitted	8	22	0	0	0	5	2	5	2	4	20	0	2	17	35	101	113	140	196	336
		Total	30	47	0	0	0	8	9	8	7	15	57	0	2	60	92	280	369	401	583	984
		Applied	9	8	0	0	0	1	0	0	2	5	7	0	0	11	26	32	52	58	95	153
24	M.Sc.I Chem.	Admitted	3	4	0	0	0	0	0	0	1	0	3	0	0	5	6	9	13	17	27	44
25	M.Sc.I Stat.	Admitted	1	2	0	0	0	0	0	0	1	2	1	0	0	3	1	11	4	18	22	
26	M.Sc.I Geog.	Admitted	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	3	5	8	9	11	20
		Total	6	6	0	0	0	0	0	0	2	2	4	0	0	7	12	15	32	30	56	86
27	M.Sc.II Chem.	Admitted	2	1	0	0	0	1	0	0	0	1	3	0	0	4	5	13	9	21	18	39
28	M.Sc.II Stat.	Admitted	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	6	2	9	4	16	20
29	M.Sc.II Geog.	Admitted	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	2	2	3	5	8
		Total	3	2	0	0	0	1	0	0	0	3	3	0	0	4	14	17	20	28	39	67

COMPUTER SCIENCE

		Applied	3	3	0	0	2	1	0	0	4	4	4	1	0	8	3	35	18	53	29	82
30	B.C.A.I	Admitted	2	0	0	0	2	1	0	0	1	0	0	0	0	5	2	22	11	32	14	46
31	B.C.A.II	Admitted	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	1	0	0	2	1	6	2	9	6	15
32	B.C.A.III	Admitted	1	2	0	0	0	0	0	0	3	2	2	0	0	1	0	7	5	12	9	21
		Total	3	3	0	0	2	1	0	0	4	4	4	1	0	8	3	35	18	53	29	82

WORK DISTRIBUTION COMMITTEES

No.	Committee	Names of Faculty	
1	Faculty Incharge	1. Shri.K. S. Patil	2. Dr. V. Y. Pawar
2	IQAC Cell	1. Principal Dr. M. S. Hujare 3. Chairman's to all criterion	2. Dr. N. A. Kulkarni (Co-ordinator)
3	API/PBAS	1. Dr. A. S. Kumbhar 3. Dr. B.T. Kanse	2. Dr. V. Y. Pawar 4. Dr. T. K. Badame
4	Staff Secretary	1. Shri. J. A. Yadav	2. Dr. S. K. Khade
5	Prospectus	1. Shri. J. A. Yadav 3. Dr. S. K. Khade	2. Shri. M. D. Patil
6	Admission	Shri V. J. Jadhav Chairman	
	B.A.I (G&NG)	1. Shri. J. A. Yadav 3. Dr. D. B. Thorbole	2. Shri. R. S. Mote 4. Shri. V. D. Kumbhar
	B.A.II (G&NG)	1. Dr. S. J. Patil 3. Dr. D. Y. Sakhare	2. Shri. K. N. Patil
	B.A.III (G&NG)	1. Principal Dr. M. S. Hujare 3. Shri. R. B. Mankar	2. Dr. B. T. Kanase
	B.Com I (G&NG)	1. Dr. D. B. Thorbole 3. Miss. A.T.Patil	2. Dr. B. J. Kadam
	B.Com II (G&NG)	1. Shri. A. S. Pachore	2. Shri. P. R. Khade
	B. Com III (G&NG)	1. Dr. A. G. Sonawale	2. Shri. G. R. Patil
	B.Sc. I.(G&NG)	1. Shri. B. S. Harale 3. Miss. Dr. S. D. Jadhav 5. Shri. V. T. Kumbhar	2. Miss. M. U. Patil 4. Dr. P. B. Teli
	B.Sc. II.(G&NG)	1. Dr. J. S. Ghodake 3. Shri. S. D. Kamble	2. Dr. A. S. Kumbhar 4. Dr. S. K. Khade
	B.Sc. III.(G&NG)	1. Principal 3. Dr. V. Y. Pawar	2. Shri. P. V. Patil
	M.A (NG)	1. Shri. R. S. Mote 3. Dr. H. D. Nadaf 5. Shri. K. S. Patil	2. Dr. S. J. Patil 4. Dr. D. B. Thorbole
	M.Com(NG)	1. Dr. A. G. Sonawale	2. Shri. G. R. Patil
	M.Sc.(NG)	1. Shri. S. K. Shinde 3. Dr. A. S. Wagh	2. Dr. V. Y. Pawar

No.	Committee	Names of Faculty	
7	Time Table	1. Shri. K.S. Patil (B.A.) 3. Dr. V.Y.Pawar (B.Sc.)	2. Dr. A. G. Sonawale (B.Com. & M.Com.) 4. Shri. R. S. Mote (PG) (All M.A.)
8	Gymkhana	1. Shri. A. K. Patil 3. Shri. A. S. Wagh 5. Shri. S. R. Ghogare	2. Shri. K. S. Patil 4. Dr. S. A. Khabade
9	UGC, AISHE, NIRF	1. Dr. A.S. Kumbhar	2. Shri. S. S. Gavitt
10	Excursion / Tour	1. Miss. M. U. Patil 3. Dr. S. K. Khade	2. Dr. B. T. Kanase 4. Dr. H. D. Nadaf
11	Academic Cell	1. Shri. P. V. Patil	2. Shri. S. S. Gavitt
12	Commerce Association	1. Dr. A. G. Sonawale 3. Shri. K.N.Patil	2. Dr. B. J. Kadam 4. Shri. G. R. Patil
13	College Magazine	1. Dr. D. B. Thorbole 3. Miss. A. T. Patil	2. Dr. T. K. Badame 4. Shri. P. R. Khade
14	Building Construction and Campus Development	1. Principal 3. Dr. N. A. Kulkarni 5. Office Superintendant	2. Shri. K.S.Patil 4. Dr. B. T. Kanase
15	Health Service	1. Shri. A.K.Patil 3. Shri. V. J. Jadhav	2. Shri. A. S. Pachore 4. Dr. A. P. Inamdr
16	College Function	1. Shri. R. B. Mankar 3. Dr. D.B. Thorbole	2. Shri. B. S. Harale
17	Aluminee Association	1. Shri. P. V. Patil 3. Dr. B. T. Kanase 5. Dr. J. S. Ghodake	2. Shri. K.S.Patil 4. Dr. S. J. Patil
18	Internal Evaluation	1. Shri. A.S.Pachore 3. Dr. A. N. Ambhore	2. Shri. A. G. Sonawale
19	Student Welfare	1. Shri. J. A. Yadav 3. Dr. B. J. Kadam	2. Shri. B.S. Harale 4. Miss. M. U. Patil
20	Grievance & redressal Cell	1. Shri. K. S.Patil 3. Shri. A.K.Patil 5. Dr. A. P. Inamdr	2. Dr. V. Y. Pawar 4. Shri. V. J. Jadhav
21	Discipline and Anti-ragging	1. Shri V.J.Jadhav 3. Dr. N. A. Kulkarni 5. Shri. K. S. Patil	2. Shri. R. S. Mote 4. Dr. V. Y. Pawar
22	Affiliation	1. Dr. A. S. Wagh	2. Office Superintendent

No.	Committee	Names of Faculty	
23	College Website	1. Dr. J. S. Ghodake 3. Shri. V.T. Kumbhar 5. Shri. Amit M. Mali	2. Shri. Vishal R. Patil 4. Dr. B. J. Kadam
24	Debate, Poetry & Essay Writing	1. Shri. P. R. Khade 3. Shri. S. S. Gavitt 5. Shri. V. D. Kumbhar	2. Dr. S. A. Khabade 4. Shri. S. R. Ghogare
25	Wall papers	1. Shri. D. Y. Sakhare 3. Dr. S. A. Khabade	2. Shri. S. R. Ghogare
26	Publicity	1. Dr. S. J. Patil	2. Dr. T.K.Badame
27	Purchase Committee	1. Principal 3. Dr. V. Y. Pawar 5. Dr. A. P. Inamdr 7. Office Superintendent	2. Shri. K. S. Patil 4. Dr. B. T. Kanase 6. Related Head.
28	Placement Cell	1. Dr. J. S. Ghodke 3. Shri. K. N. Patil	2. Shri. V. D. Kumbhar 4. Dr. H. D. Nadaf
	Career Counseling Cell	1. Shri. P. V. Patil 3. Dr. A. S. Wagh	2. Shri. P. R. Khade 4. Shri. S. D. Kamble
	Competitive Exam	1. Shri. P. V. Patil 3. Shri. K. N. Patil	2. Dr. T. K. Badame 4. Shri. S. S. Gavitt
	Banking Examination	1. Shri. J. A. Yadav	2. Shri. K. N. Patil
29	N.S.S. Unit-1	1. Dr. T. K. Badame 3. Dr. S. D. Jadhav	2. Dr. H. D. Nadaf
	Unit-2	1. Dr. A. G. Sonawale 3. Dr. A. P. Inamdr	2. Shri. S. R. Ghogare
	Unit-3	1. Dr. P. B. Teli 3. Miss. M. U. Patil	2. Dr. A. N. Ambhore
30	Internal Complaint Committee	1. Dr. S. D. Jadhav 3. Miss. M. U. Patil	2. Dr. A. P. Inamdr
31	Cultural Activities	1. Shri. D. Y. Sakhare 3. Dr. A. S. Wagh 4. Miss. A. T. Patil 6. Dr. S. D. Jadhav	2. Shri. A.R. Patil 5. Shri. N. R. Waghmare
32	Ladies Hostel	1. Miss. M. U. Patil	2. Shri. J. R. Mohite
33	Botanical Garden	1. Dr. N. A. Kulkarni 3. Dr. A. P. Inamdr	2. Dr. S. K. Khade

No.	Committee	Names of Faculty	
34	Student Council	1. Shri. P. V. Patil-Chairman 3. Dr. V. Y. Pawar 5. Shri. V. J. Jadhav 7. Dr. S. D. Jadhav	2. Dr. S. J. Patil 4. Shri. K.S.Patil 6. Shri.A.K.Patil-Sport
35	Science Association	1. Dr. S. A. Khabade 3. Dr. S. K. Khade	2. Dr. A. S. Kumbhar 4. Shri. B. S. Harale
36	Student Mentoring Committee	1. Shri. P. V. Patil 3. Dr. A.G. Sonawale	2. Shri. V. J. Jadhav 4. Dr. S. D. Jadhav
37	Library	1. Shri. M. G. Patil 3. Shri. A. S. Pachore 5. Dr. B. T. Kanase	2. Shri. R. B. Mankar 4. Dr. A. S. Kumbhar
38	Special Cell	1. Prin. Dr. M. S. Hujare 3. Shri. V. Y. Pawar 5. Miss. M. U. Patil 7. Shri .A. B. Shaikh	2. Dr. S.A. Khabade 4. Shri. K. S. Patil 6. Shri. M. B. Kadam
39	Lead College	1. Shri. K. S. Patil	2. Head Clerk
40	Distance Education	1. Shri. K.S.Patil 3. Shri. Jotiram Salunkhe	2. Shri. A. B. Shaikh
41	YCMOU	1. Shri. N.D.Shendage 3. Shri. K. N. Patil 5. Shri. Jagdish Sawant	2. Shri. A. S. Bagal 4. Shri. S.B. Kumbhar
42	First Year College Exam	1. Prin. Dr. M. S. Hujare 3. Dr. V. Y. Pawar 5. Shri. M. B. Kadam	2. Shri. R. B. Mankar 4. Shri. A.K.Patil
43	NCC	1. Shri. Lt. V. D. Kumbhar	
44	Remedial Coaching	1. Shri. S. S. Gavit 3. Dr. A. N. Ambhore	2. Dr. D. B. Thorbole
45	Coaching for Entry in Service	1. Shri. V. D. Kumbhar 3. Shri. P. V. Patil	2. Dr. B. T. Kanase 4. Dr. S. K. Khade
46	COC	1. Functional English: Dr.D.B.Thorbole 2. Tour and Travel: Dr. B. T. Kanase 3. Certificate Course in HRE: Shri. A. G. Sonawale 4. PGDC in HRE: Shri. K. S. Patil	
47	PG Co-Ordinator	1. Dr.V. D. Suryawanshi [M.Sc.(Chem.)] 2. Shri. R. S. Mote [M.A.]	

No.	Committee	Names of Faculty	
		3. Dr. B. T. Kanase [Geog.]	
		4. Dr. V. Y. Pawar [Stat.]	
		5. Dr. A. G. Sonawale [Comm.]	
48	UGC Planning Board	1. Dr. M. S. Hujare	
		2. Dr. S. Y. Supnekar (B.D.College, Patan) Representative	
		3. Dr. N. A. Kulkarni	4. Dr. V. Y. Pawar
		5. Dr. B. T. Kanase	6. Shri.M.J.Patil
		7. Shri. M. B. Kadam	
49	Admission Fee Concession Committee	1. Dr. V. Y. Pawar	2. Shri.V. J. Jadhav
		3. Shri. K. S. Patil	4. Shri. P. V. Patil
50	Research Committee	1. Dr. A. N. Ambhore	2. Dr. V. Y. Pawar
		3. Dr. B. T. Kanase	4. Dr. T. K. Badame
51	DST-FIST	1. Dr. J. S. Ghodake	2. Dr. V. D. Suryawanshi
		3. Dr. V. Y. Pawar	4. Dr. N. A. Kulkarni
		5. Dr. S. A. Khabade	6. Shri. P. V. Patil
52	Women Empowerment Committee	1. Dr. A. P. Inamdr	2. Miss. M. U. Patil
		3. Dr. S. D. Jadhav	
53	Enterprenuarship & Skill Development	1. Shri. D. Y. Sakhare	2. Shri. P. V. Patil
		3. Dr. A. G. Sonawale	4. Dr. A. S. Wagh
54	Committee for the students with disabilities	1. Shri. J. A. Yadav	2. Dr. A. G. Sonawale
		3. Dr. S. A. Khabade	4. Miss. M. U. Patil

महाविद्यालयातील द्वितीय पदवीदान समारंभाची क्षणचित्रे

मा. प्राचार्य डॉ. मिलिंद एस. हुजरे स्वागत व प्रास्ताविक करताना.

मा. प्राचार्य डॉ. बी.एम. पाटील प्रमुख पाहुण्याचा परिचय करताना.

प्राचार्य डॉ. डी.जी. कणसे - विद्यापीठ प्रतिनिधी मनोगत व्यक्त करताना.

मा. भाई संपतराव पवार जेष्ठ विचारवंत बलवडी प्रमुख अतिथी बीजभाषक उपस्थितांना मार्गदर्शन करताना.

मा. प्राचार्य प्रा. व्ही.एस. पाटील - अध्यक्षीय मनोगत व्यक्त करताना.

कॉलेज कार्यक्रम समिती प्रमुख प्रा. आर.बी. मानकर कार्यक्रमाचे आभार व्यक्त करताना.

पदवी प्राप्त स्नातक मान्यवरांच्या समवेत.

मान्यवरांचे हस्ते पदवी स्विकारताना स्नातक

पद्मभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय, तासगाव

महाविद्यालयाची वैशिष्ट्ये

- प्रशस्त इमारत • शिवाजी विद्यापीठाचे अग्रणी महाविद्यालय
- स्वच्छ, सुंदर निसर्ग रम्य परिसर • शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे निबंध, चित्रकला, वक्तृत्व, वादविवाद स्पर्धा
- व्यक्तीमत्त्व विकासास संधी • विद्यापीठ परिक्षेत उज्ज्वल यशाची दीर्घ परंपरा
- भव्य व सुसज्ज प्रयोगशाळा • राष्ट्रीय छात्र सेना (एन.सी.सी.)
- कमवा व शिका योजना • राष्ट्रीय सेवा योजना (एन.एस.एस.)
- सुसज्ज, वातानुकूलित अलिशान संगणक लॅब • मुलींसाठी स्वतंत्र लेडीज रूमची सुविधा व स्वतंत्र वसतीगृह
- प्रशस्त, समृद्ध परिपूर्ण ग्रंथालय आणि पुस्तकपेढीची सोय • प्लेसमेंट सेल
- मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना सर्वप्रकारच्या सोयी व शिष्टवृत्त्या • भव्य क्रीडांगण
- तज्ञ प्राध्यापक वर्ग • मुलींसाठी एन.सी.सी. प्रवेश
- यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ (नाशिक) केंद्र • महाविद्यालयात सी.सी.टी.व्ही. सुविधा
- स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन केंद्र • पीएच डी.साठी मार्गदर्शन
- विविध विषयावरील चर्चासत्रे व परिसंवाद • करिअर ओरिएंटेड प्रोग्रॅम